

Årsredovisning 2017

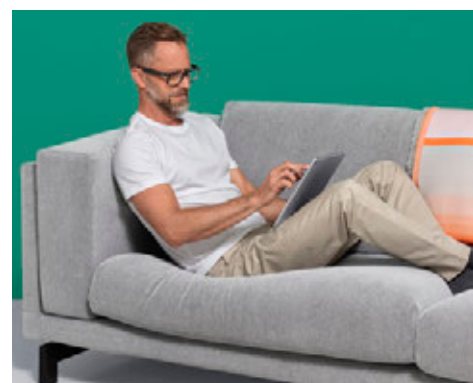
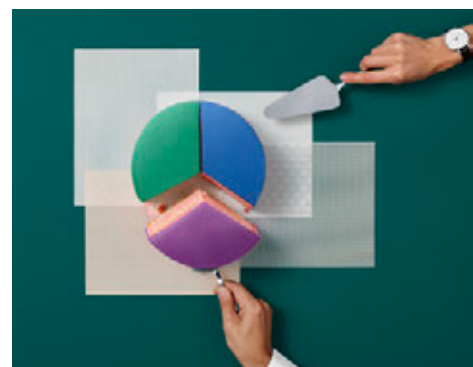
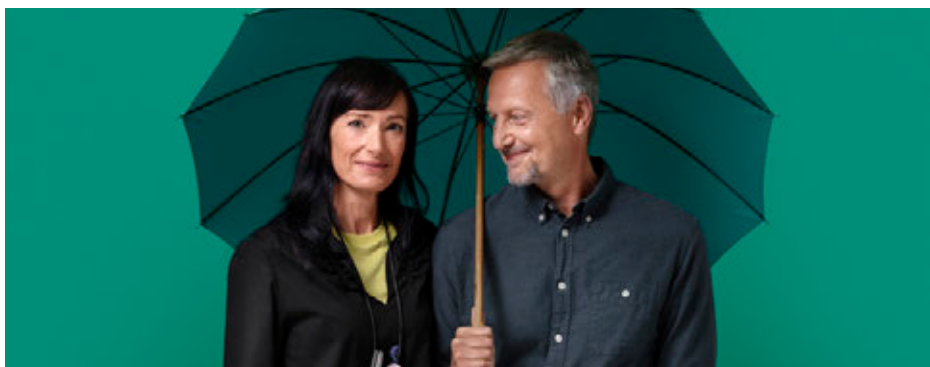

skandia:

Innehåll

- 3 Om Skandia
- 4 Så skapar Skandia värde
- 8 Året i korthet
- 9 Kommentar från styrelseordföranden
- 10 VD har ordet
- 12 Vår omvärld
- 16 Väsentlighetsanalys
- 18 Strategi
- 21 Skandias erbjudanden
- 22 *Traditionell förvaltning*
- 25 *Hälsa och Trygghet*
- 27 *Fondsparande*
- 29 *Banktjänster*
- 30 Långsiktig arbetsgivare
- 33 Förklaring av resultat- och balansräkning
- 35 Bolagsstyrningsrapport
- 44 Skandias fullmäktige
- 48 Skandias styrelse
- 52 Skandias ledning
- 53 Förvaltningsberättelse
- 59 Femårsöversikt
- 62 Förslag till vinstdisposition
- 63 Resultatanalys, moderbolaget
- 65 Räkenskaper
- 66 Resultaträkning
- 68 Rapport över totalresultat
- 69 Balansräkning
- 71 Rapport över förändringar i eget kapital
- 73 Kassaflödesanalys
- 75 Noter
- 136 Underskrifter
- 137 Revisionsberättelse
- 141 Ordlista

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt
Organisationsnummer: 516406-0948

Vill du bli kund eller komma i kontakt med Skandia?
Gå in på [Skandia.se](https://www.skandia.se) eller ring Skandias kundservice 0771-55 55 00.
Du kan också skriva till oss på Skandia 106 55 Stockholm eller kundinflytande@skandia.se

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, är moderbolag i Skandia-koncernen. När det i denna redovisning talas om Skandia avses Skandiakoncernen, om inte moderbolaget eller något av dotterbolagen särskilt anges.

Beloppen i denna årsredovisning är i svenska kronor, om inte annat anges. Föregående års siffror visas inom parentes.

Det ledande pensionsbolaget som tar ansvar

Skandia är ett av Sveriges ledande pensionsbolag som i över 160 år har försett människor med ekonomisk trygghet.

Vi har en bred förankring i samhället med långsiktiga åtaganden gentemot individer, företag och offentlig sektor. Vi skapar affärsmöjligheter genom att möta flera av de utmaningar som företag och individer möter i samhället idag.

Genom att erbjuda sparande med garanti, fondsparande, försäkringar för hälsa och trygghet, banktjänster och rådgivning skapar vi möjligheter för ett långt och ekonomiskt tryggt liv för våra närmare 2 miljoner kunder. 1,2 miljoner av dessa är också våra ägare.

Våra cirka 2 400 medarbetares yttersta uppgift är att maximera värdet för livförsäkringstagarna över livstiden av deras försäkringar. Engagemang för våra ägare, företags- och privatkunder samt ansvaret som följer med att ha deras drygt 650 miljarder kronor under förvaltning genomsyrar hela vår verksamhet.

Genom vår modell för värdeskapande, vårt erbjudande och våra ställningstaganden inspirerar vi våra kunder till ett långt och ekonomiskt tryggt liv.

Så skapar pensionsbolaget Skandia hållbart värde

Med utgångspunkt i samhällsutmaningar och intressenters förväntan

Samhällsutmaningar

Ökad risk för underfinansiering efter arbetslivet:

Den ökande medellivslängden och det sena arbetsmarknadsinträdet leder till att fler får ett otillräckligt sparande för ett långt och aktivt liv efter pensionering.

Ökade kostnader för ohälsa: Ökade sjuktal för den arbetande befolkningen samt höga kostnader och långa väntetider för sjuk-, hälso- och friskvård leder till en högre efterfrågan på dessa tjänster.

Ökade behov av investeringar i samhället: Otillräcklig finansiering för att möta ökande behov av samhällservice och infrastruktur. Välfärdssystemet utmanas och behov av långsiktigt sparande och kraftfulla trygghetslösningar ökar.

Intressenternas förväntningar

Kunder och ägare

Våra kunder, varav en majoritet även är våra ägare, förväntar sig prisvärda erbjudanden, god avkastning, insyn, inflytande och att Skandia ska vara ett föredöme när det gäller ett ansvarsfullt företagande.

Beslutsfattare och samhälle

Samhällets förväntningar på Skandia är samhällsengagemang, bidrag till forskning inom förebyggande insatser för hälsa och trygghet samt att Skandia ska vara drivande i samarbeten som stärker trygghetssystemen och bidrar till miljömässigt hållbara lösningar.

Medarbetare

Medarbetarnas förväntningar på Skandia handlar framförallt om utvecklingsmöjligheter, inkluderande kultur där medarbetaren får påverka och en hälsofrämjande arbetsmiljö.

Samarbetspartners och leverantörer

Leverantörer och samarbetspartners, däribland distributörers, förväntningar på Skandia handlar främst om tydliga avtals- och affärsvillkor, god affärsetik och relevanta hållbarhetskrav.

skapar Skandia genom sin affärsmodell

Skandias affärsmodell

Som ömsesidigt livförsäkringsbolag ägs vi av de 1,2 miljoner kunder som har en försäkring med traditionell förvaltning. Den är ryggraden i vårt erbjudande och den dominerande sparformen bland kunderna i bolaget. Kontakten med våra kunder går dels via våra egna medarbetare men också via våra distributörssamarbeten.

Skandia har, från våra totalt 2 miljoner kunder, fått förtroendet att ha deras drygt 650 miljarder kronor under förvaltning. Vi arbetar för att maximera avkastningen på kapitalet och för att ge våra kunder den bästa rådgivningen för ett tryggt och hälsosamt liv. För att kunna göra det krävs långsiktighet både i vårt agerande men även i våra kunders relation med oss. Skandia erbjuder försäkringar i form av traditionell förvaltning och fondsparande samt banktjänster och lösningar för hälsa och trygghet. Dessa erbjudanden möter flera av de utmaningar som företaget och individer står inför i samhället idag och bidrar på olika sätt till värdeskapande för många.

👉 För beskrivning av vilka bolag som ingår i Skandia-koncernen, se förvaltningsberättelsen på sidan 53.

värde för individ, företag och samhälle

Långsiktigt sparande**För individ**

Stödja planering för ett ekonomiskt tryggt och aktivt liv efter arbetslivet

För företag

Säkra rätt pensionslösningar för de anställda

För samhälle

Komplement till det offentliga pensionssystemet för ökad ekonomisk trygghet

Livslång hälsa och trygghet**För individ**

Ge trygghet och hälsa samt stödja ett friskt och aktivt liv

För företag

Förebygga ohälsa och ge stöd för friska och produktiva medarbetare

För samhälle

Bidra med innovation samt minska kostnaderna för hälso- och sjukvård

Långsiktiga investeringar**För individ**

God avkastning på pension och sparande

För företag

Investeringar i infrastruktur och fastighetsutveckling ger hållbara tillväxtmöjligheter

För samhälle

Stödja utvecklingen av ett mer hållbart och tryggare samhälle

Ett stabilt och tryggt bolag

173 % (167%)

Solvensgrad vid utgången av 2017

Hög avkastning

8,0 % (8,2%)

Årets totalavkastning uttryckt som femårsgenomsnitt

Engagerade medarbetare

4,2

Sammanfattande omdöme om Skandia som arbetsgivare enligt medarbetarenkät (riktvärde 3,9)

En kostnadseffektiv verksamhet

0,41 % (0,43%)

Förvaltningskostnadsprocent

0,039 % (0,042%)

Kapitalförvaltningskostnadsprocent

4,9 % (5,9%)

Rörelsekostnadsprocent

Nöjda kunder

68,9 (67,0) **69,8** (70,3)

SKI Privat Livförsäkring

SKI Bank

Värdet av ny affär

När Skandia säljer försäkringar löser vi inte bara ett behov för den enskilda kunden i sig utan vi skapar även värde för befintliga kunder. Nuvarande kunder drar nytta av ny affär genom att det blir fler som kan dela på gemensamma kostnader. Även nya tjänster, produkter och erbjudanden som utvecklas kommer alla kunder till del – såväl nya kunder som befintliga.

Det är viktigt att de villkor som gäller för ny affär är utformade så att de är bra för både dagens kunder och de nya kunderna. Försäkringsvillkoren får till exempel inte vara utformade så att befintliga kunder utsätts för stora risker.

Löpande uppföljning av lönsamhet och risk

Skandia arbetar löpande med att följa upp lönsamheten i och riskerna med ny affär. Under året har en ny förbättrad lönsamhetsuppföljning introducerats i verksamheten. Den nya uppföljningen syftar till att bättre belysa vad värdet av ny affär är för befintliga kunder. Dessutom genomför Skandia återkommande analyser för att säkerställa att tecknandet av ny affär är ett bättre alternativ för Skandias kunder än att stänga för ny affär.

”Våra kunder drar nytta av ny affär eftersom fler kan dela på gemensamma kostnader”

Året i korthet

Förvalt kapital

653
miljarder kronor

Sveriges nöjdaste privatkunder

Inom pensions- och livförsäkring enligt Svenskt Kvalitetsindex

Svanenmärkta fonder

Skandia Sverige Hållbar, Skandia Cancerfonden och Skandia Världsnaturfonden.

8,9%

Genomsnittlig värdeökning fond- och depåförsäkring i Sverige

Inbetalda premier

42,9
miljarder kronor

6,6%

Totalavkastning traditionell förvaltning i Sverige

6%

Återbäringsränta vid utgången av 2017

Betyg 2017

Godkänt

Hållbart Pensionsbolag
Hållbar Fondförsäkring

Godkänt

Ansvarsfullt ägande:

Traditionell förvaltning
Fondförsäkring

Kommentar från styrelseordföranden

Under 2017 har Skandia fortsatt att skapa värde för våra ägare och kunder. Genom att göra det bidrar vi också till samhället med våra investeringar.

Det handlar om investeringar i samhällsnyttiga infrastrukturprojekt och förnybar energi, vårt bidrag till forskning, samt våra lösningar för förebyggande hälso- och sjukvård. För dessa insatser fick vi internationellt erkännande när Skandias vd, som enda svenska företagsledare, i juli fick möjlighet att tala i FN:s generalförsamling. Jag är mycket stolt över att Skandia verkar för att skapa ett gott ekonomiskt liv och trygga en god framtid för våra kunder och ägare samtidigt som vi bidrar till ett hållbart samhälle.

Att vara kundägda är en framgångsrik modell för ett företag med långsiktiga åtaganden som Skandia. Det över-skott som skapas i vår verksamhet tillfaller våra kunder och vi kan på så sätt säkerställa långsiktiga intressen. Genom vårt fullmäktige har kunderna i Skandias livbolag möjlighet till inflytande genom att fullmäktige utgör bolagsstämma i Skandia. Fullmäktige utgörs av 21 ledamöter där varje år en

tredjedel väljs genom en transparent och demokratisk process. Under året har informationsutbytet mellan företagsledning, styrelse samt fullmäktige och dess presidium skett i såväl löpande dialoger som i möten och vid bolagsstämman.

Styrelsens ansvar är, utöver att besluta om Skandias strategiska inriktning, att utse vd och att säkerställa effektivitet i verksamheten samt att se till att lagar och regler efterlevs. En rad mycket omfattande regelverk har under året trätt i kraft och ytterligare ett antal kommer inom kort att verkställas. Jag känner mig trygg med sättet som Skandia efterlever dessa och värdesätter det arbete som gjort att vi har tagit täten i några av de praktiska tillämpningarna av de komplexa regelverken.

Med många års erfarenhet i olika roller inom Skandia kan jag konstatera att vi, som ett resultat av förra årets precisering av strategin, nu tydligt fokuserar

på det som är vår styrka och kärnverksamhet - nämligen vårt pensionserbjudande i form av traditionellt förvaltat försäkring kompletterad med riskprodukter. Vi gör det i en tid då det svenska pensionssystemet i delar ifrågasätts och utreds. Med 653 miljarder kronor i förvaltat kapital och i egenskap av en betydande aktör i det svenska välfärds-samhället är Skandia en given samtalspartner i dessa frågor.

Vi delar pensionsutredningens rekommendation att antalet premiepensionsfonder kraftigt måste minska och vi uppmanar att rejäla kvalitetskriterier införs för fonder på det statliga fondtorget. En annan fråga som är av intresse för oss och våra kunder är beskattning på sparande. Tyvärr har regeringen under året fattat ett mycket olyckligt beslut om beskattning på sparande i kapitalförsäkringar och investeringssparkonton. Det går i rak motsats till, och hämmar det behov vi ser av ökat individuellt ansvar för pension och sparande. Likaså är ett förslag om förmånsbeskattning på sjukvårdsförsäkring mycket ologiskt och svårt att förstå då det missgynnar de, för individen och samhället, så viktiga förebyggande hälsoinsatserna.

Skandia är väl positionerat inför framtiden. Tillsammans med fullmäktige och företagsledning ser jag och styrelsen fram emot att fortsätta arbetet med att skapa långsiktigt värde, med hänsyn både till samhälle och miljö.

Hans Erik Andersson
Styrelseordförande

VD har ordet

Skandia summerar ett starkt 2017 där vi levererat ett överskott på 22 miljarder till våra 1,2 miljoner ägare, bland dem Sveriges nöjdaste privata pensionskunder. Under året har vi satt ökat fokus på att utveckla det vi är bäst på: försäkring med traditionell förvaltning samt vårt marknadsledande erbjudande inom hälsa och trygghet.

Under 2017 har förändringstakten i vår omvärld och inom den finansiella sektorn tilltagit. Förändringarna drivs huvudsakligen av en ökad digitalisering och regleringar som kommer att leda till ökad transparens inom den finansiella sektorn. När transparensen ökar, vilket vi välkomnar, kommer också kundernas inflytande att öka. Detta ställer i sin tur krav på lägre avgifter, erbjudanden och villkor som skapar värde för kunden såväl som för Skandia och våra ägare.

Som ömsesidigt bolag där 1,2 miljoner kunder också är våra ägare har vi inga intressekonflikter mellan att skapa värde för kund eller ägare. Detta ger oss unika möjligheter att utforma erbjudanden och villkor med låga avgifter som skapar ekonomisk trygghet för våra kunder.

Med ökad förändringstakt, delvis drivet av ökad konkurrens från nischade och nya aktörer på marknaden, blir det centralt för oss att fokusera på det vi är bäst på. Skandia befinner sig mitt i ett förändringsarbete där vi utifrån vår strategiska inriktning fokuserar på att utveckla vår kärnkompetens, pensionslösningar samt vårt marknadsledande risk- och hälsoerbjudande. Det har resulterat i att vi idag har Sveriges nöjdaste pensionskunder.

Stort fokus på digitalisering och anpassning till nya regelverk

2017 har präglats av ett stort fokus på att förbättra erbjudandet och upplevelsen för våra kunder. Vidare har ett omfattande och intensivt arbete genomförts för att anpassa vår affär och verk-

samhet till ett flertal nya regelverk som träder ikraft under 2018.

Vi har under 2017 levererat ett flertal viktiga delar som befäster Skandias position som ett av de ledande pensionsbolagen i Sverige. Som exempel har vi lanserat nya och enklare paketlösningar för tjänstepension, infört ett bonusprogram för Hälsa till våra kunder och förbättrat den digitala kundupplevelsen för våra företagskunder. Som en följd av det löpande arbetet med att säkerställa erbjudanden och villkor som skapar långsiktigt kundvärde har vi också fattat beslut om att sluta erbjuda strukturerade produkter.

Att förvalta våra kunders pengar är ett förtroendeuppdrag

Att ha 653 miljarder kronor av våra kunders långsiktiga sparande under förvaltning är ett förtroendeuppdrag som innebär ett stort ansvar. Vi arbetar dagligen med att säkerställa en god avkastning till våra kunder, men också för att våra kunders långsiktiga sparande ska kunna bidra till hållbart värdeskapande som utvecklar vårt samhälle och hjälper till att skapa framtidens företag.

Arbetet med hållbart värdeskapande genomsyrar hela Skandias verksamhet. Det gäller alltifrån hur vi placerar våra kunders pengar till hur vi utformar våra produkter men också hur vi kan bidra till forskning och utveckling i samhället och hur vi kan utnyttja vårt ägarinflytande.

Som ett pensionsbolag med två miljoner kunder är Skandia en aktiv aktör i samhällsdebatten. Vi har under året

bidragit med flera konstruktiva förslag, bland annat gällande förändrat premiepensionssystem och vi har tydliggjort vår ståndpunkt mot förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkringar.

Sammanfattningsvis har 2017 varit ett starkt år för Skandia och jag är glad att vi under året kunnat leverera ett så stort överskott till våra kunder. Tillsammans med Skandias kompetenta medarbetare ser jag fram emot att möta framtida möjligheter och utmaningar som marknaden ger oss. Min ambition är att Skandia fortsatt ska vara det ledande pensionsbolaget i Sverige.

Frans Lindelöw
Koncernchef och vd Skandia

"Vi har under 2017 levererat ett antal viktiga delar som befäster Skandias position som ett av de ledande pensionsbolagen i Sverige."

En föränderlig omvärld ger nya förutsättningar och möjligheter

För att uppnå maximalt värde måste Skandia säkerställa att vi möter den ständigt föränderliga marknaden där ändrade kundbehov, regleringar och prispress ställer ökade krav på digitalisering, hållbart företagande och en effektiv, flexibel och handlingskraftig organisation.

Skandia skapar värde genom att möta de utmaningar Skandias kunder och samhället står inför.

För Skandia är det viktigt att kontinuerligt bevaka och följa de trender som påverkar vår verksamhet och våra kunder. Det handlar om att på bästa sätt ta till vara på marknadsförändringar och att investera i de tillgångslag där det finns möjlighet till störst avkastning. Det handlar också om att säkerställa att vi alltid kan ge våra kunder rådgivning som är anpassad efter förändringar på den finansiella marknaden.

Ökat behov av pension, långsiktigt sparande och trygghetslösningar

I ett välfärdssamhälle som Sverige anses staten ofta ha ansvar att säkerställa en viss grundtrygghet, bland annat i form av pension. Med nuvarande pensionssystem väntas individen ta ett stort ansvar för sitt pensionsutfall genom att göra aktiva val. Vi har även sett en övergång från förmåns- till premiebäddad pension och en allmän pension där varje arbetat år och arbetad timme räknas. Pensionssystemets utmaning idag är minskande kompensationsgrad för enskilda individer, framförallt inom den allmänna pensionen, samt en stor spridning i förväntade pensionsutfall mellan pensionärer.

Utvecklingen drivs av att vi lever allt längre samtidigt som arbetsmarknadsinträdet främst bland akademiker sker allt senare. Behovet av tjänstepension och ett privat pensionssparande ökar, likaså behovet av rådgivning. Det finns idag framförallt tre kritiska utmaningar för Skandias kunder och samhället i

stort till följd av strukturella obalanser i samhället.

● Ökad risk för underfinansiering efter arbetslivet

Ett premiebaserat pensionssystem med ökat individuellt ansvar, i kombination med ökande medellivslängd leder till att fler svenskar får ett otillräckligt sparande för ett långt och aktivt liv efter pensionering.

● Ökade kostnader för ohälsa

Ökade sjuktal för den yrkesarbetande befolkningen och höga kostnader för fysisk och psykisk sjuk- och hälsovård, med långa väntetider. Därtill en hög efterfrågan på äldreboenden samt frisk- och sjukvård på grund av åldrande befolkning.

● Ökade behov av investeringar i samhället

Otillräcklig finansiering för att täcka det ökande behovet av samhällsservice leder i sin tur till att det blir ett större gap i samhället vad gäller inkomst, utbildning, arbete, bostad och hälsa. Likaså ökar behovet av investeringar i miljövänliga energilösningar, hållbar infrastruktur och klimatvänlig teknik.

Det svenska välfärdssamhället utmanas och behovet av tillräckligt långsiktigt sparande och kraftfulla trygghetslösningar ökar.

➔ *Läs mer om Skandias samhällsansvar i Skandias hållbarhetsredovisning.*

Värdeskapande investeringar

De senaste åren har den globala ekonomin präglats av låga och i vissa fall negativa räntor. Mot bakgrund av denna lågräntemiljö har investerarnas intresse för rëntetillgångar, med traditionellt sett låg risk, skiftat till förmån för investeringar i tillgångsslag med en högre förväntad avkastning men även högre risk, som aktier. Ett sätt för investerare att diversifiera portföljen är att investera i tillgångsklassen alternativa investeringar som bland annat inkluderar samhällsfastigheter och infrastruktur, då de har en låg samvariation med aktiemarknaden. Investeringar i onoterade bolag har fått och väntas även få en allt större del av portföljerna framöver.

En digitaliserad kundupplevelse

Efterfrågan på prisvärda, enkla digitala tjänster och erbjudanden ökar. Det har blivit en naturlig del av vardagen att kunna köpa varor och tjänster när och var som helst. Att företag har digitala

lösningar som fungerar snabbt och enkelt är en viktig del i att ha nöjda kunder. Skandia arbetar kontinuerligt med att integrera förenklade digitala lösningar i kunderbudandet, även med anledning av ökad prispress och en tilltagande förväntan om låga avgifter. Att möta dessa förväntningar driver Skandias digitaliseringsarbete.

Krav på hållbar handlingskraft

Förväntningarna på företagets handlingskraft i hållbarhetsfrågor fortsätter att öka. Sedan FN:s globala hållbarhetsmål antogs 2015 ställer kunder, politiker, beslutsfattare och civilsamhället högre krav på transparens och konkreta resultat. Hållbarhet integreras alltmer i företagets kärnverksamhet och strategier vilket påverkar bland annat forskning och utveckling, investeringar och digitala kundupplevelser.

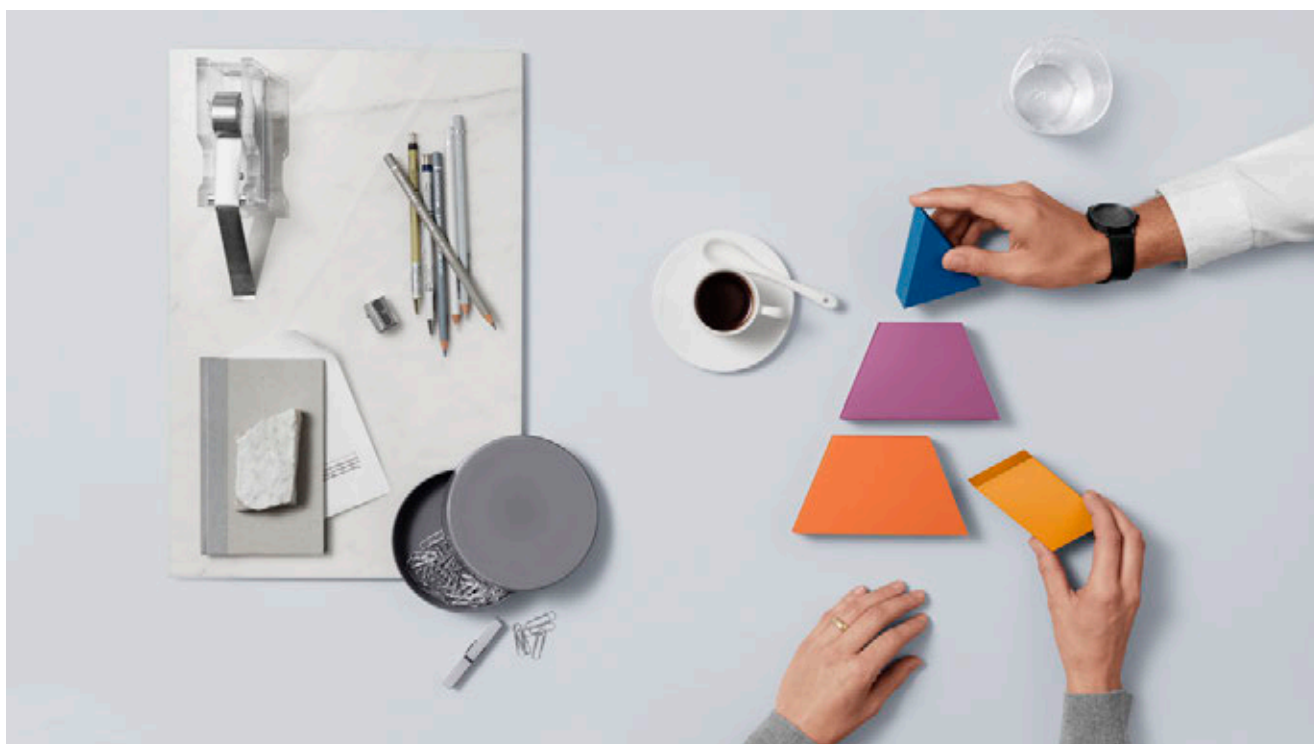
Stora aktörer som Skandia, vars affärsmodell utgör ett komplement till offentliga trygghetsystem, förväntas ta an-

svar bortom den egna affären. Det gör Skandia genom att arbeta proaktivt med förebyggande hälsoinsatser, genom att göra investeringar med tydlig samhällsnytta samt genom forskning. Det skapar trygghet för individen men bidrar också till långsiktiga samhällsvinster.

Bättre hälsa och ökad trygghet

Även Skandias stiftelse Idéer för livet arbetar för att skapa ett samhälle med bättre hälsa och ökad trygghet. Det gör man främst genom:

- Stöd till lokala ideella projekt för barn och ungdomar.
- Forskning för att beräkna och synliggöra sociala insatserns värde.
- Utveckling av metoder för att förebygga ohälsa och utanförskap.

Förändrade regelverk

Under de senaste åren har ett antal nya regelverk trätt i kraft vilka påverkar stora delar av Skandias organisation, verksamhet och erbjudanden. Att införliva dessa nya regelverk på ett smidigt sätt i Skandias processer och rutiner är följaktligen mycket viktigt för att bibehålla en stark position och konkurrensförmåga. Det ställer i sin tur höga krav på kostnads-effektivitet och flexibilitet i den operativa verksamheten.

Skandia följer också utvecklingen av kommande nya regelverk och deltar aktivt via exempelvis branschorganisationer och i den allmänna debatten. Vi arbetar samtidigt löpande för att förbereda verksamheten inför en tyngre regelverksbörda för att även fortsatt kunna fokusera på kundnytta och värdeskapande.

Penningtvättsdirektiv för att motverka kriminella krafter

Lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism innebär att vi som finansinstitut behöver lära känna våra kunder bättre. Syftet är att motverka de kriminella krafter som vill utnyttja oss för brottslig verksamhet.

Med anledning av implementeringen av EU:s fjärde penningtvättsdirektiv under 2017 har Skandia förstärkt

organisationen med ytterligare resurser i syfte att förebygga och motverka finansiell brottslighet som bedrägeri, penningtvätt och finansiering av terrorism.

[!\[\]\(3211b5d1d968fc1665909b34f9f16010_img.jpg\) Läs mer om hur Skandia jobbar för att motverka penningtvätt på Skandias hemsida.](#)

Hållbarhetsrapportering

Från och med räkenskapsåret 2017 finns det lagkrav på att svenska bolag över en viss storlek måste upprätta en hållbarhetsrapport. Lagen syftar till att göra information om hur företag arbetar med hållbarhetsfrågor mer transparent och jämförbar.

Hållbarhet är sedan många år en integrerad del i Skandias strategi och verksamhet. Vi arbetar kontinuerligt med att utveckla våra processer för hållbarhetsrapportering och de initiativ vi genomför på hållbarhetsområdet.

PRIIPs-förordningen för tydliga och rättvisande uppgifter

Genom den så kallade PRIIPs-förordningen tillkommer krav på faktablad för så kallade försäkringsbaserade investeringsprodukter, vilket för Skandias räkning innebär att

faktablad ska produceras för samtliga kapitalförsäkringar oavsett förvaltningsform. Förordningen trädde i kraft den 31 december 2017.

Kommande regelverk

Ny reglering för tjänstepensionsverksamhet (svensk implementering av IORP 2-direktivet)

Försäkringsbolag som nästan uteslutande tillhandahåller tjänstepension väntas få möjlighet att ombildas till tjänstepensionsföretag i samband med att IORP 2-direktivet implementeras i svensk lagstiftning. IORP 2-direktivet är ett så kallat minimidirektiv, vilket innebär en minimiharmonisering och en möjlighet för varje EU-land att lägga på regler beroende på varje lands förutsättningar. I IORP 2 finns en minsta nivå på kapitalkrav, men eftersom svensk tjänstepensionsverksamhet i de flesta fall är identisk med privat pensionsförsäkringsverksamhet, kan Sverige införa kompletterande riskbaserade kapitalkrav med en vald konfidensnivå som är mer i linje med Solvens 2-regelverket. För närvarande sker en beredning av regleringen hos Finansdepartementet och riksdagen väntas fatta beslut om regleringen under hösten 2018.

Lagförslag om effektivare flytträtt

I augusti lämnade Finansdepartementet ett förslag på lagändringar som syftar till att effektivisera möjligheterna att återköpa och flytta livförsäkringar. Finansdepartementets promemoria föreslår bland annat att flyttavgifter bara får baseras på företagets direkta kostnader och faktiska anskaffningskostnader och att anskaffningskostnader ska anses betalda efter 5 år. Bestämmelsen om avgifter kopplade till kvarstående anskaffningskostnader ska enligt förslaget även tillämpas på avtal som har tecknats före ikraftträdandet, men efter den 30 juni 2007 och inte förnyats efter ikraftträdandet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. I Skandias fall skulle pensions- och kapitalförsäkring påverkas av lagförslaget. I fall förslaget blir verklighet får det stora konsekvenser för Skandia i och med att rörligheten av kapital, både in- och utflöden, kan väntas öka.

IFRS 17 ny standard för redovisning av försäkringsavtal

IASB har publicerat en ny standard som behandlar redovisning av försäkringsavtal, IFRS 17. Den kommer att ersätta IFRS 4 och träder i kraft den 1 januari 2021. Standarden är ännu inte antagen av EU. Standarden innebär en omfattande förändring av hur försäkringskontrakt redovisas och värderas, vilket bland annat innebär en förändrad presentation av resultaträkningen och en förändrad värdering av de försäkringstekniska skulderna.

De nya redovisningsreglerna kommer att ställa stora krav på en mer detaljerad information och högre komplexitet i beräkningsmodeller, vilket för vår del kan innebära stora investeringar i bland annat IT-system för att kunna uppfylla

de nya kraven. Finansinspektionen utreder nu, i samarbete med branschen, hur implementeringen av IFRS 17 ska ske i Sverige. Skandia deltar aktivt i dessa branschdiskussioner.

➤ För mer information, se not 1 redovisningsprinciper.

MIFID2 och IDD för ökad transparens

MIFID2 och IDD är två europeiska direktiv som alla bolag inom finansbranschen i de 28 EU-länderna ska anpassa sin verksamhet till. Regelverken har fokus på investerarskydd och marknadsstruktur och innehåller regler om provisioner, transparens och information till kund. De nya bestämmelserna påverkar Skandia på flera sätt. Bland annat berörs hur vi tar fram produkter och följer upp distributionen, redovisar vilka kostnader och avgifter som tas ut samt hur vi hanterar olika former av rapportering.

Dataskyddsförordningen för att stärka enskilda personers rättigheter

I takt med den digitala utvecklingen tillkommer krav på hantering av stora mängder data och personuppgifter. I syfte att bland annat stärka enskilda personers rättigheter kommer Dataskyddsförordningen (GDPR) att träda i kraft i maj 2018. Dataskyddsförordningen är en modernisering av dataskyddsdirektivet som antogs 1995 och som implementerats i svensk rätt genom personuppgiftslagen (PuL). Den syftar till att stärka och skapa mer enhetligt dataskydd för personer inom EU.

Vi analyserar regelverkets påverkan och säkerställer att Skandia behandlar personuppgifter och informerar kunder enligt de krav som regelverket föreskriver. Vidare måste Skandia säkerställa förmågan att kunna leverera på de utökade rättigheter som kunden kommer ha, till exempel rätten till dataportabilitet (få personuppgifter överförda till annat bolag) och rätten att bli borttagen ur register samt säkerställa lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda personuppgifter. Skandia har under året arbetat intensivt med att förbereda organisationen för nya processer kring datahantering men även att återkommande bevaka och skydda verksamheten mot cyberhot och bedrägerier.

Dialoger med våra intressenter

Väsentlighetsanalysen är Skandias verktyg för att i dialog med våra intressenter särskilja de områden Skandia främst bör fokusera på för att skapa största möjliga värde.

Resultatet i väsentlighetsanalysen är en prioritering av ett antal frågor som blir vägledande för Skandias strategiska arbete.

Väsentlighetsanalysen syftar till att identifiera de viktigaste frågorna för vår verksamhet. Processen tar utgångspunkt i vår affärsnytta och fokuserar på våra intressenters förväntningar tillsammans med utvecklingen inom branschen och samhället. För att förstå förväntningarna på oss för Skandia regelbundna intressentdialoger.

Dialogerna sker på olika nivåer och kan se ut på flera olika sätt, anpassade efter syfte och målgrupp. Det kan handla om allt från ett vanligt kundsamtal i den dagliga verksamheten till mer strukturerade dialoger på strategisk koncernnivå. Resultatet i väsentlighetsanalysen är en prioritering av ett antal frågor som blir vägledande för Skandias strategiska arbete. Detta är ett kontinuerligt arbete för att ge möjlighet att justera och lägga till aktuella frågor.

Dialoger med ägare och kunder

Den intressentgrupp som har störst påverkan på Skandias verksamhet är våra kunder, varav en majoritet även är våra ägare. Dialog med denna grupp sker på flera olika sätt. Som ägare i Skandia har man flera sätt att göra sin röst hörd. Man har möjlighet att nominera och rösta fram ledamöter till fullmäktige och delta på bolagsstämman. Några av Skandias kunder och ägare driver även en oberoende ideell ägarförening, ProSkandia, med syfte att tillvarata försäkringstagares och försäkrades intressen.

Ägarnas förväntningar på Skandia handlar främst om god avkastning, resurseffektivitet, lönsamhet, insyn, inflytande och att Skandia ska vara ett föredöme inom hållbarhet.

Kunddialoger sker naturligt som en del av den dagliga verksamheten, i rådgivningsmöten, genom kundservice, digitalt på hemsidan och i sociala medier. Skandia genomför även regelbundna kundundersökningar och har en Tyck-till-app där kunderna kan inkomma med förslag. Samtliga förslag samlas sedan i en tipsbank och många av förslagen förverkligas. Kundernas förväntningar på Skandia handlar främst om transparens och öppenhet, långsiktigt god avkastning, möjligheter till dialog och att kundnytta ska vara centralt i affären.

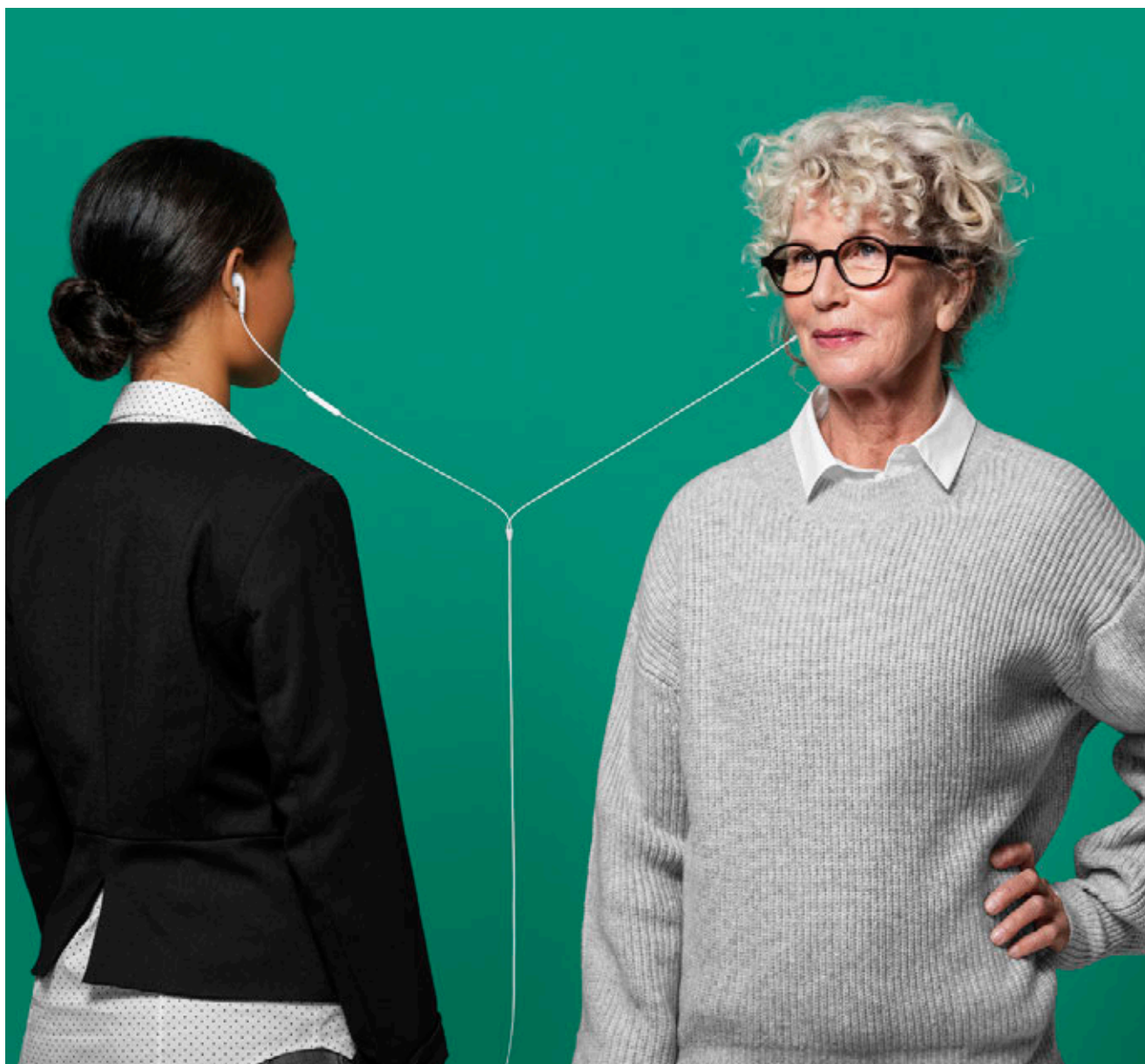
Dialoger med beslutsfattare och civilsamhälle

Som ett kundägt bolag har vi ett ansvar att representera sparare genom att föra en dialog kring och driva frågor som handlar om försäkring, sparande, investeringar, trygghetssystemen, hälsofrågor och hållbarhet.

Utöver intressentdialogerna bevakar vi frågor som är relevanta för finansbranschen och utvecklingen på den politiska agendan. Detta gör Skandia genom dialoger med politiska beslutsfattare och företrädare för civilsamhället. Bland annat deltar Skandia varje år i Almedalsveckan, där vi arrangerar seminarier och för dialoger med intressenter.

Vi tar även initiativ till forskning och har en rad samarbeten i olika konstellationer. Samhällets förväntningar på Skandia handlar framförallt om lokalt samhällsengagemang, bidrag till forskning inom förebyggande insatser för hälsa och trygghet samt att Skandia ska vara drivande i samarbeten som stärker trygghetssystemen och tar hänsyn till miljön.

Dialoger med medarbetare

Skandias dialog med medarbetare sker löpande i den dagliga verksamheten, men Skandia har även andra verktyg för att försäkra att medarbetarna når fram med sina synpunkter och förslag. Varje år genomförs en medarbetarundersökning. Vidare har Skandia även en löpande dialog med medarbetare som en del av Performance Managementprocessen.

Medarbetare har även möjlighet att framföra sina synpunkter i samverkan med fackliga representanter. Medarbetarnas förväntningar på Skandia handlar framförallt om god arbetsmiljö, inkluderande kultur, utvecklingsmöjligheter, transparens och öppenhet.

Dialoger med samarbetspartners och leverantörer

Skandias dialog med leverantörer och samarbetspartners, däribland distributörer, sker löpande i den dagliga verksamheten, genom möten och kommunikation. Vi följer upp nöjdheten bland våra distributörer löpande och mäter den med hjälp av ett nöjdhetsindex. Leverantörer och samarbetspartners förväntningar på Skandia handlar framförallt om tydliga avtals- och affärsvillkor, god affärsetik och relevanta hållbarhetskrav.

Den intressentgrupp som har störst påverkan på Skandias verksamhet är våra kunder, varav en majoritet även är våra ägare.

Skandia skapar ekonomisk trygghet

Som ett kundägt pensionsbolag är syftet med vår verksamhet att skapa ekonomisk trygghet på ett ansvarsfullt sätt för våra kunder. Det gör vi genom att erbjuda sparande med garanti, fondsparande, försäkringar för hälsa och trygghet, banktjänster och rådgivning. Vår verksamhet skapar värde för våra ägare och kunder, liksom för företaget, samhället och miljön.

Samhällsutmaningar och förändrade förutsättningar på pensionsmarknaden ställer krav på en tydlig strategisk inriktning samt kostnadseffektivitet, lönsamhet och flexibilitet i den operativa verksamheten.

Utnyttja Skandias styrkor

I syfte att säkerställa konkurrenskraft, differentiering och kundvärde på företags- och privatmarknaden utgår Skandia från våra komparativa styrkor som företag. Dessa utgörs främst av vårt tjänstepensionserbjudande med traditionell förvaltning, vårt risk- och hälsoerbjudande samt vår kompetens på pensionsområdet.

Genom att arbeta för fortsatt integration mellan spar- och hälsoerbjudandena kan vi skapa maximalt kundvärde.

En tydlig utgångspunkt i Skandias roll i samhället

Skandias kärnverksamhet är i stora delar en integrerad del av välfärdsmodellen i samhället. Genom att vara ett kundägt bolag och på det sätt vi löser våra kunders behov av pension, sparande och trygghet etablerar Skandia en stark roll i samhället. Vi ser tre kritiska utmaningar i samhället där Skandia genom sin verksamhet kan göra skillnad; ökad risk för underfinansiering efter arbetslivet, ökade kostnader för ohälsa samt ökade behov av investeringar i samhället.

Hållbarhet i affärsstrategin

För Skandia är det viktigt att hållbarhetsarbetet är en integrerad del i vår verksamhet och i vårt erbjudande. Ett strukturerat arbete med hållbarhetsfrågor anser vi är en förutsättning för långsiktigt värdeskapande och därmed för långsiktig finansiell avkastning.

För att åstadkomma det tar Skandia utgångspunkt i sex hållbarhetsaspekter;

- Transparens och långsiktiga kundrelationer
- Ansvarsfulla investeringar
- Samhällsansvar
- Långsiktig arbetsgivare
- Miljöhänsyn
- Affärsetik

Genom att möta identifierade samhällsutmaningar och arbeta utifrån vår affärsstrategi och vårt kundlöfte till företags- och privatkunder skapar vi värde för företagen och för individerna, och därmed i förlängningen också för samhället.

Fokus på företagserbjudandet och företagens anställda

Skandias företagserbjudande är kärnverksamheten i Skandia där man sedan 1990-talet tillsammans med distributörer och egna säljare har skapat stora affärsvolym. Idag utgörs den största delen av Skandias företagsaffär av icke-kollektivavtalad tjänstepension men Skandia har som ambition att växa även inom den kollektivavtalade affären.

Då den största delen av privatkunderna också har försäkring med traditionell förvaltning via sina arbetsgivare lägger Skandia stort fokus på att säkra en uthållig konkurrenskraft i företagsaffären genom ständig utveckling och modernisering av erbjudandena.

Ökat individuellt ansvar för sparande och pension, förenklad flytt av försäkringskapital samt digitalisering leder till såväl risker som möjligheter för Skandia. Skandia arbetar för att etablera långsiktiga kundrelationer i syfte att förlänga durationen, det vill säga den sammanlagda tiden av sparande och uttag, samt att få förtroendet att förvalta privatpersoners kapital genom att bygga vidare på befintliga kundrelationer från företagsaffären.

Traditionell förvaltning är grunden

Försäkring med traditionell förvaltning är den dominerande sparformen inom både företags- och privataffären. Den ger betydande värde för våra kunder och differentierar Skandia på marknaden. Skandia kommer fortsatt att ta utgångspunkt i traditionell förvaltning och säkra långsiktighet i erbjudandet.

Mål

Vårt uppdrag är att maximera värdet till ägarna, moderbolagets kunder, över livstiden av deras försäkringar.

Vision

Vi skapar rikare liv genom att uppmuntra till ett ekonomiskt tryggt och hälsosamt liv.

Skandias strategi kring risk

För att vi ska kunna maximera värdet till kunderna över livstiden av deras försäkringar, samtidigt som de inte utsätts för alltför stora risker, behöver Skandia hantera riskerna på ett lämpligt och effektivt sätt. Detta utgör därför en central del i Skandias affärsmodell.

Riskhanteringen utgår från Skandias riskstrategi genom vilken styrelsen sätter övergripande ramar för vårt risktagande. Riskstrategin ska överensstämma med Skandias affärsstrategi och ses över när affärsstrategin uppdateras. Som en del i riskstrategin beslutar styrelsen om restriktioner som begränsar hur mycket risk och vilka risker Skandia utsätter försäkringstagarna för.

Central restriktion

En av de mest centrala restriktionerna avser risken för insolvens, det vill säga risken för att vi inte kan fullfölja våra åtaganden mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade. Genom att besluta om en restriktion för denna risk sätter styrelsen en övergripande begränsning för hur mycket marknadsrisk, försäkringsrisk, kredit- och motpartsrisk samt operativ risk som vi kan ta i vår verksamhet. Restriktionen begränsar Skandias totala risknivå på såväl kort som på lång sikt.

Kontrollerat risktagande

Inom de ramar som ges av riskstrategin ska vi på daglig basis fatta de affärs-

mässiga beslut som får mest positiv inverkan på försäkringstagarvärdet. I den traditionella förvaltningen placerar vi till exempel i aktier och andra tillgångar för att skapa hög avkastning till våra kunder, samtidigt som vi eftersträvar ett kontrollerat risktagande.

Detta gör vi genom att de restriktioner som följer med riskstrategin kompletteras med begränsningar såsom hur mycket av kundernas pengar som får placeras i olika tillgångsslag och på olika marknader.

Skandias verksamhet ger även upphov till andra risker som Skandia, med vägledning från riskstrategin, kontinuerligt arbetar med för att identifiera, värdera, hantera och kontrollera.

**”Skandias erbjudanden är
alla utformade med avsikt
att skapa avkastning utifrån
varje kunds riskbenägenhet”**

Erbjudanden som skapar värde

Skandia är ett av Sveriges största pensionsbolag. I över 160 år har vi kunnat erbjuda våra kunder och ägare trygghet och avkastning. Vi erbjuder traditionell förvaltning, fondsparande, försäkringar för hälsa och trygghet, banktjänster och rådgivning.

Skandia ägs av de 1,2 miljoner kunderna i Livförsäkringsbolaget Skandia. Totalt har vi närmare 2 miljoner kunder. Vårt viktigaste mål är att maximera värdet till våra kunder, och därmed även till ägarna. Detta gör vi med hänsyn tagen till hållbarhet och risk. Skandias erbjudanden är alla utformade med avsikt att skapa avkastning utifrån varje kunds riskbenägen-

het. Med rådgivning kan erbjudanden skräddarsys efter kundens specifika behov. De följande avsnitten kommer närmare beskriva erbjudandena och vilka värden de har skapat för våra kunder under året samt hur de relaterar till Skandias sex hållbarhetsaspekter.

Traditionell förvaltning

Att spara med garanti är ett tryggt och enkelt alternativ som innebär att Skandia förvaltar pengarna och ger en garanti om minsta framtida utbetalning. Skandias moderbolag är ett ömsesidigt bolag, vilket bland annat innebär att vi ägs av våra kunder som sparar i den kollektiva sparformen traditionell förvaltning. Alla sparares pengar placeras i samma portfölj och försäkringstagarna delar på överskottet. Spararen är garanterad ett visst belopp när försäkringen betalas ut.

Hälsa och trygghet

Skandia erbjuder ekonomisk trygghet vid olycka, sjukdom eller dödsfall genom sjuk-, olycksfalls- eller livförsäkringar. För våra företagskunder och deras anställda har vi också verktyg för att tidigt fånga upp ohälsa. På så sätt kan vi bidra till att undvika sjukskrivningar och kostnader som uppstår därav.

Fondsparande

Skandia erbjuder fond- och depåförvaltning inom både bank- och försäkringslösningar. Fonderbjudandet bygger på att det ska vara enkelt att placera i fonder av god kvalitet och med ett brett utbud, anpassat till våra kunders olika behov. Det går att spara i fonder med eller utan försäkring, både till tjänstepension och som privat sparande.

Banktjänster

Skandias bank är en fullsortimentsbank som vänder sig till privatmarknaden. Vi har en modern internetbank och mobilapp där våra kunder kan sköta sin vardagsekonomi. Vi har inga bankkontor men kompletterande kundservice via telefon och chat.

Sparande med garanti och möjlighet till god avkastning

Traditionell förvaltning är kärnan i Skandias affär och fokus i vår strategi. Att Skandias erbjudande inom traditionell förvaltning skapar stora kundvärden märks i undersökningar av kundnöjdhet. Svenskt Kvalitetsindex 2017 visade att Skandia har Sveriges nöjdaste privatkunder inom pensions- och livförsäkring.

Traditionell förvaltning innebär att Skandia placerar kapitalet åt kunden och garanterar en minsta framtida utbetalning. Detta gör att kunden har möjlighet till god avkastning till låg kostnad utan att själv behöva lägga tid på att aktivt placera pengarna och hantera oväntade händelser på kapitalmarknaden.

Alla sparades pengar placeras i samma portfölj vilket gör att en större del av tillgångarna kan placeras till högre risk, utan att riskera det garanterade beloppet. På så sätt kan traditionell förvaltning ge högre avkastning än många andra sparformer och samtidigt garantera trygghet i sämre tider. Som förvaltare har Skandia en väl genomtänkt process för investeringar för att kunna hålla löftet till spararna.

Vår process för hållbara investeringar

Även miljömässiga och etiska hänsynstaganden är en självklar del i denna strategi. Processen för att integrera hållbarhet i investeringar kallas för ESG-analys (Environmental, Social and Governance) och är ett vanligt sätt att bedriva och beskriva hållbarhetsarbetet för investeringar i hela vår verksamhet, inklusive fonder. Vårt ESG-arbete syftar till att verka för ett hållbart värdeskapande i hela kedjan och anpassas ändamålsenligt efter förutsättningarna i varje tillgångsslag. Både Skandia och våra externa förvaltare har även skrivit under FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI).

➤ [Läs mer om ansvarsfulla investeringar i Skandias hållbarhetsredovisning.](#)

Utvecklingen under året

Efter flera år av avmattning har vi under 2017 sett världsekonomin stärkas. För första gången på länge skruvas globala tillväxtprognoser upp och även företagens vinster ökar. Efter en lång period av stimulanser i form av låga räntor har vi under 2017 kunnat se en börsuppgång med substans i form av ökade intäkter för företagen.

Högonjunkturen har även gett utslag i Skandias portfölj. Totalavkastningen i Skandias traditionella livportfölj uppgick till 6,6 procent under 2017. Detta kan jämföras med de senaste fem årens årliga avkastning på 8,0 procent. Samtliga tillgångsslag utom råvaror uppvisade positiv avkastning och bäst under året var aktier, följt av fastigheter och Private Equity.

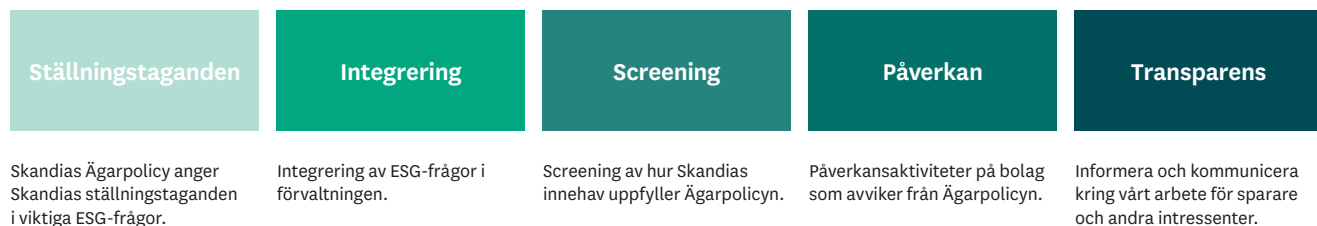
Inom aktieinvesteringarna var det marknaderna Europa och Emerging markets som gav högst avkastning. Nyförsäljningen har varit god under 2017 och uppgick till 3 638 miljoner kronor. Återbäringsräntan höjdes till 7 procent vid inledningen av året och justerades i september ned till 6 procent.

Bäst i branschen enligt privatkunderna

I SKI Livförsäkring för privatkunder ökar Skandia sin totalpoäng från 67,0 till 68,9 och hamnar på en förstaplats i branschen. Skandias höga betyg beror enligt undersökningen på en hög servicenivå, men även på att kunderna värderar Skandias samhällsengagemang och pålitlighet högt.

I SKI Livförsäkring för företagskunder ökar Skandias totalpoäng från 63,0 till 68,4, den största ökningen i branschen. Denna ökning gör att Skandia klättrar ➤

Process för hållbara investeringar

► till en tredjeplats, efter att ha legat på en delad sjätteplats 2016. Inom SKI Livförsäkring bedöms Skandia som helhet, det vill säga oavsett om man valt att spara med garanti eller i fonder.

Kontributionsprincipen

Det överskott som inte behövs för att täcka eventuella förluster eller som buffert fördelas i den ömsesidiga verksamheten till kundernas försäkringar på ett rimligt och rättvist sätt. För det ändamålet finns i lag och i avtal en fördelingsprincip som kallas kontributionsprincipen. Den innebär att fördelningen av överskott i den ömsesidiga verksamheten ska utgå från de enskilda försäkringarnas bidrag till överskottets uppkomst.

För Skandias sparförsäkringar med traditionell förvaltning tillförs avkastningen normalt varje försäkring genom den så kallade återbäringsrörelsen. På så sätt får kunden en stabil utveckling av sitt sparkapital. I situationer då bolagets kapitalavkastning under en längre tid är mycket hög kan det ofördelade överskottet byggas upp till en sådan nivå att det blir aktuellt med en extra fördelning

av överskott (allokering) till de kunder vars försäkringskapital har varit med och bidragit till det uppbyggda överskottet. Fördelningen är preliminär, vilket innebär att fördelat överskott inte är garanterat utan kan återtas (reallokeras) vid starkt negativa finansiella lägen.

På Skandias hemsida finns information om vår överskottshantering inom försäkring med traditionell förvaltning. Arbetet med att utveckla vår styrning och tillämpning av kontributionsprincipen är en ständigt pågående process. Under året har ändringar i bolagets riktlinjer och rutiner för återbäringsrörelsen genomförts för att nå en ännu mer rättvis fördelning av överskottet.

För den ömsesidiga riskförsäkringsrörelsen (skydd vid sjukdom med mera.) har bolaget infört en särskild tillgångsportfölj samt utvecklat en styrmodell som hjälper bolaget att

- erbjuda riskprodukter till låga premier
- kontrollera risktagandet inom ramen för den övergripande riskaptiten, och
- fördela över- och underskott mellan försäkringarna på ett rättvist sätt.

1:a plats

Enligt SKI Livförsäkring är Skandia bäst i branschen.

Nyckeltal

MSEK	2017	2016
Förvaltad kapital	429 127	407 655
Totalavkastning ¹⁾	6,6%	8,2%
Totalavkastning 5-års genomsnitt ¹⁾	8,0%	8,2%
Förvaltningskostnadsprocent ²⁾	0,41%	0,43%
Kapitalförvaltningskostnadsprocent ²⁾	0,039%	0,042%
Direktavkastning ¹⁾	2,8%	3,0%

¹⁾ För definition se sida 133.

²⁾ För definition se ordlista.

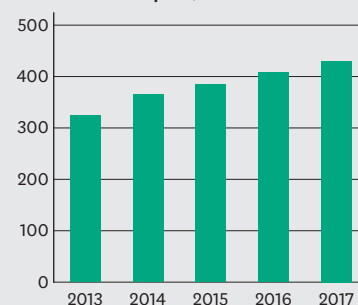
6,6%

Årets totalavkastning

429 miljarder kronor

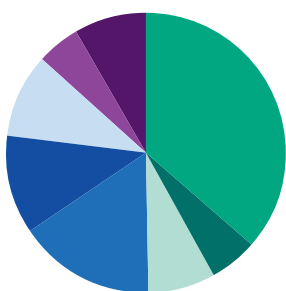
Förvaltad kapital inom traditionell förvaltning

Förvaltad kapital, MSEK

Skandias kapitalförvaltning

Tillgångsfördelning i livförvaltningsportföljen

Aktuellt värde % (Föregående år)

- Svenska nominella obligationer 36,5% (36,2%)
- Svenska realobligationer 5,5% (6%)
- Svenska aktier 7,9% (7,4%)
- Utländska aktier 15,8% (17%)
- Fastigheter 11,4% (10,9%)
- Private Equity 9,8% (10%)
- Affärsstrategiska tillgångar 4,8% (5,4%)
- Alternativa strategier 8,3% (7%)

Vår kapitalförvaltning arbetar i huvudsak för sparandet med garanti men uppdraget omfattar även att förvalta delar av Skandias fonderbjudande. I Skandias fonderbjudande ingår aktie-, ränte- och blandfonder samt alternativa investeringsfonder riktade till institutionella placerare.

Skandias ägarpolicy styr hur vi agerar i de bolag som vi äger aktier i. Ägarpolitiken styr även Skandias förhållningssätt till miljöhänsyn, socialt ansvar och styrning, aspekter som vi lägger stor vikt vid i investeringsbeslut. Skandia ska aktivt och ansvarsfullt utöva de rättigheter och skyldigheter som följer med ägande i ett börsbolag för att öka avkastningen på våra kunders investeringar och värna om en väl fungerande aktiemarknad.

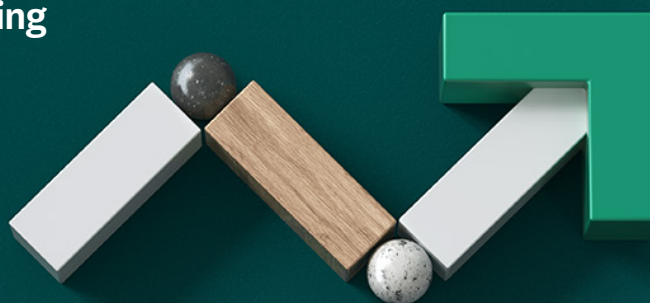
En väldiversifierad portfölj med stordriftsfördelar

Det övergripande målet för Skandias kapitalförvaltning är att skapa god avkastning till våra kunder, samtidigt som vi eftersträvar ett kontrollerat risktagande. Kundernas långsiktighet i

sitt sparande samt vår finansiella styrka och storlek gör att Skandia har möjlighet att sprida risker och investera i olika typer av tillgångsslag. Till exempel investerar Skandia i infrastruktur, onoterade bolag och fastigheter, tillgångsslag som ger stabilitet och avkastning.

När portföljen sätts samman utgår vi primärt från två saker; garantin och uppdraget att leverera god avkastning. Skandia strävar efter att ha en robust portfölj som kan stå emot oväntade händelser och sämre tider. Basen i portföljen utgörs av räntebärande papper, vilket skapar trygghet och ger ett stabilt kassaflöde. Drygt en tiondel av portföljen utgörs av fastighetsinvesteringar, som läggs i vårt helägda fastighetsbolag, Skandia Fastigheter. Ungefär 24 procent av portföljen utgörs av aktier. Den risk som aktieinnehaven bidrar med kan vi ta utan att riskera garantin eftersom vi har hög solvens. Skandia investerar även i onoterade tillgångar, vilket gör att våra sparare kan vara med på framgångsrika tillväxtsresor med till exempel Spotify och Klarna.

”Det övergripande målet är att skapa god avkastning till våra kunder”

Tidiga insatser ger bättre hälsa

Skandia vet att tillväxt skapas av friska medarbetare. Därför fokuserar erbjudandet till våra företagskunder inom hälsa och trygghet på förebyggande insatser och rätt rehabilitering.

Skandia har en lång tradition av nytänkande och samhällsengagemang. Ett gott exempel på detta är att vi började rekommendera förebyggande insatser för bättre arbetshälsa redan på 50-talet. På den tiden handlade det om morgonjympa och stressforskning. Idag har vi utvecklat ett modernt erbjudande som bland annat omfattar digitala hjälpmedel, men vår övertygelse om vikten av förebyggande arbete är densamma. Vårt erbjudande för hälsa och trygghet omfattar sjuk-, hälso-, privatvårds-, olycksfalls- och livförsäkringar.

Ett heltäckande hälsoerbjudande

Med Skandias heltäckande koncept Hälsokedjan säkerställs att våra företagskunder kan få rätt insatser oavsett tillstånd. I hälsokedjan ingår hälsoförsäkring, sjukvårdsförsäkring, sjukförsäkring och hälsotjänster. Vi kan se att en helhetssyn på anställdas hälsa har gett

resultat för våra kunder och sparar in de kostnader för produktionsbortfall som sjukfrånvaro innebär.

Arbetsgivare åläggs ett allt större ansvar för att minska arbetsrelaterad ohälsa. 2016 kom Arbetsmiljöverket med nya föreskrifter som innebär att chefer har ett större ansvar för att fånga upp tidiga tecken på ohälsa hos medarbetare och snabbt kunna erbjuda åtgärder. Ett nytt förslag från Regeringen med start den 1 juli 2018 är att företaget i samråd med den anställde alltid ska ta fram en handlingsplan för att komma tillbaka i arbete senast 30 dagar efter att en medarbetare blivit sjukskriven. Företag behöver lägga mer tid på sitt arbetsmiljöarbete och här kan Skandia ge stöd och bidra med specialistkompetens för att underlätta för chefer och ledare att ta sitt arbetsmiljöansvar.

Hälsoslussen ger anställda stöd

Skandias Hälsoslus är en kontaktyta som ger stöd och service till alla som har Skandias hälsokedja (sjuk, hälso- eller privatvårdsförsäkring). Hälsoslussen bemannas av personal med hög kompetens och garanterar full sekretess ►►

Sjukvårdsförsäkring

Ger snabb och effektiv tillgång till specialistvård vid behov

Livförsäkring

Skyddar familjen vid dödsfall och ger trygghet om en försörjare dör.

Olycksfallsförsäkring

Skyddar för kostnader i samband med en olycka.

Nyckeltal

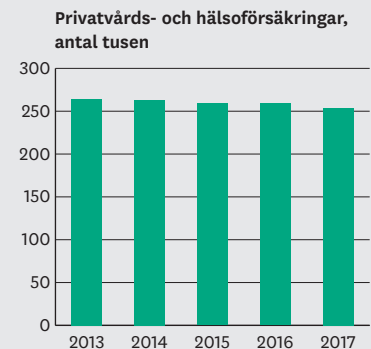

MSEK	2017	2016
Ny försäljning	343	302
Totalkostnadsprocent ¹⁾ :		
Liv- och sjukförsäkringsverksamheten	102%	127%
Privatvårds- och grupp-försäkringsverksamheten	91%	84%

¹⁾ För definition se sida 60.

+28%

Ökad nyförsäljning inom privatvårds- och grupp-försäkringsverksamheten

- ▶ i ärendehantering. Beroende av kundens behov rekommenderas lämpliga åtgärder utifrån relevant försäkring. Resultaten pekar på att det är ett framgångsrikt koncept. Mellan 2006 och 2015 har sjuktalen bland Skandias sjukförsäkringskunder halverats.

Utvecklingen under året

Resultatet för sjukvårds- och grupp-försäkring uppgick under året till 107 miljoner kronor jämfört med 194 miljoner kronor föregående år. Det försämrade resultatet beror huvudsakligen på högre försäkringsersättningar. Nyförsäljningen uppgick till 123 miljoner kronor, en ökning med 28 procent jämfört med föregående år. Nyförsäljningen av

våra liv- och sjukförsäkringar uppgick till 220 miljoner kronor, jämfört med 206 miljoner kronor 2016. Detta produktområde uppvisade ett resultat på 434 miljoner kronor jämfört med 967 miljoner kronor föregående år. Det lägre resultatet är främst hänförligt till en lägre kapitalavkastning.

Virgin Pulse stärker Skandias erbjudande inom förebyggande hälsa

Som en del av Skandias arbete med förebyggande hälsa har vi tagit fram ett unikt erbjudande till medarbetare hos Skandias företagskunder - en hälsoapp som kan hjälpa användaren att leva hälsosammare, skapa bra vanor och orka hålla i dem. Med Virgin Pulse får man

genom att lägga bara några minuter om dagen koll på stressnivåer, sömn, matvanor, vardagsmotion och träning. Det är ett inspirerande sätt för medarbetare att förbättra sin hälsa.

Under året har Skandias medarbetare testat hälsoappen med goda resultat. 86 procent av medarbetarna anmälde sig till att använda appen och efter några månader använde 61 procent fortfarande appen löpande. I en enkätundersökning som Skandia genomförde uppgav 9 av 10 användare att hälsoappen helt eller delvis motsvarar förväntningarna. Under hösten 2017 har flera av Skandias kunder fått chansen att börja använda Virgin Pulse.

Skandia gör samhällsnyttiga investeringar kopplat till hälsa. Ett exempel på det är finansieringen av Skandionkliniken i Uppsala som är Nordens första klinik för cancerbehandling med hjälp av protonstrålbehandling

Skandia tar ställning mot förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkringen

Regeringen meddelade under 2017 att man vill förmånsbeskatta sjukvårdsförsäkringar från den 1 juli 2018. Idag får ungefär en halv miljon svenskar, från alla inkomstgrupper, en sådan försäkring betald av sin arbetsgivare. Vården som finansieras av försäkringarna avlastar den offentliga vården och bidrar till en bättre arbetsrelaterad hälsa. Skandia ser dagligen i vår verksamhet hur stor skillnad tidiga insatser gör för att förkorta och undvika sjukskrivningar, tidiga insatser som möjliggörs av bland annat

sjukvårdsförsäkringar. Om förmånsbeskattningen införs väntas cirka 120 000 personer som idag har sjukvårdsförsäkringar att avstå från dem, enligt regeringens egen analys. Detta riskerar att bidra till ökad belastning på den redan ansträngda offentliga vården, bidra till längre vårdköer och öka sjukskrivningarna i Sverige ytterligare. Skandia har under 2017 tydligt tagit ställning mot förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkringen, både i dialoger med beslutsfattare och i den offentliga debatten.

Samhällsförlusten av sjukskrivningar

I oktober 2017 släppte Skandias stiftelse Idéer för Livet en rapport om samhällskostnaden för sjukskrivningar - "Samhällsförlusten av sjukskrivningar". Rapporten visar att Sverige förlorar 57 miljarder kronor på sjukskrivningar varje år. Om sjukskrivningar minskade med en

tredjedel skulle vi kunna spara 19 miljarder kronor om året - motsvarande löner till fler än 50 000 sjuksköterskor under ett år. Rapporten visar hur viktigt det är med förebyggande insatser och tidig vård - för individen, företagen och samhället.

Ett kvalitetssäkrat sparande anpassat till kundens riskprofil

Skandias fonderbjudande bygger på att det ska vara enkelt att placera i fonder av god kvalitet och med ett brett utbud, anpassat till våra kunders olika behov. Vi erbjuder fond- och depåförvaltning inom våra försäkringslösningar och genom vår bank.

Skandias fondförsäkring är en central komponent i Skandias tjänstepensions-erbjudande. Med fondförsäkringen kan kunden spara i fondsortiment av hög kvalitet, särskilt utvalt av Skandias fondanalytiker. Med hjälp av en trygghetsplan hjälper Skandia kunden att hantera risk inför och under utbetalningsperioden. Vi erbjuder även en kostnadsfri tjänst för rebalansering som automatiskt köper och säljer fonder för att portföljen alltid ska överensstämma med kundens valda strategiska fördelning.

Transparens är ett nyckelord i Skandias fonderbjudande och det är viktigt att kunden kan göra medvetna investeringsval. Därför kan Skandias fondutbud enkelt jämföras utifrån exempelvis avkastning, risknivå, hållbarhet och avgift. Skandia erbjuder även egna fonder som är högt rankade både när det gäller hållbarhet och avkastning. Från

den 1 december 2017 sänktes förvaltningsavgifterna på Skandias indexnära fonder från 0,4 procent till 0,25 procent för att säkra ett konkurrenskraftigt erbjudande för våra kunder.

Utvecklingen under året

Nyförsljningen för fond- och depåför-säkring har under året ökat med 15 procent vid en jämförelse mot 2016. Ökningen återfinns både inom privat- och företagsaffären. Inom företagsaffären är ökningen främst kopplad till det goda arbetet som gjorts med vårt fondutbud som även har lett till att vi har blivit utsedda till Årets fondförsäkringsbolag. Dock har konkurrenternas ökade bearbetning av marknaden även föranlett ett fortsatt utflöde.

Resultatet för den svenska fond- och depåföräkringsverksamheten uppgick till 1 365 miljoner kronor, jämfört med 1 249 miljoner kronor föregående år. Det förvaltade kapitalet har ökat som en följd av fortsatt gynnsam börsutveckling och uppgår till 162 miljarder kronor.

Under 2017 påbörjade Skandia en kvalitetsgranskning av alla fonder som fortsätter under 2018. Syftet är att erbjuda kunderna enkelhet och kvalitet

Transparens är viktigt för Skandia. Skandias fondutbud kan därför enkelt jämföras utifrån en rad parametrar.

Nyckeltal

MSEK	2017	2016
Förvalt kapital	233 872	214 883
Fond- och depåföräkring	200 677	186 406
Fondsparande banken	14 432	12 801
Fondsparande fondbolag	18 763	15 676
Genomsnittlig värdeökning fond- och depåföräkring i Sverige	8,9%	7,5%

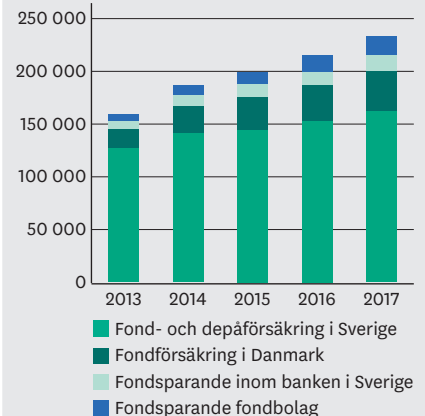
+8,9%

Genomsnittlig värdeökning inom fond- och depåföräkring i Sverige

234 miljarder kronor

Förvalt kapital inom fondsparande

Förvalt kapital, MSEK

- ▶ i samband med fondval. Som en del av kvalitetsgranskningen har Skandia valt att sluta erbjuda ett antal distributörsfonder under våren 2018.

Hållbara fonder

Under 2017 blev fonderna Skandia Sverige Hållbar, Skandia Cancerfonden och Skandia Världsnaturfonden Svanen-certifierade. Svanenmärkningen av fonderna är tänkt att kunna ge ytterligare vägledning till sparare som värdesätter hållbarhet. Skandia ser ett ökat intresse för hållbarhet bland sparare och har som ambition att fler av våra fonder ska kunna Svanenmärkas i framtiden.

Institutionellt sparande

Sedan Skandia lanserade sin första

institutionella fond år 2014 har detta erbjudande stadigt ökat i popularitet. Delvis beror detta på det rådande låga ränteläget som gör att investerare har möjlighet till högre avkastning från placeringar i alternativa tillgångar än från investeringar i räntebärande tillgångar. Idag förvaltar Skandia 10 miljarder kronor åt institutionella kunder, under 2017 har 1,1 miljarder kronor investerats och ytterligare 0,6 miljarder kronor nytecknats i fonderna. De alternativa investeringsfonderna är ämnade för större investeringar och speglar olika delar av Skandias traditionella livportfölj. Genom fonderna får professionella investerare tillgång till samma investeringar i fastigheter, tillväxtkapital, utvecklingskapital och infrastruktur som Skandia placerar i.

10 mdkr

Skandia förvaltar 10 miljarder kronor åt institutionella kunder.

Ansvarsfulla investeringar

Hållbarhet integreras i det operativa arbetet genom en process som syftar till att verka för ett hållbart värdeskapande i hela kedjan. Processen för att integrera hållbarhet i investeringar kallas för ESG-analys och anpassas ändamålsenligt efter förutsättningarna i varje tillgångsslag. Läs mer om processen på sidan 22. Skandia för även regelbunden dialog med externa fondförvaltare kring ESG-arbetet. För att vårt fonderbjudande ska vara så transparent och jämförbart som möjligt tillhandahåller vi bland annat Swesifs Hållbarhetsprofil och Morningstars hållbarhetsbetyg på vår fondplattform.

- ▶ Läs mer om våra ansvarsfulla investeringar i Skandias hållbarhetsredovisning.

En bank där kundnyttan står i centrum

Skandias bank är en digital bank som riktar sig till privatmarknaden. Vi erbjuder våra kunder sådana tjänster som underlättar i vardagen, såväl i mindre affärer som vid bostadsköp.

Ledorden för Skandias bankerbjudande är transparens och kundnytta. För att underlätta för kunden att jämföra vårt erbjudande med andra banker har vi transparenta bolånerabatter och publicerar regelbundet snitträntan, något som Skandia började med först av alla svenska banker.

Vi fokuserar på att föra en nära dialog med våra kunder genom våra digitala verktyg, kundtjänst och sociala medier. Att vi är en mindre aktör med ett tydligt erbjudande gör det lättare att ha en nära och långsiktig relation med våra kunder. De önskemål som kunderna framför i dialogerna blir vägledande för vår verksamhet och ofta är nya initiativ ett direkt resultat av deras önskemål. Skandia har en hög kundnöjdhet med ett betyg på 69,8 i SKI Bank 2017 för privatkunder vilket placerar oss på en tredjeplats bland de svenska bankerna. När det gäller kundnöjdheten bland bolånekunder hamnar Skandia på en fjärdeplats med ett betyg på 72,13 i SKI 2017.

Utvecklingen under året

Under året har utlåningen för bolån ökat med 2 085 miljoner kronor. Bankens räntenetto ökade med 14,8 procent jämfört med föregående år till 796 miljoner kronor. Inlåningen från allmänheten har ökat med 792 miljoner kronor till 38 800 miljoner kronor.

Under året har Skandia tidvis haft tekniska störningar. Problemen har haft skilda orsaker och Skandia har arbetat för att kunna åtgärda alla störningar så fort som möjligt och minimera påverkan på kunderna. Under årets sista månader har antalet störningar varit ytterst begränsat. Skandia arbetar kontinuerligt med att förebygga framtida problem.

Transparens och långsiktiga kundrelationer

Att bygga långsiktiga kundrelationer och att vara transparenta gentemot våra kunder och ägare är högt prioriterat. Transparensen i våra erbjudanden är även något som vi kan se attraherar många nya kunder. Vi arbetar ständigt

för att kunna hjälpa våra kunder att fatta välgrundade beslut om sin ekonomi. Under 2017 har vi utvecklat vår bolånemodell så att vissa kundgrupper har möjlighet att ta del av större rabatter. Denna utveckling gör att vi kan behålla den transparenta bolånemodell som är utmärkande för Skandia samtidigt som vi får större möjlighet att tillmötesgå olika kundgrupper.

➤ *Läs mer om transparens och långsiktiga kundrelationer i Skandias hållbarhetsredovisning.*

Med anledning av den nya penningtvättslagen som trädde i kraft 2017 har ett intensivt arbete med att förstärka kännedomen om kunderna genomförts.

Nyckeltal

MSEK	2017	2016
Utlåning	59 190	56 733
Inlåning	38 800	38 008
Räntenetto	796	693
Kreditförlustnivå ¹⁾	0,02	0,02
Total kapitalrelation ¹⁾	19,3	18,9
Primärkapitalrelation ¹⁾	15,5	15,0

¹⁾ För definition se sida 60.

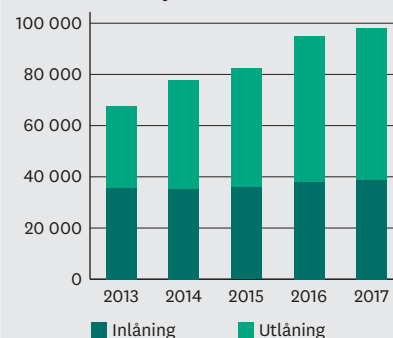
+4%

Tillväxt av utlåning för bolån 2017

59 miljarder kronor

Utlåning till allmänheten inkl. riksgälden

Affärsvolym, MSEK

Skandias framgång är beroende av medarbetarna

Skandias framgång är beroende av kundernas upplevelse i mötet med Skandias medarbetare. I Skandias organisation är ledarskapet avgörande för att säkerställa kompetens och engagemang att göra skillnad – för såväl kunder som samhället.

Företagskulturen på Skandia bygger på engagemang från alla medarbetare, en vilja att lära sig nya saker och en förmåga att kunna ta ansvar för att uppnå sina individuella mål.

Skandia arbetar strukturerat för att erbjuda en inkluderande arbetsplats där alla ska känna trygghet och ha möjlighet till delaktighet och utveckling. Vi har under många år arbetat med dialogupplägg på olika teman kring arbetsmiljö såsom värderingar och teamkontrakt, nolltolerans mot diskriminering och sexuella trakasserier, resultat från medarbetarundersökning och teamutveckling.

Fokus på hälsa

På Skandia vill vi möjliggöra en sund livsstil för alla medarbetare och hälsoerbjudandet som finns för våra kunder erbjuds även våra anställda. Medarbetare på Skandia har tillgång till en hälsoförsäkring som fungerar proaktivt utöver sjuk- och privatvårdsförsäkringen. Vi erbjuder även särskilda resurser för att ge chefer stöd i arbetet med att förebygga ohälsa och stödja rehabilitering.

Virgin Pulse

Under året har Skandia initierat ett flertal hälsofrämjande insatser. Bland annat har hälsoappen Virgin Pulse erbjudits samtliga medarbetare.

➔ För mer information om Virgin Pulse, se Skandia Hållbarhetsredovisning.

Löpande uppföljning av Skandia som arbetsplats

Skandia följer löpande upp resultat och trivsel via kontinuerliga Performance

Management (PM)-dialoger mellan chef och medarbetare. Under året har PM-processen utvecklats till att inkludera fokusdialoger som sker månadsvis. Syftet är att medarbetare och chef vid dessa tillfällen pratar om satta mål och förväntningar, uppmärksammar framgångar, lärdomar och gör nödvändiga omprioriteringar.

Stort engagemang i medarbetarundersökningen

Ett annat exempel på hur vi fångar upp hur medarbetarna uppfattar sin arbetsituation är via den årliga medarbetarundersökningen. Svarefrekvensen i årets medarbetarundersökning var hög, 88 procent, vilket ger uttryck för ett högt engagemang. Särskilt utmärkande var frågeområdet ledarskap som fick högst betyg med ett snitt på 4,22 av 5. Under året har Skandia satsat på att utveckla ledarskapet genom att förtydliga beslutsmandat och ansvar i verksamheten vilket givit resultat. Medarbetare känner att de har mandat och chefer delegerar och visar förtroende. Undersökningen visar också att Skandia behöver arbeta mer med feedback. Det har skett en förflyttning i positiv riktning men det finns fortsatt utvecklingspotential.

Resurs- och kompetensförsörjning

Skandia befinner sig i en bransch under snabb förändring, främst drivet av nya regleringar, kundbeteenden och ökad digitalisering. Genom att vara med och driva stora förändringsprocesser och följa utvecklingen skapar vi utrymme för våra medarbetare att utveckla sina personliga och yrkesmässiga kompetenser. Skandias kultur bygger på engagemang och viljan att utvecklas och ta ansvar för att uppnå såväl företagets

som sina egna individuella mål. På Skandia får medarbetarna möjlighet att växa på flera sätt, exempelvis genom lärande i vardagen via kollegor, genom deltagande i förändringsprojekt, utbildningar, mentorskap eller deltagande i nätverk.

Den snabbt föränderliga omvärlden ställer också krav på förmåga att strukturera bemanning och säkerställa utvecklingskapacitet. För Skandia innebär det en löpande översyn av kompetenser, organisatorisk struktur och behov av interna och externa resurser. De anställda står för stabilitet och långsiktighet medan extern kompetens tas in vid toppar eller behov av specialister.

Mångfald och jämställdhet

Genom lönekartläggning, kartläggning av jämviktsvariabler via det externa benchmarkingverktyget Jämvis och i medarbetarundersökningen följer Skandia upp mångfald och jämställdhet i företaget. Kön fördelningen i Skandias styrelse, koncernledning och personer på chefsposition är relativt god (inom ramen för 40-60%), däremot finns utmaningar kvar inom vissa personalgrupper, exempelvis IT.

Skandia arbetar också löpande med teamdialoger, värderingar och kultur för att integrera mångfald i verksamheten.

➔ Läs mer om Skandias arbetsgivaransvar i Skandias hållbarhetsredovisning.

Fackligt engagemang och samverkan

På lokal nivå för vi en nära dialog med de organisationer som representerar medarbetarna. Detta sker genom medbestämmandeförhandlingar (MBL) enligt de samverkansavtal som finns med lokala fackliga parter.

▶ Alla Skandiamedarbetare i Sverige omfattas av kollektivavtal. På central branschnivå finns två avtal: mellan Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation (FAO) och Försäkringstjänstemannaförbunden (FTF) samt mellan FAO och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

På Skandia i Danmark omfattas majoriteten av medarbetarna av det kollektivavtal som är en överenskommelse mellan "Forsikringsforbundet" och Finanssektorns arbetsgivareförening. Personer med ledarskapsfunktioner omfattas inte av kollektivavtalet men är anställda enligt arbetsgivarlagen. På lokal nivå representeras medarbetarna av den lokala föreningen för "Forsikringsforbundet".

Skandia Fastigheter är medlem i Tjänsteförbunden Almega Fastigheter och omfattas därmed av deras kollektivavtal. Fackliga organisationer är Fastighetsanställdas Förbund samt Unionen, Ledarna, SEKO och Sveriges Ingenjörer.

Skandia har verksamhet i Sverige, Danmark och Litauen.

Skandia Litauen

2015 etablerade Skandia ett Shared Service Center i Litauen där det idag arbetar cirka 100 personer. Uppgiften för enheten är att tillhandahålla ett effektivt administrativt stöd för Skandiakoncernen.

Kontoret i Litauen tillhandahåller en modern arbetsmiljö. Samtliga anställda har tillgång till hälsoförsäkring, möjlighet till friskvård, studier i svenska samt möjlighet att delta i volontärarbete. Under 2017 genomfördes det första ideella projektet som riktade sig till barn i åldern 7-11 år. Syftet med projektet var att väcka deras intresse för ekonomi och att förstå nyttan av ekonomi i det dagliga livet.

SAFe – en agil utvecklingsmetodik

Vi arbetar kontinuerligt med att se hur vi kan jobba mer effektivt och öka genomförandekraft. Som ett led i detta införde vi under 2017 ett ramverk för hur man bedriver effektiv modern utveckling enligt en väl beprövad modell, SAFe (Scaled Agile Framework). Om det faller väl ut är planen att införa SAFe bredare på Skandia, i de enheter där ramverket lämpar sig. Erfarenheter från andra bolag som infört SAFe visar att leveransförmågan tydligt förbättras samtidigt som engagemanget och glädjen hos medarbetarna också ökar. Detta skapar även en möjlighet för våra medarbetare att kompetensutvecklas genom att utbildas och verka inom ett modernt arbetsätt samt arbeta i team där man som individ breddar sin kompetens till närliggande områden.

Förebyggande arbete för god affärsetik

För att säkerställa att våra medarbetare har rätt förutsättningar att upprätthålla Skandias affärsetiska principer och agerar i linje med de regelverk som omgärdar vår verksamhet är utbildning en viktig del. Samtliga medarbetare ges också utbildning i andra viktiga frågor, såsom motverkande av penningtvätt, förebyggande av intressekonflikter, bedrägerier och mutor, samt hur man tillser fysisk säkerhet och informationssäkerhet.

Hantering av brister

Skandia har en inarbetad process för hantering av brister och incidenter som inträffar i vår verksamhet. Det är obligato-

riskt för samtliga medarbetare att regelbundet utbildas i incidentrapportering som möjliggör snabba åtgärder. Våra kunder får information om de incidenter som påverkar dem direkt via våra externa kanaler, så som kundtjänst, sociala medier och hemsidan. Vi informerar alltid vad man som kund ska vara uppmärksam på och ger rekommendationer kring lämpliga skyddsåtgärder.

Visselblåsarfunktion

Skandias medarbetare har möjlighet att anonymt rapportera händelser som kan anses strida mot våra affärsetiska principer. Medarbetarna informeras om hur

de ska uppmärksamma och rapportera sådana överträdelser. Dessa går direkt till Skandias internrevisionschef som sedan utreder överträdelser systematiskt. Om det förekommer överträdelser som kan anses påverka våra kunder strävar vi alltid efter hög transparens.

▶ [Läs mer om Skandias affärsetik i Skandias hållbarhetsredovisning.](#)

Nyckeltal

Könsfördelning

Procent	2017	2016
Medarbetare		
Kvinnor	50%	51%
Män	50%	49%
Chefer		
Kvinnor	46%	42%
Män	54%	58%
Företagsledning		
Kvinnor	40%	44%
Män	60%	56%
Styrelse inkl. arbets- tagarrepresentanter		
Kvinnor	34%	32%
Män	66%	68%
Fullmäktige		
Kvinnor	57%	52%
Män	43%	48%

Land	2017	2016
Sverige		
Medelantal anställda	2 016	2 139
Sjukfrånvaro	3,5	3,47
Danmark		
Medelantal anställda	274	253
Sjukfrånvaro	2,9	3,0
Litauen		
Medelantal anställda	112	95
Sjukfrånvaro	2,9	2,2

4,2

Sammanfattande omdöme om Skandia som arbetsgivare enligt medarbetarenkät (riktvärde 3,9)

Skandias nolltolerans mot mobbing och sexuella trakasserier är en viktig princip. Mobbing och sexuella trakasserier är oacceptabelt och något som vi arbetar kontinuerligt med för att förebygga och stoppa.

I 2017 års medarbetarundersökning uppgav 1,3 (2,8) procent av medarbetarna att de utsatts för mobbing eller trakasserier och 0,3 (0,5) procent upplevde sexuella trakasserier. Arbetet fortsätter mot det absoluta målet att dessa siffror ska ner till noll.

2 402

Medelantalet anställda under 2017

Förklaring av resultat- och balansräkning

Resultaträkning

MSEK	2017	2016
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	107	194
1 Premieinkomst	24 781	19 931
2 Kapitalavkastning, netto	27 424	32 179
3 Försäkringsersättningar	-13 776	-14 695
4 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar	-5 592	-17 626
5 Driftskostnader	-3 437	-2 990
Övrigt tekniskt resultat	2 824	3 019
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	32 224	19 818
Kapitalavkastning, netto	-108	-49
6 Resultat bankverksamhet	204	192
Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet	28	3
Övrigt icke-tekniskt resultat	-727	-1 561
Periodens resultat före skatt	31 728	18 597
Skatt	-2 285	-2 032
Resultat avvecklad verksamhet	—	—
Periodens resultat	29 443	16 565

Resultaträkning – förklaring

1 Premieinkomst

Här visas de pengar som Skandias kunder betalat in under året. Inom fond- och depåförsäkring visas inte kundernas inbetalningar i resultatet. På grund av detta är Skandias inbetalda premier för året högre än premieinkomsten.

2 Kapitalavkastning, netto

Kapitalavkastningen är avkastningen på våra kunders kapital. Avkastningen påverkas främst av hur kapitalet är placerat och marknadens utveckling. Via återbäringsrätten fördelar Skandia preliminärt ut eventuellt överskott till kunderna. På detta sätt påverkar tillfälliga svängningar på marknaden våra kunders sparande mindre.

3 Försäkringsersättningar

Består till största delen av de utbetalningar som Skandia gjort till våra kunder under året. Försäkringsersättningar visar de faktiska utbetalningarna och skiljer sig därför från det preliminärt allokerade försäkringskapitalet som framgår i årsbeskeden.

4 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar

Här visar vi effekten i resultatet som skapas när vi ändrar i de reserver som finns för framtida utbetalningar.

5 Driftskostnader

Visar Skandias kostnader som är kopplade till försäkringsverksamheten. Skandias verksamhet är kunskapsintensiv och den största delen av kostnaderna utgörs av personalkostnader. Andra kostnader är exempelvis försäljnings- och IT-kostnader.

6 Resultat bankverksamhet

Här visas resultatet från Skandias bankverksamhet. Det största bidraget till resultatet kommer från räntenettet. Räntenetto består av intäkter och kostnader för utlåning och inlåning av kapital.

Balansräkning

MSEK	2017	2016
1 Immateriella tillgångar	7 207	7 798
2 Placeringstillgångar	638 255	583 528
3 Tillgångar i bankverksamhet	65 403	61 547
Övriga tillgångar	18 704	24 829
Totalt Tillgångar	729 569	677 702
Eget Kapital	178 522	157 785
4 Försäkringstekniska avsättningar	452 722	433 339
3 Skulder i bankverksamhet	61 636	57 904
Övriga avsättningar och skulder	36 689	28 674
Totalt Eget Kapital, avsättningar och skulder	729 569	677 702

Balansräkning – förklaring**1** Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är icke-fysiska tillgångar. Värdet på tillgångarna testas varje år och vissa av tillgångarna skrivs av enligt en bestämd avskrivningsplan.

2 Placeringstillgångar

Här finns kundernas kapital som Skandia ansvarar för. Den största delen av kapitalet sköts av Skandias kapitalförvaltning som strävar efter att placera i flera olika tillgångsslag. Större delen av kapitalet är placerat i aktier och obligationer men även i exempelvis fastigheter och råvaror. Här ingår även kapitalet inom fond- och depåförsäkring där kunden själv eller tillsammans med en rådgivare bestämmer hur tillgångarna ska placeras.

3 Tillgångar och skulder i bankverksamhet

Tillgångarna består till största delen av utlåning till privatpersoner, där den absoluta merparten utgörs av bolån. Största delen på skuldsidan utgörs av inlåning från bankens kunder samt värdepapper som banken gett ut för att öka sin likviditet.

4 Försäkringstekniska avsättningar

Här finns de reserver som Skandia satt av för att kunna genomföra framtida utbetalningar till våra kunder. Hur mycket som sätts av beror på en stor mängd antaganden om exempelvis ränta, livslängd och framtida avkastning.

Bolagsstyrningsrapport

Bolaget

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt (Skandias livbolag eller moderbolaget) är ett svenskt livförsäkringsbolag med säte i Stockholm, Sverige. Skandias livbolag bildades i sin nuvarande bolagsform den 28 juni 2013 och förvärvade vid årsskiftet 2013/2014 den verksamhet som därtills bedrivits i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). I och med förvärvet blev Skandias livbolag moderbolag i en grupp av bolag som bedriver finansiell verksamhet (tillsammans Skandiakoncernen). Skandiakoncernen tillhandahåller försäkrings-, bank- och fondprodukter i Sverige och Danmark. Härtill bedrivs fondverksamhet i Luxemburg och administrativ verksamhet i Litauen. Skandias livbolag ägs av dess kunder.

Skandiakoncernen omfattas i huvudsak av Skandias livbolag med dotterbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) (Skandias fondförsäkringsbolag) – med dess dotterbolag Skandiabanken AB (publ) (Skandias bank) och Skandia Fonder AB (Skandias fondbolag) – samt Skandia Investment Management AB (Skandias kapitalförvaltningsbolag), Skandia Fastigheter Holding AB, Skandikonbolagen och Skandia Livsförsäkring A/S. Av dessa är moderbolaget, Skandias fondförsäkringsbolag, Skandias bank, Skandias fondbolag och Skandias kapitalförvaltningsbolag tillståndspliktiga bolag i Sverige och står under Finansinspektionens tillsyn.

Ägare och ägarstyrning – Fullmäktige

Moderbolaget ägs av kunderna och styrs genom 21 representanter i ett fullmäktige. Representanterna väljs av kunderna för tre år i taget med val varje år av sju fullmäktigeledamöter. Fullmäktige är det högsta beslutande organet i moderbolaget och rösträtten på bolagsstämman utövas i sin helhet av fullmäktige.

Fullmäktiges främsta uppgift är att utöva ägarfunktionen. Häri ligger att fullmäktige ska besluta i samtliga frågor som förekommer på bolagsstämman och hålla sig löpande informerad om bolagets verksamhet och resultat. Vid varje ordinarie bolagsstämma fattar fullmäktige beslut om ägarinstruktion till bolaget (se vidare under punkten Bolagsstämma).

Under verksamhetsåret har fullmäktige sammanträtt i beslutsfattande bolagsstämmor och haft informella möten med bolagets styrelse och ledning i informationssyfte. Därutöver har fullmäktige i samband med halv- och helårsbokslut informerats om verksamhetens utveckling och ekonomiska resultat.

Fullmäktige består efter den ordinarie bolagsstämman 2017 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2018 av Bo Källstrand, ordförande, Karin Eliasson, vice ordförande, Elisabeth Nilsson, vice ordförande, Marianne Dicander Alexandersson, Nils Bacos, Magnus Dahlquist, Mattias Forsberg, Ebba Fåhraeus, Leif Hansson, Therese Johansson, Kajsa Lindstahl,

Anne Ludvigsson, Eva Lindqvist, Sophie Nachemson-Ekwall, Pia Nilsson, Irma Rosenberg, Jan-Åke Stenström, Ulf Troedsson, Leif Victorin, Alexander Wong samt Ylva Yngvesson. Fullmäktiges ordförande Bo Källstrand och de vice ordförandena Karin Eliasson och Elisabeth Nilsson utgör fullmäktiges presidium. Presidiet är en samordnande grupp vars uppgift är att underlätta informationsutbytet mellan styrelsen och fullmäktige. De kan kalla till extra stämma och efter delegation från fullmäktige bestämma om regler rörande delägares och andras insyn och inflytande på bolagsstämma.

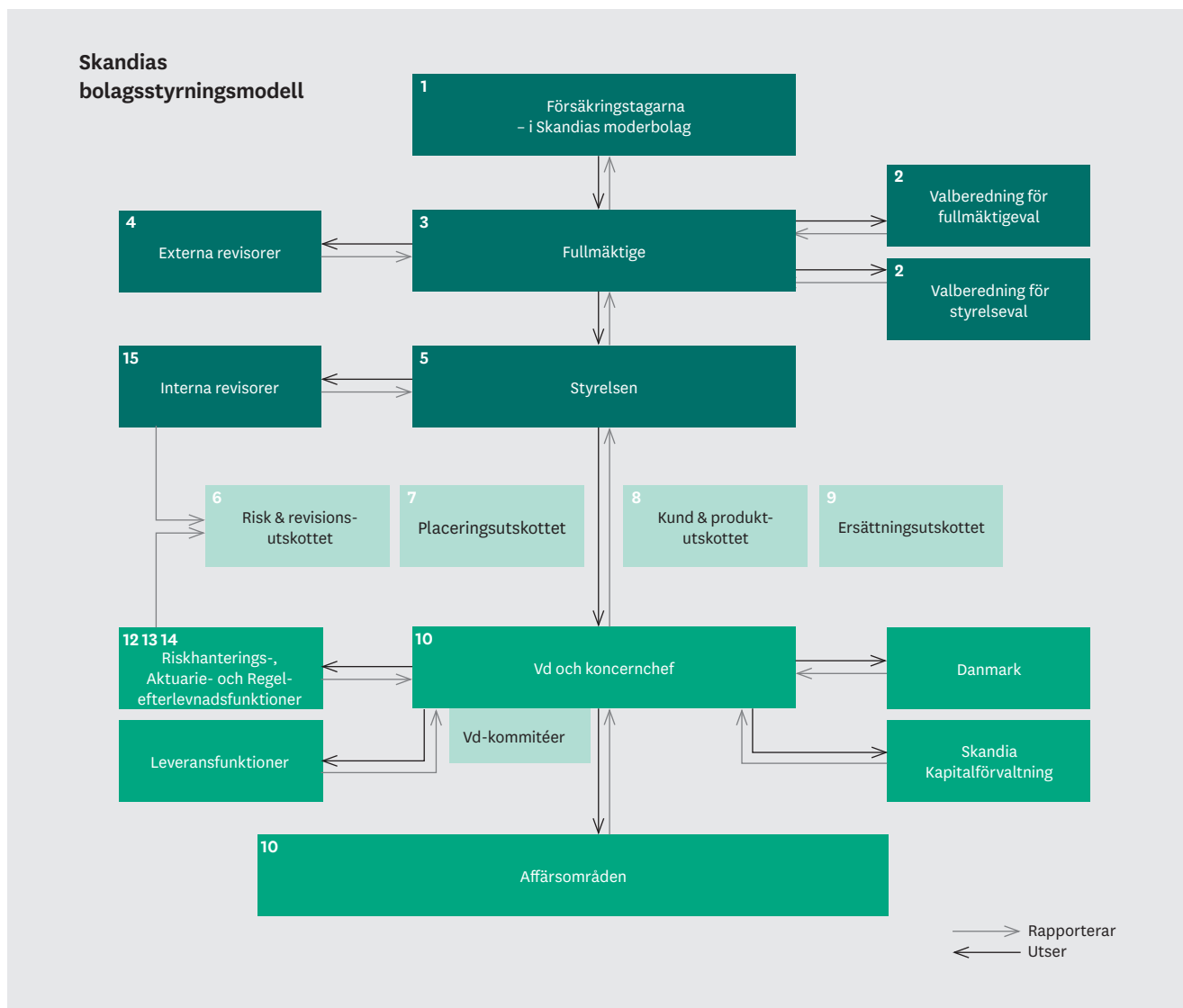
Allmänt om Skandias bolagsstyrning – styrning för värdeskapande

Bolagsstyrning handlar om hur bolag ska drivas så att främst ägarnas men också kundernas och medarbetarnas intressen tillvaratas. Skandias livbolag skiljer sig från många andra bolag på marknaden genom att kundintresset sammanfaller med ägarintresset. Det övergripande målet är att maximera värdet för ägarna, det vill säga moderbolagets kunder, över livstiden av deras försäkringar genom att kombinera en god avkastning med ett sunt risktagande. De centrala externa och interna styrinstrumenten för Skandias bolagsstyrning återfinns i lagen om ekonomiska föreningar, försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, Svensk kod för bolagsstyrning (Koden), ägarinstruktionen som fastställs av fullmäktige, styrelsens arbetsordning, instruktioner för styrelsens utskott, vd-instruktionen samt internt regelverk. Styrelsen är ansvarig för Skandias organisation och förvaltningen av dess angelägenheter. Vd ansvarar för att den löpande förvaltningen av bolaget sker enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Styrelsens ordförande sammanställer, i dialog med vd, dagordning för styrelsemötena och ansvarar för att ta fram informations- och beslutsunderlag till dessa möten. Vd ser till att styrelsens ledamöter får information om Skandiakoncernens utveckling för att kunna fatta väl underbyggda beslut.

För att styrningen ska kunna utövas på ett effektivt och ansvarsfullt sätt ska det finnas en tydlig rollfördelning mellan de olika bolagsorganen, det vill säga bolagsstämman, styrelsen, vd och revisorn.

1. Försäkringstagare

Skandia ägs av moderbolagets kunder. Dessa utgörs av cirka 1,2 miljoner privat- och företagskunder, vilka utövar sitt formella inflytande genom att nominera och rösta på kandidater till fullmäktige. Försäkringstagarna och de som är ersättningsberättigade genom försäkring i Skandias moderbolag har en grundröst i omröstningar till fullmäktigeval. Därutöver har kunder vars försäkringar innehåller ett inslag av sparande ytterligare nio röster. Röstdifferentieringen grundar sig på att

sparförsäkringkunderna i högre grad står risken för värdeförändringarna i företaget.

2. Valberedningar

I moderbolaget finns två valberedningar, en till fullmäktigeval och en till styrelse- och revisorsval. Därtill kommer valberedningar till styrelserna i vissa dotterbolag.

Valberedningen till fullmäktigeval utses av bolagsstämman och har som viktigaste uppgift att föreslå kandidater till fullmäktigeval bland Skandias livbolags kunder. Valberedningen ska säkerställa att fullmäktigekandidaterna uppfyller de krav på kompetens och erfarenhet som framgår av bolagsordningen. Valberedningen lämnar också förslag på arvode och ersättning

till fullmäktige. Valberedningen till fullmäktigeval består efter den ordinarie bolagsstämman 2017 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2018 av Björn Wolrath, ordförande, Anna-Karin Stenberg, Eva Serenhov, Leif Victorin och Bo Källstrand.

Valberedningen till styrelse- och revisorsval utses likaså av bolagsstämman och har till uppgift att föreslå kandidater till styrelse samt revisor. Valberedningen ska säkerställa att styrelsens ledamöter uppfyller de formella krav på kompetens och erfarenhet som krävs för uppdraget och att styrelsen som helhet har god insikt i och förmåga att leva upp till de krav rörande företagsstyrning och riskhantering som ställs på styrelsen i ett moderbolag för ett finansiellt konglomerat där moderföretaget är ett stort livförsäkringsbolag med lång-

siktiga åtaganden. Styrelsens sammansättning ska ha en god bredd i fråga om kompetens, erfarenhet och bakgrund. Valberedningen har även fokus på att styrelseutskotten ska ha en adekvat bemanning. Bolagsstämman har bemyndigat valberedningen till styrelse- och revisorsval att anta en policy för Skandias lämplighetsprövning av styrelseledamot och styrelsens samlade kompetens. Syftet med policyn är att beskriva de kriterier och processer som ska användas när lämpligheten hos föreslagna och utsedda styrelseledamöter i Skandias livbolag samt styrelsen som helhet bedöms.

Valberedningen till styrelse- och revisorsval består efter den ordinarie bolagsstämman 2017 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2018 av Karin Eliasson, ordförande, Bo Källstrand, Elisabeth Nilsson, Kajsa Lindstahl och Hans-Erik Andersson.

3. Bolagsstämma och fullmäktige

Bolagsstämmans uppgift är att besluta i ett antal frågor såsom ändring av bolagsordningen och fastställande av års- och koncernredovisning, där enligt lag endast bolagsstämman får besluta. En annan central uppgift för bolagsstämman är att utse styrelse och revisorer. Övriga beslut angående bolagets angelägenheter fattas av styrelsen eller verkställande direktören. Stämman kan dock enligt gällande rätt genom stämmobeslut ge direktiv till styrelsen, exempelvis i form av en ägarinstruktion.

Ordinarie bolagsstämma hålls en gång per år. Extra bolagsstämma kan därutöver hållas om behov finns. Någon extra-stämma har inte hållits under 2017. Vid ordinarie bolagsstämma fastställs resultat- och balansräkning samt utses revisorer och ledamöter i styrelsen. Det beslutas också om arvoden till ledamöter i fullmäktige, valberedningarna, styrelse och revisorer, samt ansvarsfrihet för styrelse och vd. Stämman fastställer att rörelseresultatet ska överföras till eller tas från konsolideringsfonden (en fond bestående av försäkringstagarnas överskottsmedel som är bolagets riskkapital).

Styrdokument beslutade av bolagsstämman

Bolagsstämman beslutar om bolagets bolagsordning. Skandia har enligt bolagsordningen till föremål för sin verksamhet att meddela direkt och indirekt försäkring i huvudsak inom liv-, olycksfalls- och sjukförsäkringsklasserna. Bolaget har också till föremål att förmedla andra företags finansiella tjänster som har ett naturligt samband med försäkringsrörelsen. Bolagsordningen innehåller en bestämmelse om att bolagsstämman varje år ska besluta om en ägarinstruktion som anger de värderingar och övergripande principer som ska vara vägledande för bolagets verksamhet.

Ägarinstruktionen ska vara utformad på ett sådant sätt att den inte genom alltför detaljerade föreskrifter inkräktar på

styrelsens exklusiva kompetens. Ägarinstruktionen stadgar i huvudsak att styrelsen ska se till att verksamheten bedrivs enligt följande värderingar: långsiktighet, kundnyttan i centrum, sund öppenhet och hållbart företagande. Härtill anger ägarinstruktionen att verksamheten ska genomsyras av vissa grundläggande principer, såsom till exempel vad som gäller vid risktagande, hur affärsmålen för verksamheten ska kommuniceras till kunderna och fullmäktige samt hur Skandias livbolag ska agera som arbetsgivare.

Riktlinjer om ersättning till ledande befattningshavare

Bolagsstämman fattar också beslut om riktlinjer för ersättning till moderbolagets vd och andra i Skandiakoncernens ledningsgrupp. Riktlinjerna anger bland annat att den enskildes samlade totala ersättningar ska vara marknadsmässiga och endast ges i form av fast lön, pension, risk- och sjukvårdsförsäkringar och sedvanliga förmåner, exempelvis förmånsbil. Rörliga ersättningar, såsom bonus, ska inte förekomma. Beslut om ersättningar till ledande befattningshavare ska fattas av Skandias styrelse efter beredning i styrelsens ersättningsutskott.

4. Revisorer

Vid ordinarie bolagsstämma 2017 utsågs revisionsbolaget Deloitte AB, med auktoriserade revisorn Svante Forsberg som huvudansvarig revisor, till moderbolagets revisorer till utgången av 2018 års ordinarie bolagsstämma. Valet av revisorer skedde efter beredning i risk- och revisionsutskottet. Svante Forsberg är licensierad revisor för finansiella företag och även revisor för bland annat Cinnober och Cryex Group AB. Under 2017 har Deloitte AB utfört revisions- och revisionsnära uppdrag åt Skandia, bland annat inom områdena governance, skälighet och kontribution samt penningtvätt.

De externa revisorernas arbete är koordinerat med Skandias internrevision.

5. Styrelse

Styrelsen består av Hans-Erik Andersson, styrelsens ordförande, Peggy Bruzelius, Mengmeng Du, Reinhold Geijer, Sverker Lundkvist, Christer Löfdahl, Per Nordlander, Jonas Persson och Christina Schauman. Härtill består styrelsen av arbetstagarrepresentanterna Annika Bowallius, Jane Olofsson och Johannes Petersson.

Styrelsen är enligt försäkringsrörelselagen ansvarig för bolagets organisation och förvaltning. Den beslutar om den strategiska inriktningen, utser vd och fastställer policyer. Styrelsen ska se till att det finns lämpliga interna regelverk för riskhantering och riskkontroll. Till styrelsens uppgifter hör också att se till att det finns en tillfredsställande kontroll över redovisning och medelsförvaltning. Styrelsen följer löpande

Skandiakoncernens verksamhet, ekonomiska resultat, kapitalförvaltning och regelefterlevnad. Vidare hanterar och beslutar styrelsen i frågor som rör ersättningar till ledande befattningshavare i Skandiakoncernen. Särskilda lagregler gäller även om jäv.

Skandias vd, tillika koncernchef, samt bolagets CFO är adjungerad utan beslutanderätt till styrelsens sammanträden.

Styrelsens hantering av ägarinstruktionen

Styrelsen följer årligen upp efterlevnaden av ägarinstruktionen som beslutats av fullmäktige. Styrelsens sammanfattade bedömning vid årets utvärdering är att Skandiakoncernens verksamhet bedrivs och genomsyras av den värdegrund och de principer som fullmäktige har fastslagit i ägarinstruktionen samt att styrelsen har fullgjort sin skyldighet att tillhandahålla information till fullmäktige om verksamheten. Styrelsen har skriftligen redogjort för sin bedömning till fullmäktige och denna rapport är granskad av bolagets revisorer.

Av ägarinstruktionen framgår att moderbolaget ska följa Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). Syftet med Kodens regler är att utveckla bolagsstyrningen och främja förtroendet för näringslivet. Grundprincipen är att tillämpa Koden genom ”följ eller förklara”, det vill säga att avvikelser från Koden är tillåtna men måste förklaras. Koden riktar sig till noterade bolag. Även för bolag som Skandias livbolag, med ett stort antal ägare och försäkringstagare som står för bolagets riskkapital, lämpar sig tillämpning av Koden. Mot bakgrund av bolagets storlek och allmänna intresse har stämman valt att följa Koden. De regler som styrelsen vid tillämpningen av Koden valt att avvika från och förklaringar till dessa visas nedan.

Styrdokument beslutade av styrelsen

Styrelsen har beslutat om arbetsordning, inklusive mandat för vd och instruktioner för styrelseutskotten. Motsvarande styrdokument, med anpassningar till den egna verksamheten, har

antagits av styrelserna i samtliga tillståndspliktiga dotterbolag i Sverige. Styrelsen har vidare beslutat om en manual för styrning av dotterbolagen som syftar till att kombinera god styrning och kontroll med möjligheter till effektiv och flexibel förvaltning av verksamheterna inom Skandiakoncernen. Manualen fastställer ramarna för bolagsstyrningen och är antagen av alla bolag i Skandiakoncernen. Den innehåller bland annat krav på att vissa affärshändelser ska eskaleras till styrelsen i moderbolaget eller dotterbolagsstyrelser för beslut, beloppsmässiga begränsningar i beslutanderätt och riktlinjer för arbetet i styrelser, kommittéer och forum.

Styrelsens arbete under 2017

Skandias livbolags styrelse har under 2017 haft 15 sammanträden.

Ordförandens roll

Ordföranden leder arbetet i styrelsen och har kontinuerliga kontakter med vd. Dessa kontakter syftar till att ordföranden ska fungera som samtalspartner till vd samt kunna följa bolagets löpande utveckling och frågor av strategisk karaktär. Ordföranden ansvarar för att styrelsens arbete är välorganiserat och bedrivs på ett effektivt sätt. Det innebär bland annat att styrelsen regelbundet uppdateras om Skandiakoncernens verksamhet, får ändamålsenlig utbildning och tillräckliga beslutsunderlag för att arbetet ska kunna fungera effektivt. Ordföranden ska kontrollera att styrelsens beslut verkställs och ta initiativ till styrelsens årliga utvärdering av sitt arbete. Ordföranden ska också enligt ägarinstruktionen, tillsammans med vd och i samråd med fullmäktiges presidium säkerställa att fullmäktige på ett lämpligt sätt löpande får information om hur verksamheten utvecklas.

Arbetsfördelningen inom styrelsen

Styrelsen har fyra utskott vars huvuduppgifter beskrivs under avsnitten nedan. Utskotten är beredande och fattar inte

Svensk kod för bolagsstyrning

Bestämmelse	Avvikelse	Kommentar
1.2 – Bolagsstämma	Styrelsen ej beslutsför	Koden anger att styrelsen vid bolagsstämma ska vara beslutsför, Skandia anser att det är tillräckligt vid extra bolagsstämma att styrelsens ordförande är närvarande.
7.6 – Styrelsens arbetsformer	Delårsrapport granskas ej	Bolagets revisorer granskar inte bolagets halvårsrapport. Avvikelsen sker med hänsyn till att bolaget inte är ett aktiemarknadsbolag och med syftet att begränsa kostnaderna för försäkringstagarna.
9.1 – Ersättningar till ledande Befattningshavare	Omfattas ej	Skandias livbolag tillämpar Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i försäkringsföretag med mera och tillämpar därför inte denna bestämmelse.

beslut annat än i de fall då styrelsen delegerat beslutanderätten till utskottet. Utskottens uppgifter är fastställda av styrelsen i särskilda instruktioner. De dotterbolagsstyrelser som har utskott har instruktioner som överensstämmer med motsvarande utskott i moderbolaget, efter anpassning till verksamheten. Särskilda regler finns beträffande ordförandeskap i utskotten. Det ställs också krav på ledamöternas oberoende i förhållande till bolaget. Vissa befattningshavare i Skandia-koncernen är adjungerade utan beslutanderätt till utskottens sammanträden och deltar i den utsträckning som bedöms nödvändigt.

6. Risk- och revisionsutskottet

Risk- och revisionsutskottet är ett permanent utskott inom styrelsen. Utskottet ska övervaka och kvalitetssäkra bolagets och koncernens redovisning, företagsstyrningssystem, riskhanteringssystem och internkontrollsystem. En central del i utskottets ansvar är att övervaka att moderbolagets företagsstyrningssystem säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt. Utskottet ska också hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen och övervaka den externa revisorns opartiskhet. Risk- och revisionsutskottet består från och med 2016 av samtliga styrelseledamöter och en i Kodens mening oberoende styrelseledamot är ordförande i utskottet. Vd, Chief Financial Officer (CFO), riskchef, Chief Compliance Officer (CCO), chefaktuarie, andra ledande befattningshavare i bolaget, internrevisionschefen samt representanter för de bolagsstämmovalda revisorerna ska delta i den utsträckning utskottet bestämmer.

7. Placeringsutskottet

Styrelsens placeringsutskott har ett särskilt ansvar för förvaltningen av Skandias finansiella placeringstillgångar. Utskottet förbereder styrelsebeslut i strategiska placeringsfrågor, fattar beslut om den övergripande tillgångsfördelningen inom de ramar som styrelsen beslutar och det riskmandat som den av vd inrättade Asset Liability Management-kommittén löpande rekommenderar samt utvärderar löpande förvaltningens resultat och risktagande. I beslutprocessen rörande den övergripande fördelningen av tillgångsslag ska utskottet beakta solvensrisk-, skuldämnings- och konsolideringspolicyer samt legala och avtalsenliga restriktioner, säkerställa att portföljrisken ligger inom det riskmandat som Asset Liability Management-kommittén rekommenderat, fastställa avkastningskrav och förvaltningsstrategier för tillgångsslag samt fatta beslut om rebalanseringspolicy och kreditinstruktion.

Placeringsutskottet ska bestå av vd och minst tre ledamöter från styrelsen. Ordförande i utskottet utses av styrelsen. Skandias kapitalförvaltningschef är föredragande i utskottet.

8. Kund- och produktutskottet

Kund- och produktutskottet har bland annat till uppgift att bereda ärenden avseende principer för produkt- och tjänstutbud, information och service till Skandiakoncernens kunder. Kund- och produktutskottet ska bestå av minst tre styrelseledamöter ur styrelsen och utses av styrelsen. Dessa ledamöter får inte ha anställning eller med anställning jämförligt uppdrag inom Skandiakoncernen. Vd, chefaktuarien, cheferna för produkt- och affärsenheterna och andra befattningshavare i bolaget ska delta i den utsträckning utskottet bestämmer.

9. Ersättningsutskottet

Utskottet förbereder styrelsens beslut om ersättningsfrågor rörande bland annat ledande befattningshavare i Skandiakoncernen. Bland utskottets uppgifter ingår att bereda och föreslå ersättningsvillkoren för vd samt vd:s förslag om ersättningar till ledande befattningshavare i moderbolaget. Utskottet godkänner vidare styrelsebeslut som tagits om ersättningar till de verkställande direktörerna i dotterbolagen.

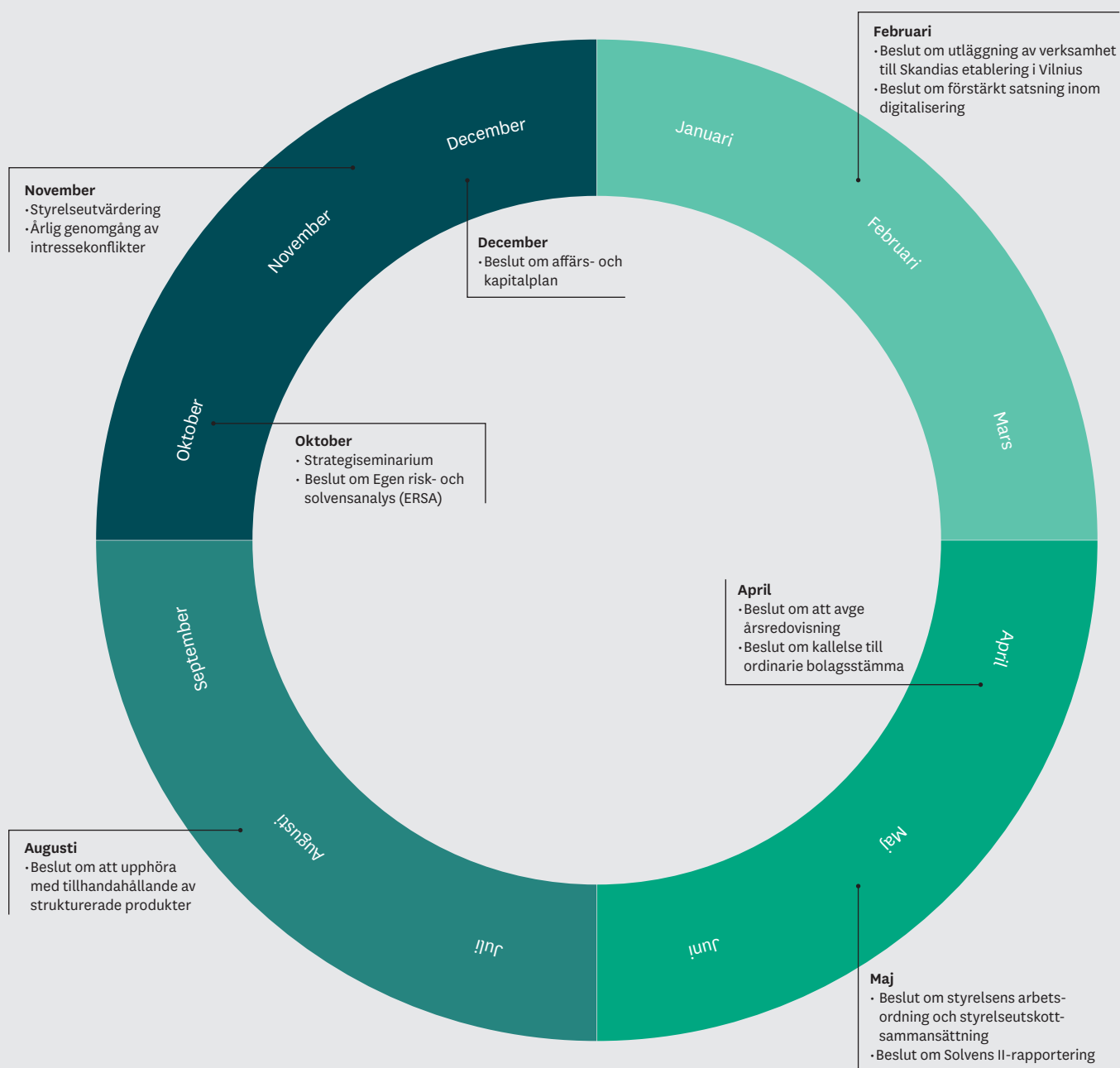
Ersättningsutskottet ska bestå av minst tre styrelseledamöter. Styrelsen utser även ordförande i utskottet. Styrelseledamöterna får inte ingå i ledningen av något bolag inom Skandiakoncernen. Vd och HR-chefen är adjungerade i den utsträckning som utskottet begär. Särskilt utsedda ledamöter från dotterbolagen kan vara adjungerade som ett led i förberedelsen av väsentliga ersättningsfrågor. Vidare kan riskchefen vara adjungerad avseende utvärdering och uppföljning av ersättningspolicyns påverkan på risker som Skandia utsätts för och hanteringen av dessa.

10. Verkställande direktör och koncernledning

Vd, som även är koncernchef i Skandiakoncernen, ansvarar för bolagets löpande förvaltning enligt de riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar. Vd är den tjänsteman som ytterst ansvarar för att styrelsens strategiska inriktning och andra beslut implementeras och följs i produkt- och affärsområden och dotterbolag, samt att riskhantering, styrning, IT-system, organisation och processer är tillfredsställande. Vd representerar Skandiakoncernen externt i olika angelägenheter och vd:s arbete utvärderas fortlöpande av styrelsen.

Vd kan delegera beslutanderätt till underordnade medarbetare, både inom ramen för sitt beslutsmandat för den löpande verksamheten och inom den beslutsrätt som vd därutöver anförtröts av styrelsen. Den underordnade medarbetaren kan i sin tur delegera beslutanderätt som delegerats till honom/henne. Även om en delegering har gjorts ligger ansvaret för ett delegerat beslut eller uppgift hos den som har delegerat beslutanderätt eller uppgiften såvida inte annat framgår av tvingande lag. Det innebär att det åligger den överordnade

Frågor och ärenden 2017

medarbetaren att följa upp utförandet av det delegerade ansvaret, och att i förekommande fall ifrågasätta eller åsidosätta ett beslut.

Förutom de övergripande principerna för Skandiakoncernens bolagsstyrning, vilka framgår av ägarinstruktionen beslutad av Skandias bolagsstämman samt av styrelsens arbetsordning och den av styrelsen beslutade dotterbolagsmanualen, har vd beslutat mer detaljerade regler avseende styrnings- och organisationsstruktur.

Vd har utsett en koncernledningsgrupp och ansvarsuppdelningen inom denna regleras i mandat för respektive befattningshavare. Vd leder arbetet i koncernledningen samt fattar beslut efter samråd med dess ledamöter. Vd har inte delegerat någon beslutanderätt till koncernledningen varför det ytterst är vd som fattar beslut i ärenden som hanteras av koncernledningen. Koncernledningen utgörs, förutom av vd, av chefen för Kapitalvaltningen, CFO, riskchef, IT-chef, chefen för Strategisk kommunikation och affärsområdescheferna (Försäkring, Bank och Försäljning). Utöver de ordinarie medlemmarna är Chefjuristen, CCO och HR chef adjungerade till koncernledningen. Koncernledningen träffas regelbundet och behandlar frågor som bland annat rör strategi, större projekt och bolagsstyrning. Vidare förbereder koncernledningen ärenden som fordrar beslut av styrelsen enligt styrelsens arbetsordning samt bistår vd att verkställa beslut av styrelsen.

Vd har inrättat tvärfunktionella kommittéer för hantering

av frågor som berör flera produkt- och affärsområden och/eller stödfunktioner. Kommittéerna har av vd getts visst mandat att utöva vd:s beslutsrätt.

11. Intern kontroll – allmänt och finansiell internkontroll

Ett försäkringsföretag ska ha ett system för styrning av intern kontroll. Systemet ska omfatta förvaltnings- och redovisningsmetoder, ramar för internkontrollen, lämpliga rapporteringsrutiner och en funktion för regelefterlevnad.

Skandiakoncernens interna kontroll bygger på en verksamhetsanpassad tillämpning av principen om tre så kallade försvarslinjer. Dessa utgör den generella grunden för verksamhetens riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad. Principen om tre försvarslinjer syftar till att tydliggöra uppdelningen av ansvar gällande risk- och regelefterlevnad inom Skandiakoncernen:

- **Första försvarslinjen.** Verksamheten utgör den första försvarslinjen och bär ansvaret för den interna kontrollen, vilket innebär att styra och kontrollera sin del av verksamheten med dess risker och krav på regelefterlevnad. I ansvaret ingår att identifiera, mäta/värdera, hantera, följa upp samt rapportera risker inom sitt ansvarsområde. I första försvarslinjen hanteras även den finansiella internkontrollen (FIK). Ramarna för detta arbete regleras i en av CFO beslutad riktlinje om finansiell internkontroll.

Styrmodell

Figuren visar Skandias styrmodell för arbetet med finansiell intern kontroll.

- **Andra försvarslinjen.** De centrala funktionerna riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, samt funktionen för regelefterlevnad, utgör Skandias andra försvarslinje. De oberoende funktionerna i den andra försvarslinjen stödjer, övervakar och följer upp verksamhetsstyrningen, riskhanteringen och regelefterlevnaden i verksamheten.
- **Tredje försvarslinjen.** Internrevision utgör den tredje försvarslinjen. Internrevision är en oberoende säkrings- och rådgivningsverksamhet, direkt underställd styrelsen genom styrelsens risk- och revisionsutskott och organisatoriskt helt separerad från övrig verksamhet. Arbetet omfattar att granska och utvärdera systemet för och effektiviteten i den interna styrningen och kontrollen, inklusive funktionerna för riskhantering och regelefterlevnad samt aktuariefunktionen.

Riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, regelefterlevnadsfunktionen och internrevision beskrivs närmare under avsnitten 12-15.

Intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Skandias arbete med risk och intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen baseras på det ramverk som har etablerats av Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Ramverket har utformats för att säkerställa att finansiell rapportering och redovisning i all väsentlighet är korrekt och tillförlitlig, i enlighet med tillämpliga lagar och förordningar, redovisningsstandarder samt övriga krav. Ramverket benämns Finansiell Internkontroll (FIK) i Skandia. Ramverket bygger på fem komponenter kopplat till intern kontroll: Kontrollmiljö, Riskbedömning, Kontrollaktiviteter, Information och Kommunikation samt Uppföljning.

Skandias livbolags CFO fungerar ytterst som kravställare och beslutsfattare för FIK-ramverket. Till dennes hjälp finns en FIK-styrgrupp, som består av dotterbolagens CFO:er, chef Finance operations och IT-chef. Till FIK-styrgruppen rapporteras löpande aktuell effektivitet i ramverket, aktuella brister, åtgärdsplaner samt resultatet av de årliga aktiviteterna. Respektive CFO rapporterar sedan vidare till risk- och revisionsutskotten i de olika bolagen. Inom FIK finns cirka 500 unika kontroller, med cirka 150 kontrollägare och cirka 40 processansvariga. Självutvärdering, uppföljning och övervakning av kontroller görs i ett koncernövergripande GRC-system (Governance Risk & Control).

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön är basen för den interna kontrollen eftersom den innefattar den kultur som styrelse och ledning kommunicerar och enskilda medarbetare arbetar efter. Kontrollmiljön

utgörs av Skandiakoncernens etiska värderingar och integritet, kompetens, ledningsfilosofi, organisationsstruktur, ansvar och befogenheter, policyer och instruktioner samt riktlinjer. Den bygger även på den enskilda medarbetarens risk- och kontrollmedvetenhet och dennes förmåga att upprätthålla god internkontroll i sitt dagliga arbete. Styrelsen har fastlagt ett antal policyer och vd ett antal instruktioner för att upprätthålla en god internkontroll över finansiell rapportering, till exempel policy om attest och utanordning, policy för reservsättning och hantering av reservsättningsrisker, instruktion om finansiell redovisning och rapportering samt instruktion om skatt. Styrelsen gör årligen en utvärdering av den interna kontrollen.

Riskbedömning

Riskbedömning görs både kvantitativt, ur ett resultat- och balansräkningsperspektiv, och kvalitativt för att identifiera processer med hög inneboende risk. En avgränsning görs för vilka enheter, typ av finansiella rapporter och IT-system som är väsentliga för Skandia. För 2017 omfattar FIK Skandias livbolag, Skandias fondförsäkringsbolag, Skandias bank, Skandias kapitalförvaltningsbolag och bolaget för Skandias fastighetsplaceringar.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna, som syftar till att förebygga, upptäcka och rätta till felaktigheter och avvikelser, finns på alla nivåer och i alla delar av organisationen. Inom FIK-ramverket finns följande kontrollkategorier:

- **Företagsövergripande kontroller:** Kontroller som fångar upp efterlevnaden av styrelsens och ledningens direktiv för hela verksamheten. Detta är kontroller relaterade till företagets kontrollmiljö, vilket sätter ramarna för övriga kontrollkomponenter. Exempelvis omfattas kontroller såsom uppdaterade och fastställda policyer, instruktioner och riktlinjer, regelbundna beslutsforum samt ledningens övervakning och delegering.
- **Finansiella kontroller:** Innefattar FIK-kontroller i stöd- och affärsprocesser som hanterar risker med en direkt eller indirekt påverkan på kvaliteten och precisionen i den finansiella redovisningen och rapporteringen. Finansiella kontroller innefattar även End User Computing-kontroller (EUC), det vill säga kontroller över persondatorbaserade applikationer som förvaltas av verksamheten. EUC-kontroller i FIK-ramverket omfattar EUC:er innehållande kritisk data kopplat till den finansiella rapporteringen.

- **IT-generella kontroller:** Omfattar kontroller kopplat till systembehörigheter, åtkomstskydd samt kontroller i samband med systemutveckling. IT-generella kontroller omfattar de system, applikationer och databaser som IT ansvarar för och som genererar/behandlar data vilka bedöms vara kritisk för Skandias redovisning och rapportering.

Information och kommunikation

Dagligen fattas beslut baserat på information som inhämtats från interna och externa källor och information är en given och nödvändig del i samtliga komponenter i ramverket. En effektiv intern informationsspridning är viktigt för att säkerställa en korrekt finansiell rapportering. Brister i ramverket och inträffade incidenter fungerar som en naturlig källa för förbättring av kontroller, som kommuniceras löpande till processansvariga och styrgrupp. Risker, incidenter, brister och kontroller hanteras samlat i det koncernövergripande riskhanteringsystemet för att möjliggöra en samlad riskbild över den finansiella rapporteringen.

Uppföljning

Risk- och revisionsutskottet följer halvårsvis upp effektiviteten i ramverket och de aktuella bristerna samt säkerställer att åtgärder vidtas. Årligen genomförs en oberoende testning om utformning och operationell effektivitet avseende kontroller av processer med högst risk. Testningen kan utföras av externrevision eller internrevision. Den årliga testningen ses som en kvalitetssäkring av kontrollägarnas egna självvärderingar, då testning genomförs av kontroller som är utvärderade av kontrollägarna som effektiva. Resultatet presenteras för FIK-styrgrupp och risk- och revisionsutskotten i de olika bolagen i koncernen.

12. Riskhanteringsfunktionen

Riskhanteringsfunktionen är ansvarig för att utveckla och övervaka riskhanteringsystemet, vilket bland annat omfattar övergripande utvärdering och kontroll av Skandias risker. Riskhanteringsfunktionens ansvar och uppdrag beskrivs i en av styrelsen beslutad policy. Funktionen leds av riskchefen som regelbundet ska ge en oberoende och samlad bild av Skandias väsentliga risker till vd, koncernledning och styrelse.

13. Aktuariefunktionen

I moderbolaget finns en aktuariefunktion som bland annat samordnar och svarar för att bedöma kvaliteten i de försäkringstekniska avsättningarna samt bidrar till riskhanteringsystemet. Aktuariefunktionen utvärderar även försäkringstekniska metoder och parametrar som används inom bolaget, till exempel för fastställande av premier och fördelning av över-skott. Detta görs utifrån vedertagna aktuariella principer samt att dessa och försäkringsvillkoren är förenliga med skälighets- och kontributionsprincipen och med bolagets övriga styrdokument, såsom ägarinstruktion med flera.

Aktuariefunktionen rapporterar minst kvartalsvis till vd och styrelse.

14. Regelefterlevnadsfunktionen

Regelefterlevnadsfunktionen lämnar råd och stöd i regelefterlevnadsrelaterade frågor till styrelsen, ledningen och relevanta personer i verksamheten. Det uppföljande arbetet inom funktionen utgår från en årsvis riskbaserad plan beslutad av styrelsen. Funktionen för regelefterlevnad lämnar kvartalsvisa skriftliga rapporter avseende verksamhetens regelefterlevnad till vd och styrelse samt närvarar vid de styrelsemöten då dessa rapporter behandlas. Skandias livbolags regelefterlevnadsfunktion interagerar regelbundet med motsvarande funktioner i övriga koncernbolag.

15. Internrevision

Till hjälp i uppföljningen har styrelsen internrevisionsfunktionen som är oberoende i förhållande till verksamheten. Skandias internrevision är direkt underställd styrelsens risk- och revisionsutskott och är organisatoriskt separerad från verksamheten. Internrevisionens arbete är riskbaserat och utförs enligt en flerårig revisionsplan som fastställs av styrelsen. Arbetet omfattar att granska och utvärdera systemet för och effektiviteten i den interna styrningen och kontrollen, inklusive funktionerna för riskhantering respektive regelefterlevnad samt aktuariefunktionen. Samordning sker med moderbolagets externa revisorer och övriga centrala funktioner. Chefen för internrevision rapporterar direkt till styrelsen, avger periodiska rapporter till styrelsen samt informerar vd löpande. Rapporter till styrelse och vd omfattar såväl resultat av granskningar som rekommendationer till följd av granskningar.

Skandias fullmäktige

Ordinarie ledamöter

BO KÄLLSTRAND

Ordförande

Födelseår: 1949

Invald: 2015

Utbildning: Civilingenjör KTH, Försvarets Tolkskola.

Andra uppdrag: Ordförande Sjunde AP-fonden.

Bakgrund: Landshövding i Västernorrland, VD Svensk Energi, vVD Électricité de France, VD Graninge AB (publ), Div uppdrag inom Asea/ABB.

Ersättning: 600 KSEK¹⁾

NILS BACOS

Ledamot

Födelseår: 1954

Invald: 2014

Utbildning: Fil.kand. vid Lunds Universitet.

Andra uppdrag: Delägare i AdAlta AB, Pensions-expert och konsult i försäkringsfrågor, Ordförande i Södra Frösakulls Ek. För.

Bakgrund: Utsedd till Årets Försäkringsprofil 2013, Företagare och Författare till böckerna "Planera Pensionsuttagen Rätt" 2014, "Bli inte Blåst på Pensionen!" 2013 och "Maximera Din Pension!" 2011, Delägare i Lantbruksförsäkringar Bacos, Kristersson, Öfverberg HB, styrelseledamot i Bacos & Berg AB.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

KARIN ELIASSON

Vice ordförande

Födelseår: 1961

Invald: 2014

Utbildning: Fil. kand. vid Mittuniversitet.

Andra uppdrag: Ordförande i valberedning för Skandias styrelse. Group Vice President Human Resources, Autoliv Inc. Styrelseledamot i PRI Pensionsgaranti. Ledamot i valberedningen för Skandias styrelse.

Bakgrund: Tidigare personaldirektör Telia Sonera och SCA. Vd för konsultbolaget Novare, styrelseledamot i Proffice och PRI Pensionsgaranti.

Ersättning: 350 KSEK¹⁾

MAGNUS DAHLQUIST

Ledamot

Födelseår: 1968

Invald: 2016

Utbildning: Fil Dr inom nationalekonomi på Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet.

Andra uppdrag: Professor och prefekt för institutionen för finansiell ekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm. Ledamot i Thulestiftelsen. Styrelseledamot i IPM AB. Medlem i Nobelstiftelsens, Polarprisets och Svenska kyrkans Investeringskommitté.

Bakgrund: Rådgivare till ett flertal finansiella institutioner och myndigheter, bl.a. pensionsmyndigheten, Riksbanken och Riksgäldskontoret.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

ELISABETH NILSSON

Vice ordförande

Födelseår: 1953

Invald: 2014

Utbildning: Bergsingenjör.

Andra uppdrag: Landshövding i Östergötland, ordförande AB Göta Kanalbolaget, styrelseordförande Övralidsstiftelsen, Risbergiska Donationsfonden, Täkernfonden, Östergötlands forminnes- och museiförening. Styrelseledamot Boliden AB.

Bakgrund: Tidigare olika chefsbefattningar inom SSAB, vd Jernkontoret, ledamot i Globaliseringsrådet.

Ersättning: 300 KSEK¹⁾

MARIANNE DICANDER

ALEXANDERSSON

Ledamot

Födelseår: 1959

Invald: 2015

Utbildning: Civilingenjör i kemiteknik från Chalmers tekniska Högskola.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i bland annat Recipharm, Camurus, Praktikertjänst AB, Enzymatica, ideella föreningen International Women's Forum, Promore och Addera Care. Styrelseordförande i Sahlgrenska Science Park och IVA Väst. Medlem av insynsrådet för myndigheten Tand- och läkemedelsförmånsverket.

Bakgrund: Fd. vd Global Health Partner, sjätte AP-fonden och Kronans Droghandel samt vice Vd Apoteket AB.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2017 fram till bolagsstämman 2018.

MATTIAS FORSBERG

Ledamot

Födelseår: 1972**Invald:** 2016

Utbildning: Civileingenjör Teknisk Fysik samt Civilekonom vid Uppsala universitet.
Andra uppdrag: Koncern-CIO med ansvar för IT & Digital Innovation vid SAS.

Bakgrund: IT-direktör vid Systembolaget, CIO B&B TOOLS, strategi-/managementkonsult vid Accenture.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾**THERESE JOHANSSON**

Ledamot

Födelseår: 1986**Invald:** 2015**Utbildning:** Ekonom, Lunds universitet.

Andra uppdrag: Customer Experience Strategist, Viaplay AB.

Bakgrund: Digital produktutveckling, Fd. Risk- och managementkonsult på Deloitte, inriktad på bank och försäkring. Fd. styrelseledamot på Ekonomihögskolan i Lund

Ersättning: 100 KSEK¹⁾**EBBA FÅHRAEUS**

Ledamot

Födelseår: 1963**Invald:** 2015

Utbildning: Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseordförande Connect Region Syd, styrelseledamot i Medicinska fakultetens styrelse vid Lunds universitet, branschorganisationen SISP Service and Development AB, Coala-Life AB samt i de noterade bolagen Arc Aroma Pure och Apptix. Vd för SmiLe Incubator.

Bakgrund: F.d. Chief Communications Officer på investmentbolaget Aqilles Invest samt Senior VP Sales and Marketing, Anoto.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾**KAJSA LINDSTÅHL**

Ledamot

Födelseår: 1943**Invald:** 2016

Utbildning: Civilekonom, Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i Thulestiftelsen och i Stiftelsen Tumba Bruk. Ledamot i valberedningen för Skandias styrelse. Ledamot i SwedSecs Disciplinnämnd och Svenska kyrkans Kapitalförvaltningsråd.

Bakgrund: Tidigare vd Banco Fonder, tidigare finansdirektör i Bonnierföretagen AB, ett flertal styrelseuppdrag, bl. a. i Skandia.

Ersättning: 200 KSEK¹⁾**LEIF HANSSON**

Ledamot

Födelseår: 1943**Invald:** 2015

Utbildning: Studier i statsvetenskap och ekonomi vid Lunds Universitet, Skandias ledarskapsutbildningsprogram.

Andra uppdrag: Ordförande och ledamot i Ägarföreningen ProSkandia, politiskt engagerad i Solna bl.a. i kommunfullmäktige, ledamot i nämnder och en bolagsstyrelse samt ledamot i Solnamoderaternas partistyrelse.

Bakgrund: Huvudsaklig yrkesbakgrund är 30 år i Skandia i ett tiotal olika befattningar, bl.a. divisionschef.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾**EVA LINDQVIST**

Ledamot

Födelseår: 1958**Invald:** 2015

Utbildning: Magisterexamen i företagsekonomi, Melbourne University, samt i tillämpad fysik, Linköpings Tekniska Högskola.

Andra uppdrag: Styrelseuppdrag i bl.a. Comhem, Alimak Holdings, Assa Abloy AB.

Bakgrund: Rådgivning inom affärsutveckling, styrelseuppdrag. F.d. interimsvd för högteknikföretaget Xelerated. Fd. ansvarig Telia Equity på Telia/Teliasonera.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2017 fram till bolagsstämman 2018.

ANNE L. LUDVIGSON

Ledamot

Födelseår: 1962

Invald: 2017

Utbildning: Williams College, MA, USA, London School of Economics, UK

Andra uppdrag: VD Ludvigson Invest, Vice Ordf AB Ludvig Svensson, Ordf TEKO Sverige Textil & Modeföretag, Ledamot Svenskt Näringsliv och Kinnarps AB

Bakgrund: Familjeföretagare i AB Ludvig Svensson samt tidigare ledamot Sparbanken Sjuhärad.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

IRMA ROSENBERG

Ledamot

Födelseår: 1945

Invald: 2016

Utbildning: Fil Dr i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Stiftelsen för Finansforskning, ledamot i Stiborkommittén och ledamot i IVA:s placeringsråd.

Bakgrund: Tidigare bl.a. vice riksbankschef, styrelseledamot i Riksgälden och i Finanspolitiska rådet.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

SOPHIE NACHEMSON-EKWALL

Ledamot

Födelseår: 1964

Invald: 2014

Utbildning: Civilekonom, CEFA och ekonomie doktor i företags ekonomi och forskare i bolagsstyrning, Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i ProSkandia. Ledamot i Aktiespararnas Bolagskommitté samt Styrelseakademien Stockholm. Debattör.

Bakgrund: Tidigare ekonomijournalist och författare.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

JAN-ÅKE STENSTRÖM

Ledamot

Födelseår: 1963

Invald: 2016

Utbildning: IFL Handelshögskolan, MIL Management i Lund, RMHI Bergs samt IFU diplomerad.

Andra uppdrag: VD Fastum UBC Förvaltning AB & VD AdEx Fastighetsutveckling AB. Styrelseordförande Boform Fastighetsutveckling AB, styrelseledamot Rezon AB, styrelseledamot Berg & Larsson Ekonomisk förvaltning AB, industriell rådgivare Nordic Credit Partner AB.

Bakgrund: f.d. vVD Fastighetsaktiebolaget Norrporten, Direktör i Skandia, Styrelseledamot Kallax Cargo AB, vice ordförande Investera Mittsverige AB, Ordförande På Stan Bolaget i Sundsvall AB, Svenska Skidförbundets Nordiska Råd.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

PIA NILSSON

Ledamot

Födelseår: 1950

Invald: 2016

Utbildning: Socionom.

Andra uppdrag: Seniorkonsult i PiJa Media & Management AB. Krönikör i Privata Affärer.

Bakgrund: Tidigare anställningar som skolkurator, familjeekonom och vd i Fondbolagens förening. Författare av böcker om privatekonomi, fonder och pensioner.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

ULF TROEDSSON

Ledamot

Födelseår: 1958

Invald: 2015

Utbildning: Civilingenjör Teknisk Fysik från Lunds Tekniska Högskola. Ekonomi studier vid Lunds universitet.

Andra uppdrag: Chef för Siemens Norden och Baltikum, vd för Siemens AB samt koncernchef för Siemens Sverige. Styrelseledamot i bl.a. Siemens AB, Siemens AS DK och Tysk-Svenska Handelskammaren. Styrelseordförande Siemens AS Norge. Mentor Ruter Dam, mentor Novare. Ledamot av Siemens globala Top 50 ledningsgrupp.

Bakgrund: Flertal befattningar och erfarenhet inom Siemens bl.a. inom medicinsk teknik, IT, Infrastruktur, energiteknik och produkt

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2017 fram till bolagsstämman 2018.

YLVA YNGVESON

Ledamot

Födelseår: 1951

Invald: 2016

Utbildning: Civilekonom.

Andra uppdrag: Bevakar och analyserar privat-ekonomifrågor i egna företaget Pro Norna AB.

Bakgrund: Tidigare chef för Institutet för Privatekonomi, Swedbank och Sparbankerna samt ansvarig utgivare av Lyckoslantén. En av initiativtagarna till nationella nätverket för finansiell folkbildning, Gilla Din Ekonomi.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

ALEXANDER WONG

Ledamot

Födelseår: 1976

Invald: 2017

Utbildning: Systemvetare samt Civ. Ek., Handelshögskolan Göteborg.

Andra uppdrag: Doktorand vid Handelshögskolan Göteborg.

Bakgrund: Projektledare hos internationella konsultfirmor kring bolagsetablering samt expansion på den kinesiska marknaden.

Ersättning: 100 KSEK¹⁾

LEIF VICTORIN

Ledamot

Födelseår: 1940

Invald: 2014 **Utbildning:** Civilingenjör och tekniker, Chalmers tekniska högskola.

Andra uppdrag: Ledamot i valberedningen för Skandias fullmäktige.

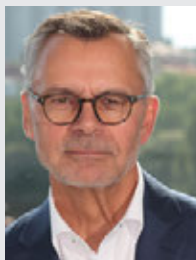
Bakgrund: Tidigare ordförande i Skandias fullmäktige, styrelseledamot i Skandias livbolag 2008–2014, vice vd och Nordenchef i Skandia, vd i Skandias livbolag. Styrelseledamot i Thulestiftelsen, ProSkandia, Autoliv, Sophiahemmet.

Ersättning: 200 KSEK¹⁾

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2017 fram till bolagsstämman 2018.

Skandias styrelse

Ordinarie ledamöter

HANS-ERIK ANDERSSON

Ordförande och oberoende ledamot
Ordförande i ersättningsutskottet och ledamot i
samtliga styrelseutskott.

Födelseår: 1950

Invald: 2013

Utbildning: Ekonomistudier vid Stockholms
universitet.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i SinterCast
AB samt styrelseledamot i Anticimex TopHolding
AB och JLT Risk Solutions AB.

Bakgrund: Tjänstgjort inom bl.a. Mercantile &
General Re, Marsh & McLennan och Skandiakon-
cernen. Var mellan 2004–2006 koncernchef i
Skandia. Tidigare styrelseordförande för Cision
AB, Semcon AB, Erik Penser Bankaktiebolag och
Canvisa AB.

Ersättning¹⁾: 2 192 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 6/6

Placeringsutskott 5/5

Ersättningsutskott 7/7

Kund- och produktutskott 4/4

MENGMENG DU

Oberoende ledamot

Ledamot i kund- och produktutskottet, ersätt-
ningsutskottet och i risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1980

Invald: 2014

Utbildning: Civilingenjör vid Kungliga Tekniska
Högskolan och civilekonom vid Handelshögskolan
i Stockholm.

Andra uppdrag: VD Mimion AB. Styrelseledamot
i Finnair och Netonnet. Ledamot i Nationella
Innovationsrådet.

Bakgrund: Tidigare verksam bl.a. i chefsbefatt-
ningar inom Spotify, Acast och Stardoll.

Tidigare styrelseledamot i Qliro Group, Filippa K
och Skånska Byggvaror.

Ersättning¹⁾: 724 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 6/6

Kund- och produktutskott 4/4

Ersättningsutskott 7/7

PEGGY BRUZELIUS

Oberoende ledamot

Ordförande i placeringsutskottet och ledamot i
risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1949

Invald: 2012

Utbildning: Ekon. dr h.c. och civilekonom vid
Handelshögskolan.

Andra uppdrag: Styrelseuppdrag i bl.a. Lundin
Petroleum AB, Akzo Nobel och Diageo plc samt
styrelseordförande i Lancelot Holding AB.

Bakgrund: Tidigare tjänstgjort inom Boliden, ABB
och SEB- koncernen. Har sedan 1998 varit verk-
sam inom ett stort antal bolagsstyrelser, bl.a.
Electrolux, Husqvarna, Scania och Ratos.

Ersättning¹⁾: 824 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 6/6

Placeringsutskott 5/5

REINHOLD GEIJER

Oberoende ledamot

Ledamot i kund och produktutskottet och risk-
och revisionsutskottet.

Födelseår: 1953

Invald: 2016

Utbildning: Civilekonom vid Handelshögskolan
Andra uppdrag: Styrelseordförande i BTS Group
AB samt styrelseledamot bl.a. i AB Svensk Ex-
portkredit, Eterna Invest AB, Zacco A/S, Sverige
Amerika Stiftelsen, British Swedish Chamber of
Commerce.

Bakgrund: Tjänstgjort som CEO i RBS Norden inkl
VD Nordisk Renting AB, Telia vVD CFO, Swedbank
koncernen, VD i dotterbolag inkl koncernchef
1995-2000, Ericsson Radio Systems, SSAB
Svenskt Stål, Weyerhaeuser Co i USA. Verksam
i flera styrelser bl.a. Sjunde AP-fonden, SEB
TryggLiv Gamla.

Ersättning¹⁾: 674 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

Närvaro utskott²⁾:

Kund- och produktutskottet 4/4

Risk- och revisionsutskottet 6/6

¹⁾ Avser arvoden för kalenderåret 2017. För mer information se not 51.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

SVERKER LUNDKVIST

Oberoende ledamot
Ledamot risk- och revisionsutskottet samt ersättningsutskottet.

Födelseår: 1943

Invald: 2012

Utbildning: Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Tysk-Svenska Handelskammaren, ledamot i Kgl Musikaliska Akademiens Förvaltningsnämnd, Styrelseledamot i Svenska Bostadsfonden Management AB.

Bakgrund: Tidigare vd i Dresdner Bank Stockholm och Köpenhamn, vd och grundare av Coopers & Lybrand Konsulter AB samt finansdirektör i Alfa Laval, Skandia International och Incentive. Ingick mellan 2005–2010 i styrelsen i Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt.

Ersättning¹⁾: 624 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 6/6

Ersättningsutskott 7/7

PER NORDLANDER

Oberoende ledamot
Ledamot i placeringsutskottet samt risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1967

Invald: 2014

Utbildning: Civilingenjör i Teknisk Fysik vid Uppsala Universitet.

Andra uppdrag: Partner i riskkapitalbolaget Verdane Capital Advisors. Styrelseledamot i bl.a. Nordic Finance Business Partners, BEWI Group, Allgon, Estate, BMST samt Scanacon
Bakgrund: Tidigare vd och grundare av Avanza, grundare och chef för NordNet. Arbetat inom olika positioner på Öhman, OMX Nasdaq och varit konsult på Accenture.

Ersättning¹⁾: 699 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 14/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/6

Placeringsutskott 5/5

Kund- och produktutskott 4/4

CHRISTER LÖFDAHL

Oberoende ledamot
Ordförande i risk- och revisionsutskottet och ledamot i placeringsutskottet.

Födelseår: 1959

Invald: 2015

Utbildning: Ekonomistudier, Stockholms universitet och IMD, Lausanne.

Bakgrund: Tidigare VD Catellagruppen, Stockholm, VD Max Matthiessen Liv- och Finansmäklare AB, CFO SBAB Bank AB, VD Volvo Group Finance AB.

Ersättning¹⁾: 867 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 6/6

Placeringsutskott 5/5

JONAS PERSSON

Oberoende ledamot
Ledamot i kund- och produktutskottet samt risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1968

Invald: 2016

Utbildning: PhD Organisk Kemi vid Uppsala Universitet.

Andra uppdrag: Styrelseuppdrag och rådgivare inom mjukvaruutveckling. Rådgivare till Microsoft och EQT. Styrelseledamot i bl.a. IFS, Stormgeo, Sitecore and TransIP.

Bakgrund: Tidigare vd för Microsoft Sverige och ett antal ledande befattningar inom Microsoft, bl.a. som operativ chef för molntjänster och inom mjukvaruutveckling. Arbetat som säljledare för konsumentlösningar inom mobilitet och vertikala branschlösningar i Europa.

Ersättning¹⁾: 674 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 12/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 4/6

Kund- och produktutskott 4/4

¹⁾ Avser arvoden för kalenderåret 2017. För mer information se not 51.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

CHRISTINA SCHAUMAN

Oberoende ledamot
Ordförande i kund- och produktutskottet och ledamot i risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1965

Invald: 2012

Utbildning: Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i ÅF, Apoteket, BillerudKorsnäs, Orexo, Coor Service Management, BEWi Group och Ellos.

Bakgrund: Tidigare finansdirektör i OMX, Carnegie Investment Bank och Apoteket AB och verksam i olika befattningar inom Investor, ABB och Stora Enso. Tidigare styrelseledamot i bl.a. Vasakronan.

Ersättning¹⁾: 774 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 14/15

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 6/6

Kund- och produktutskott 4/4

JANE OLOFSSON

Ej oberoende ledamot (arbetstagarrepresentant)
Ordförande för Skandias FTF-förening (Facket för försäkring och finans)

Födelseår: 1982

Invald: 2010

Utbildning: Gymnasial utbildning inom Samhällsvetenskap.

Andra uppdrag: Personskadereglerare, anställd sedan 2005. Ledamot i FTFs förbundsstyrelse. Ledamot i styrelsen för Finans- och försäkringsbranschens arbetslöshetskassa.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

ANNIKA BOWALLIUS

Ej oberoende ledamot (arbetstagarrepresentant)
Ordförande i Skandias Fälttjänstemän (FSF) lokalorganisation till FTF (Facket för försäkring och finans)

Födelseår: 1962

Invald: 2015

Utbildning: SwedSec – licensierad företagsrådgivare, yrkesutbildning sjuksköterska Röda korset.

Andra uppdrag: Arbetar som Företagsrådgivare, anställd sedan 1995. Styrelseledamot, FTF:s förbundsstyrelse.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 11/15

JOHANNES PETERSSON

Ej oberoende ledamot (arbetstagarrepresentant)
Ordförande för Skandias SACO-förening (Sveriges akademikers Centralorganisation)

Födelseår: 1977

Invald: 2016

Utbildning: Magisterexamen i nationalekonomi, Uppsala Universitet.

Andra uppdrag: Affärsspecialist, anställd sedan 2009.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 15/15

¹⁾ Avser arvoden för kalenderåret 2017. För mer information se not 51.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

Styrelsesuppleanter

DAHN ERIKSSON

Ej oberoende suppleant (arbetstagarrepresentant)

Styrelserepresentant Skandias SACO-styrelse

(Sveriges akademikers Centralorganisation)

Födelseår: 1962

Invald: 2007

Utbildning: Civilekonomexamen vid Uppsala universitet.

Andra uppdrag: Arbetar som ekonom, anställd sedan 2001.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 0/15

PER-ANDERS KARMEROTH

Ej oberoende suppleant (arbetstagarrepresentant)

Förste vice ordförande i Skandias Fälttjänstemän

(FSF) lokalorganisation till FTF (Facket för försäkring och finans)

Födelseår: 1966

Invald: 2014

Utbildning: Nationalekonomi vid Linköpings universitet.

Andra uppdrag: Arbetar som försäkringsrådgivare,

anställd sedan 1992.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 2/15

GERT-OVE ZETTERGREN (avgick i mars 2017)

Ej oberoende suppleant (arbetstagarrepresentant)

Vice ordförande i Skandias FTF-förening

(Facket för försäkring och finans).

Födelseår: 1962

Invald: 2015

Utbildning: Gymnasial utbildning (Naturvetenskaplig linje)

Andra uppdrag: Arbetar som systemansvarig för grupp-

och privatvårdssystemen i Skandia, anställd sedan 2000.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 2/15

LINDA LUNDIN (invald i april 2017)

Ej oberoende suppleant (arbetstagarrepresentant)

Ledamot i Skandias FTF-förening (Facket för försäkring och finans)

samt i Skandias FTF Klubb Öster

Födelseår: 1977

Invald: 2017 (samt 2011-2015)

Utbildning: Yrkesutbildning i datateknik och programmering.

Andra uppdrag: Applikationstekniker, anställd sedan 2000.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 5/15

Styrelsesekreterare

HELENA THORLIN

Chefjurist Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt

Födelseår: 1973

Styrelsesekreterare sedan: 2016

Verkställande direktör

FRANS LINDELÖW

Födelseår: 1962

Anställd i Skandia sedan: 2015

Utbildning: Civilekonomexamen vid Stockholms universitet.

Bakgrund: Fd vd för Carnegie, chef för Nordeas svenska kon-

torsrörelse samt ledande befattningar inom bl.a. HSBC Bank,

Salomon Brothers och Handelsbanken.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

Skandias ledning

FRANS LINDELÖW
Koncernchef och vd
Födelseår: 1962
Anställd sedan: 2015

HÅKAN LJUNG
Riskstyrning
Födelseår: 1967
Anställd sedan: 2006

JOHANNA CERWALL
Bank
Födelseår: 1962
Anställd sedan: 2015

PIA MARIONS
CFO
Födelseår: 1963
Anställd sedan: 2017

JOHAN CLAUSEN
IT
Födelseår: 1976
Anställd sedan: 2016

LARS-GÖRAN ORREVALL
Kapitalförvaltning
Födelseår: 1962
Anställd sedan: 2005

**ANNA GRÖNLUND
KRANTZ**
Strategisk kommunikation
Födelseår: 1971
Anställd sedan: 2017

ANNA-CARIN SÖDERBLOM AGIUS
Produkt och Operations
Födelseår: 1967
Anställd sedan: 2007

BO ÅGREN
Försäljning
Födelseår: 1964
Anställd sedan: 1988

Under året har följande personer ingått i Skandias ledning:
Hans Sterte, Annie Sebelius, Elsa Stattin

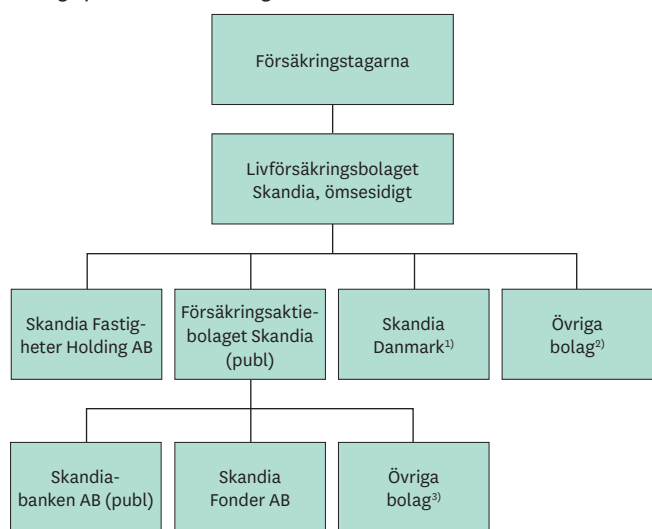
Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt med organisationsnummer 516406-0948, avger härmed årsredovisning avseende 2017. Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

Organisation och verksamhet

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt (Skandias livbolag) är moderbolag i Skandiakoncernen (Skandia) som bedriver traditionell livförsäkrings-, fondförsäkrings- och skadeförsäkringsverksamhet i Sverige och Danmark samt bankverksamhet i Sverige. I koncernen ingår bland annat även en fastighetskoncern, ett fondbolag och ett kapitalförvaltningsbolag. Detta ger Skandia unika förutsättningar att skapa relevanta och prisvärda erbjudanden kring trygghet, sparande och hälsa. Moderbolaget är ett ömsesidigt bolag vilket innebär att allt överskott går till bolagets försäkringstagare i enlighet med skälighets- och kontributionsprincipen. Samtliga dotterbolag är helägda och får dela ut vinst. Utöver dessa finns även mindre innehav i intresseföretag.

Övergripande beskrivning av Skandiakoncernen

¹⁾ I Danmark ingår Skandia Asset Management Fondsmaeglerselskab A/S, Skandia A/S samt Skandia Link Livsforsikring A/S.

²⁾ I övriga bolag ingår Skandia Investment Management AB, Skandia Operations Center UAB, Skandikon Operations Center UAB, Skandia Brands AB, Skandikon Administration AB samt Skandikon Pensionsadministration AB. Därutöver äger Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, tillsammans med Skandia Fonder AB aktier i Thule Fund SA, SICAV-SIF. Vidare finns intressebolaget Försäkringsgirot.

³⁾ I övriga bolag ingår Skandia Capital AB, Skandia Informationsteknologi AB, intresseföretaget Sophiahemmet Rehab Center AB.

Under 2017 var medelantalet anställda i Skandia 2 402 (2 487). Andelen kvinnliga medarbetare ligger kvar på samma nivå som föregående år 50 (51) procent. Andelen kvinnliga chefer har ökat till 46 (42) procent jämfört med föregående år. Medelåldern för samtliga medarbetare i Skandia var 42 (42) år. Personalomsättningen under 2017 har ökat något i jämförelse med föregående år och uppgick vid årets slut till 16 (10) procent.

Bank- och försäkringsbranschen är regelstyrd och ställer höga krav på medarbetarnas kompetens. För att säkerställa en god utvecklingskapacitet i bolaget och åstadkomma en mer kostnadseffektiv bemanning har Skandia intensifierat arbetet med långsiktig bemanningsplanering i alla delar av verksamheten under 2017. Hälsa är fortsatt ett prioriterat område för Skandia som arbetsgivare. Under 2017 har Skandia förstärkt hälsoerbjudandet genom att alla anställda fått erbjudande om Skandias digitala hälsoplattform, Virgin Pulse. Detta för att uppmuntra och underlätta för anställda att proaktivt hålla sig friska. 2017 ersattes den tidigare medarbetarundersökningen med en ny enkät som också kan användas för mer frekventa medarbetarmätningar. I samband med detta mättes för första gången eNPS (Employee Net Promoter Score) som är ett engagemangsmått. Skandia hade resultatet sju vid årets båda mätningar (att jämföra med ett benchmark mellan 2-4 för enkätens nordiska kunder).

Sedan 2013 har Skandia inte någon rörlig ersättning till de anställda med undantag för provision till de finansiella rådgivarna och resultatandelsstiftelsen Skandianen. Skandias koncernledning är inte berättigad till utfall i resultatandelsstiftelsen. För ytterligare information om ersättningar och förmåner se not 51.

Hållbarhet

Ett ansvarsfullt företagande för Skandia innebär att införliva hållbarhet i affärsverksamheten och bedriva arbetet i enlighet med våra värderingar. Att möta förväntningarna genom att se till både lönsamhet och samtidigt främja en hållbar utveckling blir allt viktigare. Det gör att Skandias förmåga att hantera relevanta samhällsutmaningar får en ökad betydelse, både strategiskt och operativt.

Skandias hållbarhetsarbete omfattar socialt, miljömässigt och ekonomiskt ansvar. Hållbarhetsperspektivet är en del av Skandias övergripande affärsstrategi och arbetet utgår från våra sex väsentliga hållbarhetsaspekter;

- Transparens och långsiktiga kundrelationer
- Ansvarsfulla investeringar
- Samhällsansvar
- Miljöhänsyn
- Långsiktig arbetsgivare
- Affäretik

Skandia rapporterar årligen sitt hållbarhetsarbete i en separat, koncernövergripande hållbarhetsrapport. Redovisningen följer GRI:s standard för hållbarhetsrapportering och Årsredovisningslagens (ÅRL) krav på hållbarhetsrapportering. Revisorn har lämnat ett separat yttrande över hållbarhetsrapporten som inkluderats i denna. Rapporten finns att beställa som trycksak och finns även digitalt på skandia.se. För mer information om nya hållbarhetsregler i ÅRL se not 1.

Väsentliga händelser under året

Nya ledamöter i styrelse och fullmäktige

Vid Skandias livbolags ordinarie bolagsstämma den 4 maj omvaldes Skandias livbolags styrelse och Hans-Erik Andersson omvaldes som styrelseordförande.

Vid bolagsstämman tillträdde de under våren invalda ledamöterna till fullmäktige; Alexander Wong (nyval), Anne Ludvigson (nyval), Elisabeth Nilsson (omval), Karin Eliasson (omval), Leif Victorin (omval), Nils Bacos (omval) och Sofie Nachemson-Ekwall (omval). De avgående fullmäktigeledamöterna Stefan Johnsson och Stefan Fölster hade avböjt att kandidera för omval.

Förändringar i koncernledningen

Under året har det skett organisatoriska förändringar i syfte att öka besluts- och genomförandekraften. Pia Marions har tillträtt tjänsten som CFO och Anna Grönlund Krantz har tillträtt tjänsten som chef för Strategisk kommunikation. Anders Jonsson har varit tillförordnad chef för Kapitalförvaltningen under senare delen av 2017. I januari 2018 tillträder Lars-Göran Orrevall tjänsten som chef för Kapitalförvaltningen.

Koncernledningen består därefter av Frans Lindelöw, Johanna Cerwall, Håkan Ljung, Anna Grönlund Krantz, Pia

Marions, Lars-Göran Orrevall, Anna-Carin Söderblom Agius, Bo Ågren och Johan Clausén.

Förändringar i produkterbjudande

Skandia ser kontinuerligt över produktutbudet och har som ett resultat av det beslutat att inte längre erbjuda strukturerade produkter. Strukturerade produkter har varit en kompletterande produkt i Skandias erbjudande fram till och med september 2017. Skandia är inne i en förändringsprocess där Skandia tydligare riktar sitt erbjudande mot pension och långsiktigt sparande i enlighet med koncernens strategi och har med anledning av detta valt att avveckla produktområdet. Kundernas befintliga innehav i strukturerade produkter påverkas inte av förändringen, däremot kommer köp av nya strukturerade produkter inte längre att vara möjligt.

Återbäringsränta

Under året har återbäringsräntan på kundernas traditionellt förvaltade försäkringskapital justerats vid flera tillfällen och uppgick vid årsskiftet till 6 procent.

Nya redovisningsregler

Under 2017 har endast ett fåtal nya regler med inverkan på den finansiella rapporteringen trätt ikraft. Bland annat har förändringar införts i ÅRFL (lagen om årsredovisning i försäkringsföretag) som en följd av EUs direktiv om icke-finansiell information för stora företag och koncerner. Ändringarna innebär att en hållbarhetsrapport ska upprättas i förvaltningsberättelsen eller som en separat rapport. Hållbarhetsrapporten ska innehålla de upplysningar om hållbarhetsfrågor som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. För mer information om redovisningsprinciper se not 1.

Ekonomisk översikt

Koncernen

Inbetalda premier uppgick under året till 42,9 (36,5) miljarder kronor. Försäljningen av sparförsäkring till företag ökade med 16 procent medan motsvarande privatförsäljning ökade med 30 procent. Den ökade försäljningen kan hänföras till moder-

bolagets konkurrenskraftiga återbäringsränta och nyckeltal i övrigt, samt det förhållandet att fondförsäkringsbolaget erhöll höga betyg i externa förmedlares ranking.

Koncernens förvaltade kapital uppgick till 652 741 (607 104) MSEK. Ökningen beror på ett högre premieinflöde och en positiv utveckling av placeringstillgångarna.

Förvalt kapital	2017	2016
MSEK		
Traditionell förvaltning ¹⁾	412 132	385 716
Fond- och depåförsäkring	200 677	186 406
Fondsparande inom bank och fondbolag	33 196	28 477
Övrigt förvalt kapital ²⁾	6 737	6 505
Totalt förvalt kapital	652 741	607 104

¹⁾ Avser förvalt kapital inom traditionell förvaltning exklusive affärsstrategiska tillgångar.

²⁾ Placeringstillgångar för den löpande verksamheten främst inom fond- och depåförsäkring.

Koncernens resultat före skatt för perioden uppgick till 31 728 (18 597) MSEK. Flera orsaker har bidragit till det förbättrade resultatet. Den traditionella förvaltningen har bidragit med 30 599 (18 263) MSEK. Förbättringen beror delvis på högre premieinkomst, vilket kan förklaras av hög återbäringsränta och konkurrenskraftiga nyckeltal. Vidare har de försäkrings-tekniska avsättningarna inte ökat i samma utsträckning som föregående år.

Det tekniska resultatet inom fond- och depåförsäkring uppgick till 1 625 (1 555) MSEK. Det förbättrade resultatet beror främst på att de fondvärdesbaserade intäkterna ökat som en följd av ett högre genomsnittligt förvalt kapital, drivet av värdeökning under året.

Skadeförsäkringsverksamheten har uppvisat en något lägre lönsamhet under året, resultatet uppgick till 107 (194) MSEK. Det försämrade resultatet är hänförligt till ökade skadekostnader.

Skandias bankverksamhet uppvisade en fortsatt positiv utveckling under 2017, resultat före skatt uppgick till 204 (192) MSEK. Intäkterna uppgick till 985 (932) MSEK. Förbättringen är främst driven av ökad utlåning till allmänheten i kombination med en förbättrad räntenettomarginal.

Övriga poster utgörs huvudsakligen av avskrivning av för-

värvade övervärden i försäkringsbestånd. Årets lägre kostnad speglar den tillämpade avskrivningsmetoden, se not 21.

Resultat per verksamhetsområde	2017	2016
MSEK		
Tekniskt resultat		
Traditionell förvaltning	30 599	18 263
Fond- och depåförsäkring	1 625	1 555
Skadeförsäkring	107	194
Icke-tekniskt resultat		
Bankverksamhet	204	192
Övrig rörelsedrivande verksamhet	28	3
Övriga poster	-835	-1 610
Resultat före skatt	31 728	18 597
Skatt	-2 285	-2 032
Periodens resultat	29 443	16 565

De totala driftskostnaderna har ökat och uppgick till -5 020 (-4 477) MSEK. Ökningen beror bland annat på projektkostnader kopplade till omfattande regelverksutveckling. Vidare redovisas kostnader relaterade till kommande överlåtelse, i januari 2018, av försäkringsbestånd i den danska verksamheten. Driftskostnaderna 2016 påverkades positivt av en upplösning av en tidigare reserv vid slutavräkning med Old Mutual Plc. För ytterligare information om driftskostnaderna se not 8.

Koncernens balansomslutning uppgick till 729 569 (677 702) MSEK där placeringstillgångarna inom den traditionella förvaltningen utgör den största delen.

Balansomslutning	2017	2016
MSEK		
Traditionell förvaltning	446 546	412 133
Fond- och depåförsäkring	217 073	203 459
Bankverksamhet	65 403	61 547
Övrig rörelsedrivande verksamhet	548	563
Koncernens balansomslutning	729 569	677 702

Moderbolaget

Resultat före skatt för moderbolaget uppgick till 25 481 (12 869) MSEK. Det förbättrade resultatet är främst hänförligt till att de försäkringstekniska avsättningarna inte har ökat lika mycket som föregående år, -5 559 (-18 534) MSEK. Ett positivt nettokassaflöde har medfört ökade försäkrings-

tekniska avsättningar vilket motverkats av effekten av svagt stigande marknadsräntor. Resultatförbättringen beror vidare på ökad premieinkomst vilken uppgick till 24 257 (19 484) MSEK. Förbättringen är relaterad till den konkurrenskraftiga återbäringsräntan, starka nyckeltal och ökade premier från inflyttad affär. Kapitalavkastningen har bidragit positivt till årets resultat och uppgick till 22 190 (27 413) MSEK. Läs mer om årets kapitalavkastning i avsnittet nedan.

Moderbolagets balansomslutning har ökat med cirka 7 procent och uppgick till 429 202 (401 507) MSEK. Den största förklaringen till ökningen är den positiva utvecklingen av placeringstillgångarna.

Totalavkastning, moderbolaget

Placeringstillgångar, netto	Marknadsvärde (MSEK)		Andelar (%)		Totalavkastning (%)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Nominella obligationer	149 574	136 590	34,8	33,5	0,6	1,2
Svenska realobligationer	23 762	24 499	5,5	6,0	1,1	7,4
Svenska aktier	33 933	30 270	7,9	7,4	10,4	7,3
Utländska aktier	67 639	69 194	15,8	17,0	18,0	16,5
Fastigheter	48 933	44 350	11,4	10,9	11,9	12,4
Onoterade bolag	42 065	40 953	9,8	10,0	10,4	18,2
Alternativa investeringar	35 504	28 598	8,3	7,0	0,2	13,3
Affärsstrategiska tillgångar ¹⁾	20 502	21 853	4,8	5,4	1,8	-0,6
Övrigt	7 214	11 348	1,7	2,8	—	—
Totalt i traditionell förvaltning²⁾	429 127	407 655	100	100	6,6	8,2
Produktspecifika tillgångar	5 078	—	—	—	—	—
Livbolagets totala förvaltade kapital	434 205	—	—	—	—	—

¹⁾ Avser Skandias livbolags dotterbolag till verkligt värde exklusive Skandia Fastigheter Holding AB.

²⁾ Totalavkastningstabellen är upprättad i enlighet med Svensk försäkringsrekommendationer. Se vidare Svensk försäkrings "Totalavkastningstabell - Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning".

Kapitalavkastning

Årets avkastning i den traditionella livportföljen uppgick sammanlagt till 6,6 (8,2) procent. Samtliga tillgångsslag utom råvaror uppvisade positiv avkastning för året. Det främsta bidraget till portföljens avkastning kom från noterade aktier som under 2017 avkastade 15,4 procent. Inom aktier hade tillväxtmarknader starkast utveckling med drygt 24 procent

i avkastning. Aktier bidrog med 4,0 procent till årets avkastning. Räntebärande placeringar påverkades av svagt stigande räntor men bidrog totalt med 0,25 procent. Portföljens placeringar i private equity hade ett bra år och avkastade 10,5 procent vilket bidrog med 1,0 procent till portföljens totalavkastning. Skandia Fastigheter bidrog med 1,0 procent med en absolut avkastning på 9,2 procent. Även kreditinvesteringar och infrastrukturinvesteringar hade en god utveckling med avkastningstal i linje med förväntan och med gott bidrag till totalavkastningen. Den svenska kronan stärktes mot den amerikanska dollarn men avslutade året på ungefär samma nivå som vid ingången mätt som riksbankens handelsvägda kronindex. Den aktiva förvaltningen av de traditionella tillgångarna hade ett positivt år och meravkastningen under året uppgick till 0,5 procent.

Inför 2018 ser det ut som att den högre ekonomiska aktiviteten globalt fortsätter i de flesta regionerna. Dock är de risker vi pekat på de senaste åren fortfarande lika aktuella. Dessa utgörs främst av den höga skuldsättningen i världen samt en svagare demografisk situation som tillsammans leder till att tillväxtutsikterna framåt är lägre än vad vi historiskt vant oss vid. Den politiska osäkerheten globalt är alltjämt hög och politiska val och handelspolitik står fortsatt högt upp på agendan. Till det kommer det svenska valet i september. Större delen av den avkastning som kommit från världens börser sedan 2009 kommer från högre värderingar, i spåren av den extremt expansiva penningpolitik som bedrivits. Den relativt starka tillväxten har gjort att centralbankerna, ledda av USA, börjar minska på stimulanserna under 2018. Hur detta kommer att påverka tillgångspriser är ett stort frågetecken i ljuset av den påverkan stimulanserna förefaller ha haft på värdering av finansiella tillgångar de senaste 10 åren. Sammantaget är vår bedömning att 2018 blir ett volatil år där marknaderna kommer att drivas av fortsatt stark tillväxt och minskande stimulanser och potentiellt stigande räntor.

Kollektiv konsolideringsgrad

Skandias livbolags kollektiva konsolideringsgrad per den 31 december 2017 uppgick till 111 (111) procent. Den kollektiva konsolideringsgraden mäter, för försäkringar med sparandemoment, förhållandet mellan värdet av bolagets tillgångar och det samlade värdet av kundernas försäkringskapital. Genom att anpassa återbäringsräntan, som fördelar överskottet till kunderna, är målsättningen för Skandias livbolag att hålla den kollektiva konsolideringsgraden inom intervallet 95-115 procent. Hur denna anpassning går till regleras i bolagets konsolideringspolicy. Mer information om denna finns på skandia.se.

Solvens

Solvensgraden är ett mått på värdet av Skandias livbolags tillgångar i förhållande till åtagandena enligt försäkringsavtalen med försäkringstagarna. Solvensgraden uppgick till 173 (167) procent vid årsskiftet. Värdet på tillgångarna har ökat mer än de försäkringstekniska avsättningarna under året, vilket inneburit att solvensgraden har ökat jämfört med föregående år.

En grundläggande del i en solvensreglering är att försäkringsbolag ska ha en kapitalbas som överstiger ett solvenskapitalkrav. I den äldre solvensregleringen beräknades kapitalkravet på ett schablonmässigt sätt, medan solvensregleringen i Solvens 2 baseras på ett riskbaserat synsätt. Utgångspunkt tas i en balansräkning värderad till verkliga värden, en så kallad solvensbalansräkning. Solvensbalansräkningen ligger till grund för kapitalbasen och det riskbaserade solvenskapitalkravet. Det finns vissa värderingsskillnader mellan solvensbalansräkningen och balansräkningen enligt finansiell redovisning, där de främsta skillnaderna avser värdering av dotterbolag samt värdering av försäkringstekniska avsättningar.

Skandias livbolag har valt att tillämpa en av de övergångsregler som följde med implementeringen av Solvens 2 i svensk lag. Detta innebär att Solvens 1 tillämpas för tjänstepensionsverksamheten och Solvens 2 för övrig livförsäkring. Solvenskapitalkravet utgörs därmed av en blandning av Solvens 1 och Solvens 2.

Solvenskvoten visar relationen mellan Skandias livbolags kapitalbas och det legala solvenskapitalkravet. Vid årsskiftet uppgick solvenskvoten till 417 (403) procent.

Under 2017 publicerade Skandia för första gången en årlig solvens- och verksamhetsrapport för Skandias livbolag respektive Skandias försäkringsgrupp. Syftet med rapporterna är att ge information om solvens och verksamhet i enlighet med försäkringsrörelselagens krav på offentliggörande. Se vidare Skandias hemsida, www.skandia.se.

Över- och underskottshantering i moderbolaget

Överskott uppstår när värdet av Skandias livbolags tillgångar är större än värdet av de garanterade åtagandena, ett underskott uppstår om skillnaden är negativ. Hela rörelseresultatet påverkar överskottet. Överskottet är riskkapital som i första hand ska kunna utnyttjas för att täcka eventuella förluster. Storleken på riskkapitalet i traditionella livbolag påverkar bolagets förmåga att ta risk. Riskkapitalet är viktigt för att Skandias moderbolag ska kunna välja placeringar som skapar möjlighet till god avkastning.

Kapitalstyrkan mäts bland annat i solvensgrad. Överskottet fördelas, om det inte behövs för att täcka förluster eller för

buffertändamål, till kundernas försäkringar i förhållande till hur stort bidrag varje försäkring beräknas ha lämnat till det samlade överskottet. Överskottet fördelas preliminärt ut på försäkringarna genom återbäringsröntan och förs till försäkringskapitalet i försäkringen. Återbäringsröntan jämnar ut fördelningen av överskottet över tid så att försäkringskapitalet får en stabil utveckling. Överskottet blir slutligt tilldelat vid respektive utbetalningstillfälle med stöd av bolagsstämmans årsvisa bemyndigande om slutlig tilldelning av återbärning. Försäkringskapitalet är inte garanterat och kan sjunka vid negativt resultat. Eftersom återbäringsröntan jämnas ut över flera år kan återbäringsröntan enskilda år vara högre eller lägre än totalavkastningen. Återbäringsröntan följer alltså inte den faktiska avkastningens svängningar. Försäkringstagarna kan jämföra den faktiska avkastningen i Skandias livbolag med återbäringsröntan genom att titta på den information som varje månad publiceras om bolagets totalavkastning och om återbäringsröntan.

Den kollektiva konsolideringsgraden mäter förhållandet mellan värdet av bolagets tillgångar och det samlade värdet av kundernas försäkringskapital. Den kollektiva konsolideringsgraden bör varken bli för hög eller för låg. Undantagsvis kan större engångsvisa preliminära fördelningar göras av överskott i syfte att få den kollektiva konsolideringsgraden på en lagom nivå. För en mindre del av Skandias livbolags verksamhet som avser så kallad klassisk pensionstilläggsmetod för förmånsbaserade åtaganden används en annan försäkringsteknik utan återbäringsränta. Överskott inom den verksamhetsgrenen fördelas normalt i form av pensionstillägg för pensioner under utbetalning, höjning av intjänad pensionsrätt och reduktion av försäkringspremie. I den verksamheten är det en strävan att värdesäkra åtagandena i den utsträckning det finns ekonomiskt utrymme.

Styrelsens principer för överskotts- och underskottshantering och underliggande regelverk utvecklas över tiden och kan ändras för att anpassas till nya förhållanden. Bolaget arbetar med en utveckling av principerna enligt en av styrelsen godkänd plan. Som ett steg i planen har det genomförts ändringar i det ömsesidiga bolagets riktlinjer och rutiner för återbäringsröntan för att genom snabbare ändringar i räntesättningen tydligare hålla den kollektiva konsolideringsgraden inom det önskade intervallet. Som ett ytterligare led i planen infördes under året en särskild produktspecifik tillgångsportfölj för riskförsäkringar (sjukförsäkringar med mera) i moderbolaget. Dessutom har det, kopplat till den särskilda tillgångsportföljen, utvecklats en modell för den finansiella styrningen av den ömsesidiga riskrörelsen. Modellen tar sikte på premiesättning, tillgångsallokering, överskottfördelning,

och hantering av situationer med bristfällig solvens respektive överskottssolvens. Genom ändringarna ska det säkerställas att bolaget kan:

- erbjuda riskprodukter till låga premier
- kontrollera risktagandet inom ramen för den övergripande riskaptiten, och
- fördela överskotten och underskotten på ett rättvist sätt.

Risker och riskhantering

Skandia erbjuder försäkrings-, sparande- och bankprodukter, produkter som innebär ett risktagande för Skandia som koncern. Skandias verksamhet ger därmed upphov till olika typer av risker. Skandias riskexponering domineras av marknadsrisk i moderbolagets förvaltning av den traditionella livportföljen, det vill säga risk för minskade värden till följd av en negativ utveckling på finansmarknaderna. Andra väsentliga risker är försäkringsrisker samt kredit- och motpartsrisk till följd av Skandias banks utlåning till allmänheten.

För att Skandia ska kunna maximera värdet till moderbolagets kunder över livstiden av deras försäkringar, samtidigt som de inte utsätts för alltför stora risker, behöver koncernens risker hanteras på ett lämpligt och effektivt sätt. Skandia styr sitt samlade risktagande med hjälp av en intern kapitalmodell som mäter storleken på risktagandet i form av kapitalkrav. Styrelsen har beslutat om limiter som begränsar den samlade risk som Skandia får ta. Den interna kapitalmodellen ger Skandia förutsättningar att förstå och styra riskerna i verksamheten eftersom modellen baseras på Skandias egen riskprofil. Skandias kapitaltäckning, det vill säga kapitalbas i förhållande till kapitalkrav, var per den 31 december 2017 god både vad gäller det interna kapitalkravet och de legala kapitalkraven.

Skandia genomför varje år en framåtblickande analys av kapitaltäckningen. Analysen har ett femårigt perspektiv och utgår från rådande affärs- och investeringsplaner. I analysen undersöks hur kapitaltäckningen förväntas utvecklas de närmsta åren, samt vad påverkan skulle bli av olika stressscenarion. De för Skandia mest allvarliga scenarion är en kortvarig chock på den finansiella marknaden och en långvarig lågräntemiljö kombinerad med en mild nedgång för risktillgångar. En kortvarig chock är baserad på en liknande marknadsutveckling som inträffade 2008. Scenariot lågräntemiljö kombinerat med mild nedgång är en kombination av ett långvarigt lågränteläge, flera år utan avkastning för risktillgångar och en mildare nedgång på börsen. Inom regelverksområdet råder osäkerhet kring vilka regler som kommer att gälla för bolag som bedriver tjänstepensionsverksamhet, varför även olika regelverksscenarioer undersöks i analysen.

Den scenarioanalys som genomförts visar på en stark finansiell ställning och att Skandia klarar kapitaltäckningen i samtliga utvalda stressscenarion. Det krävs en kombination av en mycket allvarlig marknadsstress samt ett strängt regelverk för att Skandia ska tvingas ändra tillgångsallokering i moderbolagets traditionella livportfölj. Skandias ambition är att kunna erbjuda en attraktiv tillgångsallokering med hög förväntad avkastning och samtidigt uppfylla framtida regelverkskrav även i ett allvarligt stressscenario. Det är viktigt att förstå att denna ambition är väsentligt högre än de minimumkrav som följer av nuvarande lagstiftning. De scenarion där ambitionen inte kan uppnås är mycket extrema och Skandia har då möjlighet att, genom att minska risken på tillgångssidan, uppfylla legala krav samt uppfylla sina åtaganden mot kunderna.

Utöver marknadsutvecklingen omfattar framtida osäkerhetsfaktorer främst osäkerhet om hur nya regelverk påverkar förutsättningarna för Skandia, vilket ger upphov till operativa risker och affärsrisker som behöver hanteras. Skandia bevakar löpande utvecklingen på regelverksområdet och analyserar konsekvenserna för koncernen.

En mer ingående beskrivning av de risker Skandia är exponerad mot samt hur dessa risker hanteras återfinns i not 2, Skandias fondförsäkringsbolags årsredovisning not 2 och Skandias banks årsredovisning not 37.

Tvister

Skandia är inblandad i ett fåtal tvister vars omfattning är att betrakta som normal med hänsyn till den bedrivna verksamheten. De flesta tvister avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka koncernens finansiella ställning.

Förväntad framtida utveckling

Bank- och försäkringsbranschen är under stor förändring och marknaden präglas i större utsträckning än tidigare av en omvärld som utvecklas allt fortare. Utvecklingen på marknaden drivs huvudsakligen av två faktorer; digitalisering och ökad reglering. Digitaliseringen drivs både av förbättrade tekniska förutsättningar som möjliggjort utveckling av finansiella tjänster med förbättrad kundupplevelse, samt av förändrade kundbeteenden där kunderna ställer högre krav på kundupplevelse, tillgänglighet och service på kundens villkor. Konsekvenserna av den ökade regleringen inom bank- och försäkringsbranschen kommer att tydliggöras under de kommande åren och det är ännu oklart hur det kommer att påverka branschen i sin helhet. Sammantaget ställer utvecklingen på marknaden krav på branschen att kontinuerligt utveckla kundupplevelse, affärsmodell och erbjudande.

Femårsöversikt, koncernen

Resultat, MSEK	2017	2016	2015	2014	2013
Premieintäkt, skadeförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	1 152	1 151	1 182	1 110	1 039
Premieinkomst, livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	24 781	19 931	23 571	22 000	16 068
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	27 424	32 179	18 147	43 307	18 378
Försäkringsersättningar, skadeförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	-824	-727	-877	-911	-866
Försäkringsersättningar livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	-13 776	-14 695	-16 660	-15 815	-15 992
Återbäring och rabatter	-443	-335	-302	-301	-168
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	32 331	20 012	26 944	21 232	30 045
Årets resultat	29 443	16 565	23 915	17 427	27 559
Ekonomisk ställning, MSEK					
Placeringsstillgångar	437 578	397 122	366 620	353 138	324 955
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken	200 677	186 406	175 801	167 454	145 133
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	250 792	245 410	229 054	234 711	205 612
Konsolideringskapital	206 637	180 792	166 688	143 304	130 565
-varav redovisat eget kapital	178 522	157 785	147 551	129 751	119 438
-varav uppskjuten skatt	7 437	6 402	5 466	4 455	3 682
-varav övervärde i placeringstillgångar - placeringar i koncernföretag	20 678	16 605	13 671	9 098	7 445
Kollektivt konsolideringskapital	42 753	40 146	21 196	46 866	28 351
Kapitalbas för försäkringsgruppen ¹⁾	178 553	—	120 821	108 412	100 068
Solvenskapitalkrav för gruppen ¹⁾	61 275	—	—	—	—
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen ¹⁾	—	—	11 803	11 965	10 520
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet ¹⁾	178 553	—	126 268	114 311	104 895
Erforderligt kapitalkrav för det finansiella konglomeratet ¹⁾	61 275	—	16 128	17 195	13 444

¹⁾ Från och med 2016 tillämpas konsolideringsmetoden enligt Solvens 2 vid beräkning av kapitalkrav och kapitalbas, både för försäkringsgruppen och det finansiella konglomeratet. Under 2016 genomförde Skandia en metodförändring avseende beräkning av solvenskapitalkrav enligt Solvens 2 för övrig livförsäkring. Metodförändringen är under granskning av Finansinspektionen. Skandias bedömning är att utfallet av granskningen inte kommer att ha en väsentlig effekt. Solvensnyckeltal för gruppen och konglomeratet är undantagna från rapportering avseende 2016, detta i enlighet med FFFS 2015:12. Solvensnyckeltal för gruppen avseende tidigare år följer Solvens 1 där kapitalbas för gruppen är enligt sammanläggnings och avräkningsmetoden.

Fortsättning Femårsöversikt, koncernen

Nyckeltal, procent	2017	2016	2015	2014	2013
Skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent ¹⁾	71	64	74	82	83
Driftskostnadsprocent ²⁾	19	21	22	21	23
Totalkostnadsprocent ³⁾	91	84	96	103	106
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ⁴⁾	0,56	0,54	0,55	0,60	0,69
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning ⁵⁾	2,8	3,0	4,2	2,9	3,9
Totalavkastning ⁵⁾	6,6	8,2	5,3	13,6	6,7
Ekonomisk ställning					
Kollektiv konsolideringsgrad ⁶⁾	111	111	106	116	110
Solvensgrad ⁷⁾	173	167	167	161	164
Driftskostnadsprocent ⁸⁾	8,1	8,3	7,3	7,6	8,8
Bankverksamhet					
Kreditförlustnivå ⁹⁾	0,02	0,02	0,01	-0,01	0,03
Kapitaltäckningsgrad ¹⁰⁾	19,3	18,9	21,4	14,2	13,5
Primärkapitalrelation ¹¹⁾	15,5	15,0	16,9	12,0	10,9

¹⁾ Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkter netto.

²⁾ Skadeförsäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter netto.

³⁾ Försäkringsersättningar samt försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter netto.

⁴⁾ Livförsäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till genomsnittliga placeringstillgångar.

⁵⁾ Se not 55.

⁶⁾ Enligt retrospektivmetoden.

⁷⁾ Förhållandet mellan moderbolagets totala nettotillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

⁸⁾ Driftskostnader i förhållande till inbetalda premier. För mer information avseende avskrivning på immateriella tillgångar se not 1 p.9.

⁹⁾ Kreditförlustnivå i procent av ingående balans för utlåning till allmänheten.

¹⁰⁾ Kapitalbas i förhållande till riskvägda tillgångar.

¹¹⁾ Primärt kapital i förhållande till riskvägda tillgångar.

Femårsöversikt, moderbolaget

Resultat, MSEK	2017	2016	2015	2014	2013
Premieinkomst, livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	24 257	19 484	23 126	21 344	15 165
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	22 190	27 413	13 263	41 542	19 285
Försäkringsersättningar livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	-13 203	-13 606	-13 009	-12 799	-12 871
Återbäring och rabatter	-443	-335	-302	-301	-168
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	25 509	13 026	20 235	17 976	29 212
Årets resultat	24 645	12 201	18 883	15 881	28 333
Ekonomisk ställning, MSEK					
Placeringstillgångar ¹⁾	437 866	400 561	375 015	361 069	331 552
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	249 214	243 974	226 876	225 733	195 671
Konsolideringskapital	178 709	159 107	152 600	136 858	125 113
-varav redovisat eget kapital	157 143	141 563	138 036	126 831	117 307
-varav obeskattade reserver	771	752	611	498	67
-varav uppskjuten skatt	118	186	282	431	295
-varav övervärde i placeringstillgångar - placeringar i koncernföretag	20 677	16 605	13 671	9 098	7 445
Kollektivt konsolideringskapital	42 753	40 146	21 196	46 866	28 351
Kapitalbas för företaget ^{2) 3)}	179 279	162 931	138 934	127 764	117 672
- varav primärkapital	179 279	162 931	—	—	—
- varav tilläggskapital	—	—	—	—	—
Minimikapitalkrav för företaget ³⁾	10 749	10 099	—	—	—
Solvenskapitalkrav för företaget ³⁾	42 997	40 395	—	—	—
Erforderlig solvensmarginal	—	—	9 730	9 685	8 408
Nyckeltal, procent					
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ⁴⁾	0,41	0,43	0,39	0,48	0,51
Förvaltningskostnadsprocent inklusive kapitalförvaltningskostnader ⁴⁾	0,45	0,47	0,44	0,54	0,58
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning ⁵⁾	2,8	3,0	4,2	2,9	3,9
Totalavkastning ⁵⁾	6,6	8,2	5,3	13,6	6,7
Ekonomisk ställning					
Kollektiv konsolideringsgrad ⁶⁾	111	111	106	116	110
Solvensgrad ⁷⁾	173	167	167	161	164
Driftskostnadsprocent ⁸⁾	7,0	8,6	6,5	7,4	10,3

¹⁾ Värderade till verkligt värde.

²⁾ Kapitalbasen för 2015 och tidigare är beräknad enligt Solvens 1.

³⁾ Från och med 2016 tillämpas de övergångsregler som följde med implementeringen av Solvens 2 vilket innebär Solvens 1 för tjänstepensionsförsäkring och Solvens 2 för övrig livförsäkring. I enlighet med dessa övergångsregler har solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet beräknats som en sammansättning av kapitalkraven för respektive verksamhet. Under 2016 genomförde Skandia en metodförändring avseende beräkning av solvenskapitalkrav enligt Solvens 2 för övrig livförsäkring. Metodförändringen är under granskning av Finansinspektionen. Skandias bedömning är att utfallet av granskningen inte kommer att ha en väsentlig effekt. Erforderlig solvensmarginal för 2015 är beräknad enligt Solvens 1.

⁴⁾ Driftskostnader, exklusive respektive inklusive kapitalförvaltningskostnader, i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital enligt totalavkastningstabellen.

⁵⁾ Se not 55.

⁶⁾ Enligt retrospektivmetoden.

⁷⁾ Förhållandet mellan totala nettotillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

⁸⁾ Driftskostnader i förhållande till inbetalda premier.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat i moderbolaget Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt 24 645 MSEK överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfond	MSEK
Förmånsbestämd försäkring	312
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	17 234
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiefrielseförsäkring	218
Individuell traditionell livförsäkring	6 748
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiefrielseförsäkring	52
Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	52
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	29
	24 645

Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att - i enlighet med bolagets principer för överskottshantering och löpande beaktande av bolagets solvens - använda upp till konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp med mera.

Resultatanalys, moderbolaget

MSEK	Direktförsäkring i Sverige							
	Totalt	Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring			
		Förmåns- bestämd traditionell försäkring ¹⁾	Avgifts- bestämd traditio- nell försäkring	Sjukför- säkring och premie- befrielse- försäkring	Individuell traditionell livförsäkring	Ouppsägbar sjuk- och olycksfalls- försäkring samt premie- befrielse- försäkring	Gruppliv- och tjänste- gruppliv- försäkring	Uppsägbar sjuk- och olycksfalls- försäkring
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring ²⁾	24 257	236	16 099	709	6 808	31	334	40
Kapitalavkastning, intäkter	25 538	487	16 131	432	8 199	74	102	113
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	12 377	236	7 917	162	3 957	26	37	42
Övriga tekniska intäkter	0	—	—	—	0	—	—	—
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring) ³⁾	-13 203	-204	-7 683	-478	-4 496	-16	-234	-92
Förändring i andra försäkrings- tekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	-5 559	-113	-3 861	133	-1 742	15	8	1
Återbäring	-443	0	-86	-275	0	-20	-62	0
Driftskostnader	-1 703	-14	-935	-143	-527	-8	-66	-10
Kapitalavkastning, kostnader	-14 570	-281	-9 159	-238	-4 733	-41	-56	-62
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-1 155	-21	-679	-57	-358	-11	-14	-15
Övriga tekniska kostnader	-30	—	—	-30	—	—	—	—
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	25 509	326	17 744	215	7 108	50	49	17
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	25 509	326	17 744	215	7 108	50	49	17
Bokslutsdispositioner	-28	—	—	-22	—	-6	-2	2
Resultat före skatt	25 481	326	17 744	193	7 108	44	47	19
Aktuell skatt	-905	-14	-510	-15	-360	-2	-4	0
Uppskjuten skatt	69	—	—	40	0	10	9	10
Årets resultat	24 645	312	17 234	218	6 748	52	52	29
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)								
Livförsäkringsavsättning	245 078	4 949	165 729	185	74 024	8	180	3
Avsättning för oreglerade skador	4 136	—	16	3 201	78	506	56	279
	249 214	4 949	165 745	3 386	74 102	514	236	282

		Direktförsäkring i Sverige						
		Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring			
		Förmåns- bestämd försäkring ¹⁾	Avgifts- bestämd traditionell försäkring	Tjänste- anknuten sjukför- sättning och premie- befrielse- försäkring	Individuell traditionell livförsäkring	Ouppsägbar sjuk- och olycksfalls- försäkring samt premie- befrielse- försäkring	Gruppliv- och tjänste- gruppliv- försäkring	Uppsägbar sjuk- och olycksfalls- försäkring
MSEK	Totalt							
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)								
Villkorad återbäring	784	—	784	—	—	—	—	—
	784	—	784	—	—	—	—	—
TOTALT ÅTERBÄRINGSMEDEL FÖRE ÅRETS RESULTAT								
	132 498	2 421	72 286	4 344	49 179	961	1 590	1 717
Livförsäkringsavsättning	4 864	4 864						
Konsolideringsfond efter årets resultat	2 706	2 706						

¹⁾ Härav avser verksamhetsgrenen "Kollektivavtalade tjänstepensioner för anställda inom Skandia-koncernen med mera".

Noter till resultatanalys för moderbolaget

²⁾ Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)

Premieinkomst	24 271	236	16 099	720	6 811	31	334	40
Premier för avgiven återförsäkring	-14	0	0	-11	-3	0	0	0
	24 257	236	16 099	709	6 808	31	334	40

³⁾ Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)

Utbetalda försäkringsersättningar								
a) Före avgiven återförsäkring	-13 301	-204	-7 683	-540	-4 484	-76	-228	-86
b) Återförsäkrarens andel (-)	14	—	—	—	14	—	—	—
Förändring i Avsättning för oreglerade skador								
a) Före avgiven återförsäkring	84	0	0	62	-26	60	-6	-6
	-13 203	-204	-7 683	-478	-4 496	-16	-234	-92

Räkenskaper

Finansiella rapporter

Resultaträkning	66
Rapport över totalresultat	68
Balansräkning	69
Rapport över förändringar i eget kapital, koncernen	71
Rapport över förändringar i eget kapital, moderbolaget	72
Kassaflödesanalys	73

Noter

1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper	75
2 Risker och riskhantering	84

Noter till resultaträkning

3 Premieinkomst, livförsäkringsrörelsen	93
4 Kapitalavkastning intäkter, teknisk redovisning	93
5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, teknisk redovisning	93
6 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	94
7 Återbäring och rabatter	94
8 Driftskostnader	94
9 Kapitalavkastning kostnader, teknisk redovisning	94
10 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, teknisk redovisning	95
11 Övriga tekniska intäkter och kostnader	95
12 Kapitalavkastning intäkter, icke-teknisk redovisning	95
13 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning	95
14 Kapitalavkastning kostnader, icke-teknisk redovisning	95
15 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning	95
16 Resultat bankverksamhet, före bokslutsdispositioner	95
17 Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet, före bokslutsdispositioner	96
18 Övriga intäkter och kostnader	96
19 Skatt	97
20 Nettoresultat per kategori placeringstillgångar samt övriga finansiella tillgångar och skulder	98

Noter till balansräkning

21 Immateriella tillgångar	99
22 Förvaltningsfastigheter	100
23 Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	101
24 Aktier och andelar	103
25 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	103
26 Derivatinstrument	104
27 Tillgångar för villkorad återbäring	105
28 Fondförsäkringstillgångar	105
29 Tillgångar i bankverksamhet	105
30 Övriga fordringar	106
31 Avsättning för skatter	107
32 Förutbetalda anskaffningskostnader	108
33 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	108
34 Eget kapital	108
35 Obeskattade reserver	109
36 Ej intjänade premier och kvardröjande risker före avgiven återförsäkring	109
37 Livförsäkringsavsättning före avgiven återförsäkring	109
38 Avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	110
39 Villkorad återbäring	111
40 Fondförsäkringsåtaganden	111
41 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	112
42 Övriga avsättningar	113
43 Skulder i bankverksamhet	113
44 Skulder avseende direkt försäkring	114
45 Övriga skulder	114
46 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	114
47 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	114
48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	115
49 Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal	123

Övriga upplysningar

50 Leasing	124
51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar	125
52 Upplysningar närstående	131
53 Andelar i andra företag	132
54 Händelser efter balansdagen	133
55 Avstämning avkastning i totalavkastningstabell mot finansiella rapporter	133
56 Förslag till vinstdisposition	135

Resultaträkning

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN					
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)		1 152	1 151	—	—
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		—	20	—	—
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)		-824	-727	—	—
Driftskostnader	8	-221	-250	—	—
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		107	194	—	—
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN					
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)					
Premieinkomst	3	24 802	20 003	24 271	19 491
Premier för avgiven återförsäkring		-21	-72	-14	-7
		24 781	19 931	24 257	19 484
Kapitalavkastning, intäkter	4	26 833	32 700	25 538	32 085
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	16 306	4 834	12 377	973
Intäkter från investeringsavtal		1 248	1 189	—	—
Övriga tekniska intäkter	11	2 049	2 165	—	271
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)					
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring	6	-13 960	-14 089	-13 301	-13 104
Återförsäkrarens andel		221	9	14	18
Förändring i Avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring		-19	-651	84	-520
Återförsäkrarens andel		-18	36	—	—
		-13 776	-14 695	-13 203	-13 606
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)					
Livförsäkringsavsättning					
Före avgiven återförsäkring		-5 204	-17 590	-5 326	-18 458
Återförsäkrarens andel		-68	2	—	—
Försäkringsteknisk avsättning för vilka försäkringstagaren bär risk					
Villkorad återbäring		-233	-76	-233	-76
Övriga försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)		-87	38	—	—
		-5 592	-17 626	-5 559	-18 534
Återbäring och rabatter	7	-443	-335	-443	-335
Driftskostnader	8	-3 437	-2 990	-1 703	-1 667
Kapitalavkastning, kostnader	9	-14 548	-4 910	-14 570	-5 200
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	-1 167	-445	-1 155	-445
Övriga tekniska kostnader	11	-30	—	-30	—
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		32 224	19 818	25 509	13 026

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
ICKE-TEKNISK REDOVISNING					
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		107	194	—	—
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		32 224	19 818	25 509	13 026
Kapitalavkastning intäkter	12	40	82	—	—
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	13	—	7	—	—
Kapitalavkastning kostnader	14	-134	-137	—	—
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	15	-14	-1	—	—
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		—	-20	—	—
Resultat från bankverksamhet	16	204	192	—	—
Resultat övriga rörelsedrivande enheter	17	28	3	—	—
Övriga intäkter	18	—	0	—	—
Övriga kostnader	18	-727	-1 541	—	—
RESULTAT FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATT		31 728	18 597	25 509	13 026
Bokslutsdispositioner					
Koncernbidrag		—	—	-9	-16
Förändring periodiseringsfond		—	—	-19	-141
RESULTAT FÖRE SKATT		31 728	18 597	25 481	12 869
Avkastningsskatt och kupongskatt	19	-1 122	-912	-897	-671
Skatt på årets resultat	19	-1 163	-1 120	61	3
ÅRETS RESULTAT		29 443	16 565	24 645	12 201
Årets resultat hänförligt till					
- försäkringstagarna		28 995	16 158	24 645	12 201
- kapitalandelsägarna		417	359	—	—
- minoritetsintressen		31	48	—	—

Rapport över totalresultat

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
ÅRETS RESULTAT	29 443	16 565	24 645	12 201
Poster som inte omklassificeras till periodens resultat				
Omvärdering av förmånsbestämda pensioner	-157	-233	—	—
Omfört till resultaträkningen, avvecklad verksamhet	—	-5	—	—
Skatter hänförligt till omvärdering av förmånsbestämda pensioner	0	0	—	—
	-157	-238	—	—
Poster som har omklassificerats eller kan omklassificeras till periodens resultat				
Valutakursdifferenser vid omräkning av utlandsverksamhet				
Vinster/förluster uppkomna under året	51	86	—	—
Omfört till resultaträkningen, avvecklad verksamhet	—	2	—	—
Säkring av nettoinvestering i utländsk valuta				
Vinster/förluster uppkomna under året	—	0	—	—
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Omklassificering vid avyttring av finansiella tillgångar som kan säljas till resultaträkning	-5	-2	—	—
Orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar som kan säljas	11	46	—	—
Omfört till resultaträkningen, avvecklad verksamhet	—	5	—	—
Skatter hänförligt till värdeförändringar på finansiella tillgångar som kan säljas	-1	-10	—	—
	56	127	—	—
Övrigt totalresultat efter skatt	-101	-111	—	—
ÅRETS TOTALRESULTAT	29 342	16 454	24 645	12 201
Årets totalresultat hänförligt till				
- försäkringstagarna	28 894	16 047	24 645	12 201
- kapitalandelsägarna	417	359	—	—
- minoritetsintressen	31	48	—	—

Balansräkning

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
TILLGÅNGAR					
Immateriella tillgångar	21	7 207	7 798	—	—
Placeringstillgångar					
Byggnader och mark/förvaltningsfastigheter	22	55 943	49 911	—	—
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	23	15	13	42 177	43 242
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	24	162 412	149 802	162 396	149 775
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	25	199 537	185 768	193 371	179 420
Lån		3 175	3 006	3 175	3 006
Derivat	26	1 382	2 968	1 373	2 858
Återköpsransaktioner		15 114	5 654	15 114	5 654
		437 578	397 122	417 606	383 955
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk					
Tillgångar för villkorad återbäring	27	30 263	29 943	—	—
Fondförsäkringstillgångar	28	170 414	156 463	—	—
		200 677	186 406	—	—
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Livförsäkringsavsättning		416	569	—	—
Avsättning för oreglerade skador		66	82	—	—
		482	651	—	—
Tillgångar i bankverksamhet	29	65 403	61 547	—	—
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring		73	75	—	—
Fordringar avseende återförsäkring		13	6	9	0
Övriga fordringar	30	1 782	2 713	1 511	2 294
		1 868	2 794	1 520	2 294
Aktuell skattefordran	31	81	833	77	818
Uppskjuten skattefordran	31	1 039	1 111	3	3
Andra tillgångar					
Materiella tillgångar		75	77	46	55
Kassa och bank		9 266	13 442	6 444	10 674
		9 341	13 519	6 490	10 729
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 863	2 293	1 750	2 176
Förutbetalda anskaffningskostnader	32	2 219	1 993	1 673	1 452
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	33	1 811	1 635	83	80
		5 893	5 921	3 506	3 708
TOTALT TILLGÅNGAR		729 569	677 702	429 202	401 507

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	34				
Konsolideringsfond		130 725	127 589	132 498	129 362
Andra fonder		-348	-285	—	—
Balanserad vinst		13 792	9 877	—	—
Årets resultat		28 995	16 158	24 645	12 201
Minoritetsintresse		296	262	—	—
Eget kapital hänförligt till kapitalandelsägare		5 031	4 136	—	—
Årets resultat, minoritet		31	48	—	—
		178 522	157 785	157 143	141 563
Obeskattade reserver	35	—	—	771	752
Försäkringstekniska avsättningar					
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	36	294	302	—	—
Livförsäkringsavsättningar	37	244 983	239 794	245 078	239 752
Avsättning för oreglerade skador	38	5 961	5 933	4 136	4 222
Övriga försäkringstekniska avsättningar		36	32	—	—
		251 274	246 061	249 214	243 974
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk					
Villkorad återbäring	39	31 050	30 501	784	551
Fondförsäkringsåtaganden	40	170 398	156 777	—	—
		201 448	187 278	784	551
Andra avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	41	4 394	4 364	46	55
Avsättning för aktuell skatt	31	215	186	78	76
Avsättning för uppskjuten skatt	31	8 483	7 523	120	190
Övriga avsättningar	42	152	145	—	—
		13 244	12 218	244	321
Skulder i bankverksamhet	43	61 636	57 904	—	—
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	44	2 080	1 817	1 644	1 343
Skulder avseende återförsäkring		0	6	—	6
Derivat	26	1 714	2 243	1 704	2 200
Återköpstransaktioner		16 166	6 933	16 166	6 933
Övriga skulder	45	2 227	4 042	1 092	3 279
		22 187	15 041	20 606	13 761
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	46	1 258	1 415	440	585
TOTALT EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		729 569	677 702	429 202	401 507

Rapport över förändringar i eget kapital, koncernen

MSEK	Andra fonder							Eget kapital hänförligt till försäkrings-tagarna	Eget kapital hänförligt till kapital-ägare ¹⁾	Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt Eget kapital
	Konsoliderings-fond	Fond för verkligt värde	Fond för utvecklings-utgifter	Förmåns-bestämda pensions-planer	Omräk-nings-reserv	Balanse-rad vinst	Årets resultat				
2016											
Ingående balans 1 jan 2016	117 380	-51	—	-212	76	5 053	23 720	145 966	1 316	269	147 551
Vinstdisposition 2016	18 883	—	—	—	—	4 837	-23 720	—	—	—	—
Utbetalning till minoritetsägare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-7	-7
Förändring kapitalandelslån	—	—	—	—	—	—	—	—	2 461	—	2 461
Förändring av fond för utvecklingsutgifter lanspråktagen konsolideringsfond	-8 674	—	13	—	—	-13	—	-8 674	—	—	-8 674
Årets resultat	—	—	—	—	—	—	16 158	16 158	359	48	16 565
Övrigt totalresultat före skatt	—	49	—	-238	88	—	—	-101	—	—	-101
Skatt redovisat över övrigt totalresultat	—	-10	—	0	—	—	—	-10	—	—	-10
Årets totalresultat	—	39	—	-238	88	—	16 158	16 047	359	48	16 454
Utgående balans 31 dec 2016	127 589	-12	13	-450	164	9 877	16 158	153 339	4 136	310	157 785
2017											
Ingående balans 1 jan 2017	127 589	-12	13	-450	164	9 877	16 158	153 339	4 136	310	157 785
Vinstdisposition 2017	12 201	—	—	—	—	3 957	-16 158	—	—	—	—
Utbetalning till minoritetsägare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-14	-14
Förändring kapitalandelslån	—	—	—	—	—	—	—	—	478	—	478
Förändring av fond för utvecklingsutgifter lanspråktagen konsolideringsfond	-9 065	—	38	—	—	-38	—	—	—	—	—
Skatt upplösning säkerhetsfond Danmark	—	—	—	—	—	-4	—	-4	—	—	-4
Årets resultat	—	—	—	—	—	—	28 995	28 995	417	31	29 443
Övrigt totalresultat före skatt	—	6	—	-157	51	—	—	-100	—	—	-100
Skatt redovisat över övrigt totalresultat	—	-1	—	—	—	—	—	-1	—	—	-1
Årets totalresultat	—	5	—	-157	51	—	28 995	28 894	417	31	29 342
Utgående balans 31 dec 2017	130 725	-7	51	-607	215	13 792	28 995	173 164	5 031	327	178 522

¹⁾ Eget kapital hänförligt till kapitalandelsägare avser kapitalandelslån emitterade av bolag inom Skandias fastighetskoncern vilka har klassificerats som egetkapitalinstrument; detta då låntagarna har rätt att ta del av bolagens resultat, både positiva och negativa. Lånen ingår som en del av konstruktionen av en fastighetsfond som erbjuds externa investerare via koncernbolaget Thule Fund SICAV S.A., SICAV-SIF.

Rapport över förändringar i eget kapital, moderbolaget

MSEK	Konsolide- ringsfond	Årets resultat	Eget kapital hänförligt till försäkrings- tagarna
2016			
Ingående balans 1 jan 2016	119 153	18 883	138 036
Vinstdisposition 2016	18 883	-18 883	—
anspråktagen konsolideringsfond	-8 674	—	-8 674
Årets resultat	—	12 201	12 201
Övrigt totalresultat efter skatt	—	—	—
Årets totalresultat	—	12 201	12 201
Utgående balans 31 dec 2016	129 362	12 201	141 563
2017			
Ingående balans 1 jan 2017	129 362	12 201	141 563
Vinstdisposition 2017	12 201	-12 201	—
anspråktagen konsolideringsfond	-9 065	—	-9 065
Årets resultat	—	24 645	24 645
Övrigt totalresultat efter skatt	—	—	—
Årets totalresultat	—	24 645	24 645
Utgående balans 31 dec 2017	132 498	24 645	157 143

Kassaflödesanalys

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
Den löpande verksamheten					
Resultat före skatt		31 728	18 597	25 481	12 869
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet i den löpande verksamheten	1	-12 593	-4 192	-9 843	-1 355
Betald skatt		-476	-1 533	-162	-1 161
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder		18 659	12 872	15 476	10 353
Omföring kassaflöde från den löpande verksamheten hänförlig till bankverksamhet till Kassaflöde i Bankverksamhet ¹⁾					
Kapitaltillskott till Bankverksamhet ¹⁾		-228	-122	—	—
Kassaflöde i Bankverksamhet (inklusive kapitaltillskott) ¹⁾		191	-176	—	—
Utbetalt från konsolideringsfond					
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	2	-335	296	—	—
Förändring av övriga placeringstillgångar som används i rörelsen, netto		-12 858	-5 256	-11 081	-2 955
Förändring avsättningar för andra risker och avsättningar		-80	-1 900	—	-1 900
Förändring övriga rörelsefordringar och rörelseskulder		236	1 003	-127	1 924
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-3 602	-1 957	-4 797	-1 252
Investeringsverksamheten					
Förändring i koncernföretag/minoritetsandelar	3	-6	1 090	-98	1 631
Mottagen utdelning koncernföretag		—	—	1 415	1 668
Likvidreglerade koncernbidrag föregående år (avgiven)		—	—	-16	-518
Övrigt		-139	-59	-16	-10
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-145	1 031	1 285	2 771
Finansieringsverksamheten					
Förändring kapitalandelsslån		478	2 461	—	—
Betald utdelning		-14	-7	—	—
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		464	2 454	—	—
ÅRETS KASSAFLÖDE		-3 283	1 528	-3 512	1 519
Förändring i likvida medel²⁾					
Likvida medel vid årets början		13 626	11 649	10 673	8 740
Årets kassaflöde		-3 283	1 528	-3 512	1 519
Kursdifferens i likvida medel		-702	449	-717	414
Likvida medel vid årets slut		9 641	13 626	6 444	10 673

¹⁾ I Kassaflödet från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder, 18 659 (12 872) MSEK, ingår kassaflöde från bankverksamheten 128 (122) MSEK. Samma kassaflöde ingår även i raden Kassaflöde i Bankverksamhet -191 (-176) MSEK vilket gör att en omföring mellan dessa på 128 (122) MSEK särredovisas. På samma sätt särredovisas kapitaltillskott till bankverksamheten -122 (-) MSEK då detta inte är ett kassaflöde för koncernen men som ingår i Kassaflöde i Bankverksamhet. Övriga flöden i kassaflödesanalysen är exklusive bankverksamhet.

²⁾ Som likvida medel redovisas banktillgodohavanden, clearingfordringar respektive clearingskulder samt dagslån med ursprunglig löptid kortare än tre dagar.

Noter till kassaflödesanalysen

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
¹⁾ Justering för poster som ej ingår i kassaflödet i den löpande verksamheten				
Nedskrivning koncernföretag	—	—	1 159	1 346
Resultat intresseföretag	4	-3	7	—
Kreditförluster	11	10	—	—
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader	-219	-271	-220	-260
Värdeförändringar placeringstillgångar	-27 178	-15 346	-23 238	-11 726
Värdeförändringar utlåning	58	34	—	—
Av- och nedskrivningar	774	1 598	25	23
Förändring förutbetalda avgifter	—	0	—	—
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	5 608	18 035	5 472	18 978
Avsättning till pensioner enligt IAS19	91	73	—	—
Förändring övriga avsättningar	-68	-68	—	—
Obeskattade reserver	—	—	28	157
Ej realiserat valutakursresultat	8 326	-8 254	8 339	-8 205
Justering för utdelning från koncernföretag	—	—	-1 415	-1 668
	-12 593	-4 192	-9 843	-1 355
²⁾ Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar där försäkringstagaren bär risken, netto				
Förändring försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-2 729	-1 992	—	—
Köp och försäljning placeringstillgångar, där försäkringstagaren bär risken, netto	2 394	2 288	—	—
	-335	296	—	—
³⁾ Förändring i koncernföretag/minoritetsandelar				
Förvärv dotterföretag	—	-110	—	-139
Försäljning intresseföretag	—	1 199	—	1 199
Kapitaltillskott	-6	1	-31	-29
Förändring lån koncernföretag	—	—	-67	600
	-6	1 090	-98	1 631
Uppllysningar om erhållna och betalda räntor				
Erhållna räntor	8 476	7 690	7 742	7 079
Betalda räntor	3 476	2 830	3 297	2 629

Noter

Alla belopp i MSEK om ej annat anges.

1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Innehållsförteckning

1. Allmän information
2. Grund för årsredovisningens upprättande
3. Ändrade redovisningsprinciper
4. Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar och kritiska bedömningar för redovisningsändamål
5. Koncernredovisning
6. Uppställningsform i resultat- och balansräkning
7. Utländsk valuta
8. Över- och underskottshantering
9. Immateriella tillgångar
10. Placeringsstillgångar
11. Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken
12. Finansiella instrument i bankverksamheten
13. Nedskrivning av tillgångar
14. Försäkringsavtal och finansiella avtal
15. Pensioner för egen personal
16. Andra avsättningar
17. Leasing
18. Obeskattade reserver
19. Skatt
20. Koncernbidrag och aktieägartillskott i juridisk person
21. Eventualförpliktelser
22. Kassaflödesanalys

1. Allmän information

Denna årsredovisning och koncernredovisning för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt med organisationsnumret 516406-0948 avser perioden 1 januari 2017-31 december 2017. Skandia har sitt säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Lindhagensgatan 86, Stockholm. Den 11 april 2018 har denna årsredovisning godkänts för utfärdande av styrelsen i Skandia. Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställelse på den ordinarie bolagsstämman som ska hållas den 15 maj 2018.

2. Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen för 2017 har upprättats enligt International Financial Reporting Standards (IFRS). Det innebär att samtliga av EU godkända IFRS och tillhörande uttalanden från IFRS Interpretations Committee har tillämpats. Vidare har även lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) och Finansinspektionens föreskrift, FFFS 2015:12 samt RFR 1 "Kompletterande redovisningsnormer för koncerner" tillämpats. I moderbolaget tillämpas RFR 2 "Redovisning för juridiska personer" från Rådet för finansiell rapportering, så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas med de tillägg och begränsningar som kommer av svensk lag. De skillnader detta innebär för moderbolaget beskrivs i berörda avsnitt nedan. Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna för både moderbolaget och koncernen presenteras i svenska kronor avrundat till närmaste miljontal. De redovisningsprinciper som redovisas nedan har tillämpats genomgående för alla perioder som presenteras i de finansiella rapporterna.

3. Ändrade redovisningsprinciper

Förändringar har införts i ÅRFL som en följd av EU:s direktiv om icke-finansiell information för stora företag och koncerner. En hållbarhetsrapport ska upprättas i förvaltningsberättelsen eller som en separat rapport. Hållbarhetsrapporten ska innehålla de upplysningar om hållbarhetsfrågor som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör

miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Rapporten ska ange

1. företagets affärsmodell,
2. den policy som företaget tillämpar i frågorna, inklusive de granskningsförfaranden som har genomförts,
3. resultatet av policyn,
4. de väsentliga risker som rör frågorna och är kopplade till företagets verksamhet inklusive, när det är relevant, företagets affärsförbindelser, produkter eller tjänster som sannolikt får negativa konsekvenser,
5. hur företaget hanterar riskerna, och
6. centrala resultatindikatorer som är relevanta för verksamheten.

Rapporten ska även, när det är lämpligt, innehålla hänvisningar till och ytterligare förklaringar av de belopp som tas upp i årsredovisningen. Om särskilda riktlinjer har tillämpats vid upprättandet av rapporten, ska det anges vilka dessa riktlinjer är.

Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsåret 2017

Företagsledningens bedömning är att ändrade standarder och tolkningar som börjar den 1 januari 2018 eller senare. Vid förstagångstillämpningen av IFRS 9 kommer utökade upplysningar om övergången behöva lämnas. De huvudsakliga principerna i IFRS 9 beskrivs nedan:

Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2018 eller senare

· IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument introducerar nya krav för klassificering och värdering av finansiella tillgångar och finansiella skulder samt upphörande av redovisningen av dessa. Dessutom innehåller standarden regler om nedskrivning och säkringsredovisning. IFRS 9 ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare. Vid förstagångstillämpningen av IFRS 9 kommer utökade upplysningar om övergången behöva lämnas. De huvudsakliga principerna i IFRS 9 beskrivs nedan:

Enligt IFRS 9 ska alla redovisade finansiella tillgångar, som omfattas av IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, värderas till antingen upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde.

Finansiella tillgångar som hålls inom en affärsmodell vars syfte enbart är att uppbära de kontraktuella kassaflödena ska värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrumenten får endast ha kontrakterade flöden i form av på specifika dagar utfallande kapitalbelopp samt räntor på utestående kapitalbelopp. Denna affärsmodell tillämpas för Skandiabankens utlåningsportföljer. Om affärsmodellens syfte är att både uppbära de kontraktuella kassaflödena enligt ovan, men också att sälja instrument värderas det till verkligt värde, där förändringarna i verkligt värde redovisas i Övrigt totalresultat. Denna affärsmodell tillämpas för bankens värdepappersportfölj. I andra affärsmodeller värderas instrumenten också till verkligt värde, men med förändringarna i verkligt värde i resultaträkningen. Denna affärsmodell tillämpas för livbolagets placeringsstillgångar samt i fondförsäkringsbolaget. För affärsmodeller där instrumenten värderas till upplupet anskaffningsvärde eller med förändringarna i verkligt värde i Övrigt totalresultat, finns en option att värdera samtliga instrument till verkligt värde med värdeförändringarna i resultaträkningen (så kallad fair-value option). Möjligheten är bara tillgänglig under förutsättningen att dess tillämpning innebär att man i betydande utsträckning minskar inkonsekvenser i värdering eller redovisning (bristande överensstämmelse i redovisningen) som annars skulle uppkomma vid värdering av tillgångar eller skulder eller redovisning av vinsterna och förlusterna avseende dem på olika grunder. IFRS 9 påverkan vad gäller klassificering och värdering av finansiella skulder är främst relaterat till förändringar i verkligt värde som beror på förändringar i kreditrisk för en finansiell skuld. Enligt IFRS 9 ska, för finansiella skulder som redovisas till verkligt värde med värdeförändringen i resultaträkningen, det belopp av

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

förändring i verkligt värde som beror av förändring i kreditrisk för skulden presenteras i Övrigt totalresultat. Detta gäller under förutsättning att redovisningen av effekterna av förändring i skuldens kreditrisk i Övrigt totalresultat inte skapar eller ökar fel av matchningen i redovisningen av resultatet. Förändringar i verkligt värde beroende på skuldens kreditrisk kommer inte att klassificeras om till resultaträkningen efterföljande period. Under nu gällande IAS 39, presenterades hela beloppet av förändring i verkligt värde i resultaträkningen. IFRS 9 inkluderar också nya principer för nedskrivningar. De nya principerna innebär att man beräknar reserveringar för kreditförluster utifrån förväntade kreditförluster och inte inträffade. Detta innebär en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid första redovisningstillfället. Vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under kreditens återstående löptid. Vid beräkningen av dessa reserveringar ska framåtblickande faktorer beaktas. Principerna för säkringsredovisning förändras också i IFRS 9 och ger större möjlighet att koppla säkringsaktiviteterna till den faktiska riskhanteringen. De retrospektiva beräkningarna av effektiviteten i säkringarna ersätts med mer kvalitativa bedömningar. Säkringsredovisning tillämpas inom Skandia endast i bankverksamheten som valt att tills vidare utnyttja möjligheten att fortsätta tillämpa IAS 39.

Företagsledningens bedömning är att tillämpningen av IFRS 9 inte kommer att väsentligen påverka de redovisade beloppen vad gäller koncernens finansiella tillgångar och skulder, utom i bankverksamheten. De nya nedskrivningsreglerna kommer att påverka ingående eget kapital i bankverksamheten negativt med 7 MSEK.

• IFRS 15 Intäkter

Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare. Standarden ska inte tillämpas på försäkringsavtal, finansiella instrument eller leasingavtal. Avsikten är att standarden ska ersätta befintliga standarder och uttalanden om intäkter. En samlad modell för intäktsredovisning föreslås oberoende av bransch och typ av transaktion. Detta ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtaganden för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Standarden är också tillämplig för investeringskontrakt för de delar som bedöms utgöra en tjänst. IFRS 15 medför också utökade upplysningskrav. I Skandia berör standarden främst intäkter i banken och Skandia AB. Standarden bedöms inte få någon finansiell effekt vid övergången.

• IFRS 16 Leasing

IFRS 16 introducerar en "right of use model" och innebär för leasetagaren att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Undantagna är leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare samt leasingavtal som uppgår till mindre värden. Redovisningen för leasegivare är i princip oförändrad. Ikraftträdandedatum är den 1 januari 2019 med möjlighet till tidigare tillämpning. Den nya standarden bedöms ha påverkan på Skandias balansräkning. Det är framför allt hyreskontrakt som ska redovisas som en leasingtillgång och leaseingskulda. Dessa ska spegla nuvärdet av framtida leasingbetalningar.

• IFRS 17 Försäkringsavtal

IASB har publicerat en ny standard som behandlar redovisning av försäkringsavtal. Den kommer att ersätta IFRS 4 och träder i kraft den 1 januari 2021. Standarden är ännu inte antagen av EU. Definitionen av försäkringsavtal är i allt väsentligt densamma. Försäkringsavtal är avtal i vilka Skandia åtar sig en betydande försäkringsrisk genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa. En signifikant försäkringsrisk uppstår om

den ersättning som betalas ut om händelsen inträffar väsentligt överstiger den ersättning som betalas ut om händelsen inte inträffar. Standarden förtydligar också när ett avtal måste eller inte får separeras i försäkringsdelar, investeringsdelar, tjänstekomponenter och inbäddade derivat.

De två områdena som innebär de största förändringarna jämfört med nuvarande redovisningsregler är att försäkringsavtal ska värderas till verkligt värde (likt värderingen som görs i Solvens II) och att resultatet från dem redovisas på ett helt nytt sätt. Resultaträkningen kommer att bestå av ett försäkringsresultat, där intäkter redovisas i takt med att försäkringsskyddet tillhandahålls, och ett finansresultat. Försäkringsåtagandet värderas enligt huvudmodellen ("Byggstensmetoden") som nuvärdet av alla förväntade kassaflöden samt en riskmarginal. Om nettot av detta är positivt uppstår en vinstmarginal. Vinstmarginalen intäktsförs under avtalets löptid enligt lämpligt intjäningsmönster. Avtal som initialt bedöms vara förlustkontrakt ska däremot redovisas direkt i resultaträkningen. För korta kontrakt finns en förenklad modell som beräknas liksom den premiereservsmodell som används idag. Denna modell kan också användas för kontrakt där modellen förväntas vara en god approximation av huvudmodellen.

En särskild omständighet som berör ömsesidiga försäkringsföretag som Skandia Liv är att det är försäkringstagarna som står risken för underskott men som också har rätt till samtliga överskott. Därför redovisas ingen vinstmarginal, eget kapital (konsolideringsfond) eller resultat i sådana företag. Inte heller redovisas någon riskmarginal, eftersom det är försäkringstagarna som står risken för när i tiden kassaflöden inträffar och hur stora de är.

Finansinspektionen utreder nu hur implementeringen av IFRS 17 ska ske både i juridisk person och i koncernredovisningen i Sverige. På grund av osäkerheten kring tillämpningen i Sverige kan företagsledningen idag inte uttala sig om vilken effekt implementeringen av IFRS 17 kommer att ha på Skandias finansiella rapporter.

• Övriga nya och ändrade standarder

Företagsledningens bedömning är att övriga ändrade standarder och tolkningar inte kommer att få någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången.

4. Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar och kritiska bedömningar för redovisningsändamål

För att upprätta redovisningen måste ledningen i vissa fall använda sig av uppskattningar och bedömningar. Dessa baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som anses vara rättvisande och rimliga. Dessa uppskattningar och bedömningar påverkar redovisade belopp i både balansräkningen och resultaträkningen liksom åtaganden utanför balansräkningen. De viktigaste antagandena om framtiden och källor till osäkerhet som kan påverka de redovisade beloppen för tillgångar och skulder är relaterade till:

- Immateriella tillgångar
- Förvaltningsfastigheter
- Onoterade värdepapper
- Fondinnehav
- Reservering för osäkra lånefordringar
- Finansiella avtal respektive försäkringsavtal
- Försäkringstekniska avsättningar
- Förutbetalda anskaffningskostnader
- Pensioner för egen personal
- Tvister
- Uppställningsform i koncernens resultat- och balansräkning

Immateriella tillgångar

Den avskrivningstid som används på de aktiverade anskaffningskostnaderna bygger på antaganden om nyttjandeperiod. Vid bedömningen av om en eventuell nedskrivning behöver göras beräknas återvinningsvärdet på investeringen. Detta beräknas med hjälp av olika antaganden och bedömningar som till exempel marknadsförändringar och driftskostnader, se not 21.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Förvaltningsfastigheter

Vid beräkning av de kassaflöden som används vid värdering av fastigheter görs flera antaganden och bedömningar. De omfattar parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation, direkt avkastningskrav och kalkylränta. En förändring i någon av dessa parametrar på grund av förändringar i vakansgrad, marknadsvillkor eller liknande påverkar de beräknade kassaflödena och därmed värdet på fastigheterna, se not 22.

Onoterade värdepapper

Vid värdering av finansiella instrument som saknar noterade priser på en väl fungerande marknad måste vedertagna värderingsmodeller användas. Dessa bygger på såväl antaganden, om till exempel jämförbarhet, som uppskattningar och marknadsparametrar. Då det inte finns något enskilt antagande som påverkar värderingen av samtliga onoterade innehav får en förändring av ett antagande en mycket begränsad påverkan på resultat- och balansräkning.

Fondinnehav

Vid fastställandet av om större fondinnehav ska betraktas som dotterföretag, och därmed konsolideras i koncernen, ska möjligheten till inflytande bedömas. Där bedömningen är att bestämmande inflytande saknas redovisas innehaven som ett fondinnehav och inte som dotterföretag. Skillnaden i koncernens balans- och resultaträkning om en annan bedömning av inflytande medför konsolidering är immateriell. Om Skandia äger andelar i någon av koncernens egna fonder är Skandias bedömning avseende dessa investeringar att exponering för volatilitet i avkastningen och därmed bestämmande inflytande anses föreligga vid innehav överstigande 35 procent av fondförmögenheten. Fonden konsolideras då.

Reservering för osäkra lånefordringar

Vid bedömning av värdet på osäkra lånefordringar görs en uppskattning av de framtida kassaflödena med hänsyn till låntagarens återbetalningsförmåga samt uppskattning av det verkliga värdet på eventuella säkerheter. Vid bedömning av lånefordringar som värderas gruppvis, primärt konto- och kortkrediter och privatlån utgår värdering från historiska utfall på fallissemang.

Finansiella avtal respektive försäkringsavtal

För att bestämma vad som anses vara ett finansiellt avtal respektive ett försäkringsavtal måste bolaget ta ställning till vad som anses vara en signifikant försäkringsrisk, se nedan under rubrik 14, Försäkringsavtal och finansiella avtal.

Försäkringstekniska avsättningar

Värderingen av livförsäkringsavsättningarna innehåller flera bedömningar och antaganden. Antaganden görs om bland annat dödlighet, sjuklighet och avgiftsuttag. De dödlighetsantaganden som tillämpas har sin grund i en branschgemensam undersökning men har anpassats till Skandia utifrån koncernens erfarenheter. Avgiftsuttag antaganden innebär en bedömning av framtida kostnadsutveckling samt framtida tillväxt på kapitalet och löptid. Dessa antaganden bygger på bolagets erfarenheter. För känslighetsanalys se vidare i not 2.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Vid fastställandet av i vilken takt de förutbetalda anskaffningskostnaderna ska kostnadsföras görs antagande om förväntad återköps- eller dödsfallsfrekvens. Dessutom påverkar bedömningen av avgiftsuttaget på både traditionella livförsäkringar och fondförsäkringar bedömningen av eventuellt nedskrivningsbehov av balansposten.

Pensioner för egen personal

Vid beräkning av Skandias pensionsskuld, på koncernnivå enligt IAS 19, görs antaganden om främst löneutveckling, inflation, avkastning och diskonteringsränta men även anställningstid och dödlighet. Den absolut viktigaste faktorn är diskonteringsräntan som baseras på bostadsobligationsräntan. Övriga antaganden sätts utifrån förväntad långsiktig utveckling. Se vidare i not 41.

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten har Skandia ett antal tvister. De flesta avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka bolagets finansiella ställning. I de fall det rör större belopp görs en bedömning av det sannolika ekonomiska utfallet och behovet av en eventuell avsättning.

Uppställningsform i koncernens resultat- och balansräkning

En avvikande uppställning av resultaträkningen har valts i koncernen, där framför allt banken, men även övriga rörelsedrivande dotterbolag, redovisas på separat rad med tillhörande noter då detta bedöms ge en tydligare och mer transparent bild av koncernen. Av samma skäl redovisas även bankens tillgångar och skulder på egna rader i balansräkningen.

5. Koncernredovisning

I koncernredovisningen ingår moderbolaget och de dotterbolag i vilka moderbolaget har ett bestämmande inflytande. Det bestämmande inflytandet definieras som att ha kontroll över företaget, att ha del i rörlig avkastning från företaget och att kunna använda sin kontroll till att påverka avkastningen. Dotterbolagen konsolideras enligt förvärvsmetoden. Dotterbolagens identifierbara tillgångar och skulder värderas vid anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Om anskaffningskostnaden är större än nettotillgångarnas verkliga värde redovisas skillnaden som goodwill. Om anskaffningskostnaden är lägre bokförs mellanskillnaden mot resultatet. Förvärvsrelaterade utgifter kostnadsförs när de uppstår. Resultatet från verksamheter som förvärvats eller avyttrats under året redovisas i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten och fram till den dag när det bestämmande inflytandet upphör. Alla koncerninterna balansposter, intäkter och kostnader elimineras vid konsolideringen. Intressebolag och samarbetsarrangemang konsolideras enligt kapitalandelsmetoden. Som intressebolag, betraktas de bolag där Skandia utövar ett betydande men inte bestämmande inflytande, vanligtvis genom innehav av 20-49 procent av rösterna. Inom kapitalförvaltningen finns investeringar där moderbolaget innehar mer än 20 procent av rösterna. Dessa investeringar förvaltas av externa förvaltare och Skandia har inget inflytande över investeringsstrategier eller avkastning. Innehaven redovisas som andra aktieinnehav under rubriken Aktier och andelar. Samarbetsarrangemang är redovisningsmässigt de företag för vilka koncernen genom samarbetsavtal med en eller flera parter har ett gemensamt bestämmande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen.

6. Uppställningsform i resultat- och balansräkning

I koncernens balansräkning inkluderas Skandias samtliga dotterbolag på respektive rad med undantag för Skandiabanken AB (publ). Bankens tillgångar respektive skulder, eliminerade för koncerninterna poster, redovisas på egna rader i balansräkningen benämnda Tillgångar respektive Skulder i bankverksamheten. I resultaträkningen redovisas Skandiabanken AB (publ):s resultat före skatt på en egen rad i det icke tekniska resultatet. Skatten redovisas tillsammans med övriga skatter. I Rapport över totalresultatet inkluderas Skandiabanken AB (publ) rad för rad. I raden Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet redovisas nettoresultatet före skatt för Skandikon Administration AB, Skandikon Pensionsadministration AB,

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Skandia Operation Center I UAB, Skandia Operation Center II UAB, Skandia Asset Management Fondsmäglerselskap A/S, Skandia A/S, Skandia Capital AB, Skandia Fonder AB, Skandia Investment Management AB samt Skandia Brands AB. Skatten redovisas tillsammans med övriga skatter.

7. Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt transaktionsdagens valutakurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan med balansdagens valutakurser. Valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen som valutarresultat netto. Omräkning av balansräkningen i koncernens utländska dotterbolag, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, görs från deras funktionella valuta till SEK med balansdagens valutakurser. Dotterbolagens resultaträkning omräknas till periodens genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser som uppkommer till följd av att dotterbolagens egna kapital omräknas efter en annan kurs vid årets slut än vid dess början och att årets resultat i balansräkningen omräknas efter en annan kurs än i resultaträkningen redovisas i Övrigt totalresultat. Aktier i koncernföretag värderas till valutakursen vid investeringstidpunkten.

8. Över- och underskottshantering

Det över- respektive underskott som uppstår i våra produkter förs till konsolideringsfonden. Hur resultatet uppstår redovisas i resultatanalysen i årsredovisningen. I första hand används konsolideringsfonden för att täcka underskott och i andra hand får fonden utnyttjas för återbäring till våra försäkringstagare. En preliminär fördelning av överskottet görs med återbäringsränta inom verksamheten för försäkringar med sparandemoment och retrospektivreserv. Det blir slutligen tilldelat vid utbetalningstillfället med stöd av bolagsstämans årsvisa bemyndigande om slutlig tilldelning av återbäring och minskar då konsolideringsfonden. För bolagets verksamhet för sjuk- och olycksfallsförsäkring (skadeförsäkring) samt för sådan livförsäkring som saknar sparmoment fördelas överskottet genom premiereduktioner för försäkringarna inom det aktuella försäkringsområdet.

9. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar vid rörelseförvärv

Goodwill förvärvat i rörelseförvärv värderas till anskaffningsvärdet med avdrag för eventuella nedskrivningar. Nedskrivningsbehov av goodwill prövas årligen eller då händelser eller omständigheter indikerar en värdenedgång. I syfte att pröva goodwill för nedskrivning allokteras den vid förvärvstidpunkten till kassagenererande enhet. Nedskrivningsbehov fastställs genom att bedöma återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten som goodwillen är kopplad till. Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet redovisas nedskrivning i resultaträkningen. Anskaffningsvärdet för andra immateriella tillgångar vid ett rörelseförvärv motsvaras av verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod skrivs av över nyttjandeperioden och nedskrivningsprövas minst årligen. För immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod sker ingen avskrivning men tillgångarna nedskrivningsprövas minst årligen. Av- och nedskrivningarna redovisas i resultaträkningen på raden Övriga kostnader. Se vidare i not 21.

Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar i koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. De består främst av förvärvat eller egenutvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomiskt

värde under kommande år. Alla internt upparbetade immateriella tillgångar som avser egenutvecklad programvara redovisas endast om samtliga av följande villkor uppfylls:

- Det finns en identifierbar tillgång.
- Det är troligt att den tillgång som upparbetats kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Årligen, eller oftare om indikationer finns på att återvinningsvärdet på tillgången är lägre än det bokförda värdet, nedskrivningsprövas tillgången. Av- och nedskrivningarna redovisas i resultaträkningen på raden Driftskostnader.

10. Placeringstillgångar

Placeringstillgångar utgörs av Byggnader och mark, Placeringar i koncernföretag och Andra finansiella placeringstillgångar. Köp och försäljning av värdepapper, derivat och valutor redovisas i, respektive upphör att redovisas i, balansräkningen per affärsdagen, det vill säga den dag affären genomförs. Motpartens fordran eller skuld redovisas mellan affärsdagen och likviddagen brutto under posten Övriga skulder eller Övriga fordringar. Om clearing sker via ett clearinginstitut redovisas posten netto. Köp och försäljning av byggnader och mark redovisas i balansräkningen på tillträdesdagen. Övriga finansiella tillgångar och skulder upptas i balansräkningen per likviddag. Tillgångarna upphör att redovisas i balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena upphör eller om företaget i allt väsentligt överför samtliga de risker och fördelar som är förknippade med ägande av den. Lån avförs från balansräkningen när de är förutbetalda eller inlösta. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när åtagandet upphör. Finansiella tillgångar och skulder nettoredovisas i balansräkningen när det finns en legal rätt att reglera transaktioner och det finns en intention att erlägga likvid netto eller realisera tillgången och erlägga likvid för skulden samtidigt.

Byggnader och mark

Samtliga koncernens fastigheter redovisas enligt IAS 40 Förvaltningsfastigheter. Samtliga är klassificerade som förvaltningsfastigheter då de innehas för att inbringa hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa. Fastigheterna värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Verkligt värde fastställs genom en extern värdering. Värderingsföretagen använder sig av en kassaflödesbaserad modell kompletterad med en ortsprisanalys för att jämföra med liknande fastigheter som sålts under en relevant jämförelseperiod. Inför årsbokslut värderas samtliga fastigheter. Vid kvartalsboksluten värderas en modellportfölj motsvarande cirka 15 procent av fastighetsbeståndet och värdeförändringen per fastighetssegment appliceras på det totala beståndet. Se vidare i not 22. Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Placeringar i koncernföretag

Aktier i koncernföretag värderas till anskaffningsvärde. Om det verkliga värdet på balansdagen bedöms understiga anskaffningsvärdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. Om värdet bedöms öka igen återförs nedskrivningen via resultaträkningen. Se vidare i not 23.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Finansiella instrument i försäkringsrörelsen

Klassificering

Skandia har i enlighet med IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, klassificerat sina finansiella instrument i olika kategorier. Dessa kategorier bestämmer hur instrumenten värderas efter anskaffnings-tidpunkten.

- Finansiella tillgångar och Finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen

I dessa ingår samtliga finansiella instrument på tillgångssidan och skuldsidan med undantag för en mindre låneportfölj. I dessa kategorier återfinns således även de tillgångar där försäkringstagaren bär placeringsrisken och de åtaganden som är kopplade till dessa. Kategorin delas in i två underkategorier. Den ena består av tillgångarna och skulderna där Skandia initialt har valt denna klassificering då utvärderingen och uppföljning görs på basis av verkligt värde. Den andra, Innehav för handel, innehåller derivaten som definitionsmässigt klassificeras i denna underkategori.

- Lånefordringar och kundfordringar

I denna kategori ingår bland annat lån, kassa och fondlikvidfordringar.

- Övriga finansiella skulder

Här återfinns finansiella skulder, som fondlikvidskulder och leverantörs-skulder.

I försäkringsrörelsen finns inga instrument som är klassificerade som Finansiella tillgångar som hålls till förfall eller Finansiella tillgångar som kan säljas. För klassificering av finansiella instrument i Skandiabanken AB (publ) se avsnitt 12.

Värdering

Vid värdering till verkligt värde klassificeras varje innehav in i en av tre värderingsnivåer:

- Nivå 1 värdering till noterade priser på en aktiv marknad.
- Nivå 2 beräknade värden som bygger på observerbara marknadsnoteringar för liknande instrument vilket inkluderar värdering till noterade kurser på en mindre aktiv marknad.
- Nivå 3 beräknade värden som bygger på antaganden och bedömningar samt, om det finns lämpliga sådana, observerbara marknadsnoteringar.

Med noterade priser på en aktiv marknad menar Skandia att noterade priser finns lättillgängliga på en börs, hos en mäklare eller liknande och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande transaktioner på affärsmässiga villkor. Finns ingen aktiv marknad används olika värderingstekniker som i så stor utsträckning som möjligt bygger på observerbara marknadsnoteringar.

Noterade aktier

Aktier redovisas vid anskaffningstillfället till köpeskilling exklusive transaktionskostnad, vilken kostnadsförs direkt. Därefter sker värdering till verkligt värde. Med verkligt värde avses försäljningsvärdet på balansdagen. För aktier noterade på en auktoriserad börs eller marknadsplats beräknas försäljningsvärdet med senast noterad köpkurs eller om sådan saknas senast noterad betalkurs på balansdagen.

Onoterade aktier

Onoterade aktier redovisas vid anskaffningstillfället till köpeskilling exklusive transaktionskostnad, vilken kostnadsförs direkt. Därefter sker värdering till verkligt värde. Innehav i noterade aktier sker via så kallade Private Equityfonder. Värderingen görs av respektive förvaltare. Värdering av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjepartstransaktion. I andra fall är värderingarna baserade på diskonte-

rade kassaflöden eller andra metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel EVCA (European Venture Capital Association). Då denna värdering kan ha efter-släpning på upp till tre månader justeras värdet på fonderna för tillkomman-de kassaflöden under denna period.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper redovisas vid anskaffningstillfället till köpeskil-ling minus transaktionskostnad, vilken kostnadsförs direkt. Obligationer och räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde enligt senast noterad köpkurs eller om sådan saknas senast noterad betalkurs. I det fall papperet inte är noterat värderas det till en kurs som baseras på likartade noterade värdepapper samt/eller med hjälp av vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras med relevant marknadsränta.

Derivat

Derivat redovisas vid anskaffningstidpunkten, liksom vid efterföljande tid-punkter, till verkligt värde utan tillägg för anskaffningskostnader. Om värdet på derivatet är positivt upptas det i balansräkningen som en tillgång och om värdet är negativt som en skuld. Börshandlade derivat värderas till noterade kurser. OTC-derivat värderas till avtalat noterat index eller med vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras med relevant marknadsränta.

Affärens sker inom ramen för aktuella riskmandat och används för att sänka den finansiella risken och/eller för att effektivisera förvaltningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Skandia har en låneportfölj inom Placeringstillgångarna. Den redovisas till verkligt värde med värdeförändringen via resultaträkningen. Värdering av lånen görs av extern part, Markit, till ett genomsnitt av noterade priser om sådana finns. Om noterat pris inte finns görs värderingen med jämförelse-kurvor och modeller. Jämförelsekurvor baseras bland annat på jämförbara branscher, löptider, räntor med mera. Även Comparable bond pricing används. Markit väljer ut enskilda jämförbara lån för att prissätta enskilda lån i Skandias innehav.

Övriga lånefordringar och kundfordringar redovisas till det belopp som förväntas inflyta efter avdrag för osäkra fordringar som bedömts individu-ellt. Den förväntade löptiden är kort, varför värdet redovisas till nominellt belopp utan diskontering. Nedskrivningar redovisas som en driftskostnad.

Övriga finansiella skulder

Räntebärande skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Leveran-törsskulder och andra kortfristiga skulder med kort löptid redovisas till nominellt belopp utan diskontering.

Resultatredovisning

Resultatet från finansiella instrument som är en del av försäkringsrörelsen redovisas i nedanstående poster i det tekniska resultatet. Övriga redovisas i motsvarande poster i det icke tekniska resultatet. För Skandiabanken AB (publ):s finansiella instrument se punkt 12. Orealiserade och realiserade värdeförändringar på placeringstillgångar redovisas via resultaträkningen. De ingår i årets resultat i posterna Kapitalavkastning, intäkter eller kostna-der respektive Orealiserade vinster eller förluster på placeringstillgångar. Med realiserat resultat avses skillnaden mellan erhållen försäljningslik-vid och anskaffningsvärdet. Vid försäljning återläggs tidigare bokförda realiserade värdeförändringar i resultaträkningen under realiserade vinster respektive förluster. Orealiserade vinster eller förluster är skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Orealiserade valutakursvinster och förluster ingår inte i realiserat resultat utan redovisas netto som valutaresultat i posten Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Ränteintäkter

Erhållen ränta och förändringar av upplupet anskaffningsvärde redovisas som ränteintäkter. Ränteintäkter allokteras till den period som de hänför sig till enligt effektivräntemetoden.

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar (inklusive utdelningar på aktier i koncern- och intresseföretag), ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster per placeringsslag (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar driftskostnader för byggnader och mark, räntekostnader, valutakursförluster (netto), nedskrivningar, realisationsförluster per placeringsslag (netto) samt kapitalförvaltningskostnader inklusive kostnader för egen personal, lokaler med mera som kan hänföras till kapitalförvaltningen.

Orealiserade vinster och orealiserade förluster på placeringstillgångar

Här redovisas orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångar vid värdering till verkligt värde. Resultatet redovisas netto för olika placeringstyper.

Återköpstransaktioner (repor)

Vid en äkta återköpstransaktion, en försäljning av ett värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld i balansräkningen. Det sålda värdepapperet redovisas även som ställd pant i not. Vid en omvänd återköpstransaktion, ett köp av ett värdepapper med avtal om återförsäljning till ett förutbestämt pris, redovisas inte värdepapperet i balansräkningen. Istället redovisas den erlagda likviden i posten Övriga finansiella instrument. Resultatet av båda transaktionerna redovisas som ränta i posten Kapitalavkastning, intäkter eller kostnader.

11. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken

Dessa består av olika fonder eller av direkta innehav i obligationer, aktier eller andra tillgångar som försäkringstagarna valt. Samtliga dessa tillgångar värderas till noterade kurser. I viss omfattning finns även investeringar i strukturerade produkter som värderas med hjälp av observerbara marknadsnoteringar.

12. Finansiella instrument i bankverksamheten

Köp och försäljning av värdepapper, derivat och valutor redovisas i balansräkningen respektive bokas bort från balansräkningen per affärsdagen, det vill säga den dag affären genomförs. Om clearing sker via ett clearinginstitut redovisas posten netto. För övriga instrument tillämpas likviddagsredovisning. Lånefordringar bokas bort ur balansräkningen när de är förtidsinlösta eller när en kreditförlust konstaterats. Övriga finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena från den finansiella tillgången upphör eller om företaget i allt väsentligt överfört samtliga de risker och fördelar som är förknippade med ägandet av den. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när de upphör, det vill säga när åtagandet upphör, makuleras eller förfaller. Finansiella tillgångar och skulder nettoredovisas i balansräkningen när det finns en legal rätt att reglera transaktioner och det finns en intention att erlagga likvid netto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt. Tillgångar och skulder redovisas på separata rader benämnda Tillgångar i bankrörelsen respektive Skulder i bankrörelsen.

Klassificering

Finansiella instrument klassificeras och värderas efter den initiala anskaffningen i följande kategorier:

- Finansiella tillgångar och Finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

I dessa grupper ingår en mindre andel finansiella instrument på tillgångs- och skuldsidan. I banken finns endast underkategorin Innehav för handel, vilken innehåller ett mindre handelslager kopplat till fondhandeln samt derivat som definitionsmässigt klassificeras i denna underkategori.

- Finansiella tillgångar som kan säljas
Skandiabanken AB (publ) tillämpar denna kategori för en större portfölj finansiella instrument vilka normalt innehas fram till slutförfall men där det finns möjlighet att vid behov avyttra hela eller delar av innehavet. Tillgångarna i denna kategori värderas till verkligt värde via Övrigt totalresultat.

- Lånefordringar och kundfordringar
I denna kategori ingår främst bankens utlåning.

- Övriga finansiella skulder
Här återfinns finansiella skulder som emitterade värdepapper och inlåning från allmänheten.

Värdering

Skandiabanken AB (publ) värderar finansiella tillgångar och skulder på samma sätt som beskrivs ovan under Placeringstillgångar med följande tillägg:

- Lånefordringar
Lånefordringar redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknat enligt effektivräntemetoden med hänsyn till avdrag för konstaterade kreditförluster och reservering för sannolika kreditförluster. Andra fordringar än lånefordringar och som ej är räntebärande värderas till det belopp som förväntas inflyta efter avdrag för osäkra fordringar som bedömts individuellt. Den förväntade löptiden är kort, varför värdet redovisas till nominellt belopp utan diskontering. Nedskrivningar redovisas som en driftskostnad.

Kreditförluster

En uppskattning görs av framtida kassaflöden med hänsyn till låntagarens återbetalningsförmåga samt uppskattning av det verkliga värdet på eventuella säkerheter. Vid bedömning av lånefordringar som värderas gruppvis, primärt konto- och kortkrediter, privatlån och avbetalning avseende bil-krediter, utgår värdering från historiska utfall på fallissemang.

- Övriga finansiella skulder
Inlåning, emitterade värdepapper och andra räntebärande skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Icke räntebärande skulder som leverantörsskulder och andra räntefria skulder redovisas till nominellt värde.

Resultatredovisning

I resultaträkningen visas Skandiabanken AB (publ):s resultat utom skatt, bokslutsdispositioner och övrigt totalresultat på raden Resultat från Bankverksamhet. Bankverksamhetens poster i Övrigt totalresultat inkluderas rad för rad i koncernen. Värdejusteringar av finansiella instrument som klassificerats som att de kan säljas redovisas i Övrigt totalresultat. Vid avyttring redovisas realiserad värdeförändring i resultaträkningen på raden Resultat från Bankverksamhet och förs därmed bort från Övrigt totalresultat.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas enbart för Skandiabanken AB (publ):s verksamhet. Derivat används för portföljsäkring av verkligt värde för exponeringar avseende ränterisk hänförlig till utlåning med fast ränta. För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingåendet och under säkrings hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent. Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven avslutas säkringsredovisningen och det realiserade värdet av derivaten redovisas i resultaträkningen, medan den säkrade posten nu istället värderas till upplupet anskaffningsvärde.

13. Nedskrivning av tillgångar

Det redovisade värdet av Skandias tillgångar granskas vid varje balansdag för att bedöma om det föreligger någon indikation på en värdeminskning. Om sådan indikation finns fastställs tillgångens återvinningsvärde, vilket är det högre av nettoförsäljningsvärdet och nyttjandevärdet. Vid bedömning av nyttjandevärde diskonteras förväntade framtida kassaflöden till nuvärde. En nedskrivning görs när tillgångens eller dess kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivningar kostnadsförs i resultaträkningen. En nedskrivning återförs om det både finns indikationer på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet. Återföringen ökar tillgångens redovisade värde. Det redovisade värdet får inte överstiga det värde som redovisats efter avskrivningar, om en nedskrivning aldrig gjorts. Tillgångar som undantas från denna princip är finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde över resultaträkningen, se avsnitt 10, Placeringsstillgångar samt uppskjutna skattefordringar, se avsnitt 19, Skatt.

14. Försäkringsavtal och finansiella avtal

Skandia utfärdar försäkringsavtal och finansiella avtal. Försäkringsavtal är avtal i vilka Skandia åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa. Avtal som inte kan definieras som försäkringsavtal, eftersom de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till bolaget, klassificeras som finansiella avtal.

Klassificering

I Skandia har betydande försäkringsrisk definierats som att den ersättning som betalas ut, om en försäkrad framtida händelse inträffar, överstiger den ersättning som betalas ut om händelsen inte inträffar med mer än 5 procent. En förändring av risken med +/2 procentenheter skulle inte förändra klassificeringen av några avtal. För Försäkringsaktiebolaget Skandias (publ) fondförsäkringar och depåförsäkringar, finns dock en möjlighet att värdera den finansiella komponenten separat från försäkringskomponenten på ett tillförlitligt sätt. För att ge en mer relevant finansiell information separeras därför dessa avtal i två delar oavsett hur stor risken är. Den finansiella komponenten redovisas enligt IAS 39. Finansiella instrument: Redovisning och värdering och försäkringskomponenten följer IFRS 4, Försäkringsavtal. Avgifter och kostnader som uppstår ur dessa avtal fördelas mellan försäkringskomponenten och den finansiella komponenten. Även initiala avgifter och anskaffningskostnader fördelas skäligt mellan komponenterna. I Skandias livbolag innehåller samtliga finansiella avtal enligt definitionen ovan en diskretionär del. Detta innebär att försäkringstagaren kan erhålla, som komplement till garanterade ersättningar, ytterligare ersättning i form av återbäring. Detta gör att livbolaget redovisar även de finansiella avtalen

enligt IFRS 4, Försäkringsavtal. Inbäddade derivat som utgör en del av ett försäkringsavtal, och som i sig självt utgör ett försäkringsavtal, separeras inte från huvudavtalet. Därmed görs inte någon separat värdering av det inbäddade derivatet.

Finansiella avtal

Som finansiellt avtal redovisas den finansiella komponenten av fondförsäkringar och depåförsäkringar i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Värdering av åtagandet

Det initiala och efterföljande värderingsbeloppet för det finansiella åtagandet är dess verkliga värde. Det verkliga värdet fastställs så att det speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångar till vilka de finansiella skulderna är länkade. Om åtagandet innefattar en återköpsrätt är det verkliga värdet aldrig lägre än beloppet som betalas vid återköp. Om, i en specifik portfölj, de förväntade framtida intäkterna är lägre än förväntade framtida rörliga kostnader, måste en avsättning för förluster i denna portfölj göras. Åtaganden för de finansiella avtalen redovisas på skuldsidan under rubrikerna Villkorad återbäring, för depåförsäkringar, respektive Fondförsäkringsåtaganden.

Redovisning av finansiella avtal

Värdeförändringar

Förändringar i värdet på investeringar, som innehas för att täcka åtaganden för fondförsäkringsavtal och depåförsäkring redovisade som finansiella avtal, samt motsvarande förändring i försäkringsåtaganden nettoredo visas i resultaträkningen då substansen i transaktionen är att värdeförändringarna helt och hållet tillhör försäkringstagarna.

Premieinkomst och försäkringsersättningar

Belopp som erhållits från och betalats till innehavarna av de finansiella avtalen redovisas över balansräkningen som insättningar eller uttag och inkluderas inte bland premier och försäkringsersättningar i resultaträkningen.

Avgifter

Avgifter som debiteras för förvaltning av finansiella avtal intäktsförs i takt med att Skandia tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av de finansiella avtalen. Intäkten redovisas i resultaträkningen som intäkter från investeringsavtal respektive Övriga tekniska intäkter. Dessa tjänster är tillhandahållna jämnt fördelade under avtalets livstid.

Driftskostnader

Kostnader redovisas som kostnader när de uppstår, med undantag för kostnader som är direkt eller indirekt relaterade till tecknandet av nya avtal och förnyelse av befintliga avtal. Dessa aktiveras som förutbetalda anskaffningskostnader om de kan förväntas återvinnas. Kostnader för skadereglering, det vill säga kostnader för fortsatt hantering av de avtal som är under utbetalning, redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som är direkt eller indirekt relaterade till nya avtal och förnyelse av befintliga avtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen. Anskaffningskostnader skrivs av enligt plan. Avskrivningsplanen speglar de avgiftsuttag på försäkringarna som ska täcka dessa kostnader. Hänsyn har tagits till bland annat att kontrakt förtidslöses eller upphör vid dödsfall genom en förväntad återköps- eller dödsfallsfrekvens. Om det verkliga värdet på tillgången efter avskrivningar bedöms understiga det bokförda värdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas via resultaträkningen.

*Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper***Försäkringsavtal**

Värdering av försäkringstekniska avsättningar Livförsäkringsavsättning
Livförsäkringsavsättningar motsvarar kapitalvärdet av de garanterade förpliktelserna enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för kapitalvärdet av framtida avtalade premieinbetalningar. Avsättningarna beräknas enligt vedertagna aktuariella principer. Det innebär att avsättningarna nuvärdesberäknas och att beräkningarna bygger på antaganden om bland annat ränta, dödlighet, skatt och driftskostnader. Livförsäkringsavsättningar och oreglerade skador som avser tjänstepensioner värderas enligt EUs tjänstepensionsdirektiv, vilket innebär att aktsamma, realistiska, antaganden ska användas. För övrig livförsäkring används så kallade betryggande antaganden, det vill säga antaganden som var för sig har en inbyggd säkerhetsmarginal. Vid värderingen har antagandet om diskonteringsränta störst påverkan. För tjänstepensioner används en ränta som räknas fram på samma sätt som tidigare föreskrevs av Finansinspektionen i FFFS 2013:23. Föreskriften anger att marknadsräntor (räntekurvor) ska användas, vilket innebär att valet av ränta beror på försäkringarnas kassaflödesprofil, det vill säga när i tiden inbetalningar och utbetalningar från försäkringen förväntas. För övrig livförsäkring används den ränta European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) föreskriver för Solvens 2-beräkningarna men justeras för att vara betryggande. Från ränteantagandet för både tjänstepensioner och övriga pensioner har avdrag gjorts för avkastnings-skatt och generella omkostnader. De dödlighetsantaganden som används vid värderingen är Skandias egna antaganden. Dessa bygger på en analys av det egna försäkringsbeståndet.

Förlustprövning

På varje bokslutsdag utför Skandia en förlustprövning av sina försäkringstekniska avsättningar för att säkerställa att det redovisade värdet på avsättningarna är tillräckligt högt upptaget med avseende på förväntade framtida kassaflöden. Avsättningen värderas med realistiska antaganden och jämförs med det redovisade värdet efter avdrag för alla hänförliga immateriella tillgångar och förutbetalda anskaffningskostnader. Om den redovisade avsättningen är lägre än den beräknade redovisas underskottet direkt i resultaträkningen. I koncernredovisningen har livförsäkringsavsättningarna för den danska verksamheten beräknats enligt det danska regelverket. Detta regelverk föreskriver mer realistiska antaganden än det svenska.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar fyra olika avsättningar: avsättning för sjukräntor, rapporterade skador, icke rapporterade skador och en skadebehandlingsreserv. Avsättningen för sjukräntor motsvarar kapitalvärdet av bolagets förpliktelser gentemot försäkrad vid skada eller sjukdom. Avsättningen för rapporterade skador är en avsättning för skador som är anmälda och godkända men ännu ej utbetalda. Avsättning för icke rapporterade skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts utifrån Skandias erfarenhet av sådana för respektive produkt.

Skadebehandlingsreserven utgörs av en värdering av framtida kostnader för hantering av de oreglerade skadorna, oavsett om de är kända eller okända vid bokslutstidpunkten.

Redovisning av försäkringsavtal*Värdeförändringar*

Förändringar av de försäkringstekniska avsättningarna redovisas i resultaträkningen i posten Förändring av övriga försäkringstekniska avsättningar utom förändring av Avsättning för oreglerade skador som redovisas i posten Utbetalda försäkringsersättningar.

Premieinkomst

För premiebetalningar tillämpas kontantprincipen. Kontantprincipen innebär att inbetalda premier intäktsförs när de inkommer oavsett vilken period de avser. Förskottsbetalda premier inkluderas där gällande avtal finns. Premierna redovisas som en intäkt i årets resultat men kommer samtidigt att ingå som ökning vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. För vissa typer av riskförsäkringar kan en del av den inbetalade premien flyttas till kommande period genom en avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker.

Försäkringsersättningar

Garanterade ersättningar och skadeersättningar från försäkringsavtal redovisas som en kostnad i resultaträkningen samtidigt som den försäkringstekniska avsättningen i balansen minskar. I posten ingår även kostnader för skadeförebyggande åtgärder inom ramen för risk- och hälsakonceptet.

Preliminärt fördelade ej garanterade överskott, diskretionär del

De flesta av livbolagets avtal innehåller en diskretionär del. Det innebär att ett preliminärt beräknat överskott förs till varje försäkring. Det preliminärt fördelade överskottet är inte garanterat och kan därför återtas vid behov enligt Skandias beslut. Överskottet används i första hand som riskkapital för att säkerställa att livbolaget kan fullgöra sina garanterade åtaganden. De upparbetade överskotten redovisas därför inte som skuld utan i konsolideringsfonden, som är en del av bolagets egna kapital.

Utbetalning av överskott

Det preliminärt fördelade överskottet på försäkringar med inslag av sparande tilldelas först i samband med utbetalningen. Vid utbetalning redovisas detta direkt mot konsolideringsfonden i Eget kapital. För riskprodukter, det vill säga försäkringar utan sparande, utbetalas inte överskottet. Dessa överskott används framförallt för att utjämna resultatet för dessa produkter över åren. Nyttjande av överskottet kan också ske genom att reducera premierna. Kostnaden för detta redovisas i posten Återbäring och rabatter och intäktsförs som Premieinkomst. Försäkringsersättningen för konstaterade skador där utbetalningen förfallit till betalning men förmånstagaren inte kan lokaliseras skuldförs. Denna post redovisas under Övriga skulder i balansräkningen.

Driftskostnader

Kostnader redovisas som kostnader när de uppstår, med undantag för kostnader som är direkt eller indirekt relaterade till tecknandet av nya avtal och förnyelse av befintliga avtal. Dessa aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader om de kan förväntas återvinnas. Kostnader för skadereglering, det vill säga kostnader för fortsatt hantering av de avtal som är under utbetalning, redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som är direkt eller indirekt relaterade till nya avtal och förnyelse av befintliga avtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen. Anskaffningskostnader skrivs av enligt plan. Avskrivningsplanen speglar de avgiftsuttag på försäkringarna som ska täcka dessa kostnader. Hänsyn har tagits till bland annat att kontrakt förtidslöses eller upphör vid dödsfall genom en förväntad återköps eller dödsfalls-frekvens. Om det verkliga värdet på tillgången efter avskrivningar bedöms understiga det bokförda värdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas via resultaträkningen.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

15. Pensioner för egen personal

Moderbolaget

I moderbolaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner som redovisas enligt Tryggandelagen vilket är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter som företaget åtagit sig att betala. Som förmånsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där den anställde garanteras en viss pension efter avslutad anställning som baseras på slutlönen. Kostnaderna för både de avgiftsbestämda och de förmånsbestämda planerna redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt pensionsrätten intjänas.

Koncernen

De avgiftsbestämda pensionsplanerna redovisas på samma sätt som i moderbolaget. För de förmånsbestämda planerna sker däremot årliga aktuariella beräkningar med den så kallade Projected Unit Credit Method. Metoden innebär i korthet en linjär kostnadsfördelning mellan tiden för anslutning till planen och pensionsåldern. Kostnad för tjänstgöring samt nettorenta på den förmånsbestämda pensionskulden redovisas som en kostnad i resultaträkningen och effekter av omvärderingar redovisas i Övrigt totalresultat. Pensionskulden redovisas som en avsättning i balansräkningen. Se även i not 41.

16. Andra avsättningar

Andra avsättningar redovisas i balansräkningen när Skandia har en förpliktelse, legal eller informell, på grund av en händelse som har inträffat och när det är troligt att någon form av ekonomisk kompensation kommer att utgå för att reglera förpliktelsen och det beloppet kan uppskattas tillförlitligt. Om tidpunkten för den eventuella ekonomiska kompensationen är känd och överstiger ett år diskonteras beloppet.

17. Leasing

Huruvida ett leasingavtal är finansiellt eller operationellt beror på transaktionens innebörd snarare än på avtalsformen. Ett leasingavtal klassificeras som finansiellt om det i allt väsentligt överför de risker och fördelar som följer med ägande. All annan leasing klassificeras som operationell leasing. Skandia har bara operationella leasingavtal vilka framför allt består av hyresavtal. Som leasegivare redovisas hyresintäkten i resultatet linjärt över kontraktets löptid. Som leasetagare redovisas hyreskostnaden som kostnad under den period den avser.

18. Obeskattade reserver

Svensk skattelagstiftning ger företag möjlighet att genom avsättningar till obeskattade reserver minska årets skattepliktiga resultat. Förändringar av obeskattade reserver redovisas över resultaträkningen under rubriken Bokslutsdispositioner. I balansräkningen redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken Obeskattade reserver. I koncernredovisningen delas dotterbolagens och moderbolagets obeskattade reserver upp i uppskjuten skatt och eget kapital.

19. Skatt

Avkastningsskatt

I Sverige är livförsäkringsbolag skattskyldiga för avkastningsskatt. Denna skatt baseras på en schablonmässigt beräknad avkastning på värdet på de nettotillgångar vid årets ingång som avser Skandias sparprodukter. Skattesatsen är 15 procent för pensionsförsäkringar och kapitalpension och 30 procent för kapitalförsäkringar. Kostnaden beräknas varje år och redovisas som en skattekostnad i resultaträkningen. För de tillgångar som förvaltas för

försäkringstagarnas räkning i Skandias fondförsäkringsbolag dras gottgörelsen för denna skatt direkt från tillgångarna och redovisas i resultaträkningen i posten Övriga tekniska intäkter. Det finns här en omedelbar koppling mellan den avkastningsskatt som betalas och den kostnad som debiteras försäkringstagarna.

Inkomstskatt

Aktuell skatt

För en mindre andel av Skandias produkter, så kallade riskprodukter som till exempel sjukförsäkring, samt i övriga dotterbolag beräknas en inkomstskatt på resultatet. Aktuell skatt beräknas individuellt för varje bolag i koncernen. Bolagsskatten i Sverige är 22 procent av årets skattepliktiga resultat. Posten inkluderar även justering av inkomstskatt hänförlig till tidigare år.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden och baseras på temporära skillnader mellan redovisat och skattemässigt värde av tillgångar och skulder. Uppskjuten skatt debiteras eller krediteras i resultaträkningen, förutom i de fall då den är hänförlig till poster som debiteras eller krediteras direkt mot Eget kapital eller redovisas i Övrigt totalresultat. I dessa fall redovisas även skatteeffekten mot Eget kapital eller i Övrigt totalresultat. Uppskjutna skattefordringar på grund av underskott redovisas bara om det är sannolikt att dessa kommer att medföra lägre skattebetalningar inom en snar framtid.

Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser som förväntas gälla den period skulden betalas eller tillgången realiserar. Uppskjuten skatt har för räkenskapsåret 2017 beräknats med 22 procent. Uppskjutna skatteskulder eller fordringar diskonteras inte.

20. Koncernbidrag och aktieägartillskott i juridisk person

Aktieägartillskott redovisas direkt i Eget kapital hos mottagaren och som Aktier och andelar hos givaren. Koncernbidrag redovisas hos både mottagaren och givaren i posten Bokslutsdispositioner som en ökning eller minskning av årets resultat. På koncernnivå elimineras dessa poster.

21. Eventualförpliktelser

Under eventalförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som skuld eller avsättning. Detta då det inte är troligt att en kostnad kommer att uppstå och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. I de fall behov föreligger av ianspråktagande av garantiförbindelser redovisas antingen en avsättning eller skuld i balansräkningen samt kostnad i resultaträkningen.

22. Kassaflödesanalys

IAS 7 Kassaflödesanalys, tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till verksamheten. Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och fördelas på löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Finansieringsverksamheten är i princip obefintlig. Eftersom kassaflöden i försäkringsverksamheten påverkar kassaflödet från placeringsverksamheten redovisas båda under den löpande verksamheten. För fondförsäkringsverksamheten har nettoredovisning skett av förändringar av försäkringstekniska avsättningar och motsvarande placeringar. Förändringen av placeringstillgångar, vilka inte används direkt i rörelsen, redovisas under rubriken Kassaflöde från investeringsverksamheten. För att följa uppställningen som används för balansräkningen så särredovisas kassaflödet från bankverksamheten och redovisas i sin helhet som Kassaflöde från den löpande verksamheten.

2 Risker och riskhantering

1. Inledning

Skandias verksamhet ger upphov till olika typer av risker. Koncernens risktagande sker primärt i moderbolaget som står för den största delen av koncernens risk. Riskexponeringen domineras av marknadsrisk, det vill säga risk för minskade värden till följd av en negativ utveckling på finansmarknaderna, och då framförallt aktieprisrisk i moderbolagets traditionella förvaltning. Andra väsentliga risker är försäkringsrisker, kredit- och motpartsrisker samt operativa risker.

För att Skandia ska kunna maximera värdet till moderbolagets kunder över livstiden av deras försäkringar, samtidigt som de inte utsätts för alltför stora risker, behöver koncernens risker hanteras på ett lämpligt och effektivt sätt. Skandias riskhanteringssystem, såsom beskrivet nedan, syftar till att säkerställa en effektiv riskhantering.

Som en del i riskhanteringen begränsar Skandias styrelse hur mycket risk och vilka risker Skandia utsätter försäkringstagarna för. En av de mest centrala restriktionerna avser risken för att Skandia inte kan fullfölja sina åtaganden enligt försäkringsavtal. Genom att besluta om en limit för denna risk sätter styrelsen en begränsning för den samlade risk som Skandia kan ta i sin dagliga verksamhet. Limiten begränsar Skandias totala risknivå på såväl kort som lång sikt genom att den fastställer hur mycket kapital Skandia behöver hålla för sina risker, så kallade kapitalkrav. Även lagstiftningen reglerar hur mycket kapital i form av kapitalbas som försäkringsbolagen behöver hålla för att täcka sina risker. Skandia uppfyllde per den 31 december 2017 både interna och legala kapitalkrav med god marginal.

För att säkerställa att Skandia har tillräckligt mycket kapital för att täcka sina risker på lång sikt genomför Skandia varje år en framåtblickande analys av kapitaltäckningen, det vill säga att kapitalbasen är större än kapitalkravet. Analysen har ett femårigt perspektiv och utgår från rådande affärs- och investeringsplaner. I analysen undersöks hur kapitaltäckningen förväntas utvecklas de närmsta åren, samt vad påverkan skulle bli av olika stressscenarion.

De för Skandia mest allvarliga scenarion är en kortvarig chock på den finansiella marknaden och en långvarig lågräntemiljö kombinerad med en mild nedgång för risktillgångar. En kortvarig chock är baserad på en liknande marknadsutveckling som inträffade 2008. Scenariot lågräntemiljö kombinerat med mild nedgång för risktillgångar är en kombination av ett långvarigt lågränteläge, flera år utan avkastning för risktillgångar och en mildare nedgång på börsen. Inom regelverksområdet råder osäkerhet kring vilka regler som kommer att gälla för bolag som bedriver tjänstepensionsförsäkringsverksamhet, varför även olika regelverksscenarioer undersöks i analysen.

Scenarioanalysen visar på en god finansiell ställning och att Skandia klarar kapitaltäckningen i samtliga utvalda stressscenarion. Det krävs en kombination av en mycket allvarlig marknadsstress samt ett strängt regelverk för att Skandia ska tvingas ändra tillgångsallokering i sin traditionella livportfölj. Skandias ambition är att kunna erbjuda en attraktiv tillgångsallokering med hög förväntad avkastning och samtidigt uppfylla framtida legala kapitalkrav även i ett allvarligt stressscenario. Det är viktigt att förstå att denna ambition är väsentligt högre än de minimikrav som följer av nuvarande lagstiftning. De scenarion där ambitionen inte kan uppnås är mycket extrema och Skandia har då möjlighet att, genom att minska risken på tillgångssidan, uppfylla legala krav samt uppfylla sina åtaganden mot kunderna.

Interna kapitalkrav

I den interna styrningen använder Skandia en intern kapitalmodell som mäter storleken på Skandias risktagande i form av kapitalkrav. Skandias interna kapitalmodell ger Skandia en god förståelse av riskerna i verksamheten, vilket är en förutsättning för en effektiv riskstyrning inom koncernen.

Kapitalkraven baseras på hur Skandias tillgångar och skulder utvecklas i olika scenarier givet aktuell balansräkning och placeringsprofil. Kapitalkravet beräknas med en Value-at-Risk modell, ett års riskhorisont och konfidensnivån 99,5 procent. Konfidensnivån betyder att Skandia kan fullfölja sina åtaganden enligt försäkringsavtal under minst 199 av 200 år.

Legala kapitalkrav

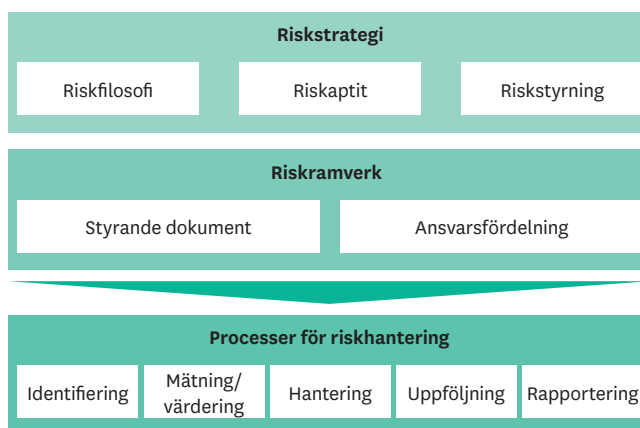
Moderbolaget har valt att tillämpa en av de övergångsregler som följde med implementeringen av Solvens 2 i svensk lag och tillämpar därmed Solvens 1 för tjänstepensionsförsäkring och Solvens 2 för övrig försäkring. Dotterbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livsförsäkring A/S i Danmark tillämpar Solvens 2 på hela verksamheten och beräknar kapitalkrav enligt den så kallade standardformeln. Skandias försäkringsgrupp omfattar hela Skandiakoncernen och av gruppreglerna i Solvensregelverket följer krav på en gruppbaserad kapitalbas som alltid är minst lika med ett gruppbaserat kapitalkrav.

Skandiakoncernen är sedan tidigare klassificerad som ett finansiellt konglomerat, och konglomeratet ska därför ha en kapitalbas som överstiger ett kapitalkrav enligt konglomeratreglerna. Försäkringsgruppens och konglomeratets kapitalkrav baseras på en blandning av Solvens 1 och Solvens 2 samt sektorregler för bank-, värdepappers- och svensk fondbolagsverksamhet. Per sista december 2017 uppfyllde Skandia alla legala kapitalkrav.

2. Riskhanteringssystemet

Styrelsen har beslutat om ett system för riskhantering som innehåller de strategier, processer och rapporteringsrutiner som behövs för att Skandia fortlöpande ska kunna identifiera, mäta/värdera, hantera, följa upp och rapportera sina risker. Systemet sammanfattas i nedanstående bild. Riskhanteringssystemet genomförs konsekvent inom Skandia och är anpassat efter moderbolagets speciella förutsättningar såsom varande ett ömsesidigt livförsäkringsbolag.

Riskhanteringssystem

Riskstrategi

En viktig del av riskhanteringssystemet är riskstrategin genom vilken styrelsen sätter övergripande ramar för Skandias och moderbolagets risktagande. Riskstrategin ska överensstämma med Skandias affärsstrategi och ses över vid ändrade interna eller externa förutsättningar som signifikant påverkar eller kan komma att påverka Skandias riskbild såsom uppdatering av affärsstrategin.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Skandias riskstrategi omfattar begreppen riskfilosofi, riskaptit samt riskstyrning. Riskfilosofin anger Skandias inställning till risk och risktagande och består av ett antal principer som styr Skandias risktagande, till exempel att Skandia verkar för en sund riskkultur baserad på öppenhet, transparens och kompetens. För att säkerställa att Skandia följer de principer som anges av riskfilosofin, behövs en riskaptit som begränsar hur mycket risk och vilka risker Skandia utsätter försäkringstagarna för.

Skandias riskaptit omfattar restriktioner kopplade till kapitalstyrka. En av de mest centrala restriktionerna avser risken för att Skandia inte kan fullfölja sina åtaganden enligt försäkringsavtal mot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade. Genom riskaptitlimiten sätter styrelsen en övergripande begränsning för Skandias samlade exponering mot försäkringsrisk, marknadsrisk, kredit- och motpartsrisk, samt operativ risk på såväl kort som lång sikt. Vidare omfattar riskaptiten en begränsning för Skandias likviditetsrisk i form av limiter för likviditetsrisk och skuldtäckning. Riskaptiten är även anpassad efter moderbolagets affärsmodell, speciella förutsättningar och verksamhet genom att Skandia har riskaptitrestriktioner för värderisk, värdefördelningsrisk och robusthet. Värderisk och värdefördelningsrisk syftar till att begränsa till exempel sänkningar av pensioner inom försäkringar med traditionell förvaltning. Robusthet syftar till att begränsa risken för att tillgångsallokeringen i traditionell förvaltning inte kan ge god avkastning efter en finansiell stress.

Inom de ramar som ges av riskaptiten ska Skandia fatta de affärsmässiga beslut som får mest positiv inverkan på försäkringskapitalet. Detta möjliggörs genom en aktiv framåtblickande riskstyrning som ger vägledning vid beslut kring risktagande. Exempel på processer och beslut genom vilka risker aktivt styrs är prissättning och lönsamhetsuppföljning, produktutveckling, samt förvaltningsprocesser inom moderbolagets kapitalförvaltning.

Riskramverk

Skandias riskstrategi konkretiseras genom Skandias riskramverk. Detta omfattar Skandias styrande dokument i form av policyer, instruktioner och riktlinjer samt ansvarsfördelning för riskhantering. Skandias styrande dokument reglerar riskhanteringsprocesser för respektive riskkategori, samt anger principer för fördelning av överskott i moderbolaget.

Ansvarsfördelning

Skandias ansvarsmodell för riskhantering baseras på principerna om tre så kallade försvarslinjer. Principerna syftar till att tydliggöra uppdelningen av ansvar gällande riskhantering och regelefterlevnad inom Skandia och skiljer mellan första, andra och tredje försvarslinjen. Första försvarslinjen ("riskägarna") styr och kontrollerar verksamheten. Funktionerna i andra försvarslinjen (riskhanteringsfunktionen, aktuarietjänsterna och regelefterlevnadsfunktionen) stödjer, följer upp och kontrollerar verksamhetsstyrningen samt kontrollen av risker och regelefterlevnad i första försvarslinjen, medan internrevisionsfunktionen i tredje försvarslinjen, utvärderar Skandias samlade hantering av risk och regelefterlevnad.

Styrelsen är den yttersta ägaren av Skandias riskhanteringssystem och genom att besluta om riskstrategi och de övergripande delarna av riskramverket i form av policyer fastställer de moderbolagets och koncernens attityd till risk. Moderbolagets styrelse har det yttersta ansvaret för Skandias risknivå och bedömning av kapitalbehov. Styrelsen ska även se till att kapitalplanering och riskanalys genomförs i samband med framtagandet av affärsplanen.

En stor del av styrelsens arbete görs i de olika styrelseutskotten. Utskotten är tillsatta för att, inom specificerade ramar, granska vissa områden såsom ersättningar, riskhantering med mera samt inför styrelsemöten

förbereda ärenden inom dessa områden. De inrättade styrelseutskotten är: ersättningsutskottet, risk- och revisionsutskottet, placeringsutskottet samt kund- och produktutskottet.

Moderbolagets vd har det övergripande operativa ansvaret för styrning, hantering och kontroll av Skandias risker och svarar för rapportering till styrelsen. Vd ansvarar för att förmedla och implementera styrelsens synsätt avseende riskhanteringssystemet samt säkerställa att det finns en implementerad och väl fungerande intern kontroll inom organisationen. Utifrån styrelsens övergripande styrdokument utfärdar vd mer detaljerade instruktioner för den operativa hanteringen av Skandias risker. Vd har även delegerat delar av sitt operativa ansvar för riskhantering till verksamhetschefer. Den övergripande riskhanteringen sker under vd:s ledning i den av vd utsedda koncernledningen.

För hantering av frågor som berör flera affärsområden och/eller funktioner har vd inrättat två tvärfunktionella kommittéer; Asset & Liability Managementkommittén (ALM-kommittén) och Försäkringskommittén. ALM-kommittén har till uppgift att analysera och bevaka solvensrisken samt besluta om fördelningen av de kortsiktiga riskmandat som moderbolagets kapitalförvaltning och dotterbolagen sedan förfogar över. I kommitténs uppgifter ingår även att bereda beslutsunderlag kring val av ramar och restriktioner för moderbolagets kapitalförvaltning. Försäkringskommittén ansvarar för styrning av utformningen av koncernens försäkringsprodukter, både ur ett risk- och lönsamhetsperspektiv samt ur ett rättviseperspektiv.

Riskhanteringsfunktionen är ansvarig för att övervaka riskhanteringssystemet vilket bland annat omfattar uppföljning och rapportering av Skandias risker. Riskhanteringsfunktionen är oberoende i förhållande till affärsrörelsen i Skandia och rapporterar till vd och styrelse. Funktionen leds av riskchefen som regelbundet ger en oberoende och samlad bild av Skandias väsentliga risker till vd, koncernledning och styrelse.

Riskhanteringsprocesser

Löpande riskhantering

Den löpande hanteringen av risker sker enligt processer som omfattar identifiering, mätning/värdering, hantering, uppföljning och rapportering av risker. Generellt gäller att riskhanteringsprocesserna ska vara effektiva i att säkerställa att Skandia verkar i linje med sin affärs- och riskstrategi, och att det finns en ändamålsenlig styrning och kontroll av risker inom hela organisationen. Skandia tillämpar följande definitioner av de väsentliga riskerna.

Definition

Livförsäkringsrisk (risker som uppstår i och med att försäkra individers liv)

Livförsäkringsrisk avser risken för förlust till följd av att verkligt utfall avviker från förväntat, exempelvis avseende livslängd och dödlighet. Livförsäkringsrisk kan delas upp i långlevnadsrisk, dödlighetsrisk, katastrofrisk (inom livförsäkring), driftskostnadsrisk och kundbeteenderisk.

Sjukförsäkring- och skadeförsäkringsrisk¹⁾ (risker som uppstår i och med att försäkra individers hälsa)

Sjukförsäkringsrisk avser risken för förlust på grund av underskattning av premier eller för lågt värderade försäkringstekniska avsättningar till följd av ökat insjuknande, permanent minskat tillfrisknande samt högre sjuklighetsgrad hos redan sjuka. Skadeförsäkringsrisk är risken för förlust på grund av underskattning av premier eller för lågt värderade försäkringstekniska avsättningar till följd av variation av tidpunkt, frekvens och svårighetsgrad för skador. Det finns även en katastrofrisk inom sjukförsäkrings- och skadeförsäkringsrisk till följd av risken för bland annat massolycksfall, koncentration och pandemi.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Marknadsrisk
Risken för förlust till följd av att värderingen av Skandias finansiella tillgångar minskar eller att värderingen av Skandias försäkringstekniska reserver ökar på grund av prisförändringar på de finansiella marknaderna.
Kredit- och motpartsrisk
Risken för förlust till följd av att en kredittagare inte fullgör sina förpliktelser. Kreditrisk kan delas upp i emittentrisk, motpartsrisk och koncentrationsrisk.
Likviditetsrisk
Risken för att Skandia vid förfalldatum inte kan fullgöra sina betalningsåtaganden eller endast kan göra detta till höga kostnader. Särskilt relevant för denna risk är oväntade kassaflöden.
Operativ risk
Risken för förlust till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar även legal risk samt compliancerisk, det vill säga risk för bristande efterlevnad av externa och interna regelverk.
Affärsrisk
Risken för att Skandias värde reduceras på grund av avvikelser från förväntat utfall för kostnader, volymer och marginaler etcetera.

¹⁾ Skadeförsäkringsrisk som inte har med individers hälsa att göra finns inte inom Skandiakoncernen.

Egen risk- och solvensanalys

Skandia genomför minst årligen en egen risk- och solvensanalys ("ERSA"). ERSA syftar till att säkerställa att Skandias solvens- och kapitalposition är förenlig med de krav som ställs i Skandias riskkaptit. Genom ERSA bedömer Skandia det aggregerade kapitalbehovet på kort och medellång sikt med utgångspunkt i den egna riskprofilen. Kapitalpositionen utvärderas med tre olika analyser; egen bedömning av kapitalbehov, stresstest, och framåtblickande analys. Genom den framåtblickande analysen bedöms framtida möjlig utveckling av kapitalkrav, kapitalbehov och kapitalbas över en femårsperiod, i förväntan såväl som i stressade scenarion. Den sammantagna bedömningen i ERSA är att Skandia i dagsläget är tillräckligt kapitaliserat och har en god kapitalposition.

Strategisk riskhantering

Skandia genomför riskanalyser i samband med större förändringar (internt eller externt) som påverkar Skandia på lång sikt och riskerar att påverka Skandias långsiktiga mål.

Skandia genomför årligen en framåtblickande analys av riskbilden och kapitalpositionen som ger ett långsiktigt perspektiv på Skandias kapitalposition. Analysen används både som ett underlag till ERSA men även inom affärs- och kapitalplaneringsprocessen. En långsiktig analys utifrån dessa perspektiv avgör huruvida Skandias kapitalposition är tillräcklig för att överleva och bevara affärsmodellen i en stressad situation. Genom kapitalplanering analyseras om Skandia har tillräckligt mycket kapital i förhållande till sina risker och uppfyller kapitalkrav i externa och interna regelverk på flerårig horisont.

Strategiska valsituationer hanteras främst genom en god analys och bra planering inför beslut och genomförandet av förändringar i verksamheten. En strategisk riskanalys genomförs i samband med Skandias strategi- och affärsplansarbete. Dessutom har Skandia en process för att utvärdera väsentliga förändringar i vilken strategiska riskanalyser ingår. Skandia fångar upp strategiska risker i samband med löpande riskhantering.

3. Riskhantering per riskkategori

I det följande beskrivs Skandias löpande hantering per riskkategori. Beskrivningen avser moderbolaget och de tillståndspliktiga dotterbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Skandiabanken AB (publ), Skandia Investment Management AB, Skandia Fonder AB och Skandia Link Livsforsikring A/S i Danmark. Hanteringen av livförsäkringsrisker, sjuk- och skadeförsäkringsrisker, operativ risk, och affärsrisk är i stora delar koncerngemensam och beskrivs därmed oberoende av verksamhetsform, medan marknadsrisk, kredit- och motpartsrisk samt likviditetsrisk är anpassade efter respektive bolags verksamhet.

Livförsäkringsrisk

Skandiakoncernens livförsäkringsrisker kommer från försäkringsåtaganden i form av traditionell livförsäkring och dödsfallsförsäkring i moderbolaget, fond- och depåförsäkring i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) samt fondförsäkring och traditionell livförsäkring i Skandia Link Livsforsikring A/S.

Långlevnadsrisk, dödlighetsrisk och katastrofrisk avseende livförsäkring

Långlevnadsrisk avser risken för oförväntad förlust till följd av permanent minskad dödlighet medan dödlighetsrisk avser risken för oförväntad förlust till följd av permanent ökad dödlighet. Katastrofrisk livförsäkring avser risk för oförväntad förlust till följd av ökad dödlighet på grund av extrema eller exceptionella händelser såsom till exempel pandemi.

Livslängden i Sverige och Danmark har historiskt ökat successivt över tid och denna utveckling förväntas fortsätta. I livslängdsantagandena för beräkning av försäkringstekniska avsättningar ingår därför en förväntad ökning av livslängden. Hur väl antagandet stämmer överens med verkligheten kontrolleras genom regelbundna dödlighetsundersökningar av det egna beståndet mot nationell statistik, där slutsatserna används för att justera prissättning samt för att uppdatera antaganden vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Risken för att tecknad affär är sämre än vad som antagits (moturval) begränsas genom att tillämpa ett produktregelverk som anger under vilka förutsättningar kunder får teckna och ändra sina försäkringar. Till exempel kan ett hälsointyg behövas för att kunden ska få lägga till ett återbetalningsskydd till sin försäkring. I moderbolaget används återförsäkring för att återförsäkra de största individuella exponeringarna inom dödsfallsförsäkring, vilket gör att koncentrationsrisk mot enskilda individer undviks. Skandia har även en katastrofterförsäkring som gäller exceptionella händelser med efterföljande skador, vilket således täcker vissa typer av katastrofer.

Driftskostnadsrisk

Driftskostnadsrisk avser risken för oförväntad förlust till följd av permanent högre kostnader. Administrativa driftskostnader följs kontinuerligt upp av verksamheten. Analyserna används sedan för prissättning och som utgångspunkt för aktuariefunktionens analys och bedömning av framtida driftskostnader för att ta fram relevanta driftkostnadsantaganden för beräkning av försäkringstekniska avsättningar.

Kundbeteenderisk (annullationsrisk)

Risken avser förlust till följd av att kunderna ändrar sitt beteende vid utövande av optioner enligt försäkringsavtalen. De flesta sparförsäkringar kan återköpas eller flyttas, det vill säga försäkringsavtalet kan sägas upp före förfalldagen. Återköp eller flytt kan orsaka förlust av framtida intäkter men även likviditetsproblem, se även avsnitt om hantering av likviditetsrisk. Risken hanteras främst genom att erbjuda produkter med bra egenskaper under hela avtalsperioden och genom att en ge en god löpande service.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Sjukförsäkringsrisk

Sjukförsäkring- och premiebefrielseförsäkring ger ekonomisk ersättning beroende på enskilda personers hälsa.

Skandiakoncernens sjukförsäkringsrisk återfinns i form av sjuk- och premiebefrielseförsäkring i moderbolaget och Skandia Link Livsforsikring A/S samt i form av premiebefrielseförsäkring i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Hantering i Sverige

Hantering av sjukförsäkringsrisk sker genom ett aktivt arbete med hälsa i ett program som heter "hälsokedjan", vilket syftar till att förebygga ohälsa samt förkorta sjukfrånvaro. Försäkringstagare (företag) "sporrar" att göra ett bra hälsoarbete för sina anställda genom att belönas med lägre premier baserat på hälsoynkeltal. Arbetet har lett till friskare försäkrade, lägre premier för försäkringstagare (företag) samt lägre kostnader för Skandia. Ersättning vid sjukdom har ett beroende till varje lands statliga sjukförsäkringssystem, samt att sjukligheten ändrar sig över tid. Skandia genomför kontinuerliga analyser över insjuknade och tillfriskande, för att kunna ta hänsyn till relevanta antaganden vid premiesättning och beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Det sker en riskbedömning vid tecknande av försäkring för enstaka individer vilket minskar moturvalsrisken. De största individuella exponeringarna inom sjukförsäkring återförsäkras.

Hantering i Danmark

Skandia är en liten aktör gällande sjukförsäkring på danska marknaden. Hantering av sjukförsäkringsrisk sker genom riskreducering i form av ett omfattande återförsäkringsprogram. Detta gör att Skandia Link Livsforsikring A/S har en liten exponering mot sjukförsäkringsrisk.

Skadeförsäkringsrisk

Skadeförsäkringsrisker finns i moderbolaget och i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) samt Skandia Link Livsforsikring A/S främst i form av privatvårdsförsäkring. Genom Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) är Skandia en stor aktör avseende privatvårdsförsäkring på den svenska marknaden. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) har även olycksfallsförsäkringar. Skadeutfall följs upp och resultatet används för att förbättra prissättning och antagande för beräkning av försäkringstekniska avsättningar.

Känslighetsanalys

Av tabellen nedan framgår hur resultatet skulle påverkas om dödligheten, sjukligheten, kundbeteende avseende återköp och flytt samt driftskostnader förändrades. Tabellen visar känsligheten i moderbolagets totala avsättningar respektive driftskostnader. Analyserna är genomförda utan hänsyn tagen till eventuella korrelationer mellan antaganden. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ränteförändringar framgår av avsnittet om marknadsrisk.

Försäkringsrisker moderbolaget

MSEK Riskfaktor	Riskexponering		Påverkan på resultatet		Förändring 1 år
	2017	2016	2017	2016	
Långlevnadsrisk	240 951	237 376	-5 728	-5 772	44
Sjukförsäkringsrisk	4 535	4 946	-1 898	-1 973	75
Kundbeteenderisk	208 550	187 607	-645	-570	-75
Driftskostnadsrisk	1 199	1 160	-120	-116	-4

Känslighetsfaktorer

Långlevnadsrisk	En omberäkning av FTA med en sänkt döds sannolikhet på 20%.
Sjukförsäkringsrisk	Beräknas som resultatpåverkan av att årets utfall blir ovanligt ogynnsamt (insjuknande ökar med 50%) samt att avvecklingen av sjukfall blir lägre än förväntat (avveckling minskar med 20% och invaliditetsgraden ökar med 20%).
Kundbeteenderisk	Beräknas som summan av 20% av förutbetalda anskaffningskostnader och 20% av eventuella underskott samt 0,15% av försäkringskapitalet på försäkringar som är flytt- eller återköpbara.
Driftskostnadsrisk	Beräknas som 10% av de årliga fasta kostnaderna.

10 största svenska innehaven	MSEK	10 största utländska innehaven	MSEK	Valutafördelning valutarisk	MSEK
Atlas Copco	3 031	Novo Nordisk	884	AUD	2 281
Volvo	2 620	Royal Dutch Shell	554	CAD	522
Investor	2 249	Nestle	469	CHF	953
Sandvik	1 737	Novartis	437	DKK	2 263
Hexagon	1 549	Roche Holding	428	EUR	6 716
Hennes & Mauritz	1 409	Apple	386	GBP	7 555
Ericsson	1 256	Toyota Motor	359	HKD	1 103
Kindred Group	1 125	Allianz	324	JPY	4 280
Investment Group Kinnevik	1 016	Unilever	303	NOK	-191
Nordea	992	BNP Paribas	302	NZD	59
	16 984		4 446	SGD	437
				USD	79 301
					105 279

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Matchningsrisk

Moderbolaget

Med matchningsrisk avses risken för att kunden får oönskade produkt-egenskaper till följd av sammansättningen av tillgångar och skulder. En stor matchningsrisk beror på svårigheten att få produktens värde att utvecklas stabilt under stora förändringar på räntemarknaden. Det löpande arbetet avseende hantering av matchningsrisk på tillgångs- och skuldsidan sker inom kapitalförvaltningen. Speciellt hanteras matchningsriskerna mellan tillgångar och skulder med avseende på till exempel duration och belopp.

Utöver ovanstående sker även hantering av matchningsrisken utifrån ett bolagsövergripande perspektiv genom beräkning av riskkapital och framåtblickande riskhantering i form av kapitalplanering. Matchningsrisk hanteras även i samband med produktutformning av försäkringar.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s risker analyseras i Asset & Liability Committee (ALCO) som även ansvarar för den tillgångsportfölj som används för att durationsmatcha bolagets egna åtaganden avseende premiebefrielse-, privatvårds- och gruppolycksfallförsäkring där bolaget bär risken.

Marknadsrisk

Skandias marknadsrisk domineras av marknadsrisk i moderbolagets produkter och placeringar, främst i den traditionella förvaltningen. Marknadsrisk finns även i dotterbolagen, främst i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandiabanken AB (publ).

Moderbolaget

Kapitalförvaltningen hanterar inom givna ramar och mandat moderbolagets marknadsrisk på tillgångssidan, med undantag av moderbolagets affärsstrategiska placeringar som hanteras enligt särskilda regler. Marknadsriskerna delas upp i aktiekursrisk, råvarurisk, valutarisk, fastighetsrisk, ränterisk och spreadrisk. Moderbolagets tillgångar placeras i olika typer av tillgångsslag, instrument, olika valutor och med stor geografisk spridning. Styrelsen fastställer övergripande regler och riktlinjer för hur Skandias livbolag får placera sina tillgångar i enlighet med den så kallade aktsamhetsprincipen.

Styrelsen anger bland annat intervall för tillgångsklassernas andel av portföljen och andra restriktioner som ska gälla för risktagandet, såsom beaktande av speciella produktkrav, så kallade produktspecifika tillgångsportföljer. Inom, av styrelsen, fastställda ramar fattar styrelsens placeringsutskott beslut om övergripande fördelning av placeringstillgångar på tillgångsslag, som exkluderar affärsstrategiska tillgångar samt beaktar produktspecifika tillgångsportföljer. Den övergripande hanteringen av matchningsrisk, ränterisk på tillgångs- och skuldsidan, sker i samband med beredning av beslutsunderlag till styrelsens placeringsutskott och den löpande hanteringen av tillgångarna. Placeringsutskottet fastställer även övergripande förvaltningsstrategier inom och mellan tillgångsslag samt intervall för rebalansering av placeringstillgångarna. Vd har delegerat samtliga befogenheter till chefen för kapitalförvaltningen. Chefen för kapitalförvaltningen ansvarar för att förvalta placeringstillgångarna inom de av styrelsen och placeringsutskottet satta ramarna och riktlinjerna samt för att hålla portföljens totala risk inom det tilldelade riskmandatet.

För att uppnå avkastningsmålet och en god riskspridning är det nödvändigt att ha en väl diversifierad tillgångsportfölj som dessutom ger en rimlig matchning av ränteriskerna i moderbolagets åtaganden. Moderbolagets tillgångsportfölj innehåller således en stor andel räntebärande tillgångar men också ett antal andra tillgångsslag såsom noterade aktier, fastigheter, råvaror med mera. En del av portföljen utgörs av onoterade tillgångar (private equity). Onoterade tillgångar är mindre bolag som är under utveckling och som ännu inte är noterade på börsen. Den noterade aktieportföljen

är i sin tur fördelad på olika länder och sektorer, vilket ytterligare bidrar till riskdiversifieringen. Inom kapitalförvaltningen finns en funktion som följer upp att kapitalförvaltningen som helhet samt enskilda förvaltare håller sig inom givna limiter och mandat, både de limiter som har beslutats av styrelsen och placeringsutskottet såväl som de limiter/mandat som har beslutats av ALM-kommittén och chef kapitalförvaltning.

Av tabellen nedan framgår känsligheten för marknadsrisk och kreditrisk.

Finansiella risker moderbolaget

MSEK Riskfaktor	Riskexponering		Påverkan på resultatet		Förändring 1 år
	2017	2016	2017	2016	
Ränterisk åtaganden	245 596	242 433	-18 777	-17 380	-1 397
Ränterisk tillgångar	209 327	198 381	3 716	2 762	955
Ränterisk, nettopåverkan			-15 455	-14 978	-477
Aktiekursrisk	201 873	191 084	-72 543	-71 586	-957
Fastighetsrisk	50 411	45 293	-17 644	-15 853	-1 791
Kreditrisk	172 972	150 136	-2 066	-877	-1 190
Valutarisk	-41 661	30 234	-4 166	-3 023	-1 143

Känslighetsfaktorer

Ränterisk	Beräknas som resultatpåverkan från minskade räntnivåer med 1%-enhet för nominella tillgångar och skulder och 0,5%-enhet för reala tillgångar och skulder.
Aktiekursrisk	Beräknas som en kursnedgång på 40% för svenska aktier och en kursnedgång på 37% för utländska aktier.
Fastighetsrisk	Beräknas som en prisnedgång på 35% på fastigheter.
Kreditrisk	Beräknas som förändring i värdet på räntebärande tillgångar givet förändring i ränteskillnad mellan tillgången och riskfri ränta. Ränteskillnaden ökas med det sämsta av en fördubbling av ränteskillnad eller en ökning av ränteskillnaderna på 0,25%-enheter.
Valutarisk	Beräknas som en kursförändring med +/- 10% gentemot svenska kronor för respektive utländsk valuta (utländska aktier exkluderade)

Som framgår av tabellen utgör aktiekursrisken den största enskilda riskfaktorn. Det bör noteras att aktiekursrisken för utländska aktier inkluderar valutakursrisken på dessa tillgångar.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s direkta exponering för marknadsrisk på egna investeringar är begränsad. Hanteringen av egna investeringar, det vill säga styrning och mandat, regleras av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s interna styrdokument. Uppföljning av skuldtäckning, utfall och risk hanteras i bolagets Asset and Liability Committee (ALCO). Därutöver är Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) indirekt exponerat för marknadsrisk då intäkterna till stor del består av avgifter från kundernas tillgångar under förvaltning vilka påverkas av tillgångarnas värdeförändring. Riskhantering i form av kontroller utövas med avseende på dessa risker.

Skandiabanken AB (publ)

Skandiabanken AB (publ) exponeras för marknadsrisk primärt i form av ränte- och valutakursrisk. Det yttersta ansvaret för Skandiabanken AB (publ)s marknadsrisk åligger styrelsen medan vd har ansvaret för den löpan-

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

de förvaltningen. Vd har delegerat ansvaret för ränte- och valutakursrisk till CFO. Treasuryavdelningen ansvarar för daglig hantering av ränterisk och valutakursrisk.

Ränterisk uppkommer då räntebindningstider för tillgångar, skulder och derivatinstrument inte sammanfaller och det verkliga värdet eller framtida kassaflöden påverkas av förändringar i marknadsräntor. Skandiabanken AB (publ)s låga känslighet för ränterisker ligger i linje med en målsättning att resultaträkningen i möjligaste mån ska spegla den egentliga bankrörelsen och vara begränsat påverkbar av externa faktorer som tillfälliga svängningar i marknadsräntor. Huvuddelen av bankens in- och utlåning, efter riskavtäckning, är kortfristig, vilket innebär att påverkan på marknadsvärdet är liten då räntorna förändras. Den ränterisk som uppkommer avseende fastföräntade bolånekrediter reduceras genom räntederivat som omvandlar fast räntebindning till rörlig.

Exponering för valutakursrisk som uppkommer i samband med handel för kunders räkning, det vill säga fond- och aktiehandel på de internationella valutamarknaderna samt valutaexponeringar som uppstår vidare via kundaktiviteter som till exempel banktransaktioner, säkras med valutaterminer och valutaswappar. Valutakursrisken beräknas på samtliga exponeringar i utländsk valuta hänförligt till tillgångar, skulder samt åtaganden utanför balansräkningen. Positionerna värderas till aktuellt marknadsvärde samt omräknade till svenska kronor enligt balansdagskurs.

Kredit- och motpartsrisk

Även Skandias kredit- och motpartsrisk domineras av kredit- och motpartsrisk i moderbolagets traditionella förvaltning. Kredit- och motpartsrisk finns även i dotterbolagen, främst i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och i Skandiabanken AB (publ).

Moderbolaget

Moderbolagets exponering mot kredit- och motpartsrisk omfattar huvudsakligen exponering mot motparter och emittenter med hög kreditvärdighet och den sammantagna kreditrisken är låg. Styrelsens placeringsutskott fattar beslut om en kreditinstruktion som definierar de ramar och limiter som ska gälla för Skandias livbolags kreditrisker. Endast emittenter och motparter inom OECD-området är godkända. Kreditvärdigheten hos dessa bedöms med hjälp av information från erkända kreditvärderingsinstitut och bolagets egna bedömningar. Kreditrisken begränsas genom att en högsta exponering tillåts per kreditvärdighetskategori och per emittent/motpart. Vid handel med OTC-derivat ska giltiga ISDA- och CSA-avtal finnas samt daglig överföring av säkerheter.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) är exponerat för kredit- och motpartsrisk, bland annat i samband med placeringar av skuldtäcknings-

Kreditkvalitet på finansiella tillgångar 2017

Koncern	AAA	AA	A	BBB	BB	B Ingen rating	Totalt
Utlåning till allmänheten	887	—	—	—	—	58 302	59 189
Utlåning till kreditinstitut	0	0	412	0	0	5	417
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	183 288	12 182	8 785	2 545	197	356	208 425
Derivat	-1	88	571	301	—	0	1 376
Lån	—	0	0	0	0	343	2 841
Återköpstransaktioner	0	5 823	9 273	0	0	0	15 096
	184 174	18 093	19 041	2 846	197	699	287 687

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper	175 205	7 153	8 578	2 545	197	356	1 039	195 073
Derivat	—	94	593	301	—	—	417	1 405
Lån	—	—	—	—	—	343	2 841	3 184
Återköpstransaktioner	—	5 823	9 273	—	—	—	—	15 096
	175 205	13 070	18 444	2 846	197	699	4 297	214 758

Kreditkvalitet på finansiella tillgångar 2016

Koncern	AAA	AA	A	BBB	BB	B Ingen rating	Totalt
Utlåning till allmänheten	425	—	—	—	—	56 308	56 733
Utlåning till kreditinstitut	—	76	149	—	—	5	230
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	172 721	10 952	5 485	1 688	410	821	193 583
Derivat	—	1 684	1 251	44	—	—	2 979
Lån	—	—	—	—	—	—	3 006
Återköpstransaktioner	—	—	5 654	—	—	—	5 654
	173 146	12 712	12 539	1 732	410	821	60 825

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper	164 681	6 163	4 876	1 688	410	621	981	179 420
Derivat	—	1 677	1 137	44	—	—	—	2 858
Lån	—	—	—	—	—	—	3 006	3 006
Återköpstransaktioner	—	—	5 654	—	—	—	—	5 654
	164 681	7 840	11 667	1 732	410	621	3 987	190 938

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Löptidsfördelning skulder

Koncernen	2017						2016					
	Inom 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	Över 15 år	Totalt	Inom 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	Över 15 år	Totalt
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	291	3	0	—	—	294	302	—	—	—	—	302
Livförsäkringsavsättningar	15 789	57 222	53 428	40 691	78 037	245 167	15 651	55 785	51 999	39 071	77 159	239 665
Avsättning för oreglerade skador	1 217	2 212	1 483	638	393	5 943	851	2 339	1 612	668	450	5 920
Övriga försäkringstekniska avsättningar	6	14	17	—	—	37	4	12	16	—	—	32
Försäkringstekniska avsättningar för försäkringar för vilka livförsäkrings- tagarna bär risk	105 204	28 985	27 004	21 342	18 913	201 448	96 216	25 565	24 887	20 401	20 209	187 278
Andra avsättningar	1 019	857	878	710	2 098	5 562	899	1 007	826	658	2 354	5 744
Emitterade värdepapper	5 811	19 502	—	—	—	25 313	5 039	17 098	—	—	—	22 137
Inlåning och upplåning från allmänheten	35 672	60	110	131	—	35 973	35 162	184	—	—	—	35 346
Skulder till kreditinstitut	58	—	—	—	—	58	61	—	—	—	—	61
Skulder avseende direkt försäkring	2 080	0	—	—	—	2 080	1 817	—	—	—	—	1 817
Skulder avseende återförsäkring	0	—	—	—	—	0	6	—	—	—	—	6
Derivat	953	675	72	7	6	1 713	597	204	1 218	96	128	2 243
Återköpstransaktioner	16 166	—	—	—	—	16 166	6 933	0	—	—	—	6 933
Totalt övriga skulder	3 862	-10	-73	—	—	3 779	5 627	7	—	—	—	5 634
Totala kontraktuella skulder	188 128	109 520	82 919	63 519	99 447	543 533	169 165	102 201	80 558	60 894	100 300	513 118
Moderbolaget												
Livförsäkringsavsättningar	15 509	57 058	53 331	40 714	78 466	245 078	15 197	55 477	51 927	39 202	77 949	239 752
Avsättning för oreglerade skador	670	1 487	1 117	547	315	4 136	331	1 653	1 220	631	387	4 222
Försäkringstekniska avsättningar för försäkringar för vilka livförsäkrings- tagarna bär risk	784	—	—	—	—	784	551	—	—	—	—	551
Andra avsättningar	244	—	—	—	—	244	321	—	—	—	—	321
Skulder avseende direkt försäkring	1 644	—	—	—	—	1 644	1 343	—	—	—	—	1 343
Skulder avseende återförsäkring	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	6
Derivat	944	677	68	6	9	1 704	596	208	1 223	88	86	2 201
Återköpstransaktioner	16 166	—	—	—	—	16 166	6 933	—	—	—	—	6 933
Totalt övriga skulder	1 532	—	—	—	—	1 532	3 864	—	—	—	—	3 864
Totala kontraktuella skulder	37 493	59 222	54 516	41 267	78 790	271 288	29 142	57 338	54 370	39 921	78 422	259 193

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

tillgångar. Placeringarnas kredit- och motpartsrisk begränsas bland annat av restriktioner för koncentrationsrisk, duration och kreditvärdighet.

Skandiabanken AB (publ)

Det yttersta ansvaret för Skandiabankens kreditrisk åligger styrelsen medan vd har ansvaret för den löpande förvaltningen. Vd har delegerat ansvaret för kreditrisk avseende utlåning till allmänheten till kreditchefen. Ansvaret för kreditrisk avseende total likviditet och stora exponeringar har vd delegerat till CFO.

Skandiabanken AB (publ)s utlåning till allmänheten avser hushållsexponeringar till privatpersoner, primärt i form av bolånekrediter med säkerhet i fastighet eller bostadsrätt, avbetalning, privatlån, konto- och kortkrediter samt depåutlåning.

Risken hanteras genom att samtliga kreditansökningar prövas genom en bedömning av kreditsökandens återbetalningsförmåga och finansiella ställning samt en värdering av erhållen säkerhet. Hantering av kreditrisker för hushållsexponeringar syftar till att reducera kreditförlusterna och målsättningen är att lånefordringar i största möjliga omfattning ska bestå av ett stort antal krediter med låg risk och god riskspridning.

Likviditet placeras i kort utlåning och räntebärande värdepapper med motparter inom stat, kommun, institut och företag. Risken hanteras genom att exponeringarna prövas genom en bedömning av motpartens återbetalningsförmåga och finansiella ställning samt en värdering av eventuell erhållen säkerhet. Motpartsrisk avser risker kopplade till förändringar i marknadsvärdet för derivat, återköpsransaktioner och lån av värdepapper. Motpartsrisk mäts och limiteras i enlighet med gällande interna processer.

Koncentrationsrisker avser risker hänförliga till finansiella instrument med likartade egenskaper och som kan komma att påverkas på likartat sätt av omvärldsförändringar. Skandiabanken AB (publ) följer upp koncentrationer ur olika perspektiv såsom geografisk fördelning per land och inom respektive land samt större exponeringar mot enskilda kunder och grupper av kunder med inbördes anknytning.

Kreditriskexponering 2017

Koncern	Brutto	Erhållna säkerheter ¹⁾	Netto
Utlåning till allmänheten	59 189	145 230	1 541
Utlåning till kreditinstitut	417	—	417
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾	208 426	—	208 426
Derivat ²⁾	1 375	-343	1 719
Lån ²⁾	3 184	—	3 184
Återköpsransaktioner ²⁾	15 096	—	15 096
	287 687	144 887	230 383

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾	195 073	—	195 073
Derivat ²⁾	1 405	-343	1 748
Lån ²⁾	3 184	—	3 184
Återköpsransaktioner ²⁾	15 096	—	15 096
	214 758	-343	215 101

¹⁾ För Utlåning till allmänheten avses värdet av säkerheterna.

²⁾ Beloppen är inklusive upplupna räntor.

Kreditriskexponering 2016

Koncern	Brutto	Erhållna säkerheter ¹⁾	Netto
Utlåning till allmänheten	56 733	138 182	1 143
Utlåning till kreditinstitut	230	—	230
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾	193 583	—	193 583
Derivat ²⁾	2 979	1 701	1 278
Lån ²⁾	3 006	—	3 006
Återköpsransaktioner ²⁾	5 654	15	5 639
	262 185	139 898	204 879

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾	179 420	—	179 420
Derivat ²⁾	2 858	1 701	1 157
Lån ²⁾	3 006	—	3 006
Återköpsransaktioner ²⁾	5 654	15	5 639
	190 938	1 716	189 222

¹⁾ För Utlåning till allmänheten avses värdet av säkerheterna.

²⁾ Beloppen är inklusive upplupna räntor.

Likviditetsrisk

Moderbolaget

I Skandias livbolag råder normalt sett ett överskott på likviditet, främst på grund av att kundernas åtaganden har en lång duration. Som framgår av tabellen ovan har drygt 60 procent av moderbolagets åtaganden en löptid överstigande fem år.

Skandias livbolags största likviditetsrisk följer av en potentiell massannullation, där stora likviditetsutflöden kan behöva ske på kort tid. Skandias livbolag är även utsatt för marknadslikviditetsrisk. I ett stressat marknads läge kan bolaget tvingas till en omallokering på tillgångssidan för att uppfylla legala solvens- och kapitaltäckningskrav. I ett sådant läge är det centralt att tillgångarna är tillräckligt likvida för att möjliggöra en sådan omallokering. Likviditetsrisk skulle även kunna uppstå till följd av kreditrisk, men i Skandias livbolags fall är detta mindre relevant eftersom motparterna håller hög kreditkvalitet.

Skandias livbolag hanterar likviditetsrisk dels genom en av styrelsen fastställd riskkapitlimit och dels genom av styrelsen fastställda krav på likviditetsreserv och likvida tillgångar inom ramen för kapitalförvaltningens tillgångsförvaltning. Enligt moderbolagets policy om investeringar i placeringstillgångar ska likviditetsreserver av tillräcklig omfattning finnas omedelbart tillgängliga. Lågst 10 procent av placeringstillgångarna placeras i likvida korta räntebärande placeringar, statsobligationer med tillfredsställande kreditvärdighet eller svenska säkerställda bostadsobligationer med högsta kreditvärdighet. Därutöver ska likviditeten i placeringstillgångarna vara tillfredsställande god och innehålla minst 50 procent likvida värdepapper.

Likviditetsplanering och flödesanalyser baserade på försäkringsrörelsens utveckling beaktas även vid långsiktig planering och styrning av tillgångslag inom kapitalförvaltningen.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

I Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) kan ett oväntat likviditetsbehov uppstå främst i samband med kundernas fondbyten inom fond- och depåförsäkring. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) hanterar likviditetsrisken genom att verksamheten har rutiner för övervakning av likviditetssituationen på kort och medellång sikt. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s ALCO följer upp likviditeten och likviditetsriskerna löpande, bland annat genom att övervaka likviditetssituationen gentemot stressscenarior för likviditetsrisk på kort och medellång sikt.

Skandiabanken AB (publ)

Det yttersta ansvaret för Bolagets likviditetsrisk åligger styrelsen. Vd har delegerat ansvaret för likviditetsrisk till CFO. Treasuryavdelningen ansvarar för den dagliga likviditetshanteringen. Likviditeten investeras och finansieras i svenska kronor.

Inom hanteringen av likviditet ingår dagliga stresstester, prognostisering av likviditet och finansieringsbehov, hantering av överskottlikviditet, beredskapsplaner för likviditet samt en årlig intern likviditetsutvärdering som en del i den Interna Kapital- och LikviditetsUtvärderingen (IKLU). IKLU innehåller kontinuerlig och grundlig utvärdering av samtliga komponenter som tillsammans utgör och/eller stödjer Skandiabanken AB (publ)s ramverk för likviditetshantering.

Treasury mäter både kortfristig och långfristig likviditetsrisk. Kortfristig likviditet hanteras på interbankmarknaden genom kontinuerlig bevakning av kända framtida in- och utflöden i kombination med prognos på förväntade flöden baserat på erfarenhet av kundernas beteende. För att säkerställa beredskap i situationer där Skandiabanken AB (publ) är i akut behov av likviditet håller Skandiabanken AB (publ) en likviditetsreserv. Likviditetsreserven består av tillgängliga medel som Treasury förfogar över och som är godtagbara som säkerhet hos Riksbanken. Likviditetsreserven säkerställer att Skandiabanken AB (publ) har möjlighet att omvandla tillgångar med kort varsel till likvida medel.

Operativ risk

Operativ risk är en naturlig följd av bedrivandet av verksamheten och förekommer således i alla bolag och alla typer av verksamhet inom Skandia. Effekter av operativa risker uppkommer vanligtvis i form av kostnader eller ryktesförluster. Hanteringen av operativ risk är därmed enhetligt utformad inom koncernen. Det är varken möjligt eller kostnadseffektivt att försöka eliminera alla operativa risker i verksamheten. Skandia strävar efter att begränsa eller mildra effekterna av eventuella förluster till följd av operativa risker med hänsyn tagen till Skandias verksamhet. Större incidenter och kostnader är mycket sällsynta och Skandia arbetar målmedvetet för att förhindra att denna typ av händelser inträffar.

Styrelsen har beslutat om ett internt regelverk för operativ riskhantering. Regelverket omfattar Skandias process för hantering och rapportering av risker och anger styrelsens risktolerans för operativa risker. Ansvaret för att löpande hantera operativa risker är en integrerad del av chefsansvaret inom Skandia. Till stöd för hanteringen har Skandia en så kallad självutvärderingsprocess samt en process för incidenthantering. Årligen genomför varje enhet en självutvärdering av operativa risker som uppdateras kvartalsvis inför riskrapportering. Utvärderingen syftar till att identifiera och bedöma risker, samt att ta fram åtgärder för att hantera dessa. Hanteringen inkluderar även risker i verksamhet som läggs ut hos intern eller extern part. Detta innebär att information regelbundet inhämtas om risker och incidenter i den utlagda verksamheten. Respektive riskägare beaktar denna information när total riskexponering bedöms. Alla medarbetare ska rapportera incidenter inom sin respektive verksamhet. Genom att registrera incidenter erhålls incident- och förlustdata vilken hjälper verksamheten att analysera och förstå riskerna bättre i syfte att minska operationella förluster. Alla incidenter följs upp och åtgärdsplaner tas fram för att reducera och, om möjligt, eliminera eventuella negativa konsekvenser.

Skandia har även styrdokument för beslutsprocessen vid införande av nya eller vid väsentliga förändringar i produkter, tjänster, marknader, processer, IT-system samt vid större förändringar i verksamhet och organisation. Syftet är att säkerställa att förändringarna har gynnsam effekt på Skandias lönsamhet, kapitalsituation och varumärke. Processen omfattar bland annat en lönsamhetsanalys och en analys av förändringens påverkan på Skandias samlade riskbild.

Som ett stöd för riskhanteringen har Skandia ett koncerngemensamt så kallat Governance-, Risk- och Compliancesystem. Systemet stödjer hanteringen av operativa risker såväl som affärsrisker och strategiska risker. Systemet används även för rapportering och uppföljning av incidenter.

För att säkerställa att Skandia kan driva den affärskritiska verksamheten på en acceptabel nivå vid störningar och avbrott finns det en struktur och process för beredskaps- och kontinuitetshantering. Målet för denna är att Skandias väsentliga processer kan upprätthållas på en acceptabel nivå trots inträffade och önskade interna eller externa störningar. Det finns även en krisledningsgrupp som utgör ett strategiskt stöd till vd under en eventuell krissituation.

Affärsrisk

Affärsrisk förekommer i alla bolag inom Skandia. Med affärsrisk avses risken för att Skandias värde reduceras på grund av avvikelser från förväntat utfall för volymer, kostnader och marginaler et cetera. För Skandias vinstutdelande bolag leder minskad nyförsäljning och pressade marginaler till minskad lönsamhet och att bolagets värde på sikt minskar. För Skandias livbolag leder en nyförsäljning som inte motsvarar förväntan i förlängningen till minskad kostnadsdelning vilket får negativ inverkan på försäkringstagarnas framtida pension. Minskade volymer kan också leda till en sämre solvensposition på lång sikt, särskilt i ett stressat marknads läge.

Affärsrisk hanteras övergripande i samband med Skandias affärsplaneringsprocess. Metodik för löpande identifiering och värdering av affärsrisker är i stort överensstämmande med den metodik som tillämpas inom koncernen för operativa risker.

Skandia Investment Management AB

Skandia Investment Management AB bedriver kapitalförvaltning genom att handla i finansiella instrument som är placerade på kundernas tillgångskonton. Skandia Investment Management AB har under året inte utfört finansiell handel för egen räkning utan endast inom ramen för de diskretionära mandat bolaget fått från kunder. Bolaget har två koncerninterna kunder; Skandias livbolag och Skandia Fonder AB, och all handel med finansiella instrument inom de diskretionära mandat har gjorts i deras namn. Undantaget är handel med Skandia Investment Management ABs egna kapital, vilket är placerat på bankkonto och i säkerställda obligationer med god kreditkvalitet och marknadlikviditet. Skandia Investment Management AB är utsatt för operativ risk, affärsrisk och strategisk risk, vilka hanteras enligt koncernens processer för riskhantering.

Skandia Fonder AB

Skandia Fonder ABs verksamhet består av förvaltning av fonder (internt och externt utlagda), administration, distribution samt produktutveckling. Verksamheten ger upphov till operativ risk, affärsrisk och strategisk risk vilka hanteras i enlighet med koncernens processer för riskhantering.

Skandia i Danmark

Skandia Link Livsförsäkring A/S har ett run-off bestånd av produkter med garanti, vilket avyttrades den 1 januari 2018. Bolagets hantering av försäkringsrisk beskrivs ovan. Hanteringen av övriga risker överensstämmer i stora delar med det som beskrivits för Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Noter till resultaträkningen

3 Premieinkomst, livförsäkringsrörelsen

Koncernen	Individuell		Grupp		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Periodisk premie i form av inbetalda premier	4 049	3 795	5 593	5 884	9 642	9 679
Engångspremie i form av inbetalda premier	8 257	6 284	260	264	8 517	6 548
Premieinkomst i form av tilldelad återbäring	96	95	261	240	356	335
Premieinkomst avseende inflyttade försäkringar	4 699	2 048	890	456	5 589	2 504
Portföljpremier, mottagna	431	528	296	442	727	970
Premieskatt	-1	-2	-29	-31	-30	-33
	17 531	12 748	7 271	7 255	24 802	20 003

Av den totala premieinkomsten avser 24 385 (19 600) MSEK avtal tecknade i Sverige, 417 (403) MSEK avser avtal tecknade i Danmark.

Av den totala premieinkomsten avser 22 888 (17 988) MSEK återbäringsberättigade avtal. Av premieinkomst inflyttat kapital avser 4 211 (1 879) MSEK inflyttat garanterat kapital och 1 378 (624) MSEK inflyttade återbäringsmedel.

Moderbolaget	Individuell		Grupp		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Periodisk premie i form av inbetalda premier	3 518	3 282	5 593	5 884	9 111	9 166
Engångspremie i form av inbetalda premier	8 256	6 283	261	264	8 517	6 547
Premieinkomst i form av tilldelad återbäring	95	95	261	240	356	335
Premieinkomst avseende inflyttade försäkringar	4 699	2 048	890	456	5 589	2 504
Portföljpremier, mottagna	431	528	296	442	727	970
Premieskatt	—	—	-29	-31	-29	-31
	16 999	12 236	7 272	7 255	24 271	19 491

Premieinkomst avser i sin helhet avtal tecknade i Sverige.

Av den totala premieinkomsten avser 22 888 (17 988) MSEK återbäringsberättigade avtal. Av premieinkomst inflyttat kapital avser 4 211 (1 879) MSEK inflyttat garanterat kapital och 1 378 (624) MSEK inflyttade återbäringsmedel.

4 Kapitalavkastning intäkter, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Hyresintäkter från byggnader och mark	2 817	2 731	—	—
Utdelning på aktier och andelar				
Koncernföretag	—	—	1 415	1 668
Andra aktier och andelar	3 063	2 960	3 063	2 960
Ränteintäkter med mera				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 016	6 842	6 989	6 791
Övriga finansiella placeringstillgångar	—	—	—	—
Lån	108	107	108	107
Fordringar på koncernföretag ¹⁾	—	—	215	258
Övriga finansiella tillgångar ¹⁾	25	24	4	6
Valutareultat, netto ²⁾	—	8 205	—	8 205
Realisationsvinst, netto				
Byggnader och mark	61	—	—	—
Aktier och andelar	13 743	11 831	13 744	12 090
	26 833	32 700	25 538	32 085

¹⁾ Ränteintäkter på finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde.

²⁾ Valutareultat, både positivt och negativt, uppkommer då moderbolaget har omfattande utländska tillgångar.

5 Realiserade vinster på placeringstillgångar, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Byggnader och mark	3 928	3 812	—	—
Aktier och andelar	12 378	—	12 377	—
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	1 022	—	973
	16 306	4 834	12 377	973

6 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Livsfall	-10 186	-10 088	-10 331	-10 208
Annullationer och återköp	-749	-1 038	-463	-464
Utflyttade försäkringar ¹⁾	-547	-437	-548	-437
Dödsfall	-1 419	-1 246	-1 304	-1 142
Sjukfall	-917	-1 107	-638	-814
Skaderegleringskostnader ²⁾	-142	-173	-17	-39
	-13 960	-14 089	-13 301	-13 104

¹⁾ Av utflyttade försäkringar avser -359 (-276) MSEK utflyttat garanterat kapital och -189 (-161) MSEK utflyttade återbäringsmedel.

²⁾ Omfattar driftskostnader för skadereglering -54 (-74) MSEK för koncernen och -20 (-18) MSEK för moderbolaget samt förändring av skadebehandlingsreserv -88 (-99) MSEK för koncernen och 3 (-21) MSEK för moderbolaget.

7 Återbäring och rabatter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Återbäring utbetald under året	-9 471	-8 990	-9 471	-8 990
lansspråktagen konsolideringsfond	9 028	8 655	9 028	8 655
	-443	-335	-443	-335

8 Driftskostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Anskaffningskostnader	-1 627	-1 656	-776	-772
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader direkt försäkring	-119	33	220	260
Administrationskostnader ³⁾	-1 912	-1 617	-1 147	-1 153
Återförsäkrars provisioner och vinstandelar	—	—	—	-2
Totalt driftskostnader i liv- och skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-3 658	-3 240	-1 703	-1 667
Varav skadeförsäkring	-221	-250	—	—
Varav livförsäkring	-3 437	-2 990	-1 703	-1 667
Förvaltningskostnader				
placeringsstillgångar ²⁾	-189	-176	-166	-165
Fastighetsförvaltningskostnader	-78	-72	—	—
Skaderegleringskostnader ³⁾	-99	-97	-20	-18
Kostnader i bankverksamheten	-671	-619	—	—
Kostnader övriga rörelse drivande enheter	-325	-273	—	—
Totalt driftskostnader	-5 020	-4 477	-1 889	-1 850

¹⁾ I administrationskostnader för koncernen ingår ersättning till revisionsföretag enligt nedan.

²⁾ Ingår i Kapitalavkastning kostnader i det tekniska och icke-tekniska resultatet.

³⁾ Ingår i Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring) i resultaträkningen.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Samtliga driftskostnader per kostnadsslag				
Personalkostnader	-2 439	-2 467	-1 740	-1 788
Lokalkostnader	-230	-237	-195	-198
Avskrivningar	-50	-60	-25	-23
IT-kostnader	-625	-587	-474	-449
Provisioner externa	-1 095	-998	-390	-522
Övrigt	-581	-128	935	1 130
Totalt driftskostnader	-5 020	-4 477	-1 889	-1 850
Ersättning till revisionsföretag				
Revisionsarvoden	-19,3	-19,8	-7,3	-8,6
Revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget	-0,7	-0,9	-0,4	-0,1
Övriga tjänster	-14,2	-7,2	-3,4	-0,8
	-34,2	-27,9	-11,1	-9,5

Samtlig ersättning har lämnats till Deloitte. Den stora ökningen under Övriga tjänster härrör främst från stöd i regelverksfrågor rörande Penningtvättsdirektivet.

9 Kapitalavkastning kostnader, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Driftskostnader från byggnader och mark	-1 051	-1 039	—	—
Kapitalförvaltningskostnader	-169	-168	-166	-165
Räntekostnader				
Övriga räntekostnader med mera ¹⁾	-3 085	-2 615	-3 078	-2 614
Övriga finansiella kostnader	-101	-197	-93	-183
Valutakursförlust, netto	-8 333	—	-8 339	—
Nedskrivningar dotterbolagsaktier	-7	—	-1 166	-1 346
Realisationsförlust, netto				
Byggnader och mark	—	0	—	—
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 802	-891	-1 728	-892
	-14 548	-4 910	-14 570	-5 200

¹⁾ Räntekostnader på finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde.

10 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktier och andelar	—	-445	—	-445
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 167	—	-1 155	—
	-1 167	-445	-1 155	-445

11 Övriga tekniska intäkter och kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Volymbaserad kostnadsreduktion	1 322	1 203	—	—
Avgiftsuttag för avkastningsskatt ¹⁾	225	241	—	—
Övriga intäkter	502	721	0	271
Övriga kostnader	-30	—	-30	—
	2 019	2 165	-30	271

¹⁾ Motsvarande kostnad redovisas som skattekostnad och ingår i raden avkastningsskatt i not 19.

12 Kapitalavkastning intäkter, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2017	2016
Utdelning på aktier och andelar		
Andra aktier och andelar	0	0
Förändring kapitalandel intresseföretag	7	3
Ränteintäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	31	41
Övriga ränteintäkter	-6	-11
Valutareultat, netto	4	49
Realisationsvinst, netto		
Andra aktier och andelar	4	—
	40	82

13 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2017	2016
Valutareultat, netto	—	7
	—	7

14 Kapitalavkastning kostnader, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2017	2016
Kapitalförvaltningskostnader	-20	-8
Andra finansiella kostnader	-3	—
Räntekostnader		
Övriga räntekostnader med mera	-103	-109
Realisationsförlust, netto		
Aktier och andelar	—	-20
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-8	0
	-134	-137

15 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2017	2016
Aktier och andelar	0	—
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-12	-1
Valutareultat, netto	-2	—
	-14	-1

16 Resultat bankverksamhet, före bokslutsdispositioner

	2017	2016
Resultaträkning		
Ränteintäkter	867	763
Räntekostnader	-71	-70
Räntenetto¹⁾	796	693
Provisionsintäkter	254	248
Provisionskostnader	-105	-130
Provisionsnetto	149	118
Nettoresultat finansiella transaktioner	3	2
Övriga rörelseintäkter	37	119
Totalt rörelseintäkter	985	932
Personalkostnader ²⁾	-236	-262
Övriga administrationskostnader	-471	-396
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar	-18	-18
Övriga rörelsekostnader	-46	-54
Totalt kostnader före kreditförluster	-771	-730
Resultat före kreditförluster	214	202
Kreditförluster, netto³⁾	-10	-10
Årets resultat före skatt och bokslutsdispositioner	204	192

Fortsättning Not 16 Resultat bankverksamhet, före bokslutsdispositioner

1) Räntenetto	2017		2016	
	Ränta	Medel-ränta %	Ränta	Medel-ränta %
Ränteintäkter				
Utlåning till kreditinstitut	-2	-0,45	-3	-0,41
Utlåning till allmänheten	874	1,53	769	1,49
Räntebärande värdepapper	-12	-0,12	-3	-0,05
Övriga	7	—	0	0,04
	867	1,25	763	1,24
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	0	0,50	0	-0,50
In- och upplåning från allmänheten	-85	-0,23	-82	0,22
Emitterade värdepapper	25	0,10	19	-0,10
Efterställda skulder	-7	-0,76	-7	0,80
Övriga	-4	-0,08	0	—
	-71	-0,10	-70	0,11
Räntenetto	796	1,14	693	1,13

2) För personalkostnader se not 51.

3) Kreditförluster	2017	2016
Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-2	-3
Återförda tidigare gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade	0	0
Årets reservering för sannolika kreditförluster	0	-2
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	0	0
Återförda ej längre erforderliga reserveringar för sannolika kreditförluster	0	1
Årets nettokostnad	-2	-4

Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk:

Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-10	-7
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	1	0
Avsättning/upplösning för gruppvis värderade homogena lånefordringar	1	1
Årets nettokostnad för gruppvis värderade lånefordringar	-8	-6
Årets nettokostnad för kreditförluster	-10	-10

17 Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet, före bokslutsdispositioner

Koncernen	2017	2016
Skandia A/S	0	-1
Skandia Asset Management		
Fondsmaeglerselskab A/S	6	2
Skandia Brands AB	0	0
Skandia Capital AB	2	-1
Skandia Fonder AB	23	16
Skandia Försäljning AB	—	0
Skandia Investment Management AB	-14	-1
Skandikon Administration AB	9	2
Skandikon Pensionsadministration AB	-1	-18
Skandia Operations Center UAB	2	1
Skandikon Operations Center UAB	1	3
	28	3

18 Övriga intäkter och kostnader

	Koncernen	
	2017	2016
Periodens avskrivning PVIF ¹⁾	-697	-1 390
Periodens avskrivning Stabil inlåning ¹⁾	-30	-30
Övrigt	—	-121
	-727	-1 541

1) Se not 21.

19 Skatt

	Koncernen		Moderbolaget			Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016		2017	2016	2017	2016
Aktuell skattekostnad					Avstämning effektiv skattesats				
Avkastningsskatt	-528	-726	-303	-485	avseende inkomstskatt:				
Kupongskatt	-594	-186	-594	-186	Resultat före skatt	31 728	18 597	25 481	12 869
Inkomstskatt	-135	-201	-8	-93	Avgår resultat i avkastnings-				
	-1 257	-1 113	-905	-764	beskattad verksamhet	-25 791	-12 756	-25 178	-12 284
Uppskjuten skatt	-1 028	-919	69	96	Totalt resultat i inkomstbeskattad				
Skatt redovisad i					verksamhet	5 937	5 841	303	585
resultaträkningen	-2 285	-2 032	-836	-668	Skatt enligt gällande				
Aktuell skattekostnad					skattesats 22%	-1 306	-1 285	-67	-129
hänförlig till:					Skatteeffekt av ej avdragsgilla				
Avkastningsskatt	-689	-744	-464	-503	kostnader/ej skattepliktiga intäkter	39	0	6	105
Justering av avkastningsskatt					Skatteeffekt av tidigare år,				
hänförlig till tidigare taxeringsår	161	18	161	18	aktuell skatt	21	103	19	0
Kupongskatt	-594	-186	-594	-186	Skatteeffekt av tidigare år,				
Totalt avkastningsskatt och					uppskjuten skatt	104	28	104	28
kupongskatt	-1 122	-912	-897	-671	Skatteeffekt av andra skattesatser				
Skatt på årets resultat	-154	-202	-27	-94	i utlandet	0	0	—	—
Justering av skatt hänförlig till					Skatteeffekt av förändring				
tidigare taxeringsår	19	1	19	1	nettoskuld/nettofordran ej				
Totalt inkomstskatt	-135	-201	-8	-93	upptagen i balansräkningen	17	14	0	0
	-1 257	-1 113	-905	-764	Skatteeffekt av förändring av				
Uppskjuten skatt hänförlig till					underskottsavdrag för vilka				
Orealiserade resultat på					uppskjuten skatt ej beaktats	-39	25	—	—
placeringstillgångar	71	99	70	97	Övrigt	1	-5	-1	-1
Skillnaden mellan bokförda						-1 163	-1 120	61	3
och skattemässiga värden på									
fastigheter	-1 005	-928	—	—					
Beräknad pensionsskuld	9	-1	-1	-1					
Övriga temporära skillnader	-5	-28	0	0					
Underskottsavdrag	-41	-84	—	—					
Obeskattade reserver	-46	-31	—	—					
Immateriella tillgångar	-11	54	—	—					
	-1 028	-919	69	96					
Skatt på årets resultat									
Aktuell skatt	-135	-201	-8	-93					
Uppskjuten skatt	-1 028	-919	69	96					
	-1 163	-1 120	61	3					
Skattekostnad per land									
Sverige	-2 260	-2 015	-836	-668					
Danmark	-24	-16	—	—					
Litauen	-1	-1	—	—					
	-2 285	-2 032	-836	-668					

20 Nettoresultat per kategori placeringstillgångar samt övriga finansiella tillgångar och skulder

Koncernen	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen										Övrig tillgång/skuld ej värderad till verkligt värde		Fastigheter värderade till verkligt värde över resultaträkningen		Totalt		
	Som bestämts tillhöra kategorin		Innehav för handel		Lånefordringar och kundfordringar		Finansiella tillgångar som kan säljas		Säkringsredovisning		2017	2016	2017	2016	2017	2016	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016							
Förvaltningsfastigheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 761	5 506	5 761	5 506
Aktier	20 236	20 962	0	0	—	—	959	—	—	—	—	—	-61	—	—	21 195	20 901
Räntebärande värdepapper	1 378	6 026	—	—	—	—	-7 324	43	—	—	—	—	—	—	—	-5 946	6 069
Derivat	—	—	907	-643	—	—	—	—	59	34	—	—	—	—	—	966	-609
Övriga lån och fordringar	—	—	—	—	334	1 390	—	—	-58	-34	—	—	—	—	—	276	1 356
Övriga finansiella skulder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-17	-21	—	—	—	-17	-21
Emitterade värdepapper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	26	19	—	—	—	26	19
Inlåning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-101	-81	—	—	—	-101	-81
	21 614	26 988	907	-643	334	1 390	-6 365	43	1	0	-92	-144	5 761	5 506	22 160	33 140	

Moderbolaget	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						Övrig tillgång/skuld ej värderad till verkligt värde		Totalt	
	Som bestämts tillhöra kategorin		Innehav för handel		Lånefordringar och kundfordringar		2017	2016	2017	2016
	2017	2016	2017	2016	2017	2016				
Aktier	20 234	20 958	—	—	—	—	290	522	20 524	21 480
Räntebärande värdepapper	1 292	5 960	—	—	—	—	—	—	1 292	5 960
Derivat	—	—	923	-705	—	—	—	—	923	-705
Övriga lån och fordringar	—	—	—	—	-374	855	—	—	-374	855
Övriga finansiella skulder	—	—	—	—	—	—	-9	-12	-9	-12
	21 526	26 918	923	-705	-374	855	281	510	22 356	27 578

Noter till balansräkning

21 Immateriella tillgångar

Koncernen	2017						2016					
	Förvärvade immateriella tillgångar ¹⁾			Goodwill	Övriga immateriella tillgångar	Totalt immateriella tillgångar	Förvärvade immateriella tillgångar ¹⁾			Övriga immateriella tillgångar	Totalt immateriella tillgångar	
	PVIF	Stabil inlåning	Varumärke				PVIF	Stabil inlåning	Varumärke			
Anskaffningsvärde vid årets början	13 924	242	385	308	701	15 560	13 846	242	380	307	780	15 555
Årets investeringar	—	—	—	—	113	113	—	—	—	—	170	170
Årets utrangeringar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-263	-263
Valutaomräkningseffekt	40	—	3	1	10	54	78	—	5	1	14	98
Ackumulerat anskaffningsvärde	13 964	242	388	309	824	15 727	13 924	242	385	308	701	15 560
Avskrivningar vid årets början	-6 961	-151	—	—	-377	-7 489	-5 538	-121	—	—	-613	-6 272
Årets avskrivningar ²⁾	-697	-30	—	—	-2	-729	-1 390	-30	—	—	-13	-1 433
Årets utrangeringar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263	263
Valutaomräkningseffekt	-22	—	—	—	-8	-30	-33	—	—	—	-14	-47
Ackumulerade avskrivningar	-7 680	-181	—	—	-387	-8 248	-6 961	-151	—	—	-377	-7 489
Nedskrivningar vid årets början	—	—	—	—	-272	-272	—	—	—	—	-152	-152
Årets nedskrivningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-121	-121
Ackumulerade nedskrivningar	—	—	—	—	-272	-272	—	—	—	—	-273	-273
	6 284	61	388	309	165	7 207	6 963	91	385	308	51	7 798
Bankverksamhet												
Immateriella tillgångar, netto	—	—	—	—	124	124	—	—	—	—	142	142
	6 284	61	388	309	289	7 331	6 963	91	385	308	193	7 940

¹⁾ De immateriella tillgångarna består av förvärvade övervärden i försäkringsbestånd så kallad purchased value of in force (PVIF), stabil inlåning i Skandiabanken och varumärket Skandia som förvärvats från Old Mutual för nyttjanderätt inom Sverige.

²⁾ Avskrivningar på PVIF och Stabil inlåning redovisas på raden Övriga kostnader. Avskrivningar på Övriga immateriella tillgångar redovisas på raden Driftskostnader.

Avskrivningstider

Typ av immateriell tillgång	Nyttjandeperiod	Avskrivningsmetod
Programvaror och IT system	3-10 år	Linjär
PVIF	15 år	50% linjär 1-5 år, 50% linjär 6-15 år
Stabil inlåning	8 år	Linjär
Varumärke	Obestämbar	—
Goodwill	Obestämbar	—

Immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod fördelad per verksamhet

Verksamhet	Redovisat värde		
	Goodwill	Varumärke	
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	265	234	499
Skandia Link Livsforsikring A/S	22	114	136
Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB	22	40	62
	309	388	697

Förvärvade immateriella tillgångar

Prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningsprövning genomförs för samtliga förvärvade immateriella tillgångar hänförliga till förvärvet av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) den 21 mars 2012. Prövningen genomförs per kassagenererande enhet, definierat som förvärvad legal enhet som utgör ett verksamhetsområde. Tre kassagenererande enheter identifierades: Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Skandiabanken AB (publ) samt Skandia Link Livsforsikring A/S. Nedskrivningsprövningen genomförs för varje kassagenererande enhet genom att jämföra det bokförda värdet på nettotillgångarna, inklusive goodwill, med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet motsvarar ett nyttjandevärde som beräknas genom diskonterade kassaflöden.

Försäkringsverksamheterna Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livsforsikring A/S

Nyttjandevärdet har sin grund i respektive bolags kapitalbasbidrag till Livförsäkringsbolaget Skandias, ömsesidigt Solvens 2-balansräkning. Solvens 2-kapitalbasen beskriver värdet av ett försäkringsbolag utifrån ett solvenssyfte och motsvarar skillnaden mellan marknadsvärdet av tillgångar och skulder. Marknadsvärdering av respektive bolags skulder består av bästa skattning av försäkringstekniska avsättningar där man har diskonterat

förmånerna med hjälp av Solvens 2-räntekurvan publicerat av EIOPA, samt ett tillägg av riskmarginalen som ett uttryck för en köparens riskpremie för risker som inte har ett explicit marknadsvärde. Icke ekonomiska antaganden ska vara bästa skattning i enlighet med FRL. Vid beräkningen av nyttjandevärdet beaktas även värdet från framtida premier från befintliga försäkringskontrakt samt förvärvspremien från moderbolagets förvärv av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). Förvärvspremien speglar ett nuvärde av förväntad framtida försäkringsaffär.

Bank- och fondverksamheten – Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB

Nyttjandevärdet för Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB motsvarar nuvärdet av förväntade framtida fria kassaflöden till aktieägare. Kassaflödena beräknas baserat på fastställd femårig affärsplan och diskonteras med en ränta baserad på den långsiktiga riskfria räntan plus riskpremier. Diskonteringsräntan som har använts i värderingen per december 2017 uppgår till 11,18% (11,15%). Efter affärsplaneperioden om fem år har tillväxtfaktorer för de väsentligaste affärsområdena i Skandiabanken åsatts fram till 2027. Tillväxtfaktorn för denna period är satt till låga nivåer, för att därefter sättas till noll. I Skandia Fonder har tillväxtfaktorn satts till 0% efter affärsplaneperioden.

Utfall och känslighetsanalys

Ett antal stresstester har genomförts på samtliga kassagenererande enheter där scenarion med lägre förväntade kassaflöden och lägre förväntat värde på ny affär har prövats. De prövningar av nedskrivningsbehovet som gjordes 2017 på samtliga tre kassagenererande enheter påvisade inte något behov av en nedskrivning av goodwill eller övriga förvärvade immateriella tillgångar.

Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar består av förvärvad eller egen utvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomiskt värde under kommande år. Merparten av tillgången hänför sig till utvecklingskostnader relaterade till nytt banksystem i Skandiabanken som togs i bruk under 2015.

Prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningsprövning sker genom att jämföra det bokförda värdet med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet motsvarar ett nyttjandevärde som beräknas genom diskonterade kassaflöden. Nyttjandevärdet baseras på en kassaflödesmodell för den minsta kassagenererande enheten som det nya banksystemet stödjer. Som grund för beräkning av nyttjandevärdet används bankens femåriga affärsplan då systemet ligger till grund för hela bankens verksamhet. För ytterligare information avseende beräkning av nyttjandevärdet se avsnitt ovan Bank- och fondverksamheten – Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB.

Utfall och känslighetsanalys

De prövningar av nedskrivningsbehovet som gjordes 2017 påvisade inte något behov av en nedskrivning.

22 Förvaltningsfastigheter

Koncernen	2017	2016
Verkligt värde		
Ingående balans förvaltningsfastigheter	49 912	43 617
Förvärv under året	1 409	1 803
Investering i befintliga fastigheter	1 124	687
Försäljningsintäkter sålda fastigheter	-504	-7
Realiserad värdeförändring	63	0
Orealiserad värdeförändring	3 939	3 811
Utgående balans verkligt värde	55 943	49 911

Under året har 7 (8) fastigheter förvärvats med tillträde under 2017.

Avtal om förvärv av ytterligare 1 fastighet och avyttring av 1 fastighet har tecknats under 2017 för tillträde respektive frånträde under första kvartalet 2018.

Under 2017 har 3 (1) fastigheter sålts till ett värde av 503 (4 mkr).

Därutöver har bland annat tilläggsköpeskillingar erhållits med 1 (3) MSEK.

Under 2017 genererade 98% (100%) av förvaltningsfastigheterna hyresintäkter.

Verkligt värde på förvaltningsfastigheter

Bolaget redovisar förvaltningsfastigheter till verkligt värde, det vill säga till det marknadsvärde som vid en extern oberoende värdering har åsatts fastigheterna. Samtliga fastigheter marknadsvärderas vid årsskiftet enligt värderingshandledning och följer riktlinjerna för MSCI/IPD (Svenskt Fastighetsindex). Bolaget använder sig av flera externa värderingsföretag där alla värderare är auktoriserade av Samhällsbyggarna. Flera av värderarna är även certifierade enligt den internationella organisationen RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors). En omfördelning av objekten mellan värderingsföretagen sker över tiden för att öka tillförlitligheten i bedömda verkliga värden. Alla fastighetsvärden är resultatet av värderingsföretagens bedömningar vid en given tidpunkt, värdetidpunkten är den 31 december 2017, och inkluderar en viss osäkerhet vilken uppskattningsvis rör sig om +/- 5-10% per fastighet.

Värderingsprinciper

Värderingsföretagen har i sina värdebedömningar utgått från två olika värderingsmetoder; dels ettårig nettokapitaliseringsmetod, dels kassaflödesmetod. De olika metoderna bör komma till likartat resultat eftersom båda bygger på ortsprisanalys. I bolagets fall har verkligt värde bedömts via en kassaflödesanalys för flertalet fastigheter. En kassaflödesanalys baseras på uppskattningar av en fastighets avkastningsförmåga. Metoden innebär att förväntade framtida betalningsströmmar och restvärden nuvärdeberäknas.

Fortsättning Not 22 Förvaltningsfastigheter

Värdetidpunkt	2017	2016
Verkligt värde	55 943	49 911
Värderingsantaganden:		
Kalkylperiod, i huvudsak	10 år	5 och 10 år
Årlig inflation, i huvudsak	2,00 %	1,90 %
Kalkylränta	4,3-9,9 %	4,3-9,8 %
Viktad kalkylränta	5,90 %	6,30 %
Direktavkastningskrav	2,3-7,8 %	2,3-7,8 %
Viktat direktavkastningskrav för bedömning av restvärde	4,10 %	4,30 %
Hysesintäkter	2 817 tkr	2 732 tkr
Aktuell hyra	2 475 kr/kvm	2 962 kr/kvm
Marknadshyra	2 554 kr/kvm	3 004 kr/kvm
Drifts- och underhållskostnader	562 kr/kvm	633 kr/kvm
Genomsnittlig långsiktig vakans	2,40 %	2,60 %

Känslighetsanalys avseende fastigheternas marknadsvärde

Fastigheternas marknadsvärde är känsliga för de antaganden som används i kalkylen.

Genom att variera ett antal parametrar beräknas känsligheten i värderingen.

Känslighetsanalys	Förändring	Värdeförändring
Hysesintäkter	+/-1%	+682/ -682 MSEK
Direktavkastningskrav	+/-1%-enhet	-10 905/ +17 873 MSEK
Känslighetsanalys resultat		
Ekonomisk uthyrningsgrad	+/-1%-enhet	+/- 26 MSEK
Hysesintäkter	+/-1%	+/- 25 MSEK
Fastighetskostnader	+/-1%	+/- 10 MSEK
Värdeförändring förvaltningsfastigheter	+/-1%	+/- 559 MSEK

23 Placeringar i koncernföretag och intresseföretag

Moderbolaget

Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag ¹⁾	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier	Eget kapital	Varav resultat	Kapitalandel, %	Verkligt värde 2017	Verkligt värde 2016	Redovisat värde 2017	Redovisat värde 2016
Försäkringsaktiebolaget Skandia ²⁾³⁾⁵⁾	502017-3083	Stockholm	1 030 762 688	13 043	1 018	100	17 550	18 114	17 265	18 114
Skandia Fastigheter Holding AB ²⁾	556140-2826	Stockholm	50 000	25 945	3 931	100	25 945	22 005	5 610	5 610
Skandia Link Livsförsikring A/S ³⁾	20952237	Köpenhamn	7 473	1 656	-168	100	1 697	2 112	1 694	1 942
Skandia Investment Management AB	556606-6832	Stockholm	1 000	73	-5	100	73	73	73	73
Skandia Försäljning AB	556649-0362	Stockholm	—	—	—	—	—	41	—	41
Skandikon Pensionsadministration AB	556217-8300	Stockholm	1 000	30	0	100	30	25	30	25
Skandia Operations Center I UAB	304048351	Vilnius	151 632 511	20	2	100	20	17	14	14
Skandikon Administration AB ³⁾	556023-4782	Malmö	1 200	14	4	100	14	10	7	7
Skandia Asset Management										
Fondsmaeglerselskab A/S	31613876	Köpenhamn	8 000 000	44	5	100	44	38	3	3
Skandia A/S	27192319	Köpenhamn	500	0	0	100	0	0	0	0
Skandia Brands AB	556000-1033	Stockholm	3 639 552	18	0	100	18	18	18	18
Försäkringsgirot Sverige AB	556482-4471	Stockholm	5 000 000	4	-5	25	4	4	4	5
							45 395	42 457	24 718	25 852
Lån till koncernföretag										
Skandia Liv Fastigheter AB									16 466	16 400
Skandiabanken AB (publ) ⁴⁾									900	900
Skandia Link Livsförsikring A/S ⁵⁾									93	90
									17 459	17 390
Totalt placeringar i koncernföretag och intresseföretag										
									42 177	43 242

Fortsättning not 23 Placeringar i koncernföretag och intresseföretag

Förändring i aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	2017	2016
Anskaffningsvärde vid årets början	32 519	33 385
Årets kapitaltillskott	31	29
Årets anskaffningar	—	139
Försäljning	-41	-1 034
Anskaffningsvärde vid årets slut	32 509	32 519
Nedskrivningar vid årets början	-6 667	-5 114
Årets nedskrivningar	-1 165	-1 346
Försäljning	41	-207
Nedskrivningar vid årets slut	-7 791	-6 667
	24 718	25 852

Verkligt värde på dotter- och intressebolag

Verkligt värde på Skandias dotterbolag motsvarar andelen av bolagens egna kapital med följande undantag. För innehavet i Skandia Fastigheter Holding AB motsvarar verkligt värde eget kapital i den koncern som Skandia Fastigheter Holding AB är moderbolag. För försäkringsbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livförsäkring A/S beräknas marknadsvärdet till respektive bolags kapitalbasbidrag till Livförsäkringsbolaget Skandias, ömsesidigt Solvens 2-balansräkning med tillägg för en marknadsvärdesjustering som beaktar värdet från framtida premier från befintliga försäkringskontrakt.

Nedanstående innehav anses inte vara väsentliga varför någon finansiell information i sammandrag inte presenteras. För detaljerad finansiell information för dessa innehav hänvisas till respektive företags årsredovisning.

Koncernen

Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag ¹⁾	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier	Eget kapital	Varav resultat	Kapitalandel, %	Verkligt värde 2017	Verkligt värde 2016	Redovisat värde 2017	Redovisat värde 2016
Sophiahemmet Rehab Center AB ⁶⁾	556248-6323	Stockholm	750	11	4	50	11	8	11	8
Försäkringsgirot Sverige AB	556482-4471	Stockholm	5 000 000	4	-5	25	4	5	4	5
							15	13	15	13

Förändring i aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	2017	2016
Anskaffningsvärde vid årets början	29	1 500
Årets kapitaltillskott	5	-1
Årets avyttringar	—	-1 470
Anskaffningsvärde vid årets slut	34	29
Akkumulerade resultandelar vid årets början	-16	9
Årets resultatandelar, totalresultat	-3	-25
Akkumulerade resultandelar vid årets slut	-19	-16
	15	13

¹⁾ Innehaven är onoterade.

²⁾ Eget kapital och resultat är konsoliderade uppgifter för bolaget inklusive dotterbolag.

³⁾ Utöver eget kapital tillkommer värdet av befintligt och framtida försäkringsbestånd vid värderingen till verkligt värde.

⁴⁾ Lånen löper utan fastställd slutfallodag.

⁵⁾ Här ingår även värdet på Skandiabanken AB (publ).

⁶⁾ Sophiahemmet Rehab Center AB ägs till 50% av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

24 Aktier och andelar

	2017		2016	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Koncernen				
Svenska företag	34 703	45 833	28 819	37 896
Utländska företag	91 558	116 579	96 017	111 906
	126 261	162 412	124 836	149 802
Noterade aktier		109 294		98 469
Onoterade aktier		53 118		51 333
		162 412		149 802
Moderbolaget				
Svenska företag	34 701	45 833	28 818	37 896
Utländska företag	91 542	116 563	95 973	111 879
	126 243	162 396	124 791	149 775
Noterade aktier		109 278		98 451
Onoterade aktier		53 118		51 324
		162 396		149 775

Allt kan men kommer inte att avvecklas inom 12 månader.

25 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2017		2016	
	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde
Koncernen				
Värdepapper emitterade av:				
Svenska staten	42 000	42 606	42 588	43 918
Svenska bostadsinstitut	104 569	102 868	98 848	97 532
Övriga svenska emittenter	43 628	43 310	34 298	34 112
Utländska stater	155	243	778	773
Övriga utländska emittenter	9 697	10 510	8 585	9 433
	200 049	199 537	185 097	185 768
Noterade värdepapper		198 736		185 020
Onoterade värdepapper		801		748
		199 537		185 768
Moderbolaget				
Värdepapper emitterade av:				
Svenska staten	40 994	41 534	41 415	42 720
Svenska bostadsinstitut	104 386	102 684	98 706	97 391
Övriga svenska emittenter	42 771	42 599	33 759	33 572
Utländska stater	0	0	0	0
Övriga utländska emittenter	5 778	6 554	4 924	5 737
	193 929	193 371	178 804	179 420
Noterade värdepapper		192 720		178 742
Onoterade värdepapper		651		678
		193 371		179 420

Bokfört värde överstiger respektive understiger nominella värden med 15 657 (3 361) MSEK respektive 70 (2 537) MSEK för koncernen och 15 497 (3 148) MSEK respektive 69 (2 532) MSEK för moderbolaget. Samtliga räntebärande värdepapper är tidsbundna. Allt kan men kommer inte att avvecklas inom 12 månader.

26 Derivatinstrument

	2017				2016			
	Nominellt belopp	Anskaff- ningsvärde	Positiva värden	Negativa värden	Nominellt belopp	Anskaff- ningsvärde	Positiva värden	Negativa värden
Koncernen								
Derivatinstrument upptagna i balansräkningen								
Optioner / Swaptioner								
Aktier	0	—	0	0	—	—	—	—
Räntebärande	—	—	—	—	3 888	18	16	19
Terminer								
Aktier	—	—	—	—	1	—	2	19
Valuta	4 304	—	42	34	32 136	—	551	183
Swappar								
Aktier	26 701	—	438	443	6 027	—	174	169
Valuta	34 164	—	177	469	34 200	—	851	155
Räntebärande	20 406	—	304	768	12 619	—	1 364	1 647
Råvaror	8 137	—	421	—	10 843	—	10	51
	93 712	—	1 382	1 714	99 714	18	2 968	2 243
Derivat bankverksamhet								
Räntebärande	12 840	—	13	—	9 524	—	12	97
	106 552	—	1 395	1 714	109 238	18	2 980	2 340
Moderbolaget								
Derivatinstrument upptagna i balansräkningen								
Optioner / Swaptioner								
Aktier	0	—	0	0	—	—	—	—
Räntebärande	—	—	—	—	3 354	—	—	19
Terminer								
Aktier	—	—	—	—	1	—	2	19
Valuta	4 304	—	42	34	32 117	—	551	183
Swappar								
Aktier	26 701	—	438	443	6 027	—	174	169
Valuta	34 164	—	172	466	34 170	—	851	155
Räntebärande	20 406	—	300	761	12 619	—	1 270	1 604
Råvaror	8 137	—	421	—	10 843	—	10	51
	93 712	—	1 373	1 704	99 131	—	2 858	2 200

I moderbolaget förfaller 1 070 MSEK av tillgångarna och 943 MSEK av skulderna inom 12 månader och i koncernen förfaller 5 648 MSEK av tillgångarna och 9 222 MSEK av skulderna inom 12 månader.

27 Tillgångar för villkorad återbäring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktiebaserade tillgångar	15 614	13 925	—	—
Räntebaserade tillgångar	14 649	16 018	—	—
	30 263	29 943	—	—

För moderbolaget finns inga avskiljbara tillgångar för villkorad återbäring.
För koncernen förfaller 9 644 MSEK inom 12 månader.

28 Fondförsäkringstillgångar

	Koncernen	
	2017	2016
Aktiebaserade tillgångar	112 018	95 468
Räntebaserade tillgångar	58 396	60 995
	170 414	156 463

Ingående balans	156 463	147 432
Insättningar	14 857	12 133
Uttag	-14 278	-12 526
Förändringar i tillgångsvärden		
Orealiserad värdeförändring	9 077	4 780
Realiserad vinst	5 650	5 065
Realiserad förlust	-505	-1 025
Kostnadsuttag	-1 226	-1 252
Valutaomräkningseffekt	376	1 856
Utgående balans	170 414	156 463

För koncernen förfaller 16 271 MSEK inom 12 månader.

29 Tillgångar i bankverksamhet

	2017	2016
Tillgångar		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	16	15
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. ¹⁾	4 718	3 640
Utlåning till kreditinstitut	417	230
Utlåning till allmänheten ²⁾	59 190	56 733
Verkligt värde för en portföljsäkring av ränterisk	25	83
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ³⁾	4 643	4 162
Aktier och andelar	11	14
Immateriella tillgångar ⁴⁾	124	142
Övriga tillgångar	301	292
Totalt tillgångar	69 445	65 311
Avgår koncerninterna poster	-4 042	-3 764
Totalt tillgångar i Bankverksamheten	65 403	61 547

¹⁾ Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	2017	2016
Svenska kommuner	4 718	3 640
	4 718	3 640
Nominellt värde	4 673	3 624

²⁾ Utlåning till allmänheten	2017	2016
Utlåning till allmänheten	59 201	56 745
Reservering för osäkra lånefordringar	-11	-12
	59 190	56 733

Osäkra lånefordringar och reserveringar		
Osäkra lånefordringar brutto	16	23
Specifika reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-2	-2
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde	-4	-8
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-5	-2
	-11	-12
Totalt osäkra lånefordringar netto	5	11

Utlåning till allmänheten

Utlåningen fördelad efter återstående löptid, bokfört värde

Högst 3 månader	46 940	45 657
Längre än 3 månader men högst 1 år	3 529	2 429
Längre än 1 år men högst 5 år	6 423	6 246
Längre än 5 år	2 298	2 401
	59 190	56 733

Fortsättning not 29 Tillgångar i bankverksamhet

3) Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2017	2016
Emitterade av offentliga organ	50	—
Emitterade av andra låntagare	4 593	4 162
	4 643	4 162
Emittenter		
Svenska kommuner	50	—
Svenska kreditinstitut	3 212	2 466
Övriga svenska emittenter	341	—
Utländska kreditinstitut	940	1 696
Övriga utländska emittenter	100	—
	4 643	4 162
Återstående löptid		
Högst 1 år	1 622	775
Längre än 1 år men högst 5 år	3 021	3 387
	4 643	4 162
Genomsnittlig återstående löptid, år	1,9	2,1
Genomsnittlig återstående räntebindningstid, år	0,1	0,2
<i>varav onoterade värdepapper</i>	—	200
<i>varav noterade värdepapper</i>	4 643	3 962
<i>varav innehav ställt som säkerhet till förmån för Sveriges riksbank</i>	2 290	2 693
4) Immateriella tillgångar	2017	2016
Anskaffningsvärde vid årets början	439	439
Akkumulerat anskaffningsvärde	439	439
Avskrivningar vid årets början	-297	-279
Årets avskrivningar	-18	-18
Akkumulerade avskrivningar	-315	-297
	124	142

30 Övriga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ej likviderad försäljning av placeringstillgångar	290	994	290	994
Fordringar koncernföretag	—	—	186	146
Betald kontantsäkerhet	907	1 039	907	1 039
Övrigt	585	680	128	115
	1 782	2 713	1 511	2 294

31 Avsättning för skatter

Koncernen	Skattefordran		Skatteskuld		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Avkastningsskatt	77	818	2	2	75	816
Inkomstskattefordran/ skuld	4	15	213	184	-209	-169
	81	833	215	186	-134	647
Bankverksamhet inkomstskatte- fordran/skuld	13	11	—	0	13	11
	94	844	215	186	-121	658

Preliminärt inbetald skatt anses i första hand avse avkastningsskatt och i andra hand inkomstskatt.

Moderbolaget	Skattefordran		Skatteskuld		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Avkastningsskatt	77	818	—	—	77	818
Inkomstskattefordran/ skuld	—	—	78	76	-78	-76
	77	818	78	76	-1	742

Preliminärt inbetald skatt anses i första hand avse avkastningsskatt och i andra hand inkomstskatt.

Koncernen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt redovisad via resultaträkningen hänförlig till:						
Immateriella tillgångar	-6	40	365	396	-371	-356
Byggnader och mark	—	—	7 247	6 253	-7 247	-6 253
Aktier och andelar	—	—	122	188	-122	-188
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	2	11	-2	-11
Derivat	—	—	0	-3	0	3
Obeskattade reserver	—	—	684	625	-684	-625
Handels- och kommanditbolagsandelar	103	103	—	—	103	103
Pensions-skuld	274	266	-2	1	276	265
Övriga temporära skillnader	9	1	65	52	-56	-51
Underskottsavdrag	742	753	—	—	742	753
Avgår: poster som ej möter kraven för tillgångsredovisning ¹⁾	-83	-52	—	—	-83	-52
	1 039	1 111	8 483	7 523	-7 444	-6 412

Bankverksamhet	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt redovisad via resultaträkningen	13	15	—	—	13	15
Uppskjuten skatt redovisad via övrigt totalresultat	-6	-5	—	—	-6	-5
	7	10	—	—	7	10
Total	1 046	1 121	8 483	7 523	-7 437	-6 402

Moderbolaget	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Uppskjuten skatt hänförlig till:						
Aktier och andelar	—	—	122	188	-122	-188
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	—	-2	5	2	-5
Derivat	—	—	0	-3	0	3
Pensions-skuld	3	3	—	—	3	3
Övriga temporära skillnader	0	0	—	—	0	0
Underskottsavdrag	0	0	—	—	0	0
	3	3	120	190	-117	-187

¹⁾ Avser skattefordran på underskottsavdrag i de fall det bedöms som mindre sannolikt att de kommer att kunna avräknas mot framtida beskattningsbara vinster eller att det föreligger osäkerhet om underskottens slutliga storlek.

Samtliga förändringar ingår i årets resultat.

32 Förutbetalda anskaffningskostnader

Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	1 993	1 719	1 452	1 192
Aktivering av nya anskaffningskostnader	714	709	677	652
Avskrivning av anskaffningskostnader	-477	-438	-456	-392
Valutaomräkningseffekt	4	6	—	—
Övriga förändringar	-15	-3	—	—
Utgående balans	2 219	1 993	1 673	1 452

33 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Övriga förutbetalda kostnader	1 442	1 292	80	76
Upplupna intäkter från koncernföretag	—	—	3	3
Övriga upplupna intäkter	369	343	0	1
	1 811	1 635	83	80

34 Eget kapital

De mest väsentliga beståndsdelarna inom Eget kapital består av följande:

Konsolideringsfond

Här redovisas moderbolaget, som drivs enligt ömsesidiga principer, sitt ansamlade överskott. Överskottet får användas för utbetalning till försäkringstagarna i form av återbäring. En preliminär fördelning av överskottet görs för försäkringar med sparandemoment och retrospektivreserv via återbäringsräntan. Överskottet blir slutligt tilldelat vid utbetalningstillfället. Överskottet kan också användas för förlusttäckning.

Fond för verkligt värde

Här redovisas realiserade värdeförändringar för Finansiella tillgångar som kan säljas. Skandiabanken AB (publ) tillämpar denna kategori för räntebärande värdepapper samt för aktieinnehav. Vid avyttring omklassificeras realiserade värdeförändringar till resultaträkningen som realiserade.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Pensionsförpliktelsen för de anställdas förmånsbestämda pensionsplaner beräknas utifrån fastställda aktuariella antaganden. När dessa antaganden avviker från verkligt utfall eller då antaganden förändras uppstår så kallade aktuariella vinster och förluster vilka redovisas som Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner i Övrigt totalresultat.

Omräkningsreserv

Med Omräkningsreserv avses de valutaomräkningseffekter som uppstår vid omräkning av utlandsverksamheternas finansiella rapporter till koncernens rapporteringsvaluta i SEK samt valutaomräkningseffekt avseende säkring av nettoinvestering i utländsk valuta. Vid avyttring omklassificeras tillhörande realiserade värdeförändringar till resultaträkningen.

Fond för utvecklingsutgifter

Här redovisas aktiverade utvecklingsutgifter för egenupparbetade immateriella tillgångar som uppkommit efter den 1 januari 2016. Avsatt belopp återförs till fritt eget kapital i takt med att de upptagna utvecklingsutgifterna skrivs av.

Balanserad vinst

Här redovisas upparbetade vinstmedel från dotterbolagen inom Skandia. Samtliga poster i det egna kapitalet inom Skandia och moderbolaget kan betraktas som bundet eget kapital då utdelningsbart kapital i dotterbolagen samt överskott i moderbolaget i slutändan endast kan tilldelas försäkrings-tagarna i Skandia som återbäring.

Eget kapital hänförligt till kapitalandelsägare

Den 10 april 2015 ingick Skandia Fastighetskoncern ett kapitalandelslans-avtal ("Avtalet") med koncernbolaget Thule Fund S.A., SICAV-SIF ("Thule"). Med stöd av Avtalet får fastighetskoncernen vid ett eller flera tillfällen låna upp medel såsom kapitalandelslån från Thule. De emitterade kapitalandels-lånen har klassificerats som egetkapitalinstrument då låntagarnas avkastning är beroende av fastighetsbolagens resultat. Lånen ingår som del av konstruktionen av en fastighetsfond som erbjuds externa investerare via Thule. Avtalet löper tills vidare och kan sägas upp helt eller delvis enligt bestämda tider och händelser på sätt som närmare följer av Avtalet. Kapitalandelslånet är uppdelat i en kapitaliserande respektive distribuerande lånedel, med distribution förbehållet att Thule så påkallar. Vid återbetalning av del av den distribuerande lånedelen har Thule företrädesrätt till fastighetsbolagens utdelningsbara medel framför dess aktieägare, förbehållet att sådant krav på återbetalning täcks av belopp fastighetsbolagen kan förfoga över som utdelningsbara vinstmedel. Utdelningsandelen av avkastningen är den del av totalavkastningen som motsvarar fastighetsportföljens direkt-avkastning beräknad enligt principerna för IPD Svenskt Fastighetsindex.

2017 års ordinarie bolagsstämma disponerade vinstmedlen enligt 2016 års balansräkning	Moderbolaget
Överfört till konsolideringsfond för följande försäkringsgrenar:	
Förmånsbestämd försäkring	223
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	1 114
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	111
Individuell traditionell livförsäkring	10 280
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	216
Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	122
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	135
Mottagen återförsäkring	0
2016 års redovisade resultat	12 201

35 Obeskattade reserver

Moderbolaget	2017	2016
Ingående Balans	752	611
Årets upplösning	-22	—
Årets avsättning	41	141
Utgående balans	771	752

Obeskattade reserver består av periodiseringsfonder.

36 Ej intjänade premier och kvardröjande risker före avgiven återförsäkring

Koncernen	2017	2016
Skadeförsäkring	294	302
	294	302

37 Livförsäkringsavsättning före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	239 794	222 154	239 752	221 339
Premier	18 417	14 725	18 373	14 660
Utbetalningar	-12 560	-12 532	-11 996	-11 652
Riskresultat	-48	-115	2	-7
Tilldelad ränta brutto	4 434	4 472	4 425	4 464
Kostnadsuttag	-1 815	-2 061	-1 794	-2 043
Avkastningsskatt	-1 148	-1 109	-1 148	-1 109
Effekt av ändrad marknadsränta	-1 630	10 169	-1 625	10 161
Effekt av ändrade antaganden	-327	4 106	-328	4 100
Tilldelad återbäring	56	0	56	—
Effekt av skillnad i garantiränta och diskonteringsränta	-848	-1 187	-848	-1 187
Effekt av annullationer	548	-85	548	-85
Förändring premiereserv riskprodukter	-150	293	-150	105
Överföring till pensionskulden enligt IAS 19	364	-232	—	—
Avvecklad verksamhet	—	-121	—	-121
Valutaomräkningseffekt	88	213	—	—
Andra förändringar	-192	1 104	-189	1 127
Utgående balans	244 983	239 794	245 078	239 752

I moderbolaget förfaller 15 509 MSEK inom 12 månader och i koncernen förfaller 15 789 MSEK inom 12 månader.

Moderbolaget

Avsättningarna beräknas enligt vedertagna aktuariella principer. Det innebär att avsättningarna nuvärdesberäknas och att beräkningarna bygger på antaganden om bland annat ränta, dödlighet, skatt och driftskostnader. Livförsäkringsavsättningar som avser tjänstepensioner värderas enligt aktsamhetsprincipen, det vill säga realistiska antaganden ska användas. För Övrig livförsäkring (icke tjänstepensionsklassad försäkring) används betryggande antaganden, det vill säga antaganden som var för sig har en inbyggd säkerhetsmarginal. För tjänstepensioner används en ränta som räknas fram på samma sätt som tidigare föreskrevs av Finansinspektionen i FFFS 2013:23. Föreskriften anger att marknadsräntor (räntekurvor) ska användas, vilket innebär att valet av ränta beror på försäkringarnas kassaflödesprofil, det vill säga när i tiden inbetalningar och utbetalningar från försäkringen förväntas. För övrig livförsäkring används den ränta EIOPA föreskriver för Solvens 2-beräkningarna men justeras för att vara betryggande. Från ränteantagandet avseende både Tjänstepension och Övrig försäkring har avdrag gjorts för avkastningsskatt och generella omkostnader om sammanlagt cirka 1-2 procent. Moderbolaget använder sig av Skandiaspecifika dödlighetsantaganden. Metoden som använts för att fastställa dessa grundar sig på en branschgemensam dödlighetsundersökning, som publicerades våren 2007.

38 Avsättning för oregerade skador före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Skadeförsäkring				
IB Inträffade och rapporterade skador	970	990	—	—
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	98	98	—	—
Ingående balans	1 068	1 088	—	—
Övriga förändringar	-8	-10	—	—
Avvecklingsresultat	—	-13	—	—
Valutaomräkningseffekt	1	3	—	—
Utgående balans	1 061	1 068	—	—
UB Inträffade och rapporterade skador	957	970	—	—
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	104	98	—	—
Livförsäkring				
IB Inträffade och rapporterade skador	394	397	98	119
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	842	1 192	495	951
IB Avsättning för sjukräntor	3 552	4 317	3 552	4 317
IB Skadebehandlingsreserv	77	150	77	150
Ingående balans	4 865	6 056	4 222	5 537
Kostnad för skador som rapporterats under året	776	779	732	720
Utbetalt	-605	-637	-559	-582
Avvecklingsresultat	-155	-118	-277	-129
Effekt av ändrad marknadsränta	-18	130	-18	130
Effekt av ändrade antaganden	12	61	12	61
Avvecklad verksamhet ¹⁾	—	-1 519	—	-1 519
Valutaomräkningseffekt	10	11	—	—
Andra förändringar	15	102	24	4
Utgående balans	4 900	4 865	4 136	4 222
UB Inträffade och rapporterade skador ²⁾	391	394	108	98
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR) ³⁾	1 020	842	539	495
UB Avsättning för sjukräntor	3 415	3 552	3 415	3 552
UB Skadebehandlingsreserv	74	77	74	77
	5 961	5 933	4 136	4 222

¹⁾ Avvecklad verksamhet avser försäljningen av barn-, gravid- och vuxen olycksfallsförsäkring till Moderna Försäkringar.

²⁾ Beloppet är diskonterat. Det odiskonterade beloppet uppgick till 444 (729) MSEK i koncernen och 108 (98) MSEK för moderbolaget.

³⁾ Beloppet är diskonterat. Det odiskonterade beloppet uppgick till 508 (759) MSEK i koncernen och 508 (464) MSEK för moderbolaget.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Avsättning för inträffade och rapporterade skador	1 348	1 364	108	98
Avsättning för inträffade men ej rapporterade skador	1 124	940	539	495
Avsättning för sjukräntor	3 415	3 552	3 415	3 552
Avsättning för skadebehandlingsreserv	74	77	74	77
	5 961	5 933	4 136	4 222

Moderbolaget

Oregerade skador som avser tjänstepensioner värderas enligt aktsamhetsprincipen, det vill säga realistiska antaganden ska användas. För Övrig livförsäkring (icke tjänstepensionsklassad försäkring) används betryggande antaganden. För tjänstepensioner används en ränta som räknas fram på samma sätt som tidigare föreskrevs av Finansinspektionen i FFFS 2013:23. Föreskriften anger att marknadsräntor (räntekurvor) ska användas, vilket innebär att valet av ränta beror på försäkringarnas kassaflödesprofil, det vill säga när i tiden inbetalningar och utbetalningar från försäkringen förväntas. För övrig livförsäkring används den ränta EIOPA föreskriver för Solvens 2-beräkningarna men justeras för att vara betryggande. För värdering av indexerade sjukräntor så tas utvecklingen av underliggande index i beaktande. Detta sker genom ett inflationsantagande som, likt valet av marknadsränta, beror på försäkringens kassaflödesprofil. Vi gör också antaganden om reaktivering av sjuka vilket bygger på bolagets egna erfarenheter. Avsättning för icke rapporterade skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts utifrån Skandias erfarenhet av sådana för respektive produkt. Avsättningen innehåller även en avsättning för framtida driftskostnader för hantering av pågående sjukräntor, den så kallade Skadebehandlingsreserven. Förändringen av Skadebehandlingsreserv redovisas i resultaträkningens post Utbetalda försäkringsavsättningar.

39 Villkorad återbäring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Villkorad återbäring i den traditionella livförsäkringsverksamheten¹⁾				
Ingående balans	551	572	551	572
Ianspråktagen återbäring för betalning av nya premier	-123	-97	-123	-97
Förändring av villkorad återbäring	356	76	356	76
Utgående balans	784	551	784	551
Villkorad återbäring i depåförsäkringsverksamheten				
Ingående balans	29 950	28 370	—	—
Insättningar	2 721	3 073	—	—
Förtida uttag	-4 010	-3 287	—	—
Uttag vid dödsfall	-420	-303	—	—
Uttag vid livsfall	—	—	—	—
Värdeförändringar värdepapper				
Orealiserad värdeförändring	981	2 236	—	—
Realiserad vinst	1 552	929	—	—
Realiserad förlust	-121	-682	—	—
Kostnadsuttag	-387	-386	—	—
Utgående balans	30 266	29 950	—	—
Totalt Utgående balans	31 050	30 501	784	551

För moderbolaget kan allt, men kommer inte att, förfalla inom 12 mån. För koncernen förfaller 9 645 inom 12 mån.

¹⁾ Den ianspråktaga villkorade återbäringen får bara användas för att betala nya premier. Beloppet förs således direkt till premieinkomst. Marknadsförändringar påverkar inte den villkorade återbäringen direkt. Påverkan är indirekt genom bolagets fördelning av överskott genom återbäringsräntan.

40 Fondförsäkringsåtaganden

Koncernen	Koncernen	
	2017	2016
Ingående balans	156 777	147 454
Insättningar	14 450	12 518
Förtida uttag	-10 585	-8 884
Uttag vid förfall	-3 154	-3 500
Uttag vid dödsfall	-197	-143
Förändringar i fondvärden		
Orealiserad värdeförändring	8 336	5 212
Realiserad vinst	5 287	4 308
Realiserad förlust	-252	-683
Kostnadsuttag	-1 175	-1 081
Valutaomräkningseffekt	911	1 576
Utgående balans	170 398	156 777

För koncernen förfaller 16 268 MSEK inom 12 mån.

41 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

Pensionskostnader	2017	2016
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande period	59	57
Räntekostnad	110	122
Beräknad ränta på förvaltningstillgångar	-1	-2
Pensionskostnader förmånsbestämda planer	168	177
Pensionskostnader avgiftsbestämda planer	295	298
Särskild löneskatt	33	33
Totala pensionskostnader	496	508

Avstämning av förmånsbestämda pensionsplaner i balansräkningen

Nuvärdet av helt eller delvis fonderade förmånsbestämda förpliktelser	0	1
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde ¹⁾	-58	-54

Förpliktelsens nuvärde minus förvaltningstillgångar

Nuvärdet av helt ofonderade förmånsbestämda förpliktelser	4 610	4 540
Särskild löneskatt	-147	-111
Pensionsavsättning	4 405	4 376
Avsättning redovisad som Skulder i bankverksamhet	-11	-12

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser redovisad i balansräkningen

	4 394	4 364
--	--------------	--------------

Specifikation av förändring i redovisad förmånsbestämd nettopensionsskuld inklusive särskild löneskatt

Ingående balans	4 376	4 228
Nettokostnad redovisad i resultaträkningen	168	177
Utbetalda pensionsersättningar från förvaltningstillgångar	-224	-198
Förtida pension	22	—
Omvärdering via Övrigt totalresultat	99	188
Förändring särskild löneskatt ²⁾	-36	-19

Utgående balans nettopensionsskuld

Nettopensionsskuld redovisad som Skulder i bankverksamhet	-11	-12
---	-----	-----

Utgående balans nettopensionsskuld redovisad som avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

	4 394	4 364
--	--------------	--------------

Nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser

Ingående balans	4 541	4 402
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande period	59	58
Räntekostnader	111	122
Utbetalda pensionsersättningar från förvaltningstillgångar	-224	-217
Förtida pension	22	—
Omvärdering av pensionsförpliktelse	101	176
Utgående balans förmånsbestämda förpliktelser	4 610	4 541

Förvaltningstillgångar ¹⁾	2017	2016
Ingående balans	54	83
Beräknad ränta på förvaltningstillgångar	1	2
Premier betalda av arbetsgivaren	—	0
Gottgörelse	—	-19
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive belopp som ingår i räntekostnader/(intäkter)	3	-12
Utgående balans	58	54

Poster redovisade i Övrigt totalresultat

Omvärderingar av nettopensionsförpliktelsen		
Varav effekter av förändrade finansiella antaganden	66	247
Varav effekter av erfarenhetsbaserade justeringar	70	-71
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive belopp som ingår i räntekostnader/(intäkter)	-3	12
Särskild löneskatt	24	45
Totalt poster redovisade i Övrigt totalresultat	157	233

Förvaltningstillgångar, fördelning

Räntebärande värdepapper	24	25
Aktier och liknande finansiella instrument	31	27
Övrigt	3	2

Totala förvaltningstillgångar¹⁾

	58	54
--	-----------	-----------

Varav 55 MSEK är marknadsnoterat.

Viktiga aktuariella antagandena³⁾

	2017	2016
Diskonteringsränta	2,45%	2,50%
Löneökningstakt	3,50%	3,45%
Inflation	1,75%	1,70%

Vägd genomsnittlig löptid för pensionsförpliktelsen är 15,7 år.

Genomsnittlig återstående tjänstgöringstid är 9,8 år.

Av total pensionsförpliktelse hänförs 82% till redan intjänade förmåner för tidigare anställda och pensionärer.

¹⁾ Avser förvaltningstillgångar som tryggas utanför Skandiakoncernen.

²⁾ Särskild löneskatt har beräknats på nettopensionsförpliktelsen med hänsyn tagen till totala förvaltningstillgångar inklusive de som tryggas inom Skandiakoncernen.

³⁾ Antaganden är angivna som sammanvägda medelvärden för respektive pensionsplan.

Avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner

I Skandia finns det två typer av pensionsplaner, avgiftsbestämda och förmånsbestämda. Avgiftsbestämda pensionsplaner innebär att bolagets pensionskostnad utgörs av en procentuell andel av den anställdes lön i varje redovisningsperiod som den anställda utfört tjänster åt företaget. Redovisningen av avgiftsbestämda planer innebär att premien kostnadsförs i takt med att förmånen intjänas. Förmånsbestämda pensionsplaner innebär att den anställda garanteras en viss pension efter avslutad anställning. Pensionen baseras på slutlönen, varför Skandia har en förpliktelse mot nuvarande och tidigare anställda som skall redovisas i balansräkningen.

Fortsättning not 41 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

Redovisning av pensionsförpliktelse och pensionskostnad

I moderbolaget och respektive dotterbolag redovisas kostnaden för avgifts- och förmånsbestämda pensionsplaner som driftskostnader när premierna för dem betalas enligt en undantagsregel i RFR 2 (Rådet för finansiell rapportering). I koncernredovisningen redovisas däremot de förmånsbestämda pensionsplanerna utifrån en beräkning som visar den slutförpliktelse företaget anses ha mot de anställda när de går i pension. Företagets utestående förpliktelse samt kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas årligen med hjälp av aktuariella metoder grundade på företagets långsiktiga antaganden om bland annat diskonteringsränta, löneökningstakt, anställningstid samt inflation. Den utestående pensionsförpliktelsen och pensionskostnaden fastställs enligt den så kallade Projected Unit Credit Method. Denna metod innebär i korthet en linjär kostnadsfördelning mellan tiden från det att man börjar tjäna in sin pension tills pensionsåldern uppnås.

Förmånsbestämda pensionsplaner finns endast i Sverige. Dessa tryggas i moderbolaget, vilket innebär att de beräknas och redovisas tillsammans med moderbolagets totala förvaltrade kapital och försäkringstekniska avsättningar. För dessa pensionsplaner har Skandia inga förvaltningstillgångar som är direkt avskiljbara varför den i balansräkningen redovisade pensionsskulden för dessa planer motsvarar pensionsåtagandet brutto. Det finns även ett litet pensionsåtagande med tryggande utanför Skandia, denna redovisas netto efter avdrag för förvaltningstillgångar. De aktuariella antagandena fastställs årligen i anslutning till balansdagen. Diskonteringsräntan baseras på bostadsobligationsräntan. Övriga finansiella antaganden är baserade på Skandias långsiktiga förväntningar.

De viktigaste antagandena som fastställdes för årsberäkningen framgår av ovanstående tabell. En sänkning av diskonteringsräntan med 0,5 procentenheter skulle medföra en ökning av pensionsskulden med cirka 8 procent eller 374 MSEK.

Aktuariella vinster och förluster till följd av erfarenhetsbaserade justeringar och förändringar i aktuariella antaganden redovisas i Övrigt totalresultat under den period då de uppstår. I koncernens resultaträkning utgörs kostnaden för förmånsbestämda pensionsplaner av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande och tidigare period, räntekostnader och beräknad ränta på förvaltningstillgångar. Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period och tidigare perioder samt särskild löneskatt redovisas som en driftskostnad. Nettoräntekostnaden redovisas som Kapitalavkastning i det icke-tekniska resultatet.

Pensionsplanerna

Pensionsplanerna i Skandia utgörs främst av pensionsförmåner som framgår av kollektivavtal om tjänstepension (FTP- planen) samt i viss grad av tillkommande pensionsförmåner för högre befattningshavare. Motsvarande förhållande gäller för Danmark. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. För medarbetare i Litauen saknas tjänstepension motsvarande den svenska modellen, istället finns allmän statlig pension plus en modell där arbetstagarerna i en särskild ordning kan välja att öka den egna ålderspensionsavsättningen. Modellen innebär att medarbetaren gör en form av löneavstående vilket uppmuntras finansiellt genom att det allmänna systemet bidrar med extra ålderspensionsavsättning.

Pensionsplanerna för de anställda i Skandia tryggas genom betalning av försäkringspremier till främst moderbolaget. Pensionsförpliktelserna inkluderar till viss del även ett säkerställande genom företagsägda kapitalförsäkringar. Förpliktelsen inkluderar dessutom en skuld avseende rätt till förtida pension för vissa anställda. Enligt gällande kollektivavtal omfattas denna medarbetargrupp av möjligheten till förtida pension vid 62 års ålder jämfört med 65 år för övriga anställda.

42 Övriga avsättningar

	Koncernen	
	2017	2016
Uppskjutna lagfartskostnader	118	117
Skatteskuld avseende skattetvist	25	24
Övriga avsättningar	9	4
	152	145
Ingående balans	145	145
Nya avsättningar	7	—
Inspråktagna avsättningar	—	0
Utgående balans	152	145

Av avsättningarna kommer för koncernen — (24) MSEK att avvecklas inom 12 månader.

43 Skulder i bankverksamhet

Skulder	2017	2016
Skulder till kreditinstitut	57	61
In- och upplåning från allmänheten ¹⁾	38 800	38 008
Emitterade värdepapper ²⁾	25 313	22 137
Övriga skulder	608	562
Efterställda skulder ³⁾	900	900
Totalt skulder	65 678	61 668
Avgår koncerninterna poster	-4 042	-3 764
Totalt skulder i Bankverksamheten	61 636	57 904

¹⁾ Inlåning och upplåning från allmänheten

<i>Inlåningen fördelad efter återstående löptid, bokfört värde</i>		
Betalbara vid anfordran	38 500	37 537
Högst 3 månader	60	108
Längre än 3 månader men högst 1 år	110	179
Längre än 1 år men högst 5 år	130	184
Längre än 5 år	—	—
	38 800	38 008

²⁾ Emitterade värdepapper

Certifikat	555	1 390
Obligationslån	5 059	3 202
Säkerställda obligationslån	19 699	17 545
	25 313	22 137

³⁾ Efterställda skulder

Tidsbundna Förlagslån	—	—
Eviga förlagslån	900	900
	900	900

Specifikation	Nominellt belopp	Räntevillkor	Förfallodag
Evigt	900	3 mån stibor +1,25%	—

44 Skulder avseende direkt försäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Försäkringstagare	2 056	1 783	1 644	1 343
Försäkringsförmedlare	24	34	—	—
Utgående balans	2 080	1 817	1 644	1 343

45 Övriga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ej likviderade köp av placeringstillgångar	119	1 129	119	976
Skulder till koncernföretag	—	—	90	83
Leverantörsskulder	334	286	71	95
Erhållen kontantsäkerhet	343	1 716	343	1 716
Övrigt	1 431	911	469	409
	2 227	4 042	1 092	3 279

46 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Upplupna räntekostnader	64	183	64	177
Upplupna löner och sociala avgifter	298	317	232	258
Övriga upplupna kostnader	469	370	—	150
Upplupen kostnad till fondvärdet	22	22	144	—
Förutbetalda intäkter	405	523	—	—
	1 258	1 415	440	585

47 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar¹⁾				
Byggnader och mark	33 985	30 821	33 985	30 821
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	222 069	209 497	195 011	187 318
Aktier och andelar	146 766	132 258	132 086	119 309
Övriga lån	3 184	3 020	3 184	3 020
Derivat	144	449	—	—
Fondförsäkringstillgångar	131 662	123 034	—	—
Tillgångar för villkorad återbäring	30 263	29 943	—	—
Premiefordringar	72	72	—	—
Kassa och Bank	2 537	3 948	—	—
	570 682	533 042	364 266	340 468
Ställd pant för säkerställda obligationer - bolån	25 135	22 504	—	—
	595 817	555 546	364 266	340 468

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Övriga ställda panter och därmed jämförliga säkerheter				
Marginalsäkerhet för derivatavtal	5 054	2 964	4 970	2 908
Värdepapper avseende återköpstransaktioner	15 949	6 878	15 949	6 878
Obligationer pantsatta hos Riksbanken i Sverige ²⁾	2 290	2 693	—	—
Kontanta medel	1 039	1 193	906	1 039
	24 332	13 728	21 825	10 825

¹⁾ I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har företaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuldtäckta enligt försäkringsrörelselagen.

²⁾ Säkerheter ställs för intradagslimit och avseende likvid till påföljande dag. Centralbankskontona används för all clearingavveckling mellan bankerna och säkerhet krävs från första kronan av eventuellt uppkommande minus-saldon på respektive konto. Avser bankverksamhet.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Eventalförpliktelser				
Borgens- och garantiförbindelser	—	14	—	—
	—	14	—	—

Eventalförpliktelser

Skandia är, i förhållande till tredje man, alltjämt bunden av vissa garantiåtaganden avseende den skadeförsäkringsverksamhet som under 1999 överläts till If-koncernen. Genom avtal mellan berörda bolag inom å ena sidan If-koncernen och å andra sidan Skandiakoncernen garanterar If-koncernen att Skandiakoncernen skall hållas skadeslös för alla eventuella krav från tredje man med anledning av sådana garantiåtaganden.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Åtaganden				
Utfästa investeringar inom private equity/fonder	34 950	35 031	34 950	35 031
Outnyttjad del av beviljad räkningsskredit i bankverksamhet	1 842	1 905	—	—
Beviljade men ej utbetalade krediter i bankverksamhet	11 342	15 219	—	—
	48 134	52 155	34 950	35 031

48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Koncernen 2017	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen									
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Säkringsredovisning	Lån och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	
Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	—	—	—	—	—	—	15	15	15	
Aktier och andelar	162 412	—	—	—	—	—	—	162 412	162 412	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	199 537	—	—	—	—	—	—	199 537	199 537	
Lån	3 175	—	—	0	—	—	—	3 175	3 175	
Derivat	—	1 382	—	—	—	—	—	1 382	1 382	
Återköpstransaktioner	15 114	—	—	—	—	—	—	15 114	15 114	
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk	200 677	—	—	—	—	—	—	200 677	200 677	
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	—	—	—	482	—	—	—	482	482	
Tillgångar i bankverksamhet	—	2	38	55 993	9 370	—	—	65 403	65 403	
Fordringar	—	—	—	1 868	—	—	—	1 868	1 868	
Andra tillgångar	—	—	—	—	—	—	9 341	9 341	9 341	
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	—	—	—	—	1 863	1 863	1 863	
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	—	—	—	—	—	—	370	370	370	
	580 915	1 384	38	58 343	9 370	—	11 589	661 639	661 639	
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk	201 448	—	—	—	—	—	—	201 448	201 448	
Skulder i bankverksamhet	—	0	41	—	—	—	61 595	61 636	61 636	
Derivat	—	1 714	—	—	—	—	—	1 714	1 714	
Återköpstransaktioner	16 166	—	—	—	—	—	—	16 166	16 166	
Övriga skulder	—	—	—	—	—	—	4 307	4 307	4 307	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	—	—	—	852	852	852	
	217 614	1 714	41	—	—	65 902	852	286 123	286 123	

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Moderbolaget 2017	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen				Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Lån och kundfordringar	—				
Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	—	—	—	—	24 718	24 718	45 395	
Lån till koncernföretag	—	—	17 459	—	—	17 459	17 459	
Aktier och andelar	162 396	—	—	—	—	162 396	162 396	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	193 371	—	—	—	—	193 371	193 371	
Lån	3 175	—	0	—	—	3 175	3 175	
Derivat	—	1 373	—	—	—	1 373	1 373	
Återköpstransaktioner	15 114	—	—	—	—	15 114	15 114	
Fordringar	—	—	1 520	—	—	1 520	1 520	
Andra tillgångar	—	—	—	—	6 490	6 490	6 490	
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	—	—	1 750	1 750	1 750	
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	—	—	—	—	3	3	3	
	374 056	1 373	18 979	—	32 961	427 369	448 046	
Derivat	—	1 704	—	—	—	1 704	1 704	
Återköpstransaktioner	16 166	—	—	—	—	16 166	16 166	
Övriga skulder	—	—	—	2 736	—	2 736	2 736	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	—	440	440	440	
	16 166	1 704	—	2 736	440	21 046	21 046	

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Koncernen 2016	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen									
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Säkringsredovisning	Lån och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	
Aktier och andelar i koncernföretag	—	—	—	—	—	—	6	6	13	
Aktier och andelar	149 802	—	—	—	—	—	—	149 802	149 802	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	185 768	—	—	—	—	—	—	185 768	185 768	
Lån	—	—	—	3 006	—	—	—	3 006	3 006	
Derivat	—	2 968	—	—	—	—	—	2 968	2 968	
Återköpstransaktioner	5 654	—	—	—	—	—	—	5 654	5 654	
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk	186 406	—	—	—	—	—	—	186 406	186 406	
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	—	—	—	650	—	—	—	650	650	
Tillgångar i bankverksamhet	—	4	95	53 455	7 812	—	15	61 381	61 445	
Fordringar	—	—	—	2 359	—	—	239	2 598	2 598	
Andra tillgångar	—	—	—	561	—	—	12 877	13 438	13 438	
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	—	2 205	—	—	88	2 293	2 293	
	527 630	2 972	95	62 236	7 812	—	13 225	613 970	614 041	
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk	187 278	—	—	—	—	—	—	187 278	187 278	
Skulder i bankverksamhet	—	0	97	—	—	57 759	—	57 856	58 469	
Derivat	—	2 243	—	—	—	—	—	2 243	2 243	
Återköpstransaktioner	6 933	—	—	—	—	—	—	6 933	6 933	
Övriga skulder	—	—	—	—	—	4 120	—	4 120	4 120	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	—	—	1 416	—	1 416	1 416	
	194 211	2 243	97	—	—	63 295	—	259 846	260 459	

Tabellen justerad jämfört med årsredovisningen 2016 för jämförbarhet.

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Moderbolaget 2016	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen				Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Lån och kundfordringar	—				
Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	—	—	—	—	25 852	25 852	42 484	
Lån till koncernföretag	—	—	17 390	—	—	17 390	17 390	
Aktier och andelar	149 775	—	—	—	—	149 775	149 775	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	179 420	—	—	—	—	179 420	179 420	
Lån	—	—	3 006	—	—	3 006	3 006	
Derivat	—	2 858	—	—	—	2 858	2 858	
Återköpstransaktioner	5 654	—	—	—	—	5 654	5 654	
Fordringar	—	—	2 294	—	—	2 294	2 294	
Andra tillgångar	—	—	—	—	10 673	10 673	10 673	
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	2 175	—	—	2 175	2 175	
	334 849	2 858	24 865	—	36 525	399 097	415 729	
Derivat	—	2 200	—	—	—	2 200	2 200	
Återköpstransaktioner	6 933	—	—	—	—	6 933	6 933	
Övriga skulder	—	—	—	3 279	—	3 279	3 279	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	585	—	585	585	
	6 933	2 200	—	3 864	—	12 997	12 997	

Tabellen justerad jämfört med årsredovisningen 2016 för jämförbarhet.

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

	Koncernen 2017			Koncernen 2016		
	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3
Tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Aktier och andelar ³⁾	105 403	3 891	53 118	94 935	3 553	51 315
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	172 604	26 933	—	161 227	24 540	—
Lån	—	—	3 175	—	—	3 006
Återköpstransaktioner	—	15 114	—	—	5 654	—
Placeringstillgångar för vilka livförsäringstagarna bär placeringsrisk	176 803	23 874	—	171 191	15 215	—
Innehav för handel						
Derivat	—	1 382	—	—	2 968	—
Tillgångar i bankverksamhet	1	1	—	0	4	—
Säkringsredovisning						
Tillgångar i bankverksamhet	—	38	—	—	12	—
Finansiella tillgångar som kan säljas						
Tillgångar i bankverksamhet	3 093	6 277	—	2 605	5 197	—
Icke finansiella tillgångar						
Förvaltningsfastigheter	—	—	55 943	—	—	49 911
	457 904	77 510	112 236	429 958	57 143	104 232
Skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Återköpstransaktioner	—	16 166	—	—	6 933	—
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk	151 402	49 262	—	141 289	45 439	—
Innehav för handel						
Derivat	—	1 714	—	—	2 243	—
Skulder i bankverksamhet	—	—	—	0	—	—
Säkringsredovisning						
Skulder i bankverksamhet	—	41	—	—	97	—
	151 402	67 183	—	141 289	54 712	—

Eftersom det inte finns något enskilt antagande som påverkar värderingen av tillgångarna klassificerade i nivå 3, utom förvaltningsfastigheter, får en förändring av ett antagande en mycket begränsad påverkan på resultat- och balansräkning. För förvaltningsfastigheterna innebär en förändring av hyresintäkter med +/-1 % 682/-682 MSEK och en förändring av direktavkastningskravet med +/-1 %-enhet -10 905/+17 873 MSEK.

Överföringar mellan nivåer i hierarkin kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna, till exempel likviditeten, har ändrats. Under året har värdepapper motsvarande 518 MSEK flyttat från nivå 2 till nivå 1 och 731 MSEK flyttat från nivå 1 till nivå 2. Det flyttade värdet avser marknadsvärdet vid periodens utgång.

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Särskilda upplysningar för de finansiella instrumenten i nivå 3

Tillgångar	Koncernen 2017				Koncernen 2016			
	Förvaltnings- fastigheter	Aktier och andelar	Lån	Totalt	Förvaltnings- fastigheter	Aktier och andelar	Lån	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen								
Ingående balans	49 911	51 315	3 006	104 232	43 617	45 236	2 545	91 398
Vinst/förlust i resultaträkning	63	6 360	2	6 425	0	5 117	4	5 121
Köp	1 409	11 731	983	14 123	1 803	10 364	779	12 946
Investering i befintliga fastigheter	1 123	—	—	1 123	686	—	—	686
Försäljningar	-504	-12 394	-844	-13 742	-7	-11 083	-423	-11 513
Valutaomräkningseffekt	14	-4 138	16	-4 108	—	2 290	64	2 354
Värdeförändring	3 927	244	12	4 183	3 812	-609	37	3 240
Utgående balans	55 943	53 118	3 175	112 236	49 911	51 315	3 006	104 232
Den del av vinst/förlust som avser tillgångar innehavda på balansdagen	3 927	6 452	1	10 380	3 812	5 122	1	8 935

Finansiella tillgångar som inte har bokats bort¹⁾

Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen	Koncernen	
	2017	2016
Räntebärande värdepapper		
Redovisat värde tillgång	16 166	6 933
Redovisat värde tillhörande skuld	-16 166	-6 933
Nettoexponering	0	0

¹⁾ Vid en äkta återköpsransaktion, en försäljning av ett räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld. Dessa tillgångar kan inte användas för skuldtäckning.

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

	Moderbolaget 2017			Moderbolaget 2016		
	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3
Tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Aktier och andelar	105 398	3 881	53 117	94 918	3 543	51 315
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	168 160	25 211	—	158 108	21 311	—
Lån	—	—	3 175	—	—	3 006
Återköpstransaktioner	—	15 114	—	—	5 654	—
Innehav för handel						
Derivat	—	1 373	—	—	2 858	—
	273 558	45 579	56 292	253 026	33 366	54 321
Skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Återköpstransaktioner	—	16 166	—	—	6 933	—
Innehav för handel						
Derivat	—	1 704	—	—	2 200	—
	—	17 870	—	—	9 133	—

Eftersom det inte finns något enskilt antagande som påverkar värderingen av tillgångarna klassificerade i nivå 3, utom förvaltningsfastigheter, får en förändring av ett antagande en mycket begränsad påverkan på resultat- och balansräkning.

Överföringar mellan nivåer i hierarkin kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna, till exempel likviditeten, har ändrats. Under året har 731 (0) MSEK flyttats från nivå 1 till nivå 2.

Fortsättning not 48 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Särskilda upplysningar för de finansiella instrumenten i nivå 3

Tillgångar	Moderbolaget 2017			Moderbolaget 2016		
	Aktier och andelar	Lån	Totalt	Aktier och andelar	Lån	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen						
Ingående balans	51 315	3 006	54 321	45 236	2 545	47 781
Vinst/förlust i resultaträkning	6 360	2	6 362	5 117	4	5 121
Köp	11 730	983	12 713	10 364	779	11 143
Försäljningar	-12 394	-844	-13 238	-11 083	-423	-11 506
Valutaomräkningseffekt	-4 138	16	-4 122	2 290	64	2 354
Värdeförändring	244	12	256	-609	37	-572
Utgående balans	53 117	3 175	56 292	51 315	3 006	54 321
Den del av vinst/förlust som avser tillgångar innehavda på balansdagen	6 452	1	6 453	5 122	1	5 123

Finansiella tillgångar som inte har bokats bort¹⁾

Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen	Moderbolaget	
	2017	2016
Räntebärande värdepapper		
Redovisat värde tillgång	16 166	6 933
Redovisat värde tillhörande skuld	- 16 166	-6 933
Nettoexponering	0	0

¹⁾ Vid en äkta återköpsransaktion, en försäljning av ett räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld. Dessa tillgångar kan inte användas för skuldtäckning.

Samtliga finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde klassificeras i en värderingshierarki som speglar hur observerbara priser eller annan input är i de värderingstekniker som använts. I nivå 1 används noterade priser som är lättillgängliga hos flera prisställare och representerar verkliga och frekventa transaktioner. Här återfinns statspapper och andra räntebärande papper samt noterade aktier som handlas aktivt. Här återfinns också fondandelar kopplade till fondförsäkringskontrakten och tillhörande skulder. I nivå 2 redovisas till absolut övervägande del innehav som värderas med noterade priser men där marknaden bedöms vara mindre aktiv. I övrigt återfinns här icke börshandlade ränte-, aktie- och valutaderivat. För dessa derivat fastställs verkligt värde dagligen i enlighet med marknadspraxis genom en nuvärdesberäkning av respektive derivats framtida kassaflöden baserat på marknadsnoteringar avseende räntesatser, kreditrispreadar och valutakurser. I nivå 3 används i hög utsträckning värderingstekniker som bygger på parametrar som inte är direkt observerbara på en marknad. Här återfinns framförallt så kallade private equityfonder, private debtfonder och förvaltningsfastigheter. En väsentlig andel av värderingarna i nivå 3 görs av externa förvaltare/oberoende värderingsinstitut. Värdet fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Beräkningarna görs i enlighet med IPEV (International Private Equity and Venture Capital Valuation) eller US GAAP ASC 820 som är motsvarigheten på

den amerikanska marknaden. Dessa värderingsmodeller inkluderar:

- marknadsbaserad metod – jämförelsevärdering med hjälp av multiplar, t.ex. P/E eller EV/EBITDA
- inkomstbaserad metod - diskonterade kassaflöden
- kostnadsbaserad metod - nettotillgångar.

För fastigheter görs värderingen av utomstående värderingsföretag. De har i sina värdebedömningar utgått från två olika värderingsmetoder dels en ettårig nettokapitaliseringsmetod och dels en kassaflödesmetod. De olika metoderna bör komma till likartat resultat eftersom båda bygger på ortsprisanalyser. I de fall metoderna leder till olika resultat gäller kassaflödesmetoden.

De marknadsnoteringar som används vid värdering i nivå 1 och 2 är genomsnittliga köp- eller säljkurser vid dagens slut hämtade från externa källor. Som en del av värderingsprocessen sker sen en validering av använda priser. Skulle marknaden förändras kraftigt, som helhet eller för vissa tillgångar eller emittenter görs ytterligare genomgångar för att säkerställa en korrekt värdering.

Överföringar mellan nivåer i hierarkin kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats. Det kan till exempel vara bättre eller sämre likviditet eller att ett instrument slutar eller börjar noteras.

49 Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal

Koncernen	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						Tillgångar- och skulder som inte lyder under nettningsavtal	Totalt i balans- räkningen
	Bruttobelopp	Kvittade	Nettobelopp i balans- räkningen	Relaterade avtal		Nettobelopp		
				Ramavtal om nettning	Säkerheter erhållna/ ställda			
MSEK								
2017								
Derivat i bankverksamhet	13	—	13	-12	—	1	—	13
Derivat	4 591	-3 295	1 296	-1 086	-343	-133	86	1 382
Återköpstransaktioner	15 114	—	15 114	-15 114	—	0	—	15 114
Tillgångar	19 718	-3 295	16 423	-16 212	-343	-132	86	16 509
Derivat i bankverksamhet	41	—	41	-12	-26	3	—	41
Derivat	5 008	-3 295	1 713	-1 089	-883	-259	1	1 714
Återköpstransaktioner	16 166	—	16 166	-15 114	-23	1 029	—	16 166
Skulder	21 215	-3 295	17 920	-16 215	-932	773	1	17 921
2016								
Derivat i bankverksamhet	12	—	12	-12	—	—	—	12
Derivat	6 377	-3 409	2 968	-1 309	-1 701	-42	—	2 968
Återköpstransaktioner	5 654	—	5 654	-5 653	-15	-14	—	5 654
Tillgångar	12 043	-3 409	8 634	-6 974	-1 716	-56	—	8 634
Derivat i bankverksamhet	97	—	97	-12	-85	—	—	97
Derivat	4 302	-2 059	2 243	-1 512	-1 078	-347	0	2 243
Återköpstransaktioner	6 933	—	6 933	-5 653	—	1 280	—	6 933
Skulder	11 332	-2 059	9 273	-7 177	-1 163	933	0	9 273

Fortsättning not 49 Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal

Moderbolaget	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						Tillgångar- och skulder som inte lyder under nettningsavtal	Totalt i balans- räkningen
	MSEK	Bruttobelopp	Kvittade	Nettobelopp i balans- räkningen	Relaterade avtal			
					Ramavtal om nettning	Säkerheter erhållna/ ställda		
					Nettobelopp			
2017								
Derivat	1 287	—	1 287	-1 082	-343	-138	86	1 373
Återköpstransaktioner	15 114	—	15 114	-15 114	—	0	—	15 114
Tillgångar	16 401	—	16 401	-16 196	-343	-138	86	16 487
Derivat	1 703	—	1 703	-1 082	-883	-262	1	1 704
Återköpstransaktioner	16 166	—	16 166	-15 114	-23	1 029	—	16 166
Skulder	17 869	—	17 869	-16 196	-906	767	1	17 870
2016								
Derivat	2 858	—	2 858	-1 203	-1 701	-46	—	2 858
Återköpstransaktioner	5 654	—	5 654	-5 653	-15	-14	—	5 654
Tillgångar	8 512	—	8 512	-6 856	-1 716	-60	—	8 512
Derivat	2 200	—	2 200	-1 509	-1 039	-348	—	2 200
Återköpstransaktioner	6 933	—	6 933	-5 653	—	1 280	—	6 933
Skulder	9 133	—	9 133	-7 162	-1 039	932	—	9 133

Tabellen visar redovisade finansiella tillgångar och skulder som presenteras netto i balansräkningen eller med rättsligt bindande ramavtal om nettning eller liknande avtal, till exempel så kallade ISDA-avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. I kolumnen med Nettobelopp i balansräkningen visas exponeringen mot motparter som netto redovisas under normala affärsförhållanden såväl som i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Finansiella tillgångar och skulder netto redovisas i balansräkningen när Skandia har en legal rätt att netto redovisa transaktioner, under normala affärsförhållanden och i händelse av insolvens, och det finns en avsikt att erlagga likvidnetto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt. Finansiella tillgångar och skulder som lyder under rättsligt bindande ramavtal om nettning eller liknande avtal som inte presenteras netto i balansräkningen är arrangemang som vanligtvis träder i laga kraft i händelse av insolvens eller vid betalningsinställelse men inte under normala affärsförhållanden eller arrangemang där Skandia inte har intentionen att avveckla instrumenten samtidigt. I kolumnen Tillgångar och skulder som inte lyder under nettningsavtal redovisas avtal som inte netto redovisas i balansräkningen och heller inte lyder under ett rättsligt bindande avtal.

Övriga upplysningar

50 Leasing

I egenskap av **leasetagare** har koncernen ingått ett antal operationella leasingavtal. De avser hyra av lokaler. Den totala leasingkostnaden för året uppgick till 159 (163) MSEK. Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet av framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal per den 31 december fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Operationella leasingavtal				
inom ett år	177	179	159	162
senare än ett år men inom fem år	462	658	447	626
senare än fem år	—	—	—	—
Totalt leasingavgifter	639	837	606	788

I egenskap av **leasegivare** har koncernen ingått ett antal operationella leasingavtal. Avtalen avser uthyrning av bostäder och lokaler. Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet av framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal per den 31 december fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Operationella leasingavtal				
inom ett år	2 088	2 001	—	—
senare än ett år men inom fem år	3 951	4 117	—	—
senare än fem år	2 522	2 159	—	—
Totalt leasingavgifter	8 561	8 277	—	—

51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Personalkostnader KSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Löner och ersättningar	1 584 749	1 574 313	986 685	997 773
Sociala kostnader	479 924	449 193	319 371	326 612
Pensionskostnader (inklusive särskild löneskatt)	416 442	418 997	355 043	358 239
Övriga personalkostnader	82 403	110 622	78 441	105 171
Personalkostnader	2 563 518	2 553 125	1 739 540	1 787 795

Medelantal anställda	2017			2016						
	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total				
Moderbolaget i Sverige	700	48%	753	52%	1 453	763	49%	790	51%	1 553
Dotterbolag i Sverige	271	48%	292	52%	563	295	50%	291	50%	586
Totalt i Sverige	971	48%	1 045	52%	2 016	1 058	49%	1 081	51%	2 139
Dotterbolag i Danmark	148	54%	126	46%	274	138	55%	115	45%	253
Dotterbolag i Litauen	90	80%	22	20%	112	74	78%	21	22%	95
Totalt i utländska dotterbolag och filialer	238	62%	148	38%	386	212	61%	136	39%	348
Totalt koncernen¹⁾	1 209	50%	1 193	50%	2 402	1 270	51%	1 217	49%	2 487

¹⁾ Antal anställda i koncernen består av 2 163 (2 221) anställda kontorstjänstemän och 239 (266) anställda fältmän.

Könsfördelning inom företagsledningen per den 31 december

Moderbolaget i Sverige	2017			2016						
	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total				
Styrelse	5	42%	7	58%	12	5	42%	7	58%	12
Vd & andra personer i företagets ledning	3	38%	5	62%	8	4	50%	4	50%	8
Dotterbolag										
Styrelse	15	33%	31	67%	46	14	29%	34	71%	48
Vd & andra personer i företagets ledning	18	40%	27	60%	45	18	43%	24	57%	42
Totalt i koncernen										
Styrelse	20	34%	38	66%	58	19	32%	41	68%	60
Vd & andra personer i företagets ledning	21	40%	32	60%	53	22	44%	28	56%	50

Ersättningspolicy

Den ersättningspolicy som antagits av moderbolagets styrelse anger bland annat att ersättningarna till de anställda ska utformas med hänsyn till vikten av att verksamheten är kostnadseffektiv och konkurrenskraftig. Systemet för ersättningar ska uppmuntra till ett långsiktigt värdeskapande för Skandia med en väl avvägd riskhorisont. Ersättningar till anställda inom Skandia ska vara verksamhetsstyrda, individuella och differentierade samt baseras på:

- Den anställdes prestation, erfarenhet och kompetens. Även engagemang, samarbetsförmåga samt utveckling av egen och andras kompetens ska beaktas.
- Marknaden, det vill säga vad andra bolag betalar för liknande befattningar/arbetsuppgifter inom det som kan betraktas som medarbetarens potentiella arbetsmarknad.
- Befattningens ansvar och arbetsuppgifternas svårighetsgrad.

Ersättningspolicyen för Skandia ses över årligen, så att den utvecklas i takt med förändringar i bolagets miljö. En bolagsanpassad ersättningspolicy finns i samtliga tillståndspliktiga dotterbolag.

Riskanalys

Innan beslut fattas om ersättningssystem eller om ändringar av betydelse i systemet ska en analys ha gjorts av hur systemet påverkar de risker som Skandiakoncernen utsätts för och hur dessa risker hanteras. Riskanalysen ska minst göras årligen. En sådan bedömning ska göras av Skandiakoncernens HR-funktion med lämpligt stöd från chefen för riskhantering. Bedömningen ska alltid innehålla en särskild analys av eventuella intressekonflikter och hur de bör hanteras. Riskanalysen omfattar en beskrivning av struktur och innehåll i ersättningsprogram till Skandias anställda, hur Skandias ersättningspolicy ska tillämpas samt en analys av processen för identifiering

Fortsättning not 51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

av anställda som kan påverka bolagets risknivå. Analysen innehåller också en beskrivning av Skandias system för riskstyrning och riskhantering. Genomförd riskanalys, tillsammans med antagandet att riskhanterings- och kontrollsystemet efterlevs, visar sammanfattningsvis att Skandias ersättningspolicy och ersättningssystem stödjer en effektiv riskhantering inom bolaget och inte uppmuntrar till ett ökat risktagande. Följande delar av ersättningsystemet är viktiga komponenter som beaktas vid analysen:

- Ett ersättningsutskott med uppgift att bereda frågor om förmåner till anställda inom Skandia. Härigenom får styrelsen anses kunna ta ett medvetet och aktivt beslut i ersättningsfrågor. Processen säkerställer också en transparens i ersättningsutformningen för verkställande direktören och dennes ledningsgrupp samt för dotterbolagen.
- Huvuddelen av ersättningen till Skandias medarbetare sker i form av fast ersättning.
- Tydliga processer för godkännande av lönejusteringar, den så kallade "farfarsprincipen", som innebär att godkännande måste ske av "chefens chef" eller av farfar utsedd roll inom HR.

Berednings- och beslutsprocess

I Skandia finns ett ersättningsutskott. Ersättningsutskottet är ett permanent styrelseutskott bestående av tre styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och ägarna. Utskottets ledamöter är vid utgången av 2017 Hans-Erik Andersson, ordförande, Sverker Lundkvist och Mengmeng Du. Vd och HR chef är, i den utsträckning ersättningsutskottet så begär, adjungerade. Utskottets uppgift är att bereda väsentliga ersättningsfrågor rörande anställda i Skandia och dess dotterbolag.

Utskottet ska bland annat bereda styrelsens beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för vd, övriga medlemmar i Skandialeddningen samt, i förekommande fall, andra som är ansvariga direkt inför styrelsen eller vd. I de fall vd för dotterbolag inte ingår i Skandialeddningen beslutas ersättningen för dessa av respektive bolags styrelse och godkänns av ersättningsutskottet. Beslut om ersättning till övriga anställda i Skandia fattas i enlighet med den så kallade "farfarsprincipen" som tillämpas i Skandiakoncernen.

Anställda som påverkar Skandias risknivå

Skandia har definierat de personalkategorier av anställda som kan påverka Skandias risknivå. Förutom vd och övriga i koncernledningen anses en anställd som tillhör en personalkategori som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på Skandias risknivå vara Risktagare. De Risktagare som identifierats utvärderas löpande och kan därmed, mot bakgrund av den påverkan de har på Skandias risknivå, komma att ändras från tid till annan.

Ersättningskomponenter

Ersättningen utgörs av en eller flera av följande komponenter:

- Grundlön, det vill säga fast lön som utgår månadsvis.
- Provision, för försäljningsnära roller utgår provision baserad på framförlallt uppnådd försäljning.
- Skandianen som är en resultatandelsstiftelse.
- Pensionsplanerna i Skandia utgörs främst av pensionsförmåner enligt kollektivavtalet inom försäkringsbranschen (FTP), samt i vissa fall tillkommande pensionsförmåner för högre befattningshavare. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension.
- Engångsutbetalningar, till exempel gratifikationer och tidsbegränsade lönetillägg.
- Övriga förmåner, till exempel förmånsbil, privatvård, räntesubventioner och friskvårdsbidrag.

Lön och arvoden

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Till ledamöter som är anställda i Skandia utgår inga arvoden. Ersättningen till vd och övriga i Skandialeddningen utgörs av en fast grundlön.

Skandianen

Skandianen är en resultatandelsstiftelse. För de anställda görs en årlig avsättning till Skandianen baserat på Skandias finansiella resultat på maximalt 125 procent av ett halvt prisbasbelopp. För 2017 kan avsättningen maximalt uppgå till 28 000 SEK per medarbetare. Ersättningen kan disponeras först det femte året efter intjänandeåret. Vd och övriga i Skandialeddningen är inte berättigade till utfall i Skandianen.

Arvoden till styrelse, fullmäktige och valberedning

KSEK	2017			2016		
	Styrelse-arvode ¹⁾	Ut-skotts-arvode	Totalt	Styrelse-arvode ¹⁾	Ut-skotts-arvode	Totalt
Styrelseordförande Hans-Erik Andersson	1 785	407	2 192	1 570	391	1 961
Styrelseledamot Peggy Bruzelius	442	382	824	425	356	781
Styrelseledamot Mengmeng Du	442	282	724	425	280	705
Styrelseledamot Reinhold Geijer	442	232	674	298	158	456
Styrelseledamot Sverker Lundkvist	442	182	624	425	171	596
Styrelseledamot Christer Löfdahl	442	425	867	425	373	798
Styrelseledamot Per Nordlander	442	257	699	425	281	706
Styrelseledamot Jonas Persson	442	232	674	298	158	456
Styrelseledamot Christina Schaubman	442	332	774	425	306	731
Fd styrelseledamot Lars Lundqvist	—	—	—	128	60	188
Totala styrelse-arvoden i moderbolaget	5 321	2 731	8 052	4 844	2 534	7 378

Fortsättning not 51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

	2017			2016		
	Styrelse-arvode ¹⁾	Ut-skotts-arvode	Totalt	Styrelse-arvode ¹⁾	Ut-skotts-arvode	Totalt
Styrelseordförande i dotterbolagen (2 (2) personer) ¹⁾	1 341	100	1 441	1 115	101	1 216
Fd styrelseordföranden i dotterbolag (- (1) person)	—	—	—	240	31	271
Styrelseledamöter i dotterbolagen (13 (12) personer) ²⁾	2 155	380	2 535	1 858	80	1 938
Fd styrelseledamöter i dotterbolagen (1 (2) personer) ²⁾	90	—	90	265	274	539
Totala styrelse-arvoden i dotterbolagen	3 586	480	4 066	3 478	486	3 964
Totala styrelse-arvoden i koncernen	8 907	3 211	12 118	8 322	3 020	11 342

¹⁾ Styrelsearvodena avser kostnadsförda arvoden. Styrelseordföranden i Skandiabanken har därutöver erhållit ersättning om 412 kSEK för rådgivningsuppdrag till Skandias livbolag avseende omstruktureringsfrågor i koncernen.

²⁾ Avser externa styrelseordföranden och styrelseledamöter. Utöver dessa finns interna ordföranden och ledamöter som ej erhåller några arvoden.

KSEK	2017	2016
Ersättning till valberedning för styrelsen i moderbolaget		
Ordförande	150	150
Ledamöter (3 (3) personer)	300	300
Totala arvoden	450	450

Styrelsens ordförande sitter också i valberedningen för styrelsen men uppbär för detta inget extra arvode.

Ersättning till Fullmäktige

Ordförande	400	400
Vice ordförande (2 (2) personer)	400	400
Övriga ledamöter (18 (14) personer)	1 800	1 600
Totala arvoden	2 600	2 400

Ersättning till valberedning för Fullmäktige

Ordförande	150	150
Ledamöter (4 (4) personer)	400	400
Totala arvoden	550	550

2017

KSEK Moderbolaget i Sverige	Grundlön	Skandi-anen ⁵⁾	Övriga förmåner och ersättningar	Pensionskostnad	Summa
Verkställande direktör Frans Lindelöw ¹⁾	6 835	—	107	2 455	9 397
Andra ledande befattningshavare (7 personer) ^{1) 2)}	19 883	—	452	6 109	26 444
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (37 personer) ¹⁾	37 545	752	1 099	13 929	53 325
Övriga anställda (1 405 personer)	856 914	31 437	54 789	263 874	1 207 014
Totalt moderbolag	921 177	32 189	56 447	286 367	1 296 180

2017

KSEK Dotterbolag	Grundlön	Skandi-anen ⁵⁾	Övriga förmåner och ersättningar	Pensionskostnad	Summa
Verkställande direktörer (10 personer)	30 874	91	386	6 664	38 015
Vice verkställande direktörer (2 personer)	775	44	32	368	1 219
Andra ledande befattningshavare i dotterbolagets ledningar (54 personer)	60 331	971	985	16 084	78 371
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (32 personer) ¹⁾	36 605	655	665	10 465	48 390
Övriga anställda (849 personer)	453 056	11 203	13 967	79 852	558 078
Totalt dotterbolag³⁾	581 641	12 964	16 035	113 433	724 073

Fortsättning not 51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

2017		Skandi- anen ⁵⁾	Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön				
Totalt i koncernen					
Verkställande direktörer och vice verkställande direktörer	38 484	135	525	9 487	48 631
Andra ledande befattningshavare i koncernens ledning	19 883	0	452	6 109	26 444
Andra ledande befattningshavare i dotterbolagens ledningar	60 331	971	985	16 084	78 371
Andra anställda som påverkar företagets risknivå	74 150	1 407	1 764	24 394	101 715
Övriga anställda	1 309 970	42 640	68 756	343 726	1 765 092
Totalt koncernen⁴⁾	1 502 818	45 153	72 482	399 800	2 020 253

¹⁾ Risktagare enligt definition ovan.

²⁾ Med andra ledande befattningshavare menas i moderbolaget de 8 personer som tillsammans med verkställande direktören utgör koncernledningen. I koncernledningen ingår även chefen för banken som har sin anställning i och erhåller sin ersättning från ett annat koncernbolag.

³⁾ I totalt dotterbolag ingår 269 309 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Danmark och 15 411 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Litauen.

⁴⁾ I totalt koncernen avser 298 918 KSEK löner och ersättningar till fältmän, resten avser löner och ersättningar till kontorstjänstemän.

⁵⁾ Avser avsättning till resultatandelsstiftelsen Skandianen eller motsvarande för de bolag inom koncernen som inte omfattas av denna.

2016		Skandi- anen ⁵⁾	Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön				
Moderbolaget i Sverige					
Verkställande direktör Frans Lindelöv ¹⁾	6 494	0	45	2 014	8 553
Andra ledande befattningshavare (7 personer) ^{1) 2)}	23 503	0	665	8 003	32 171
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (28 personer) ¹⁾	31 284	99	1 258	12 190	44 831
Övriga anställda (1 512 personer)	897 333	6 195	62 831	267 262	1 233 621
Totalt moderbolag	958 614	6 294	64 799	289 469	1 319 176

2016		Skandi- anen ⁵⁾	Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön				
Dotterbolag					
Verkställande direktörer (10 personer)	25 815	104	465	6 551	32 935
Fd Verkställande direktörer (1 personer)	1 180	0	28	657	1 865
Vice verkställande direktörer (2 personer)	1 898	46	96	828	2 868
Andra ledande befattningshavare i dotterbolagets ledningar (44 personer)	48 768	887	1 574	16 101	67 330
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (37 personer) ¹⁾	39 470	140	944	13 352	53 906
Övriga anställda (841 personer)	446 930	6 050	15 188	85 629	553 797
Totalt dotterbolag³⁾	564 061	7 227	18 295	123 118	712 701

2016		Skandi- anen ⁵⁾	Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön				
Totalt i koncernen					
Verkställande direktörer och vice verkställande direktörer	35 387	150	634	10 050	46 221
Andra ledande befattningshavare i koncernens ledning	23 503	0	665	8 003	32 171
Andra ledande befattningshavare i dotterbolagens ledningar	48 768	887	1 574	16 101	67 330
Andra anställda som påverkar företagets risknivå	70 754	239	2 202	25 542	98 737
Övriga anställda	1 344 263	12 245	78 019	352 891	1 787 418
Totalt koncernen⁴⁾	1 522 675	13 521	83 094	412 587	2 031 877

¹⁾ Risktagare enligt definition ovan.

²⁾ Med andra ledande befattningshavare menas i moderbolaget de 8 personer som tillsammans med verkställande direktören utgör koncernledningen. I koncernledningen ingår även chefen för banken som har sin anställning i och erhåller sin ersättning från ett annat koncernbolag.

³⁾ I totalt dotterbolag ingår 236 251 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Danmark och 13 157 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Litauen.

⁴⁾ I totalt koncernen avser 293 873 KSEK löner och ersättningar till fältmän, resten avser löner och ersättningar till kontorstjänstemän.

⁵⁾ Avser avsättning till resultatandelsstiftelsen Skandianen eller motsvarande för de bolag inom koncernen som inte omfattas av denna.

Fortsättning not 51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar**Avsättning till Stiftelsen Skandianen:**

Under 2016 avsattes 22 276 KSEK av vilka 21 307 KSEK utbetalades till stiftelsen 2017. Motsvarande siffror för moderbolaget är 20 969 KSEK respektive 19 985 KSEK. Skillnaden har återförts i resultaträkningen.

Avseende 2017 har 31 807 KSEK reserverats varav 30 597 KSEK i moderbolaget. Koncernledningen får inga andelar i stiftelsen.

För andra rörliga ersättningar, i bolag som inte omfattas av Skandianen, avsattes 2016 3 807 KSEK. Inget av detta har utbetalats under 2017 utan återförts i resultaträkningen. Avseende 2017 har 4 183 KSEK avsatts.

Tjänstepensioner

Frans Lindelöw omfattas av Försäkringsbranschens tjänstepensionsplan, avdelning 1 (FTP1) vilken till sin karaktär är en avgiftsbestämd plan. Utöver FTP1 utfäster arbetsgivaren en månatlig avgiftsbestämd pensionslösning i form av direktpension vilken säkerställts via kapitalförsäkring som pantförskrivits. Ordinarie pensionsålder är 65 år. För andra ledande befattningshavare inom Skandia föreligger både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsutfästelser, pensionsåldern är 65 år. 2 ledande befattningshavare har en avgiftsbaserad pensionsplan i botten (FTP1) samt en extra premie om 7 procent på fast årslön över 30 inkomstbasbelopp. Övriga ledande befattningshavare har en förmånsbaserad pensionsplan (FTP2) i botten samt en avgiftsbaserad pensionsplan med en premie på 37 procent på fast årslön över 30 inkomstbasbelopp.

Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön

Koncernen	2017		2016	
	Avgifts- bestämd	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Förmåns- bestämd
Verkställande direktörer	19%	2%	28%	—
Andra ledande befattningshavare	23%	5%	24%	4%
Moderbolaget				
Verkställande direktören	36%	—	31%	—
Andra ledande befattningshavare	21%	0%	22%	—

Det finns ingen förmånsbestämd pensionsförpliktelse för verkställande direktören. De förmånsbestämda pensionsförpliktelserna, beräknade enligt IAS 19 "Ersättningar till anställda", för övriga ledande befattningshavare uppgick till 8 816 KSEK.

Uppsägningsvillkor och avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets sida har vd rätt till lön under uppsägnings-tiden, vilken är 9 månader. Vidare har vd rätt till avgångsvederlag motsvarande 6 månadslöner (grundlön) vilket 2017 motsvarar 3 300 KSEK. Vid egen uppsägning har vd 9 månaders uppsägningstid. Övriga i Skandialedningen har en ömsesidig uppsägningstid på 6 månader. Vidare har dessa befattningshavare rätt till avgångsvederlag motsvarande upp till 6 månadslöner.

Kostnadsförda belopp avseende avgångsvederlag

KSEK Koncernen	2017			Totalt
	Anställda i ledande position	Andra anställda som påverkar före- tagets risknivå	Övriga anställda	
Avgångsvederlag	4 256	742	20 893	25 891
Antal personer	4	1	46	51
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	4 043	—	20 469	24 512
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	19 869	4 583	—	24 452
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	8	5	—	13
Högsta enskilda utfästa belopp	5 994	1 080	—	
Moderbolaget				
Avgångsvederlag	2 347	742	18 208	21 297
Antal personer	2	1	46	49
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	4 039	—	20 469	24 508
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	13 875	4 583	—	18 458
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	7	5	—	12
Högsta enskilda utfästa belopp	3 600	1 080	—	

Fortsättning not 51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Kostnadsförda belopp avseende avgångsvederlag

KSEK Koncernen	2016			Totalt
	Anställda i ledande position	Andra anställda som påverkar företagets risknivå	Övriga anställda	
Avgångsvederlag	1 692	2 186	13 186	17 064
Antal personer	1	1	43	45
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	—	2 186	13 550	15 736
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	24 832	2 400	4 567	31 799
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	12	3	4	19
Högsta enskilda utfästa belopp	5 850	960	1 519	
Moderbolaget				
Avgångsvederlag	1 692	2 186	10 878	14 756
Antal personer	1	1	38	40
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	—	2 186	10 243	12 429
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	13 073	2 400	4 567	20 040
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	6	3	4	13
Högsta enskilda utfästa belopp	4 502	960	1 519	

Lån

Skandia erbjuder sina anställda personalkrediter som har utfärdats av Skandiabanken AB (publ). Personalkrediter beviljas upp till maximalt 35 prisbasbelopp vilket motsvarar cirka 1,5 MSEK. Den anställda förmånsbeskattas fortlöpande med den av Skatteverket fastställda statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret, plus en procentenhet minus den avtalade räntan. Skandia betalar sociala avgifter på förmånsräntan. För krediter som överstiger 35 prisbasbelopp tillämpas marknadsmässig prissättning. Sedvanlig kreditprövning görs för samtliga krediter.

Lån till personer i ledande ställning¹⁾

KSEK	2017	2016
Externa styrelseledamöter samt styrelsesuppleanter ²⁾	4 322	7 171
- varav styrelseledamöter samt styrelsesuppleanter i moderbolaget	2 977	2 304
Verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer	7 340	3 459
- varav verkställande direktör i moderbolaget	—	—
Övriga ledande befattningshavare i Skandiakoncernen	47 789	63 980
- varav övriga ledande befattningshavare i moderbolaget	13 376	17 007

¹⁾ Det finns även lån inom närståendeekretsen till personer i ledande ställning. För dessa krediter tillämpas marknadsmässig prissättning.

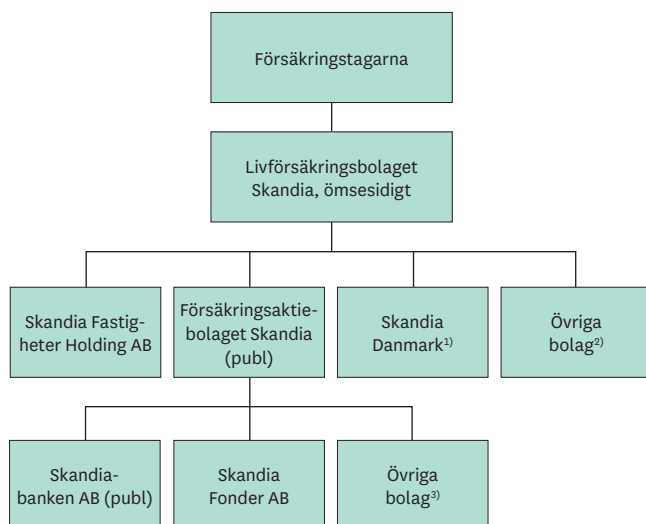
²⁾ Lån till styrelseledamöter anställda i Skandiakoncernen exkluderas här.

Angivna lån har utfärdats av Skandiabanken AB (publ). Samtliga lån avser lån med fullgod pantsäkerhet eller borgen bortsett från övriga lån på 0 (2) KSEK samt 367 (619) KSEK i krediter utan säkerhet, till ett beviljat belopp av 1 420 (1 950) KSEK. Lånevillkoren överensstämmer med de som normalt tillämpas vid kreditgivning till allmänheten eller till övrig koncernpersonal. Skandiabanken AB (publ) eller annat koncernbolag har inte ställt säkerhet eller ingått ansvarsförbindelser till förmån för redovisade personer.

52 Upplysningar närstående

Övergripande beskrivning av Skandiakoncernen

¹⁾ I Danmark ingår Skandia Asset Management Fondsmaeglerselskab A/S, Skandia A/S samt Skandia Link Livsförsikring A/S.

²⁾ I övriga bolag ingår Skandia Investment Management AB, Skandia Operations Center UAB, Skandikon Operations Center UAB, Skandia Brands AB, Skandikon Administration AB samt Skandikon Pensionsadministration AB. Därutöver äger Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, tillsammans med Skandia Fonder AB aktier i Thule Fund SA, SICAV-SIF. Vidare finns intressebolaget Försäkringsgirot.

³⁾ Skandia Capital AB, Skandia Informationsteknologi AB, intresseföretaget Sophiahemmet Rehab Center AB.

Transaktioner av återkommande karaktär mellan moderbolaget och övriga Skandiabolag

	Erhållen ersättning moderbolaget		Betald ersättning till övriga Skandiabolag	
	2017	2016	2017	2016
Ränta på långfristiga lån och koncernkontopool	215	258	—	—
Stabstjänster och övriga koncernkostnader	435	387	1	1
Affärsdrivande enheter	388	416	23	42
IT	300	273	—	—
Distributionsersättning	221	181	—	—
Arvode kapitalförvaltning	21	17	106	108
Övrig ersättning	12	10	183	152
	1 592	1 542	313	303

Närstående

Moderbolaget är ett ömsesidigt bolag vilket innebär att allt överskott går till bolagets försäkringstagare. Samtliga dotterbolag är helägda och får dela ut vinst. Närstående definieras som samtliga bolag inom Skandiakoncernen, styrelseledamöter, fullmäktige och andra ledande befattningshavare i Skandia. Som närstående betraktas även deras närstående och de bolag där Skandias styrelseledamöter och ledande befattningshavare har styrelseuppdrag. Med dessa personer och bolag förekommer dock inga transaktioner utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor. Mellan bolag inom Skandia förekommer transaktioner baserat på marknadspris där så anges. Annars grundas transaktionerna på självkostnadsprincipen. Transaktioner mellan moderbolaget, dess ledande befattningshavare, styrelse och fullmäktige framgår av not 51.

Organisation och omstrukturering

I juli 2017 såldes kvarvarande innehav i Skandiabanken ASA. Under året har Skandia Försäljnings AB likviderats.

Ränta på långfristiga lån och koncernkonto

Moderbolaget har lämnat lån till Skandia Fastigheter Holding AB om 16 467 (16 400) MSEK, till Skandiabanken AB (publ) om 900 (900) MSEK och till det danska bolaget Skandia Link Livsförsikring A/S 92 (90) MSEK. Lånen löper med marknadsmässig ränta och med löptid på upp till ett år med undantag för lånen till Skandiabanken AB (publ) och Skandia Link Livsförsikring A/S som löper utan slutförfallodag.

Moderbolaget och samtliga direktägda dotterbolag exklusive Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) ingår i en gemensam koncernkontostruktur där dotterbolagen erhåller eller betalar marknadsmässig ränta till moderbolaget för sin andel av behållningen på kontot.

Stabstjänster, affärsdrivande och IT

Moderbolaget tillhandahåller administrativa-, förmedlings-, rådgivnings- och IT-relaterade tjänster till övriga bolag inom koncernen. Via funktionsavtal regleras de uppdrag som moderbolaget har att utföra åt andra Skandiabolag. Följande tjänster tillhandahålls:

- Stabstjänster som inkluderar bland annat Finance, HR, Juridik, Kundombudsmannen, Riskhantering och Compliance.
- Affärsdrivande till exempel marknadsföring, försäljningsstöd, produktutveckling samt paketering och koncept av koncernens produkter.
- IT, verksamhet för drift, förvaltning och utveckling.

Den ersättning som utgår för dessa områden grundas på självkostnader som fördelas utifrån faktiskt utnyttjande, baserat på nyttjandegrad enligt ABC-metodik.

Distributionsersättning

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandiabanken AB (publ) betalar en marknadsmässig distributionsersättning till moderbolaget.

Arvode kapitalförvaltning

Moderbolaget betalar ett förvaltningsarvode till Skandia Investment Management AB avseende kapitalförvaltning av sin värdepappersportfölj.

Fortsättning not 52 Upplysningar närliggande

Övriga ersättningar

Moderbolaget erbjuder rehabilitering inom sjukförsäkringskonceptet Hälsokedjan, rehabiliteringsdelen köps av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). Skandikon Pensionsadministration AB utför administrativa tjänster avseende tjänstepensioner för anställda inom Skandia. Moderbolaget hyr kontorslokaler runt om i Sverige från Skandia Fastigheter Holding AB med dotterbolag.

Tjänstepensioner för anställda och personalförmåner

Moderbolaget tillhandahåller tjänstepensioner för de anställda inom Skandia. Dessa pensionsförmåner grundas på avtal på den svenska arbetsmarknaden och premier betalas av respektive bolag i koncernen. Totalt har moderbolaget erhållit 54 (62) MSEK i inbetalda premier. Anställda i Skandia har möjlighet att ta lån på förmånliga villkor hos Skandiabanken AB (publ). Ränteskillnad upp till marknadsränta hänförlig till anställda i övriga juridiska enheter vidaredebiteras till den juridiska person där respektive person är anställd. Moderbolagets kostnad för detta uppgick till 32 (33) MSEK. Information om lån till personer i ledande ställning framgår av not 51.

Verksamhet i Danmark och Litauen

I Danmark utför administrationsbolaget Skandia A/S och kapitalförvaltningsbolaget Skandia Asset Management Fondsmæglerelskab A/S tjänster till bolaget Skandia Link Livsförsäkring A/S. Verksamheten i Litauen utför administrativa tjänster åt de svenska försäkringsbolagen.

Koncernbidrag, utdelningar och aktieägartillskott

Moderbolaget har under det första halvåret mottagit utdelningar från Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) om 1 400 MSEK och från Skandikon Pensionsadministration AB om 15 MSEK. Moderbolaget har under första halvåret lämnat ovillkorade aktieägartillskott till Skandikon Pensionsadministration AB om 20 MSEK och till intresseföretaget Försäkringsgirot om cirka 6 MSEK. Moderbolaget har under året lämnat koncernbidrag till Skandia Investment Management AB om cirka 8 MSEK och 1 MSEK till Skandia Brands AB.

53 Andelar i andra företag

Bedömningar och antaganden vid fastställande av bestämmande inflytande

Dotter- och intresseföretag

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigts samtliga dotterföretag är helägda medan intresseföretaget Försäkringsgirot Sverige AB ägs till 25 procent. För ytterligare information om dotter- och intresseföretagsinnehaven se not 23.

Icke-konsoliderade strukturerade företag

Värdepappersfonder

Skandia innehar andelar i värdepappersfonder som tillhandahålls kunderna och som förvaltas antingen internt av Skandia Fonder AB eller externt på Skandia Fonder ABs direkta uppdrag. Fondförmögenheten i dessa Skandia-fonder ägs av fondandelsägarna gemensamt och varje fondandel medför lika rätt till den egendom som ingår i fonderna. Skandias innehav i fonderna är via fond- och depåförsäkring via dotterföretaget Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), där kunden bestämmer om och bär risken för placeringen av fonderna. Det totala innehavet i dessa uppgick till 61 136 (55 756) MSEK per den sista december och redovisades bland Placeringsstillgångar för vilka försäkringstagarna bär placeringsrisk.

Med hänsyn till ovan beskrivna grunder görs bedömningen att Skandia inte innehar något inflytande i dessa fonder utan är att betrakta som agent som agerar för kundens räkning och där Skandia erhåller ersättning inom ramen för de av FI godkända fondbestämmelserna.

Det kan även förekomma direktinvesteringar i ovan nämnda värdepappersfonder som Skandia gör inom ramen för den förvaltade traditionella livportföljen, vilken redovisas som Placeringsstillgångar. Skandias bedömning avseende dessa investeringar är att exponering för volatilitet i avkastningen och därmed bestämmande inflytande anses föreligga vid innehav överstigande 35 procent av fondförmögenheten. Per utgången av 2017 förelåg inte något bestämmande inflytande i dessa fonder.

Det totala värdet på de Skandiafonder som därmed inte konsoliderades i Skandias balansräkning uppgick till 27 228 (23 314) MSEK för 2017.

Det finns andra fondinvesteringar, så kallade private equity-placeringar, där Skandias ägarandel oftast är under 50 procent med undantag av vissa fonder där Skandia är huvudsaklig ägare. Skandias bedömning är att det inte föreligger ett bestämmande inflytande i dessa innehav eftersom det saknas möjlighet att styra den operativa verksamheten och strategin. Den avkastning som erhålls utgörs av värdeutvecklingen på investeringen. Ingen annan möjlighet till ersättning finns därutöver. Det totala innehavet i dessa placeringar uppgick per 2017 till 49 156 (48 993) MSEK och redovisades som Placeringsstillgångar.

Thule Fund S.A., SICAV-SIF

Sedan 2014 finns det ett Luxemburgbaserat bolag, Thule Fund S.A., SICAV-SIF, som ägs av Skandia Fonder AB. Huvudsyftet med bolaget är att tillhandahålla alternativa investeringsfonder, så kallade AIF-fonder. Bolaget är ett aktiebolag med rörligt aktiekapital, där investerarna det vill säga fondandelsinnehavarna äger bolaget genom de fondinvesteringar som görs. Detta sker genom att bolaget emitterar aktier som endast ger rätt till en bestämd del av bolagets förmögenhet och möjlighet till avkastning på denna förmögenhet. Skandia innehar en aktiepost i bolaget i form av en så kallad founding share som innebär att Skandia ändå har det bestäm-

Fortsättning not 53 Anderlar i andra företag

mande inflytandet. Skandia har dessutom investerat i tre av fonderna i bolaget till ett värde som per den sista december uppgick till 2 399 (2 262) MSEK och som redovisades som del av placeringstillgångarna. Den totala fondförmögenheten i Thule Fund S.A., SICAV-SIF uppgick till 8 273 (7 186) MSEK. Bedömningen är att resterande del som inte är redovisad i Skandias balansräkning inte är av väsentlig storlek och konsolideras därmed inte.

Övriga investeringar

Skandia har investerat i Vattenfall Wind Power AB, ett holdingbolag som är uppsatt för att investera i vindkraftsparker i Sverige. Skandia äger 50 procent av kapitalet men endast 9 procent av rösterna. Investeringen betraktas dock som ett joint venture då det finns ett aktieägaravtal som reglerar viktiga frågor kring kontrollen i bolaget och som innebär att Skandia har ett gemensamt bestämmande inflytande tillsammans med Vattenfall AB. Investeringen redovisas till verkligt värde som placeringstillgång.

Betydande begränsningar i tillgångar och skulder**Dotter- och intresseföretag**

I samtliga dotterbolag med försäkringsverksamhet finns det registerförda tillgångar för försäkringstagarnas räkning som redovisas som Placerings-tillgångar respektive Placeringsstillgångar för vilka försäkringstagarna bär placeringsrisk. Totalt uppgick dessa poster till 220 649 (199 573) MSEK. Dessa är avsedda för skuldtäckning för försäkringstagarna och är pantsatta till förmån för försäkringstagarna i händelse av obestånd. I Skandiabanken AB (publ) samt i dotterbolag med försäkringsverksamhet föreligger även begränsningar enligt gällande kapital- och solvenskravsregler som innebär en begränsning i disponeringen av det egna kapitalet och möjligheter till utdelningar. Vidare finns det i Skandiabanken AB (publ) tillgångar i form av utlåning till allmänheten, bolån, som är ställda som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och ger obligationsinnehavaren förmånsrätt i de tillgångarna vid en eventuell konkurs. Dessa bolån innebär således också en begränsning i tillgångarna.

Ombildningen av Skandia 2014 till ett ömsesidigt bolag innebar att det inträdde en femårig spärr mot att utnyttja skattemässiga underskott som uppstått i dotterföretag före 2014. Från och med inkomståret 2020 kommer det att vara möjligt för Skandia att utnyttja eventuellt kvarvarande historiska underskott i dotterbolagen.

Icke-konsoliderade strukturerade företag

Skandias intjänning i Thule Fund S.A., SICAV-SIF utgörs av erhållna förvaltararvoden samt, i de fall direkta investeringar görs av Skandia i de paketerade fonderna, avkastning på dessa innehav. I övrigt finns det ingen möjlighet till utdelning.

Risikexponering**Dotterföretag och icke-konsoliderade strukturerade företag**

För innehavet i Skandias värdepappersfonder avseende fond- och depåförsäkringstagarna föreligger ingen risk för Skandia då det är fondinnehavarna som bär den finansiella risken det vill säga marknadsrisken. För direktinvesteringarna som Skandia gör i dessa Skandiafonder samt för investeringarna i private equity-portföljen är risken relaterad till värdeutvecklingen på investeringen och innebär därför en marknadsrisk men ingen övrig risk. Vad gäller dotterföretagsinnehaven framgår information om lämnade kapitaltillskott och koncernbidrag i not 52.

54 Händelser efter balansdagen**Beståndsoverlåtelse i Danmark**

Den 2 januari 2018 slutfördes överlåtelsen av bonuspensionsbeståndet i Skandia Link Livsforsikring A/S till Norli Pension Livsforsikring A/S. Den finansiella effekten ingår i räkenskaperna för 2017.

55 Avstämning avkastning i totalavkastningstabell mot finansiella rapporter

Poster i resultaträkning	2017	2016
Kapitalavkastning, intäkter		
Hysesintäkter från byggnader och mark ¹⁾	2 817	2 732
Utdelning på aktier och andelar		
Koncernföretag ²⁾	1 415	1 668
Andra aktier och andelar ¹⁾	3 063	2 960
Ränteintäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾	7 239	6 798
Lån ¹⁾	108	107
Fordringar på koncernföretag ²⁾	214	254
Återlagda nedskrivningar dotterbolagsaktier	—	—
Valutavinst, netto	—	8 196
Realisationsvinst, netto		
Byggnader och mark	63	—
Aktier och andelar	13 743	40 314
Aktier och andelar, koncernföretag	40	200
Obligationer och räntebärande värdepapper	—	35 105
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	3 926	3 812
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	973
Aktier och andelar	12 377	—

Fortsättning not 55 Avstämning avkastning i totalavkastningstabell mot finansiella rapporter

	2017	2016
Kapitalavkastning, kostnader		
Driftskostnader från byggnader och mark ¹⁾	-1 051	-966
Kapitalförvaltningskostnader	-166	-165
Räntekostnader		
Räntekostnader finansiella instrument ³⁾	-3 314	-2 607
Övriga finansiella kostnader ³⁾	-93	-183
Nedskrivningar dotterbolagsaktier ²⁾	-1 165	-1 346
Realisationsförlust, netto		
Aktier och andelar	—	-28 424
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 768	-35 997
Valutaförlust, netto	-8 340	—
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Aktier och andelar	—	-445
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 155	—
Kupongskatter på värdepapper	-534	-186
Totalt kapitalavkastning enligt resultaträkningen	27 419	32 800
Justering		
Uppdaterade marknadsvärden, sent inkomna värderingar	-27	-75
Skillnad på grund av andra värderingskurser i redovisningen	-9	-20
Avkastning på GarantiPensionPlus (GPP)	-302	-229
Kapitalförvaltningskostnader	166	165
Koncernföretagsposter ²⁾	-570	-1 651
Avräkning utländska kupongskatter	124	129
Övriga justeringar	-128	13
Totalt kapitalavkastning enligt Totalavkastningstabellen³⁾	26 673	31 132

¹⁾ Direktavkastning beräknas genom att ta ovanstående poster ställt i relation till ett genomsnitt av nettoplaceringstillgångarna under året.

²⁾ Totalavkastningen utgår från placeringstillgångarna i moderbolaget. Avseende fastigheter ersätts det bokförda värdet av Skandia Fastigheter Holding AB med det redovisade värdet på fastigheterna.

³⁾ Totalavkastning beräknas utifrån ovanstående avkastning ställt i relation till dagsviktade nettoplaceringstillgångar. Detta överensstämmer med branchpraxis.

Poster i balansräkning	2017	2016
Placeringstillgångar		
Byggnader och Mark ³⁾	55 943	49 911
Koncernföretag ¹⁾	42 177	43 242
Aktier och andelar	162 396	149 775
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	193 371	179 420
Lån med säkerhet i fast egendom	0	0
Kreditinvesteringar	3 175	3 005
Derivat	1 373	2 858
Övriga finansiella placeringstillgångar	15 114	5 654
Fordringar		
Ej likviderad försäljning av placeringstillgångar ²⁾	290	994
Betald kontantsäkerhet avseende derivataffärer ²⁾	906	1 039
Upplupna ränteintäkter	1 749	2 176
Övriga fordringar	40	26
Andra tillgångar		
Kassa och bank ³⁾	5 483	9 775
Skulder		
Derivat	-1 704	-2 200
Återköpstransaktioner	-16 166	-6 933
Ej likviderade köp av placeringstillgångar ⁴⁾	-119	-976
Erhållen kontantsäkerhet avseende derivataffärer ⁴⁾	-343	-1 716
Upplupna räntekostnader	-117	-270
Övriga skulder	-152	-127
Totalt marknadsvärde, netto	463 416	435 653
Justeringar		
Minoritetsintresse i fastigheter	-5 532	-4 618
Koncernföretag ¹⁾	-22 018	-21 951
Skillnad på grund av andra värderingskurser i redovisningen	255	216
Produktspecifika tillgångar	-5 078	—
GarantiPension Plus (GPP)	-2 280	-1 946
Övervärde i fondförsäkringsaffären	342	211
Övriga justeringar	22	90
Marknadsvärde enligt totalavkastningstabell	429 127	407 655

¹⁾ Totalavkastningen utgår från placeringstillgångarna i moderbolaget. Avseende fastigheter ersätts det bokförda värdet av Skandia Fastigheter Holding AB med det redovisade värdet på fastigheterna.

²⁾ Se not 30.

³⁾ Bankkonton i kapitalförvaltningen. Bankkonton tillhörande försäkringsrörelsen inkluderas inte.

⁴⁾ Se not 45.

56 Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat i moderbolaget Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt 24 645 MSEK överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfond	MSEK
Förmånsbestämd försäkring	312
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	17 234
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiefrielseförsäkring	218
Individuell traditionell livförsäkring	6 748
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiefrielseförsäkring	52
Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	52
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	29
	24 645

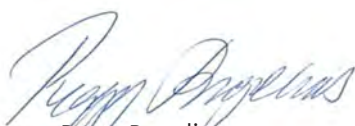
Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att - i enlighet med bolagets principer för överskottshantering och löpande beaktande av bolagets solvens - använda upp till konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp med mera.

Underskrifter

Stockholm den 11 april 2018

Hans-Erik Andersson
Ordförande

Peggy Bruzelius

Mengmeng Du

Reinhold Geijer

Sverker Lundkvist

Christer Löfdahl

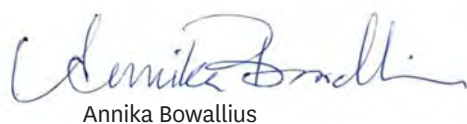
Per Nordlander

Jonas Persson

Christina Schauman

Annika Bowallius

Jane Olofsson

Johannes Petersson

Frans Lindelöv
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 11 april 2018

Deloitte AB

Svante Forsberg
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt organisationsnummer 516406-0948

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 53 - 136 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Livförsäkringsavsättningen

Revisionens fokusområde

Livförsäkringsavsättningen uppgår per 31 december 2017 till 244 983 MSEK varav 170 768 MSEK utgör tjänstepensionsklassad försäkring och 74 215 MSEK övriga försäkringar.

Livförsäkringsavsättningen utgör en väsentlig balanspost som baseras på komplexa beräkningar enligt vedertagna värderingsmodeller med tillämpning av en rad antaganden kring framtida utveckling av en mängd olika finansiella och icke-finansiella parametrar. De mest centrala antagandena med högst osäkerhet som påverkar avsättningens storlek avser framtida förväntningar om avkastning, dödlighet, sjuklighet, skatt och driftkostnader.

Särskilda antaganden tillämpas på tjänstepensionsförsäkringar. I not 1 i årsredovisningen framgår det en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av koncernens försäkringstekniska avsättningar. I not 1 framgår de väsentliga uppskattningar och bedömningar som beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna bygger på och not 2 behandlar koncernens risker och riskhantering inom försäkring samt känslighetsanalyser.

En felaktigt tillämpning av ovanstående antaganden, eller användande av olämpliga värderingsmodeller, kan påverka värderingen av livförsäkringsavsättningen väsentligt, varför detta bedöms vara ett område av särskild betydelse i vår revision.

Våra granskningsåtgärder

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande utgjorts av:

- Koncernen har implementerat interna kontroller i anslutning till värderingen av livförsäkringsavsättningarna. Vi har granskat utformningen och effektiviteten av de kontroller som vi bedömt vara mest relevanta såsom kontroller kopplat till datakvalitet, utvärderingar av tillämpade antaganden och beräkningsmodeller samt utvärdering och analys av rimligheten i utfallen.
- Vi har tillämpat professionell skepticism och kritiskt ifrågasatt företagsledningens val av antaganden rörande framtida förväntningar om avkastning, dödlighet, sjuklighet, skatt och driftkostnader mot bolagets historiska utfall, våra branschfarenheter och förväntad framtida utveckling. Vi har särskilt utvärderat huruvida de modeller och antaganden som har tillämpats vid fastställandet av räntekurvan i försäkringssystemet är förenliga med gällande regelverk för tjänstepensioner såväl som för övrig försäkring.
- Vi har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till de försäkringstekniska avsättningarna är rättvisande och fullständiga.
- Vi har involverat våra egna aktuarier i arbetet med att granska bolagets interna kontroller och med att kritiskt ifrågasätta ledningens värderingsmodeller, antaganden samt kontrollberäkna vissa delar av livförsäkringsavsättningens komponenter.

Värdering av placeringstillgångar där noterade priser saknas (nivå 2 och 3)

Revisionens fokusområde

Placeringstillgångarna för egen räkning uppgår till 437 578 MSEK per 31 december 2017 och tillgångarna värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 48 framgår att de redovisade värdena på placeringstillgångar som klassificeras som nivå 3 utifrån IFRS 7 uppgår till 112 236 MSEK varav 56 293 MSEK avser finansiella placeringstillgångar och 55 943 MSEK avser förvaltningsfastigheter.

Risken i samband med placeringstillgångar som redovisas till verkligt värde är i huvudsak relaterade till de tillgångar som ej handlas på en aktiv marknad och som därmed kräver att verkligt värde uppskattas. De placeringstillgångar som klassificeras som nivå 2 eller 3 enligt IFRS 7 värderas med hjälp av modeller, såsom diskonterade framtida kassaflöden, som i hög utsträckning bygger på icke observerbara marknadsdata. I not 1 och 22 i årsredovisningen framgår det en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av koncernens placeringstillgångar inom nivå 2 och 3 och i not 22 och 23 anges de väsentliga uppskattningar och bedömningar som gjorts i samband med värdering av dessa tillgångar. Not 2 behandlar koncernens risker och hantering av marknadsrisker.

De antaganden och modeller som används när verkligt värde på dessa tillgångar fastställs är föremål för väsentliga uppskattningar och bedömningar. Till sin natur är de behäftade med en betydande inneboende osäkerhet och vi har därför bedömt att området är av särskild betydelse i vår revision.

Våra granskningsåtgärder

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande utgjorts av:

- Vi har granskat utformningen på utvalda kontrollaktiviteter kopplat till värderingarna och för ett urval av tillgångarna har vi granskat kontroller kopplade till antaganden och uppskattningar kring uppskattade framtida kassaflöden och den diskonteringsränta som har tillämpats.
- Vi har verifierat fullständighet och riktighet i innehaven mot externa bekräftelser från motparter där så är möjligt.
- Vi har jämfört använda prisuppgifter mot externa, oberoende källor för värdepappersinnehav på ett revisionsmässigt urval.
- För ett urval av fastighetsinnehaven har vi granskat värderingen mot externa värderingsintyg som koncernen har erhållit. Vi har utvärderat de externa värderingskällornas oberoende, kvalifikationer och erfarenhet. I tillägg har vi även kontrollerat att använd värderingsmetod är i enlighet med normgivning och branschpraxis.
- För ett urval av fastighetsinnehaven har vi kontrollerat riktigheten i delar av den information som ligger till grund för värderingen. Ett urval av de väsentliga uppskattningar och estimat som tillämpats i beräkningarna har utvärderats mot information från externa källor.
- Vi har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till innehaven är rättvisande och fullständiga.

Tillgångar i bankverksamheten

Revisionens fokusområde

Kreditreserveringar på tillgångarna i bankverksamheten är ett område som till stor del påverkar koncernens finansiella resultat och ställning och i hög grad baseras på uppskattningar och bedömningar från bankens ledning. Bedömningar inom kreditreserveringsprocessen omfattar både när i tiden och till vilka belopp som reserveringsbehov föreligger. Exempel på olika antaganden och bedömningar inkluderar finansiell ställning hos motpart, förväntat framtida kassaflöde, observerbara marknadspriser samt förväntat nettoförsäljningsvärde. Olika värderingsmodeller och antaganden kan resultera i väsentliga skillnader i storleken på totalt kreditreserveringsbehov. Vidare är upplysningskrav kopplade till kreditreserveringar beroende av hög kvalitet avseende underliggande data.

Per den 31 december 2017 uppgår koncernens utlåning till allmänheten till 59 190 MSEK vilket inkluderar en reserv för sannolika förluster på -11 MSEK.

Baserat på väsentligheten i utlåning till allmänheten (90,5 % av tillgångar i bankverksamheten) och givet den påverkan som den inneboende osäkerheten och subjektiviteten kopplat till bedömningar av storleken och tidpunkten för kreditförlustreserveringar, anser vi att det är ett särskilt betydelsefullt område i vår revision.

Se även avsnitt redovisningsprinciper i not 1 och 29 avseende betydande bedömningar och uppskattningar och relaterade upplysningar om kreditrisk i not 2.

Våra granskningsåtgärder

Våra revisionsåtgärder har omfattat, men inte uteslutande utgjorts av:

- Utvärdera nyckelkontroller för godkännande, registrering och övervakning av lån och fordringar, och utvärdera metoder, indata och antaganden som används för att bestämma och beräkna nedskrivning av kreditförluster.
- För kreditförluster som beräknas på individuell basis har vi granskat ett urval av individuella engagemang i detalj och har utvärderat ledningens bedömning om återvinningsvärde. Vi har granskat de antaganden som legat till grund för nedskrivningen och kvantifieringen inklusive prognos för framtida kassaflöden, värdering av underliggande säkerheter samt uppskattningar av återvinning vid fallissemang. Vi har granskat ett urval av lån som identifierats av ledningen som nedskrivningshändelse.

- Vi har granskat ändamålsenligheten i de underliggande modeller, samt antaganden och data som används för att mäta kreditförlustvärderingar för portföljer av lån med likartade kreditegenskaper. Likaså har vi granskat modeller, antaganden och uppgifter som har använts för kollektiv nedskrivning för inträffade men ej identifierade förlusthändelser.
- Slutligen har vi granskat fullständigheten och tillförlitligheten i upplysningarna som hänför sig till kreditreservering för att bedöma efterlevnaden av upplysningskrav enligt IFRS.

IT-system som stödjer fullständig och tillförlitlig finansiell rapportering

Revisionens fokusområde

Koncernens verksamhet är i hög utsträckning beroende av en komplex och omfattande systemmiljö med ett stort antal IT-system där flera av systemen är egenutvecklade. Driften av IT-systemen är delvis utlagd till olika externa leverantörer.

För att koncernen ska kunna generera korrekta finansiella rapporter krävs det en hög integration av operationella och finansiella IT-system. Flertalet av Skandias interna kontroller för finansiell rapportering är beroende av automatiserade applikationskontroller samt integritet och fullständighet i de underlag som genereras av IT-systemen. Med hänsyn till den höga graden av IT-beroende och komplexiteten i IT-miljön med flera samverkande system anser vi att detta är ett särskilt betydelsefullt område i vår revision.

Skandia kategoriserar sina mest väsentliga IT-risker och kontrollområden relaterade till finansiell rapportering enligt nedan:

- Förändringshantering
- Drift och övervakning
- Behörighetsstyrning

Förändringshantering

Otillbörliga förändringar i IT-miljön kan resultera i system som inte fungerar som förväntat och leda till felaktig informationsbearbetning med inverkan på den finansiella rapporteringen. För att säkerställa att förändringar genomförs på ett tryggt sätt har företagsledningen implementerat processer och kontroller som understödjer att förändringar i IT-miljön är korrekt utförda och att dessa överensstämmer med företagsledningens intentioner.

Våra granskningsåtgärder

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande utgjorts av:

- Vi har bedömt företagsledningens principer och processer för förändringar i IT-miljön.
- Vi har granskat ansvarigas egna tester och kontroller vid förändringar i IT-miljön.
- Vi har utvärderat att fördelning av arbetsuppgifter för personal som arbetar med utvecklingsmiljöer och produktionsmiljöer är lämpligt utformad.

Drift och övervakning

Bristande drifts- och övervakningskontroller i IT-miljön kan resultera i oförmåga att förhindra eller upptäcka felaktig informationsbearbetning. Med hänsyn till detta har företagsledningen implementerat processer och kontroller som understödjer att IT-miljön övervakas löpande och att felaktig informationsbearbetning identifieras och korrigeras.

Våra granskningsåtgärder

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande utgjorts av:

- Vi har utvärderat processer för schemalagd informationsbearbetning och larmkonfigurationer i IT-miljön för ändamålsenlighet.
- Vi har granskat processer för övervakning av driftsstatus, status över schemalagda jobb och larmuppföljning.
- Vi har granskat processer relaterade till säkerhetskopiering.

Behörighetsstyrning

Om fysiska och logiska säkerhetsmekanismer inte implementeras och konfigureras på ett korrekt sätt kan det leda till att nyckelkontroller blir ineffektiva, att önskvärd ansvarsfördelning av arbetsuppgifter inte upprätthålls, och att information förändras, görs otillgänglig eller sprids på ett olämpligt sätt. Mot bakgrund av detta har företagsledningen implementerat processer och kontroller för att understödja att behörigheter hanteras på ett ändamålsenligt sätt.

Våra granskningsåtgärder

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande utgjorts av:

- Vi har granskat processer och kontroller för behörighetshantering, inklusive tilldelning, förändring samt borttagande av behörigheter.
- Vi har utvärderat att processer och verktyg för att försäkra att behörigheter hanteras utifrån användarbehov och verksamhetskrav.
- Genomgång av tilldelade behörigheter för att säkerställa att de har tilldelats på korrekt sätt.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 2 - 34, 44 - 52. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfälskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller

- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Deloitte AB, utsågs till Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigts revisor av bolagsstämman 2017-05-04 och har varit bolagets revisor sedan 2014-01-02.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31 på sidorna 35 - 43 och för att den är upprättad i enlighet med lag om årsredovisning i försäkringsföretag.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och än väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6§ andra stycket punkterna 2 - 6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31§ andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningen och koncernredovisningen samt är i överensstämmelse med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Stockholm den 11 april 2018

Deloitte AB

Svante Forsberg
Auktoriserad revisor

Ordlista

Annullationer

I förtid upphört sparande på grund av helåterköp, delåterköp, premiesänkning, fribrev eller flytt.

Annullationsrisk

Risk för uppsägning av försäkringskontrakt under kontraktets löptid.

Anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader inkluderar samtliga kostnader, såväl interna som externa, som uppstår vid försäljning av försäkringsprodukter. Vissa anskaffningskostnader aktiveras, se Förutbetalda anskaffningskostnader.

Avsättning för oreglerade skador

Skuldpost i balansräkningen som utgör det beräknade värdet av ännu inte utbetalda försäkringsersättningar för redan inträffade försäkringsfall.

Clearingsinstitut

Institut som går in som motpart i standardiseradetermins- och optionsavtal.

Depåförsäkring

Livförsäkringsform där försäkringstagaren kan välja att placera premien i till exempel aktier, fonder, obligationer och strukturerade placeringar. Depåförsäkring fungerar på ett likartat sätt som fondförsäkring men klassas utifrån lagstiftningen som traditionell försäkring.

Derivat

Ett finansiellt instrument, till exempel ränteswap, valutatermin eller option, vars värdeutveckling beror på värdeutvecklingen på underliggande värdepapper eller varor.

Diskontering

Diskontering innebär att man beräknar vad en betalningsström i framtiden är värd idag utifrån ett avkastningskrav.

Diskretionär förvaltning

Kapitalförvaltning enligt uppdrag från kunden.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Kostnader för administration, affärsutveckling, marknadsföring och försäljning. Kostnader för kapitalförvaltning, skadereglering samt skadeförebyggande åtgärder ingår inte i begreppet.

Fondförsäkring

Livförsäkringsform där försäkringstagaren kan välja mellan ett antal av försäkringsbolaget erbjudna fonder för spardelen av de premier som inbetalas. Kallas ibland unit linked-försäkring.

Försäkringskapital

Ett värde på försäkringen som avser att spegla verkligt utfall vad gäller kapitalavkastning, dödlighet och omkostnader. Om försäkringskapitalet är större än det garanterade värdet har det uppstått ett överskott. Detta överskott är preliminärt fördelat och kan både öka och minska.

Försäkringstekniska avsättningar

En skuldpost i balansräkningen i livförsäkrings- och skadeförsäkringsbolag som avser garanterade åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Förutbetalda anskaffningskostnader

DAC (Deferred Acquisition Costs). Rörliga kostnader direkt hänförliga till anskaffning av försäkringsavtal periodiseras och redovisas i balansräkningen under rubriken "Förutbetalda anskaffningskostnader".

Förvalt kapital

Verkligt värde på de tillgångar som förvaltas för försäkringstagarens räkning.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnader i förhållande till genomsnittligt förvalt kapital.

Kapitalförsäkring

En typ av livförsäkring med skatteregler som skiljer sig från en pensionsförsäkring. Premier i en kapitalförsäkring är inte avdragsgilla, vilket medför att utbetalningarna är fria från inkomstskatt.

Kapitalförvaltningskostnadsprocent

Kapitalförvaltningskostnader i förhållande till genomsnittligt förvalt kapital.

Kollektiv konsolideringsgrad

Ett nyckeltal som för försäkringar med inslag av sparande beskriver värdet av tillgångar i förhållande till värdet av garanterade utfästelser och icke-garanterad återbäring som fördelats på försäkringsavtalen.

Konsolideringskapital

Överskottsmedel, obeskattade reserver samt uppskjuten skatt på orealiserade vinster.

Livförsäkringsavsättning

Värdet av framtida försäkringsersättningar som garanteras försäkringstagaren, efter avdrag av värdet av framtida avtalade premieinbetalningar.

Nyteckning (viktad)

Beräknad årspremievolym av nya försäkringar. Enligt branschens definition beräknad som engångspremier för nya försäkringar dividerat med 10 plus årliga premier för nya försäkringar. Används i Svensk Försäkrings marknadsandelsstatistik för nyteckning.

Premie

Det belopp som betalas för en försäkring. Förutom sparande och/eller risk-skydd ska premien även täcka bolagets omkostnader.

Premiefrielseförsäkring

En premiefrielseförsäkring betalar premien för din sparförsäkring om du blir långvarigt sjuk.

Premieinkomst

Summa premier influerna under perioden eller upptagna som fordran vid dess slut för kontrakt klassificerade som försäkring.

Premieintäkt

Den del av premieinkomsten som hänför sig till perioden, det vill säga premieinkomst med avdrag för avgivna återförsäkringspremier justerat för den del av premien som ännu ej är intjänad.

Riskpremie

Den del av premien som avser att täcka själva försäkringsrisken.

Räntenetto bankverksamhet

Externa ränteintäkter reducerat med externa räntekostnader i bankverksamheten.

Rörelsekostnadsprocent

Administrativa kostnader i förhållande till premieinkomst.

Solvensgrad

Förhållandet mellan bolagets totala nettotillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

Solvenskapital

Tillgångar utöver det garanterade kapitalet.

Solvensmarginal

Försäkringsrörelselagens uppställda krav på det minsta solvenskapital som ett försäkringsbolag måste ha.

Strukturerade produkter

Placeringslösningar som kombinerar olika typer av finansiella instrument, oftast obligationer och aktierelaterade derivat. Produkterna innehåller oftast någon form av garanti på insatt kapital samt ett större eller mindre inslag av aktier. Ett exempel på en strukturerad produkt är en aktieindexobligation.

Tjänstepension

En pension som bekostas av arbetsgivaren. Anställda på företag med kollektivavtal har kollektivavtalade tjänstepensioner som till exempel ITP och Avtalspension SAF-LO. Anställda på företag utan kollektivavtal, personer som tjänar mer än tio basbelopp per år samt ett företags så kallade frikrets kan ha individuella egna tjänstepensionslösningar.

Tjänstepensionsdirektiv

EU-direktiv med ett stort antal regler i bland annat livbolag för hanteringen av tjänstepensioner

Traditionell förvaltning

Kapitalet som sparas i en försäkring förvaltas i en gemensam portfölj som hanteras av bolagets kapitalförvaltare. Den enskilde kunden har inget inflytande över hur pengarna förvaltas. Den innehåller en blandning av aktier, räntebärande placeringar, fastigheter och andra tillgångar. Med traditionell förvaltning garanteras ett visst försäkringsbelopp.

Återbäringsränta

Räntesats som används för att fördela bolagets kapitalavkastning. Räntan räknas på hela försäkringskapitalet.

Återförsäkring

Riskfördelningsmetod som innebär att ett försäkringsbolag hos andra försäkringsbolag avtäckar en större eller mindre del av sitt ansvar på grund av ingångna försäkrings- eller återförsäkringsavtal.

Återköp

Ett försäkringsbolags utbetalning till försäkringstagaren av försäkringens värde avseende en i förtid annullerad försäkring. Försäkringstekniska, skattemässiga och civilrättsliga hinder kan föreligga för återköp.

Överskott

Ackumulerade överskottsmedel som utan garanti preliminärt fördelats till enskilda försäkringar. Överskottet bildar tillsammans med återköpsvärdet underlag för beräkningen av de belopp som ska betalas ut i samband med avtalsenlig utbetalning eller återköp.

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt
106 55 Stockholm

Org nr: 516406-0948
Säte: Stockholm